

આમુખ

ભારતના સંવિધાનની જોગવાઈ મુજબ નગરપાલિકાઓની ચૂંટણીની કામગીરી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના દેખરેખ, માર્ગદર્શન અને નિયંત્રણ હેઠળ કરવામાં આવે છે. હવે નગર પાલિકાઓની ચૂંટણી વીજાણુ મતદાન યંત્રોથી કરવામાં આવે છે. વર્ષ-૨૦૧૫માં નગર પાલિકાના વોર્ડના સીમાંકન અંગે થયેલા સુધારા નિયમો અન્વયે હવે રાજ્યમાં નગર પાલિકાના દરેક વોર્ડમાં ચાર બેઠકો હોય છે.

કોઈપણ ચૂંટણીમાં મતદાન મથક ઉપર નિયુક્ત કરેલ પ્રમુખ અધિકારી અને તેમની મતદાન ટૂકડીના અન્ય સભ્યોની ભૂમિકા ખૂબ મહત્વપૂર્ણ હોય છે. આ માર્ગદર્શિકા પ્રમુખ અધિકારીઓના ઉપયોગના હેતુથી તૈયાર કરવામાં આવી છે. તેથી પ્રમુખ અધિકારીઓએ ચૂંટણી કામગીરીમાં તેમની નિમણૂક થયેથી અને ચૂંટણી પહેલાં અ માર્ગદર્શિકાના પ્રકરણો અને તેમાં આપેલી ચૂંટણી સંબંધી વૈધાનિક જોગવાઈઓનો સારી રીતે અભ્યાસ કરી લેવો જોઈએ.

આપે વિધાનસભાની અને લોકસભાની ચૂંટણીમાં પણ મતદાન મથકે વીજાણુ મતદાન યંત્રોનો ઉપયોગ કરેલ હશે, તેમાં મતદાનો પોતાની પસંદગીના માત્ર એક જ ઉમેદવારને મત આપવાનો હોય છે. પરંતુ ગુજરાતમાં નગર પાલિકાઓની ચૂંટણીમાં નગર પાલિકાના દરેક વોર્ડમાં ચાર બેઠકો હોવાથી, નગર પાલિકાની ચૂંટણીમાં વપરાતાં વીજાણુ મતદાન યંત્રમાં એક મતદારને એક વોર્ડમાંથી ચાર ઉમેદવારો ચૂંટવા માટે, મહત્તમ ચાર સુધી મત આપવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવામાં આવેલી છે. મતદારોએ પોતાની પસંદગીના મહત્તમ ચાર સુધીના ઉમેદવારોને મત આપ્યા પછી, બેલેટ યુનિટનું પીળા રંગનું, છેલ્લું ‘રજીસ્ટર બટન’ દબાવીને મત નોંધાવવાનો હોય છે. વધુમાં, ગુજરાત નગરપાલિકાઓ (ચૂંટણી કરવા બાબત) (સુધારા) નિયમો ૨૦૧૫ અમલી બનવાથી હવે મતદારોને (ઉપર પૈકી કોઈ નહીં) નો વિકલ્પ પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યો છે. તે માટે બેલેટ યુનિટના પંદરના ક્રમના બટનને ‘નોટા’ બટન તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. આમ, નગરપાલિકાની ચૂંટણીમાં વપરાતા નોટાની પસંદગી સાથેના બહુ-વિકલ્પ વીજાણુ મતદાન યંત્ર ‘એમકે-૪ અપગ્રેડેડ’ અને વિધાનસભા અને લોકસભાની ચૂંટણીમાં વાપરવામાં આવતાં સીંગલ ચોઈસ વીજાણુ મતદાન યંત્રો જુદી જુદી રચના ધરાવે છે તે બાબત આપે ખાસ ધ્યાને લેવાની રહે છે. જેથી નગર પાલિકાની ચૂંટણીના સંચાલનમાં કોઈ ક્ષતિને અવકાશ ન રહે.

આ માર્ગદર્શિકાના પ્રકરણો અને તેની સાથેના જોડાણોનો અભ્યાસ કરવાથી એ બાબત સ્પષ્ટ થશે કે, મુક્ત અને નિષ્પક્ષ મતદાન સુનિશ્ચિત કરવા માટે ગુજરાત નગરપાલિકા (ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૮૪ની જોગવાઈઓ મુજબ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે આપને વિશાળ અને પૂરી સત્તાઓ આપવામાં આવી છે.

આ માર્ગદર્શિકામાં નગરપાલિકાના સુધારા અધિનિયમ, નગરપાલિકાની ચૂંટણી સંબંધી સુધાર નિયમો તેમજ તે અંગેના આયોગના છેલ્લામાં છેલ્લા આદેશો આવરી લેવામાં આવેલ છે. જેથી ચૂંટણી દરમ્યાન મતદાન મથકે આવનારી બધી જ સંભવિત સમસ્યાઓનું આપ કાયદા અનુસાર નિરાકારણ લાવી શકો. તેમ છતાં જરૂર જણાય ત્યાં આપે મૂળ કાયદાકીય જોગવાઈઓ ધ્યાને લઈને ચૂંટણી સંપન્ન કરાવવાની રહે છે.

આપનું લક્ષ મુક્ત અને નિષ્પક્ષ તેમજ પારદર્શક અને ક્ષતિરહિત ચૂંટણી કરાવવાનું હોવું જોઈએ, કેમ કે મુખ્યત્વે આપના અધિકાર હેઠળના મતદાન મથક ઉપરની આપની કાર્યવાહીના સમુચિત અને સરળ સંચાલન ઉપર ચૂંટણીની સફળતા અવલંબે છે.

પ્રમુખ અધિકારીઓને ચૂંટણી સંચાલનમાં મદદરૂપ થવા માટે અગાઉ વર્ષ-૨૦૧૨માં માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરવામાં આવેલી. વર્ષ-૨૦૧૨ પછી નગરપાલિકાની ચૂંટણી સંબંધી કાયદા/નિયમો/આયોગના આદેશોમાં વખતોવખત થયેલા સુધારાઓ આવરી લઈને આ અદ્યતન માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરવામાં આવી છે. આશા છે કે, આ માર્ગદર્શિકા વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા નગર પાલિકાની ચૂંટણી અંગેની આપની ફરજો બજાવવામાં ઉપયોગી પુરવાર થશે.

ગાંધીનગર,
તા. ૦૭-૧૨-૨૦૧૭

ડૉ. વરેશ સિન્હા,
રાજ્ય ચૂંટણી કમિશનર,
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
ગાંધીનગર.

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	વિષય	પાન નંબર
૧	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની વિસ્તૃત સમજૂતી.	૧ થી - ૫
૨	મતદાન સંચાલન ટુકડીની રચના અને પૂર્વ પ્રયોગો (રીહર્સલ).	૬ થી ૭
૩	વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને મતદાન સામગ્રી એકઠી કરવા બાબત.	૮ થી ૯
૪	મતદાન મથકનું માળખું અને મતદાન મથકે કરવાની કાર્યવાહી બાબત.	૧૦ થી ૧૧
૫	મતદાન અધિકારીઓને ફરજોની સોંપણી બાબત.	૧૨
૬	મતદાન મથકમાં પ્રવેશ નિયંત્રણ અને તેમાંની બેઠક વ્યવસ્થા બાબત.	૧૩ થી ૧૫
૭	મતદાનના આરંભ પહેલાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે મતદાન એકમ તૈયાર કરવા બાબત.	૧૬ થી ૧૭
૮	મતદાનના આરંભ પહેલાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે નિયંત્રણ.	૧૮
૯	પ્રતિકૃતિ/અખતરારુપ મતદાન (મોકપોલ)નું સંચાલન કરવા બાબત.	૧૯ થી ૨૧
૧૦	વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં વાદળી રંગનું પેપરસીલ લગાવવા બાબત.	૨૨
૧૧	વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમને બંધ કરવા અને તેને સીલ કરવા બાબત.	૨૩
૧૨	મતદાનનો આરંભ કરવા બાબત.	૨૪
૧૩	મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી માટેની અગમચેતીઓ અને સલામતીઓ બાબત.	૨૫
૧૪	મતદાન મથકની અંદર અને આસપાસ ચૂંટણીના કાયદાના અમલ બાબત.	૨૬
૧૫	મતદારોની ઓળખની ખરાઈ અને ઓળખ સામે વાંધો લેવામાં આવે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિ બાબત.	૨૭ થી ૩૦
૧૬	મતદાન કરતા મતદારને મત આપ્યા પહેલાં અવિલોપ્ય શાહી લગાવવા અને તેની સહી/અંગુઠાની છાપ લેવા બાબત.	૩૧ થી ૩૩
૧૭	મતોની નોંધણી અને મતદાન પ્રક્રિયા અંગે મતદારોને સુચનાઓ આપવા બાબત.	૩૪ થી ૩૫
૧૮	મતદારો દ્વારા અપાયેલ મતની ગુપ્તતાની જાળવણી માટેની સાવચેતીઓ બાબત.	૩૬
૧૯	અંધ અને અશક્ત મતદારો દ્વારા મતદાન બાબત.	૩૭
૨૦	મતદારના મત નહીં આપવાના નિર્ણય બાબત.	૩૮
૨૧	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર અન્વયે જાહેર સેવકો દ્વારા મતદાન બાબત.	૩૯
૨૨	સુપરત કરેલ મતપત્રો અને મતપત્રો રદ કરવા બાબત.	૪૦
૨૩	હુલ્લડ, રમખાણ, કટોકટી સમયે મતદાન મથક કબજે કરવું, વિ. કારણોસર મતદાન મુલતવી રાખવા / બંધ કરવા બાબત.	૪૧ થી ૪૨
૨૪	મતદાન સમાપ્તિ બાબત.	૪૩
૨૫	નોંધાયેલ મતોના હિસાબ રાખવા બાબત.	૪૪
૨૬	મતદાન પુરું થયા બાદ વીજાણુ મતદાન યંત્રના મતદાન મશીનને સીલ કરવા બાબત.	૪૫
૨૭	મતદાનની સાધન સામગ્રી અને ચૂંટણીના કાગળો સીલબંધ કરવા બાબત.	૪૬ થી ૪૭
૨૮	મતદાન મથકોએથી મતદાન મશીન એકત્રિત કેન્દ્રોને સોંપવા અને ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત.	૪૮
૨૯	પ્રમુખ અધિકારીઓ અને મતદાન અધિકારીઓ માટે માર્ગદર્શિકા બાબત.	૪૯ થી ૫૨

પરિશિષ્ટોની અનુક્રમણિકા

પરિશિષ્ટ ૧	વિષય/બાબત ૨	પાન નંબર ૩
૧	ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ ૧૯૬૩ની કેટલીક કલમોના જરૂરી ઉતારા	૫૫ થી ૬૧
૨	ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો, ૧૯૮૪ના જરૂરી નિયમોના ઉતારા	૬૨ થી ૭૬
૩	ઈન્ડિયન પીનલ કોડ (ભારતીય ફોજદારી અધિનિયમ)ના પ્રકરણ-૯ (ક)ની કલમ-૧૭૧નો ઉતારો ... અને ખાસ કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટની નિમણૂકની જોગવાઈ.	૭૭ થી ૮૦
૪	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓએ જુદા જુદા તબક્કે બજાવવાની થતી કામગીરીની રૂપરેખા	૮૧ થી ૮૪
૫	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની તપાસ યાદી	૮૫ થી ૮૬
૬	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૫	૮૭
૭	ટપાલ મતપત્ર માટેની અરજી નમૂના નંબર-૧૦ (ક)	૮૭
૮	મતદાન સંચાલન ટુકડી માટે મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાની મતદાન મથક અંગેની સામગ્રીની યાદી ...	૮૮ થી ૯૨
૯	મતદાનના આગલા દિવસે મતદાનમથકે પહોંચ્યા બાદ મોકલવાની હકીકતોના અહેવાલનો નમૂનો	૯૩ થી ૯૪
૧૦	ત્રણ મતદાન અધિકારી સાથેના મતદાનમથકનો નકશો	૯૫
૧૧	મતદાન મથકના મતદાન વિસ્તાર તથા મત આપવા પાત્ર મતદારોની વિગત દર્શાવતી નોટીસ નમૂના નંબર-૧૩	૯૬
૧૨	મતદાન એજન્ટની નિમણૂકનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૯	૯૭
૧૩	મતદાન એજન્ટની નિમણૂક રદ કરવાનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૦	૯૭
૧૪	પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૦	૯૮
૧૫	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના એકરારનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧	૯૯ થી ૧૦૨
૧૬	તકરારી મતોની ફી અંગે પહોંચનો નમૂનો નમૂના નંબર-ક	૧૦૩
૧૭	વાંધા ઉઠાવેલ તકરારી મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૩	૧૦૪
૧૮	પોલીસ અધિકારીને આપવાના ફરિયાદ પત્રનો નમૂનો નમૂના નંબર-૫	૧૦૫
૧૯	મતદાર દ્વારા વય અંગે એકરાર કરવા માટેનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૩	૧૦૬
૨૦	મતદાન દ્વારા વય અંગે એકરાર / એકરાર કરવાની ના પાડી હોય તેવા મતદારોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૪	૧૦૭
૨૧	અંધ/અશક્ત મતદારના સાથીના એકરાર માટેનું નમૂના નંબર-૨	૧૦૮
૨૨	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૨	૧૦૯
૨૩	સુપરત કરેલા મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૪	૧૧૦

પરિશિષ્ટ ૧	વિષય/બાબત ૨	પાન નંબર ૩
૨૪	વીજાણું મતદાનચંત્રના મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતપત્રોના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૭ (ખ) ...	૧૧૧ થી ૧૧૨
૨૫	વીજાણું મતદાનચંત્રના નિયંત્રણ એકમ તથા મતદાન એકમના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૮	૧૧૩
૨૬	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૬	૧૧૪ થી ૧૧૬
૨૭	વીજાણું મતદાનચંત્રના નિયંત્રણ એકમ/મતદાન એકમની પેટી પર લગાડવાના સરનામા (એડ્રેસટેગ)નો નમૂનો નમૂના નંબર-૭	૧૧૭
૨૮	પ્રમુખ અધિકારીઓએ સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે સીલબંધ મતપેટી / પરબીડિયાં તથા અન્ય સામગ્રી પરત આપવાની યાદી	૧૧૮ થી ૧૧૯
૨૯	મતદાન મથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી પુરૂષ મતદારોની નોંધ માટેના આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૧૨૦
૩૦	મતદાન મથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી સ્ત્રી મતદારોની નોંધ માટેના આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૧૨૧
૩૧	સ્ત્રી સીલનો હિસાબ	૧૨૨
૩૨	મતદાન મથકે દર બે કલાકે નોંધાયેલ મતદાનની સંખ્યા અને ટકાવારી દર્શાવતું પત્રક	૧૨૩
૩૩	મતદાન મથકે નોંધાયેલ મતદાન મુજબ પુરુષ, સ્ત્રી અને કુલ મતદારોની સંખ્યા તથા ટકાવારી દર્શાવતું પત્રક	૧૨૪
૩૪	ચૂંટણીમાં મતદાન સમયે મતદારોએ રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાઓનું નિયત પત્રક	૧૨૫
૩૫	વીઝીટ બુકનો નમૂનો - વધારાની ધ્યાનમાં રાખવાની સૂચનાઓ	૧૨૬ થી ૧૨૮
૩૬	ફોટો ઓળખપત્ર રજૂ ન કરી શકે તેવા મતદારો માટે પૂરાવા બાબતનો આદેશ	૧૨૯ થી ૧૩૦

પ્રકરણ-૧

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની વિસ્તૃત સમજૂતી

પ્રાસ્તાવિક :

- ૧.૧ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે મતદાનના સંચાલનમાં તમારે મહત્વનો ભાગ ભજવવાનો છે. તમારા હવાલે મુકાયેલા મતદાન મથકમાંની કાર્યવાહીના નિયંત્રણ અંગે તમને સંપૂર્ણ કાનુની સત્તા અપાયેલી છે. તમારા મતદાન મથકે મુક્ત અને નિષ્પક્ષ મતદાન થાય એની ખાતરી કરવી એ તમારી પ્રથમ ફરજ અને જવાબદારી છે. આ માટે તમે પોતે ચૂંટણી સંચાલન સંબંધી કાયદા અને કાર્યવાહીથી અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની તે બાબતની સૂચનાઓ અને આદેશોથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ રહો તે જરૂરી છે, જેથી તમો તે મુજબ ચુસ્ત રીતે કામ કરી શકો અને કોઈ વાજબી ફરીયાદ માટે તક રહે નહીં.
- ૧.૨ નગરપાલિકાઓની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણીઓ અત્યાર સુધી મતપત્રો અને મતપેટીઓની પંરપરાગત પધ્ધતિથી યોજવામાં આવતી હતી. હવે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ નગરપાલિકા માટેની ચૂંટણી વીજાણુ, મતદાન યંત્રો (ઈ.વી.એમ.) થી કરાવે છે.
- ૧.૩ જ્યાં વીજાણુ મતદાન યંત્રો વાપરવામાં આવનાર છે, તેવા મતદાન મથકમાં તમો પ્રમુખ અધિકારી છો. આથી, તમારે મતદાન મશીનથી ચૂંટણી સંચાલન અંગેના નિયમો અને કાર્યપધ્ધતિની છેવટની પરિસ્થિતિથી વાકેફ થવું જોઈએ. તમારે તમારી જાતને ફક્ત મતદાન મથકે મતદાન સંચાલન વખતે લેવાનાં દરેક પગલાં અંગે જ માહિતગાર કરવાની નથી પરંતુ વોટીંગ મશીન ચલાવવા અંગે પણ માહિતગાર કરવાની છે. એક નાની ભૂલચુક અથવા કાયદા અથવા નિયમનું ખોટું અર્થઘટન કે મતદાન મશીનના વિવિધ કાર્યોના અપૂરતા જ્ઞાનને લીધે તમારા મતદાન મથકનું મતદાન દુષિત થઈ શકે છે.

૨. મતદાન મશીન અંગે સંક્ષિપ્ત પરિચય :

- ૨.૧ મતદાન મશીનમાં બે ભાગ હોય છે. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ. મતદાન મશીનને કાર્યરત કરવા માટે આ બે એકમો એક કેબલ (વાયર) કે જેનો એક છેડો કાયમી રીતે મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલો છે તેના બીજા છેડાને નિયંત્રણ એકમ સાથે લગાવીને એકબીજાને જોડવામાં આવે છે.
- ૨.૨ NOTA - નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ)નો અમલ કરવાનો હોવાથી ભારત ઈલેક્ટ્રોનીક્સ લી., બેંગલુરુ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ NOTAની પસંદગી સાથેના હલુ વિકલ્પ વીજાણુ મતદાન યંત્ર - અપરેટરેડ મોડેલ MK-IV નો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. તેથી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગુજરાતે આ વીજાણુ મતદાન યંત્ર માટે તૈયાર કરાવેલ માર્ગદર્શન પુસ્તિકાનો પણ તમારે અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે.
- ૨.૩ ચાર મતદાન એકમોને એક સાથે સાંકળીને પદ ઉમેદવારો સુધી એક નિયંત્રણ એકમ સાથે વાપરી શકાય છે. નિયંત્રણ એકમના છેક ઉપરના ભાગે, ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા, કુલ પડેલા મતો, દરેક ઉમેદવારે મેળવેલા મતો વગેરે વિવિધ માહિતી અને હકીકતો મશીનમાં દર્જ થઈ હોય તે પ્રદર્શિત કરવાની જોગવાઈ છે. આ ભાગને સહજ સંદર્ભ માટે નિયંત્રણ એકમનો પ્રદર્શન વિભાગ કહેવામાં આવે છે. આ પ્રદર્શન વિભાગની નીચે જેના વડે મશીન ચાલે છે તે બેટરી લગાડવાનું ખાનું છે. આ ખાનાની બાજુમાં જે તે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા મશીનમાં જોઈવા માટેનું બટન ધરાવતું એક બીજું ખાનું છે. આ બટનને 'કેન્ડ સેટ' બટન કહેવામાં આવે છે અને આ બે ખાના ધરાવતાં નિયંત્રણ એકમના આ સમગ્ર વિભાગને 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' કહેવામાં આવે છે. આ કેન્ડ સેટ વિભાગની પછી નિયંત્રણ એકમનો 'પરિણામ વિભાગ' આવેલો છે. આ વિભાગમાં (૧) મતદાન બંધ કરવાનું 'બંધ' (CLOSE) બટન અને (૨) નગરપાલિકાના વોર્ડનું પરિણામ જાણવા માટેના એક 'પરિણામ' (RESULT) બટન અને (૩) જ્યારે જરૂર ન હોય ત્યારે મશીનમાં દર્જ થયેલી માહિતીને કાઢી નાંખવા માટેનું 'ક્લીઅર' બટન આવેલાં છે. નિયંત્રણ એકમના સૌથી નીચેના ભાગે બે બટન છે, જેમાંનું એક 'મતપત્ર' (BALLOT) ની નિશાની ધરાવે છે, જે દબાવવાથી મતદાન એકમ મત દર્જ કરવા તૈયાર થાય છે. જ્યારે બીજું બટન 'ટોટલ' નિશાની ધરાવે છે, જે દબાવવાથી જે તે તબક્કે-દર્જ થયેલા કુલ મતોની સંખ્યા જાણી શકાય છે. આ વિભાગને નિયંત્રણ એકમના 'મતદાન વિભાગ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ મશીનમાં આધુનિક માર્ફકો કોમ્પ્યુટર વપરાય છે. તે બેટરી વડે ચાલે છે. અને ગમે ત્યાં ગમે તેવી સ્થિતિમાં વાપરી શકાય છે. તે ચેડાં ન થઈ શકે તેવું, ક્ષતિમુક્ત અને સહેલાઈથી વાપરી શકાય તેવું છે. મશીનના બંને એકમો બે અલગ વાહક પેટીમાં પુરા પાડવામાં આવે છે. મશીનમાં એકવાર દર્જ કરેલી મતદાન અંગેની માહિતી, બેટરી કાઢી લીધા બાદ પણ તેની 'મેમરી' માં ટકી રહે છે.
- ૨.૪ આ મશીન અને ખાસ કરીને મતદાન એકમની રચના એવી રીતે કરાઈ છે કે હાલની મતદાન પધ્ધતિની બધી જરૂરી વિશિષ્ટતાઓ સચવાઈ રહે. આમાં એકમાત્ર ફેરફાર એ છે કે મતદારે મતપત્ર પરના તેની પસંદગીના ચિન્હ પર તીરની નિશાનીવાળો રબરનો સિક્કો વાપરવાને બદલે તેમની પસંદગીના ઉમેદવારના નામ અને ચિન્હ સામે રાખવામાં આવેલું બટન દબાવવાનું હોય છે. મતપેટીઓ સાથે ચેડા થવાની શક્યતા અને મતદાનની ગુપ્તતાના ભંગ માટે હાલની પધ્ધતિમાં જે બધી સલામતીઓ છે તે મતદાન મશીનમાં પુરેપુરી જાળવવામાં આવી

છે. મતદાન મશીન દ્વારા મતદાનની પધ્ધતિ ઘણી જ સરળ અને શિઘ્ર છે અને અભણ માણસોને પણ પોતાનો મત દર્જ કરવા માટે મતદાન મશીનનો ઉપયોગ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી નથી. ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતી વ્યક્તિઓને પણ મશીન ચલાવવામાં કોઈ મુશ્કેલી નહીં કારણ કે તેની યંત્ર રચના અને તેનું સંચાલન તદ્દન સરળ છે. મતદાનની રફતાર ઘણી ઝડપી અને મતદાર તેનો મત આપે તે કામગીરી માટેનો તદ્દઅનુરૂપ સમય સરખામણીમાં ઘણો ઓછો છે. મતદાન મશીનના વપરાશથી મતગણતરી અને પરિણામની જાહેરાત કરવાની બાબત અત્યંત સરળ રહેશે. કારણ કે કોઈપણ મત અંગે શંકા કે વિવાદ રહેશે નહીં અને મતદાન મથકે થયેલા મતદાનનું પરિણામ “નિયંત્રણ એકમ” પરના ફક્ત પરિણામ બટનને દબાવવાથી ઉપલબ્ધ થશે.

૩. ચૂંટણી સંચાલન બાબતે કાયદાકીય જોગવાઈઓ :

પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારી ફરજોને સ્પર્શતી કાનૂની જોગવાઈએ તથા ચૂંટણી અંગેના ગુનાઓની જોગવાઈઓ માટે નીચે જણાવેલ કાયદા તથા નિયમોના જરૂરી ઉતારા તેની સામે જણાવેલ પરિશિષ્ટ નંબરથી આપેલ છે તેનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી નિયમો તથા કાયદાની જોગવાઈઓ પ્રમાણે કાર્યવાહી કરવી.

પરિશિષ્ટ

(૧) ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની જરૂરી કલમોનો ઉતારો -	૧
(૨) ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૮૪ના જરૂરી નિયમોનો ઉતારો	૨
(૩) ચૂંટણી અંગેના ગુનાઓની જોગવાઈ માટે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ (ભારતીય ફોજદારી અધિનિયમ)ની કલમોના ઉતારા.	૩

૪. ફરજોની વિસ્તૃત રૂપરેખા :

૪.૧ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારા કર્તવ્યો નિભાવવા જરૂરી માહિતી અને માર્ગદર્શન આપવા માટે આ પુસ્તીકાની રચના કરવામાં આવી છે. આમ છતાં ચૂંટણી સંચાલન સમયે આ પુસ્તીકાને દરેક પાસાને લગતા સર્વગ્રાહી સારસંગ્રહ તરીકે અને ચૂંટણીના કાયદાઓની વિવિધ જોગવાઈઓનો અવેજ તરીકે ગણી શકાય નહીં. જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે તમારે પરિશિષ્ટ નંબર-૧માં ફરી છાપેલ ચૂંટણી સંચાલનના નિયમોની જોગવાઈઓ જોવી.

૪.૨ વિગતવાર સૂચનાઓ અને માર્ગદર્શન આ પુસ્તીકાના જુદાં જુદાં પ્રકરણમાં આપેલાં છે પણ તમારી ફરજોનાં કેટલાંક વિશિષ્ટ અને મહત્વનાં પાસાં તમારા માર્ગદર્શન માટે નીચે ફરી છાપ્યાં છે :

૧. મતદાન મશીન દ્વારા ચૂંટણી સંચાલન માટે નિયત કરેલા નિયમો અને કાર્યપધ્ધતિની છેવટની પરિસ્થિતિ અંગે તમારે સંપૂર્ણપણે વાકેફ રહેવું.
૨. મતદાન મશીનના સંચાલન અને તેમાં રાખેલાં જુદાં જુદાં બટન અને સ્વીચીઝના કાર્યો અંગે તમારી જાતને સંપૂર્ણપણે માહિતગાર કરવી.
૩. તમારે તમારી મતદાન ટૂકડીના સભ્યોથી માહિતગાર રહેવું. અને પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારી નિમણુંક થાય ત્યારથી જે તેમનો સંપર્ક સાધતા રહેવું.
૪. ચૂંટણી અધિકારીની તમામ સંબંધિત સૂચનાઓ તરત મળી રહે તે રીતે તમારા હસ્તક હાથવગી રાખવી.
૫. તમારા મતદાન મથકના સ્થળ વિશે અને મતદાન મથકે જવા આવવાના તમારા માર્ગ વિશે તમને સ્પષ્ટ ખ્યાલ હોવો જોઈએ.
૬. તમારે બધા પૂર્વ-પ્રયોગો અને તાલીમ વર્ગોમાં અચૂક હાજરી આપવી.
૭. ચૂંટણી-સામગ્રી લેતી વખતે તમને બધી સામગ્રી આપવામાં આવી છે તેની તમારે ખાતરી કરી લેવી. સૌથી વધુ અગત્યની બાબતોમાં મતદાન મશીનો (મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ), સુપરત મતપત્રો, મતદારોનું પત્રક (નમુના નંબર-૧૭-ક), મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ અને તેની વધારાની નકલો, વાદળી રંગના પેપરસીલ, સ્ટ્રીપસીલ (સીલ માટેની પટ્ટીઓ), વિશિષ્ટ ટેગ, વૈધાનિક ફોર્મ, લાખ અને અવિલોપ્ય શાહીનો સમાવેશ થાય છે.
૮. મતદાન મથકે પહોંચ્યા પછી, યોગ્ય મતદાન-મથક ઊભું કરવા માટેની વ્યવસ્થા, ખાસ કરીને મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા, મતદારોની ક્તારો વિનિયમિત કરવા, બહારની ડાબલ વગેરેથી મુક્ત મતદાન કાર્યવાહી અંગે તમને સ્પષ્ટ ખ્યાલ હોવો જોઈએ.

૯. મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં, મતદાન-મશીનમાં પહેલેથી મતો દર્જ કરવામાં આવ્યાં નથી તે બાબતે સંતોષ આપવા હાજર રહેલાં મતદાન એજન્ટો સમક્ષ મતદાન મશીનનું નિદર્શન કરવાનું રહેશે. મશીન તદ્દન ચાલુ હાલતમાં છે તે અંગે પણ તેઓ સમક્ષ નિદર્શન કરવાનું રહેશે. આ હેતુસર, એક પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) યોજવાનું રહેશે, જેમાં ચૂંટણી લડતા પ્રત્યેક ઉમેદવાર માટે અડસઠે થોડાંક મતો દર્જ કરી તેના પરિણામોની મેળવણી કરવાની રહેશે.
૧૦. પ્રતિકૃતિ મતદાન યોજ્યા પછી તેવા પ્રતિકૃતિ મતદાન દરમિયાન દર્જ કરેલા મતો મતદાન મશીનમાંથી કલીયર કરવાના રહેશે, જેથી મશીનની 'મેમરી' માં નકલી મતદાન સંબંધિત કોઈપણ માહિતી રહે નહીં. ત્યારબાદ મશીનના નિયંત્રણ એકમને તેમાં નિર્ધારિત જગ્યાએ વાદળી રંગનું પેપર સીલ, વિશિષ્ટ ટેગ અને સીલ માટેની પટ્ટીઓ લગાવી સીલ કરી, સુરક્ષિત કરવાનું રહેશે.
૧૧. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિર્ધારિત કરેલા સમયે જ મતદાનનું કાર્ય શરૂ થવું જોઈએ. મતદાન શરૂ કરતાં પહેલાં હાજર રહેલાં ઉમેદવારો, તેમના મતદાન એજન્ટો અને મતદાન અધિકારીઓને મતની ગુપ્તતા જાળવવા અંગે ચેતવણી આપવી અને ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૯ તથા ગુજરાત નગરપાલિકાઓ (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો, ૧૯૮૪ના નિયમ-૩૨ તથા ૫૧-(જ) ની જોગવાઈઓ તેમના ધ્યાન પર લાવવી.
૧૨. મતદાનના પ્રારંભે, તમારે મતદાન મશીનનું, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ, મતદાન મથકના વર્ગીકૃત કરેલી સેવા બજાવતા મતદારોનું અને મતદાર પત્રકનું ઉમેદવારો અથવા તેમના મતદાન એજન્ટો સમક્ષ નિદર્શન કર્યા અંગેનો એકરાર તેના નિયત ફોર્મમાં કરવાનાં રહે છે.
૧૩. પહેલાં મતદાન અધિકારીએ મતદાર યાદીમાં મતદારની નોંધ અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે સૂચવેલ દસ્તાવેજો સંદર્ભે મતદાન મથકમાં મતદારની ઓળખની યોગ્ય ખાતરી કરી લેવી જોઈએ અને મતદાર પોતાની સાથે લાવ્યા હોય તેવી અનઅધિકૃત ઓળખ-કાપલીને સામન્ય શિરસ્તા તરીકે સ્વિકારવી નહીં.
૧૪. મતદાર યાદીમાં મતદારને લગતી વિગતો અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે સૂચવેલ દસ્તાવેજના સંદર્ભમાં મતદારની ઓળખ પૂરી થયેથી તેના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી પર બીજા મતદાર અધિકારીએ અવિલોપ્ય શાહીથી નિશાની કરવી.
૧૫. મતદારની આંગળી પર કરેલી અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની બરાબર સુકાઈ ગઈ છે અને અવિલોપ્ય શાહીની વિશિષ્ટ નિશાની રૂપે ઉપસી આવી છે તેની ખાતરી કરવા, મતદાર મતદાન-મથકમાંથી બહાર નિકળે તે પહેલાં ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તેના ડાબા હાથની આંગળી પરની અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની તપાસવી.
૧૬. મતદારની ઓળખ પૂરી થયેથી, મતદાર-યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં, મતદારને લગતી નોંધ નીચે લીટી દોરવી. સ્ત્રી મતદારના કિસ્સામાં (√) નિશાની પણ કરવી.
૧૭. મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં આખા મુજબનો મતદારનો અનુક્રમાંક (નામ નહીં) મતદાર પત્રક (નમુના નંબર-૧૭-ક) માં નોંધવાનો રહેશે.
૧૮. મતદારને તેનો મત દર્જ કરવા દેતાં પહેલાં, તેની સહી કે તેના અંગૂઠાનું નિશાન મતદાર પત્રકમાં લેવી. જો મતદાર મતદાર-પત્રકમાં સહી કરવાની કે તેના અંગૂઠાનું નિશાન કરવાની ના પાડે તો તેને મત આપવાની પરવાનગી આપવી નહીં અને મતદાર પત્રકની 'વિશેષનોંધ' કોલમમાં 'મત આપવાની ના પાડી' નોંધ કરવી. તમે અને મતદારે આવી નોંધ નીચે સહી કરવી.
૧૯. મતદાર-પત્રકમાં મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન મેળવ્યા પછી અને તેની અંગૂઠાની પાસેની આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કર્યા પછી તેને મતદાર-કાપલી (નિયત કરેલા નમુનામાં ફોર્મમાં) આપવામાં આવશે, જેમાં મતદાર પત્રકમાં તેમને લગતી નોંધનો અનુક્રમાંક દર્શાવેલો હશે.
૨૦. મતદાર-પત્રકમાં નોંધ્યા પ્રમાણેની મતદાર કાપલીના આધારે અને તેના યુસ્ત ક્રમ પ્રમાણે મતદારોને મતદાન મશીનમાં તેમને મત દર્જ કરવા દેવામાં આવશે.
૨૧. તમને કોઈ મતદાર, મતદાન માટેની લઘુત્તમ વય એટલે કે ૧૮ વર્ષ કરતાં ઘણો નાનો લાગતો હોય પરંતુ બીજી બધી રીતે તેની ઓળખ વિષે અને મતદાર યાદીમાંની તેનું નામ દાખલ કરાયાની હકિકત વિષે સંતોષ થાય તો તમારે તેની પાસેથી તેની વય વિષે એકરારનામું લેવું. (જુઓ પરિશિષ્ટ નંબર-૧૯ માં એકરારનું ફોર્મ નમુના નંબર-૩)
૨૨. તમારે જેમ જેમ બનાવો અને તેમ તેમ સંબંધિત બનાવોની નોંધ પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં કરતાં રહેવું.

૨૩. મતદાનના શાંતિપૂર્ણ અને સરળ સંચાલન માટે મતદાન-મથકમાંથી કાર્યવાહીનું તમારે વિનિયમન કરવાનું છે. તમારે ઘણી કુનેહ દાખવવાની હોય છે, પરંતુ સાથોસાથ તમારે દ્રઢ અને નિષ્પક્ષ રહેવાનું છે.
૨૪. કેટલાક અનિવાર્ય સંજોગોના કારણે મતદાન શરૂ કરવા માટે નિયત કરેલા સમય કરતાં તે થોડું મોડેથી શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય, તેમ છતાં મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે નિયત કરવામાં આવેલા સમયે મતદાન સમાપ્ત કરવું. આમ છતાં, મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે નિયત કરવામાં આવેલ સમય કરતાં થોડા વધુ સમય માટે મતદાન ચાલુ રાખવું પડે તો પણ નિયત સમયે મતદાન મથકે હાજર હોય તે તમામ મતદારોને મતદાન કરવા દેવું. મતદાનનો સમય પૂરા થયા પછી હરોળમાં કોઈ જોડાય નહીં તે તમારે જોવાનું રહેશે, અને તે માટે મતદાન સમાપ્તિ માટે નક્કી થયેલા સમયે હરોળમાં ઉભા રહેલા તમામ મતદારોને તમારે કાપલી વહેંચવી અને આવી વહેંચણીની કામગીરી હરોળના છેડેથી શરૂ કરવી.
૨૫. મતદાન અંતે 'નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ' તમારે નમુના નંબર-૧૭ (ખ) ના ભાગ-૧ માં તૈયાર કરવાનો છે. આવા હિસાબની અધિકૃત નકલો દરેક ઉમેદવારના હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને આપવાની રહે છે. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આ અંગે નિયત કરેલા ફોર્મમાં ઉમેદવારના એજન્ટોને નકલો આપ્યા અંગેનો એકરાર પણ તમારે કરવાનો રહેશે.
૨૬. મતદાન બંધ થયા બાદ, મતદાન મશીન અને ચૂંટણીના કાગળો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિયત કરેલ પદ્ધતિ મુજબ સીલ કરી સુરક્ષિત કરવાનાં રહેશે. મતદાન મશીન અને ચૂંટણી કાગળો પર તમારા સીલ ઉપરાંત ઉમેદવારો કે તેમના એજન્ટોને, જો તેઓ ઈચ્છે તો તેઓના સીલ લગાડવા દેવાં. મતદાન મશીન અને ચૂંટણી કાગળોને સીલ કરી સુરક્ષિત કરવા અંગેની પ્રસ્તુત સૂચનાઓનું તમારે કાળજીપૂર્વક પાલન કરવું, જેથી કોઈ ભૂલ થવા પામે નહીં.
૨૭. મતદાન પછી સીલ અને સુરક્ષિત કરેલાં મતદાન મશીન અને ચૂંટણીના બધા કાગળો તે સ્વિકારનાર અધિકારીને, યોગ્ય પહોંચ લઈ સોંપવાની તમારી વ્યક્તિગત જવાબદારી છે.

૫. તમારા તત્કાલ સંદર્ભ અને અનુકૂળતા માટે પરિશિષ્ટ નંબર-૪ માં જુદાં જુદાં પાંચ સદર હેઠળ, વિવિધ તબક્કે બજાવવાની તમારી ફરજો ટૂંકમાં આપવામાં આવી છે.

૬. તપાસ યાદી : (ચેક મેમો)

ચૂંટણી સંબંધિત વિવિધ વૈધાનિક જરૂરીયાતો તમે પાર પાડી છે તે સુનિશ્ચિત કરવા, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે તમારા માટે એક તપાસ યાદી તૈયાર કરી છે, જે પરિશિષ્ટ નંબર-૫ માં આપી છે. ઉક્ત તપાસ યાદી તમારે યોગ્ય રીતે નિભાવવાની રહે છે.

૭. વીજાણુ મતદાન યંત્ર ધ્વારા યોજાતી નગરપાલિકાની ચૂંટણી માટે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓએ ધ્યાનમાં રાખવાના ખૂબ જ અગત્યના મુદ્દાઓ:-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન ટુકડીમાં નિયુક્ત થયેલ મતદાન અધિકારીઓની ટીમના દરેક સભ્ય સાથે પરિચય કેળવવો.
- (૨) મતદાન માટે ફાળવવામાં આવેલા મતદાન મથકના સ્થળ-સ્થિતિથી વાકેફ થવું.
- (૩) ચૂંટણી અધિકારી અને મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીના નામ-હોદ્દો-સંપર્ક નંબર વિગેરે વિગતો મેળવી રાખવી. ચૂંટણી અધિકારી ધ્વારા આપવામાં આવતી તાલીમ લેવી. E.V.M. નિદર્શનથી અવગત થવું. અને તાલીમમાં જાતે E.V.M. નું સંચાલન કરી લેવું.
- (૪) મતદાનના આગળના દિવસે વિતરણ કેન્દ્ર પર મતદાન અંગેનું સાહિત્ય સાધન સામગ્રીની ચકાસણી કરી લેવી. જે તે મતદાન મથકે લઈ જવાની મતદારયાદી (પુરવણી સહિત) ચકાસી લેવી જોઈએ.
- (૫) હરિફાઈમાંના ઉમેદવારની સંખ્યા ૧૪ (ચૌદ) હશે, તો આપને એક નિયંત્રણ એકમ અને એક મતદાન એકમ ફાળવેલ હશે. મતદાન એકમમાં NOTA (ઉપરપૈકી કોઈ નહિ)ની પેનલ અને રજિસ્ટર બટન હોવાની ખાત્રી કરી લેવી. જો ૧૪ (ચૌદ) કરતાં વધારે હરિફ ઉમેદવારો હોય તો આપને બે મતદાન એકમ ફાળવેલ હશે. બીજા મતદાન એકમમાં નોટા અને રજિસ્ટર બટનની પેનલ હોવાની ખાત્રી કરવી.
- (૬) મતદાન એકમના પંદરમાં બટનવાળી પેનલમાં NOTA અને તેનું પ્રતીક હોવાની ખાત્રી કરી લેવી.
- (૭) વિતરણ કેન્દ્ર પરથી મતદાન મથકે સાધન સામગ્રી સહિત જવા ચૂંટણી અધિકારીએ નિયત કરેલ વાહનમાંજ મુસાફરી કરવી.

- (૮) મતદાન મથકના સ્થળે પહોંચતાં, તમને ફાળવવામાં આવેલ મતદાન મથકની વિગતો ચકાસી લેવી.
- (૯) મતદાન મથકના હોલ/રૂમની જગ્યાની ઉપલબ્ધિ પ્રમાણે મતદાન અધિકારીઓની બેઠક વ્યવસ્થા, અને મતકુટિરની વ્યવસ્થા સુનિશ્ચિત કરવી.
- (૧૦) હરિફ ઉમેદવારોની સંખ્યા અને મતદાન મથકમાંના હોલ/રૂમની જગ્યા પ્રમાણે મતદાન એજન્ટો માટેની બેઠક વ્યવસ્થા ગોઠવી શકાય.
- (૧૧) મતદાન એજન્ટ મતદાન મથકનો/વોર્ડનો મતદાર હોવો જોઈએ.
- (૧૨) મતદાનના દિવસે મતદાન માટે નિયત કરેલ સમય પહેલાં ઉમેદવારો/મતદાન એજન્ટ હાજર હોય તો તેમની હાજરીમાં અન્યથા તેમની રાહ જોયા વિના મોકપોલ કરી મતદાન માટેની તૈયારી કરવી. મોકપોલમાં 'નોટા'નો ઉપયોગ કરવો. કોઈ ઉમેદવાર/મતદાન એજન્ટ સમયસર હાજર ન હોય, તો મતદાન માટેની તૈયારી અટકાવવી નહિ. સમયસર મતદાન શરૂ કરવું.
- (૧૩) ચૂંટણી હેઠળના વોર્ડમાં ચાર ઉમેદવારનું મતદાન હોય છે. કોઈ મતદાર હરિફ ઉમેદવાર પૈકી કોઈની પણ મતદાન માટે પસંદગી ન કરે તો તે મતદાર NOTA (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો ઉપયોગ કરી શકે છે.
- (૧૪) ચૂંટણી હેઠળના વોર્ડના મતદારોમાં મતદાન મથકે ફાળવેલ મતદારયાદીમાંના જ મતદારો મતદાન કરી શકશે.
- (૧૫) કોઈ મતદારના મતદારયાદીમાંના નામ કે અન્ય વિગતો અંગે વિસંગતતા જણાય, તો તે મતદારને પ્રમુખ અધિકારીએ પોતાની પાસે બોલાવી જરૂરી ચકાસણી કરવી. જેથી મતદાનની પ્રક્રિયામાં વિલંબ ટાળી શકાય.
- (૧૬) મતદાન માટે આવેલ મતદારની ઓળખ માટેના "મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર" (EPIC) ઉપરાંત વૈકલ્પિક પુરાવાઓ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ ધ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે છે, તે મુજબ મતદારોની ઓળખ માટેના પુરાવાની ખાત્રી કરવી.
- (૧૭) મતદાન મથકમાં મતદારના પ્રવેશથી માંડી તેની ઓળખ પ્રક્રિયા થાય અને મતદાનની પ્રક્રિયા પૂરી થાય ત્યાં સુધી પ્રમુખ અધિકારીએ સતત નિરીક્ષણ કરતા રહેવું જોઈએ.
- (૧૮) મતદાન શરૂ થાય ત્યારથી તબક્કાવાર બે-બે કલાકના મતદાનના આંકડાની નોંધ રાખવી.
- (૧૯) ચૂંટણી પ્રક્રિયાના સંચાલનના નિરીક્ષણ માટે ઓબ્ઝર્વરશ્રી, ઝોનલ અધિકારી, આયોગે અધિકૃત કરેલ અન્ય અધિકારીઓ પોતે પ્રસંગોપાત મતદાન દરમિયાન મતદાન મથકની મુલાકાત લે છે. મુલાકાત લેનાર અધિકારી સાથે સુચારૂ વ્યવહાર કરવો. ઉપરાંત કયા અધિકારી મતદાન મથકની મુલાકાત લીધી છે, તેની વિગતો નોંધવા માટે વીઝીટશીટ રાખવી.
- (૨૦) મતદાનનો સમય પૂર્ણ થવામાં હોય, ત્યારે મતદાન મથકે આવેલા મતદારોની લાઈનમાં છેલ્લે ઉભા રહેલા મતદાર થી શરૂ કરીને ચડતા અનુક્રમ નંબરમાં ચિઠ્ઠી આપવી અને લાઈનમાં હાજર રહેલા તમામ મતદારોને મતદાન કરવા દેવું.
- (૨૧) મતદાનનો સમય પૂર્ણ થતાં મતદાન મથકે હાજર રહેલ મતદારોની મતદાન પ્રક્રિયા પૂર્ણ થાય, તે પછી નિયંત્રણ એકમના ડીસપ્લે થયેલ મતદાનના આંકડાની નોંધ રાખવી. ત્યારબાદ વીજાણુ મતદાન યંત્રોના એકમોને સીલ કરવા. વૈધાનિક-બિન વૈધાનિક પરબીડિયા તૈયાર કરી જરૂર હોય, તેને સીલ કરવા. પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં તમામ વિગતો ભરવી.
- (૨૨) સંજોગવશાત સીલ કરવાની પ્રક્રિયા પહેલાં મતદાનના આંકડા લેવાના રહી ગયેલ હોય, તો કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ નિયંત્રણ એકમનું સીલ ખોલવું નહિ. મતદાન મથકે એક વખત સીલ કર્યા પછી જો સીલ તોડવા પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો તેનાથી મતદાન દૂષિત થવાથી જવાબદારી નક્કી કરી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી પણ હાથ ધરવામાં આવે છે.
- (૨૩) સ્વીકાર કેન્દ્ર પર નિયત થયેલ ટેબલ ઉપર મતદાન લીધેલ સીલબંધ વીજાણુ મતદાન યંત્ર, સીલબંધ અને અન્ય પરબીડિયા તેમજ મતદાન મથકે વધેલી સાધન-સામગ્રી/સાહિત્ય વગેરે જમા કરાવી, તેની પહોંચ મેળવવી.
- (૨૪) ચૂંટણી અધિકારીનું ફરજ મુક્તિ પ્રમાણપત્ર મેળવ્યા બાદ સ્વીકાર કેન્દ્ર છોડવું.

પ્રકરણ-૨

મતદાન સંચાલન ટુકડીની રચના અને પૂર્વ - પ્રયોગો બાબત

૧. મતદાન સંચાલન ટુકડી :

નગરપાલિકાના વોર્ડની ચૂંટણી વખતે તમારી ટુકડી તમો અને બે અથવા ત્રણ મતદાન અધિકારીઓની બનેલી હશે. જ્યાં મતદાન મથકને ફાળવેલા મતદારોની સંખ્યા ઘણી મોટી હોય, જેમ કે ૧૪૦૦ અને વધુ તો તમને મદદ કરવા જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા વધારાના મતદાન અધિકારી નિમવામાં આવશે. મતદાન સંચાલન ટુકડીની નિમણૂક કરતી વખતે જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી/ ચૂંટણી અધિકારી, તમારે અનિવાર્યપણે ગેરહાજર રહેવાનું થાય તેવા પ્રસંગે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજ બજાવવા માટે તમારી ટુકડીના કોઈ એક મતદાન અધિકારીને અધિકૃત કરશે.

૨. મતદાન સંચાલન ટુકડીના અન્ય સભ્યોનો સંપર્ક :

મતદાન સંચાલન માટેની તમારી ટુકડીના બીજા સભ્યો કોણ છે તે બાબતમાં શક્ય તેટલી વેળાસર માહિતી મેળવી લેશો. તમારા હાથ નીચે કામ કરવા નિમાયેલા તમારા મતદાન અધિકારીઓના રહેઠાણનાં સરનામાં તથા ટેલિફોન નંબરો હોય તો તેની વિગત તમારી પાસે હોવી જરૂરી છે. ટુકડીના દરેક સભ્યે મતદાન સમયે શી ફરજ બજાવવાની છે તે અંગે બને તેટલી વધુ વખત ચર્ચા કરી સમજણ આપવી. સંઘભાવના નહિ હોય તો મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકેનું તમારું કાર્ય વધુ મુશ્કેલ બનશે.

૩. મતદાનના પૂર્વ-પ્રયોગો :

૩.૧ મતદાનના બને એટલા વધુ પૂર્વ પ્રયોગોમાં હાજરી આપો. તમારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ મેળવવા અને કાયદાની જોગવાઈઓ સમજવા આ આવશ્યક છે. ચૂંટણી અધિકારીઓ દ્વારા યોજવામાં આવતાં ચૂંટણીના પૂર્વ પ્રયોગોમાં હાજર તમે અને તમારા મતદાન અધિકારીને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ મુખ્ય મતદાન મથક અધિકારી માટે જ્યાં મતદાન યંત્રો વાપરવામાં આવનાર છે તેવા મતદાન મથકોએ અનુસરવાની વિગતવાર કાર્યપદ્ધતિ સમજાવતી હેન્ડ બુક (પુસ્તિકા)ની નકલ આપવામાં આવે એ સુનિશ્ચિત કરો.

૩.૨ તમારી અનિવાર્ય ગેરહાજરીના પ્રસંગે તમારી ફરજો બજાવવા અધિકૃત કરાયેલા મતદાન અધિકારીને આ પૂર્વ-પ્રયોગમાં તમે તમારી સાથે લો. તમે અને આવા અધિકૃત મતદાન અધિકારી મતદાન મશીન વિવિધ રીતે ચલાવવાનું કામ તમો/તે અધિકારી જાતે જ કરો અને માત્ર નિદર્શન નિહાળીને સંતોષ માનવો નહીં. વાદળી રંગના પેપર સીલ, સરનામા ટેગ લગાડવા અંગે પણ તમારે બંનેએ માહિતગાર થવું.

૩.૩ તમારે નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ પણ નુમના નંબર ૧૭-(બ)ના ફોર્મમાં તૈયાર કરવો. જે પરિશિષ્ટ નંબર ૨૪ થી આપેલ છે. તમારે પેપરસીલનો હિસાબ નમુના નંબર-૧૦ના ફોર્મમાં તૈયાર કરવો જે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ થી આપેલ છે.

૩.૪ અગાઉની કોઈ ચૂંટણીમાં તમે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી કે મતદાન અધિકારી તરીકે કામગીરી બજાવી હોય તો પણ તમારે તાલીમ વર્ગો/પૂર્વ પ્રયોગોમાં હાજરી આપવી, કારણે કે ચૂંટણી સંચાલનના નિયમો અને કાર્યપદ્ધતિમાં વખતોવખત સુધારા કરાતા હોઈ તમે સુધારેલ કાર્યપદ્ધતિ અનુસરો એ જરૂરી છે, અન્યથા ચૂંટણી સંચાલન છેલ્લામાં છેલ્લી કાર્યપદ્ધતિ અને સૂચનાઓ અનુસાર ન થાય, ઉપરાંત, ચૂંટણી સંચાલનના નિયમોમાં અને કાર્યપદ્ધતિમાં કોઈ ફેરફાર ન થયો હોય છતાં તમારી યાદશક્તિ તાજી કરવી એ હંમેશ ફાયદાકારક છે.

૪. ટપાલ-મતપત્ર અથવા ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજી :

૪.૧ તમે અને તમારા મતદાન અધિકારીઓ જે વોર્ડમાં ફરજ પર મૂકાયેલ છો તે વોર્ડમાં કે બીજા કોઈ વોર્ડમાં મતદાર હશો. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકેની નિમણૂકના હુકમની બે નકલ આપવામાં આવશે અને આ હુકમની સાથે જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારી તમને અને તમારા મતદાન અધિકારીઓને ટપાલ-મતપત્રો અને ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો માટે અરજી કરી શકો એ માટે પૂરતી સંખ્યામાં નમૂના નંબર ૧૦ (ક) અને નમૂના નંબર ૧૫ના ફોર્મ મોકલી આપશે. આ બંને નમૂના અનુક્રમે પરિશિષ્ટ નંબર ૬ તથા ૭ થી આપેલ છે. તમારામાંથી કોઈ એ જ વોર્ડમાં મતદાર હોય તો તમે ચૂંટણી અધિકારીને ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટે નમુના નંબર ૧૫ના ફોર્મમાં અરજી કરી શકો છો. તમારામાંથી કોઈ જે વોર્ડમાં ચૂંટણીની ફરજ માટે તમારી નિમણૂક કરાઈ હોય તે સિવાયના બીજા કોઈ વોર્ડમાં મતદાર હોય તો તેમાં તમારે નમુના નંબર ૧૦ (ક) ના ફોર્મમાં વિગત ભરીને ટપાલ-મતપત્ર માટે અરજી કરવાની રહેશે. બેમાંથી ગમે તે કેસમાં તમારે નિમણૂકના હુકમની બીજી નકલની સાથે અરજીના ફોર્મ તાત્કાલિક

મોકલી આપવાના રહેશે, અન્યથા ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર/ટપાલ - મતપત્ર મેળવવા માટે અને ટપાલ-મતપત્રની બાબતમાં તમારો મત નોંધીને મત ગણતરી પહેલાં તે સમયસર ચૂંટણી અધિકારીને પાછા મોકલવા માટે પૂરતો સમય રહેશે નહિ, ટપાલ-મત આપવા માટેની પરવાનગી માટેની અરજી ચૂંટણી ફરજ પરના મતદારોએ નિયમો મુજબ મતદાનના દિવસથી કે વોર્ડમાંના મતદાનના પ્રથમ દિવસથી ઓછામાં ઓછા સાત દિવસ પહેલાં કે ચૂંટણી અધિકારી મંજૂર કરે એ પ્રમાણે એથી ઓછા દિવસ પહેલાં અરજી કરવાની હોય છે.

- ૪.૨ નગરપાલિકાના ચૂંટણીના કેસમાં, તમારામાંના કોઈ તમારા વોર્ડની બહાર પરંતુ નગરપાલિકાના અન્ય વોર્ડમાં ચૂંટણી ફરજ પર હોય એવું બને. આવા કેસોમાં નગરપાલિકાના વોર્ડ માટે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર સાડું અને ચૂંટણીમાં મતદાન કરવા માટે ટપાલ-મતપત્ર સાડું અરજી કરી શકો.
- ૪.૩ નગરપાલિકાના તમામ વોર્ડોની મતદાર યાદીની એક એક નકલ જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી પૂર્વ-પ્રયોગો અને તાલીમ વર્ગોના કેન્દ્ર/કેન્દ્રો ખાતે જોવા માટે રાખશે. જેથી તમે યથા-પ્રસંગ ટપાલ-મતપત્રો કે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની તમારી અરજીમાં તમારે લખવાની મતદાર યાદીના નંબરની વિગતો નોંધી લઈ શકો. નમુના નંબર-૧૦ (ક) અને નમૂના નંબર-૧૫ના ફોર્મની વધારાની નકલો પણ ઉક્ત કેન્દ્ર/કેન્દ્રો ખાતે મળશે.
- ૪.૪ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ-૧૮ (ઝ) ના પેટા નિયમ-૨ હેઠળ મતદારે વૃત્તિકાગ્રાહી મેજિસ્ટ્રેટ કે આ હેતુ માટે નિર્દિષ્ટ એવા બીજા અધિકારીની હાજરીમાં નમુના નંબર-૧૦ (ખ) ના ફોર્મમાં એકરાર પર સહી કરવાની રહેશે અને તે અધિકારી દ્વારા સહી પ્રમાણિત કરાવવાની રહેશે. આ નિયમો હેઠળ તમારી સાથે કામ કરતા મતદાન અધિકારીઓના એકરાર તમે પ્રમાણિત કરી શકો છો.

પ્રકરણ-૩

વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને મતદાન સામગ્રી એકઠી કરવા બાબત

૧. મતદાન સામગ્રી :

૧. મતદાનના આગળના દિવસે અથવા મતદાન-મથકે જવાના દિવસે તમને ચૂંટણી માટે જોઈતી બધી સામગ્રી આપવામાં આવશે, જેની યાદી પરિશિષ્ટ નંબર-૮માં આપી છે. તમારા મતદાન-મથકે જવા રવાના થતાં પહેલાં તમને બધી સામગ્રી મળી ગયાની ખાતરી કરી લેશો.

૨. વીજાણુ મતદાન યંત્રોની ચકાસણી :

નીચેની બાબતો ખાસ તપાસો, કે

૧. તમને આપવામાં આવેલા મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમો એકજ છે, જે તમારા મતદાન મથક માટેના છે. આ બાબત જે તે એકમો સાથે જોડેલી સરનામા ટેગના સંદર્ભમાં તપાસો કારણકે ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા આવી દરેક સરનામા ટેગ પર મતદાન મથકનો નંબર અને નામ દર્શાવેલા હોય છે.
૨. નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' બરાબર સીલ થયેલો છે અને તેને સરનામા ટેગ ચૂસ્તપણે લગાડેલી છે.
૩. નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' લગાવેલી બેટરી પૂર્ણપણે ચાલુ હાલતમાં છે. પાછળના ભાગના ખાનામાંની પાવર સ્વીચને (ON) ઓન સ્થિતિમાં રાખવાથી આ બાબત તપાસી શકાશે. આ તપાસ બાદ પાવર સ્વીચને (OFF) 'બંધ' સ્થિતિમાં અવશ્ય મૂકવી.
૪. એ પણ તપાસો કે તમને જરૂર પુરતી સંખ્યામાં મતદાન એકમો આપવામાં આવ્યાં છે અને દરેક એકમમાં મતપત્ર પડદા નીચે મતપત્રો બરાબર લગાડેલા છે. તમને આપવાના મતદાન એકમોની સંખ્યાનો આધાર તમારા વોર્ડમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા પર આધારિત છે. જો ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૨ થી ૧૪ની વચ્ચે હોય તો ફક્ત એકજ મતદાન એકમ આપવામાં આવશે અને મતદાન એકમના જમણી બાજુની ટોચ પરની બારીમાંથી દેખાતી સરકતી સ્વીચ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા '૧' ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે. જો ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૧૫ થી ૨૮ વચ્ચેની હશે તો તમને બે મતદાન એકમો આપવામાં આવશે. તેમાંના પ્રથમ મતદાન એકમમાં ઉપર જણાવેલ સરકતી સ્વીચ '૧' ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે અને મતપત્રમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારની યાદીમાંના અનુક્રમાંક ૧ થી ૧૪ના ઉમેદવારોના નામ પ્રદર્શિત કરેલા હશે. બીજા મતદાન એકમમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના ક્રમાંક ૧૫ થી આગળ (અને ૨૮ સુધી)ના ઉમેદવારોના નામ મતપત્રમાં પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તે એકમની સરકતી સ્વીચ '૨' ની સ્થિતિ પર ગોઠવેલી હશે. તે જ પ્રમાણે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૨૯ થી ૪૨ની વચ્ચે હશે તો ત્રણ મતદાન એકમો આપવામાં આવશે અને જો ઉમેદવારોની સંખ્યા ૪૩ થી વધુ અને ૫૬ સુધીની હોય તો ચાર મતદાન એકમો આપવામાં આવશે. ત્રીજા મતદાન એકમમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના ક્રમાંક ૨૯ થી આગળ (૪૨ સુધી) ના ઉમેદવારોના નામો મતપત્રમાં પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તેની સરકતી સ્વીચ '૩' ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે. ચોથા મતદાન એકમમાં લગાડેલા મતપત્રમાં અનુક્રમાંક ૪૩ થી આગળના ઉમેદવારોના નામ પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તેની સરકતી સ્વીચ '૪' ની સ્થિતિ દર્શાવશે.
૫. એ પણ તપાસો કે દરેક મતદાન એકમમાં મતપત્રો અને સરકતી સ્વિચો, આગળના મુદ્દામાં સમજાવ્યા પ્રમાણે બરાબર લગાડેલી/ ગોઠવેલી છે. મતદાન એકમમાં લગાડેલા મતપત્રો યોગ્ય રીતે અને દરેક ઉમેદવારના નામ અને ચૂંટણી પ્રતિકો બત્તી અને બટન સાથે સુસંગત રીતે લાઈનમાં છે. અને મતપત્રો પરના ઉમેદવારોની પેનલને અલગ કરતી જાડી લીટીઓ મતદાન એકમ પરના ખાંચાઓની લાઈન સાથે સુસંગત છે.
૬. એ પણ તપાસો કે મતદાન એકમ પર દેખાતાં ઉમેદવારના બટનની સંખ્યા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા જેટલી છે, અને બાકી રહેતાં કોઈ બટન હોય તો તેને ઢાંકી દેવામાં આવ્યા છે.
૭. દરેક મતદાન એકમ ચૂંટણી અધિકારીના સીલ વડે બે જગ્યાએ, એટલે કે જમણી ટોચ અને જમણું તળિયું સીલ કરી સુરક્ષિત કરવામાં આવ્યું છે અને ત્યાં સરનામા ટેગ ચૂસ્ત રીતે લગાડવામાં આવે છે.

૩. એ પણ તપાસો, કે -

૧. તમને આપવામાં આવેલી બે શીશીમાં અવિલોખ્ય શાહી પુરતા પ્રમાણમાં છે અને સ્ટેમ્પ પેડ સૂકાઈ ગયા નથી.
૨. મતદાર યાદીના સંબંધિત ભાગની ત્રણેય નકલો દરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ અને સમાન છે, અને ખાસ કરીને જુઓ કે;
 - ક. સંબંધિત ભાગ જે તમને આપવામાં આવ્યો છે તે જે તે વિસ્તાર માટે ઉભા કરાયેલા મતદાન મથકને લગતો છે અને દરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ છે ;
 - ખ. પુરવણી મુજબ કાઢી નખાયેલા બધા નામો અને કારકુની કે અન્ય કોઈ ભૂલોના સુધારા બધી નકલોમાં આમેજ કરવામાં આવ્યા છે.
 - ગ. મતદાર યાદીની કામમાં લેવાની દરેક નકલમાં બધાં જ પાના પર ૧ થી શરૂ કરીને ક્રમ નંબર હાથે લખીને આપવામાં આવ્યા છે.
 - ઘ. મતદારોના છાપેલા ક્રમ નંબર સુધારીને તેને સ્થાને નવા નંબર આપવામાં આવ્યા નથી.
૩. તમને આપવામાં આવેલા સુપરત કરાયેલા મતપત્રો તમને સોંપવામાં આવેલ મતદાન મથક જે વોર્ડમાં આવેલું હોય તે વોર્ડ માટેનાં હોય અને કોઈપણ બાબતમાં ખામીવાળા ન હોય. તમે તેના અનુક્રમાંક પણ તપાસો અને જુઓ કે તે તમને આપવામાં આવેલી વિગતો સાથે મળતા આવે છે.
૪. તમને કોઈ મતદાન મશીન અથવા મતદાન સામગ્રી કોઈપણ રીતે ખામીયુક્ત જણાય તો તેનો ઉપાય કરવા આવી ખામી તમે મતદાન-મશીન અને મતદાન સામગ્રીની વહેંચણી કરતાં ઈનચાર્જ અધિકારીના અથવા ચૂંટણી અધિકારીના ધ્યાન પર લાવો.
૫. એ પણ તપાસો કે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારો અને તેમનાં ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાની ફોટો નકલો પણ તમને આપવામાં આવે. આનાથી મતદાન મથકે ઉમેદવાર/તેના ચૂંટણી એજન્ટે મતદાન એજન્ટના નિયુક્તિપત્રમાં કરેલી સહીઓની અસલિયત ચકાસવામાં તમને મદદ મળશે.
૬. મતદાન મથકે પહોંચ્યા બાદ તમારે ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન મથકની તૈયારી અંગેનો અહેવાલ મોકલવાનો રહેશે. આ અહેવાલ મોકલવા માટેનો નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર ૮ થી આપેલ છે. તેમાં વિગતો ભરીને મતદાનના આગળના દિવસે તૈયાર રાખવાની ખાસ નોંધ રાખવી.

પ્રકરણ - ૪

મતદાન મથકનું માળખું અને મતદાન મથકે કરવાની કાર્યવાહી બાબત

માર્ગ નિર્દેશિકા :

૧. તમારા મતદાન મથકે કે મથકોએ પહોંચવા માટેના માર્ગની અને સમયની સ્પષ્ટ માહિતી મેળવી રાખશો. તમારે તેમજ તમારી ટુકડીના અન્ય સભ્યોને જવા માટેનાં વાહનો સહિત (મતદાન મથકે પહોંચવાના) માર્ગ નિર્દેશિકાની વિગતો તમને અગાઉથી પૂરી પાડવામાં આવશે.

મતદાન મથકે આગમન :

૨. મતદાન શરૂ થવાની ઓછામાં ઓછી ૭૫ મિનિટ પહેલાં તમારે તમારી ટુકડી સાથે મતદાન મથકે પહોંચી જવું જોઈએ.

મતદાન અધિકારીની ગેરહાજરી :

૩. તમારા મતદાન મથક માટે નિમાયેલા કોઈ મતદાન અધિકારી મતદાન મથકેથી ગેરહાજર રહે તો તેની જગ્યાએ બીજી કોઈ વ્યક્તિને તે જ વખતે નિમવાની તમને સત્તા છે. ત્યારબાદ આવી નિમણૂક અંગે જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારીને વિધિસર જાણ કરવી. આમ છતાં કોઈપણ ઉમેદવારના સક્રિય ટેકેદારને કે કોઈપણ ઉમેદવારની સક્રિય વિરોધી કોઈપણ વ્યક્તિને નિમણૂક આપવી નહિ.

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની સોંપણી :

- ૪.૧ માંદગીનાં કે બીજા અનિવાર્ય કારણસર તમારે પોતાને જો મતદાન મથકે ગેરહાજર રહેવું પડે તો જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારીઓએ આ હેતુ માટે અગાઉ અધિકૃત કરેલાં મતદાન અધિકારી તમારી જગ્યાએ કામ કરશે. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની બધી સત્તા અને ફરજોનો તે અમલ કરશે.
- ૪.૨ મતદાન મથકે તમારી સાથે કામ કરતા કોઈપણ મતદાન અધિકારીને મતદાન મથકમાંની તમારી ફરજો પૈકીની કોઈપણ ફરજ તમે સોંપી શકશો. જો કે આવી સોંપણી કરવાથી તમે તમારી પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ શકતા નથી. કારણ કે સમગ્ર મતદાન મથકનો એકંદર હવાલો કોઈપણ સંજોગોમાં તમારા હસ્તક રહે છે.

મતદાન મથકો ઉભા કરવાં :

- ૫.૧ મતદાન મથક ઊભું કરવાનું હોય તે સ્થાને પહોંચીને તે માટે સૂચવાયેલા મકાનનું અને મતદાન મથક તૈયાર થઈ ગયું હોય તો તેનું નિરીક્ષણ કરી લેવું. એક વોર્ડની ચૂંટણી સમયે ૩ કે ૪ મતદાન અધિકારીઓની બનેલી મતદાન ટુકડીઓ હોય એ દર્શાવતા નમૂનારૂપ મતદાન મથકનો નકશો પરિશિષ્ટ નંબર-૧૦માં દર્શાવેલ છે. મતદાન મથકના તૈયાર માળખામાં તમે નાના નાના સુધારા કરી શકશો. પણ નીચે દર્શાવેલી બાબતોની ખાતરી કરી લેશો.
 - ક. મતદારો મતદાન મથકની બહાર ઊભા રહી શકે તે માટે પૂરતી જગ્યા છે.
 - ખ. બની શકે તો પુરૂષો અને સ્ત્રીઓને ઊભા રહેવાની અલગ જગ્યા છે.
 - ગ. મતદારો માટે અંદર જવાનો તથા બહાર જવાનો માર્ગ અલગ હોય, એક જ બારણા વચ્ચે દોરડું બાંધીને આવવાની તથા જવાની અલગ વ્યવસ્થા કરીને આ હેતુ પાર પાડી શકાશે.
 - ઘ. મતદારો મતદાન-મથકમાં દાખલ થાય ત્યારથી માંડીને તેઓ મથકમાંની બહાર જાય ત્યાં સુધી સરળતાપૂર્વક આગળ વધતા રહે અને મતદાન-મથકમાં કોઈ આડુ-અવળું ફર્યા કરે નહિ.
 - ચ. મતદાન એજન્ટોને એવી રીતે બેસાડવા કે તેઓ મતદાન મથકમાં મતદાર પ્રવેશ કરે અને પ્રથમ મતદાન અધિકારી તેની ઓળખ કરે ત્યારે તેનો ચહેરો જોઈ શકે, જેથી જરૂરી જણાય તો તેઓ મતદારની ઓળખ સામે વાંધો લઈ શકે. તેઓ જ્યાં નિયંત્રણ એકમ રાખવામાં આવ્યું હોય તે પ્રમુખ અધિકારીના ટેબલ પર થતી સમગ્ર પ્રક્રિયા જોઈ શકે અને પ્રમુખ અધિકારીના ટેબલથી મતકુટિર તરફ જતાં અને મત દર્જ કર્યા બાદ મતદાન મથકમાંથી બહાર નીકળતા મતદારની હલચલ જોઈ શકે તેમ હોવું જોઈએ. પરંતુ તેઓને કોઈપણ સંજોગોમાં એવી જગ્યાએ બેસાડવા નહીં કે જ્યાંથી તેઓને મતદારો અમુક બટન દબાવીને ખરેખર મત દર્જ કરતા હોય તે જોવાની તક રહે.

છ. બધા મતદાન અધિકારીઓની બેઠક વ્યવસ્થા પણ એવી હોવી જોઈએ કે તેઓ મતદારને અમુક બટન દબાવીને ખરેખર મત આપતો જોઈ શકે નહીં.

જ. મતદાન મથકવાળા ખંડમાં એક જ દરવાજો હોય તો પણ બારણાની મધ્યમાં વાંસ, તેમજ દોરડીની મદદથી આવવાની અને જવાની અલગ વ્યવસ્થા કરી શકાય. મતકૂટિરની અંદરના ભાગમાં પૂરતો પ્રકાશ આવે તેની ખાતરી કરશો. જરૂર જણાય તો દરેક મતકૂટિર માટે યોગ્ય પ્રકાશ વ્યવસ્થાની ગોઠવણ કરશો.

પ.૨ તમારા મતદાન મથક ખાતે ઘણી મોટી સંખ્યામાં પરદાનશીન મહિલા મતદારો ફાળવવામાં આવ્યા હોય તો તમારે ગુપ્તતા, ગરિમા અને ઔચિત્ય જળવાય તે રીતે અલગ જગ્યામાં મહિલા મતદાન અધિકારી દ્વારા, તેમની ઓળખ અને તેમના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહી લગાવવા માટે ખાસ વ્યવસ્થા કરવી. આવી ખાસ જગ્યા તૈયાર કરવા માટે તમે સ્થાનિક રીતે પ્રાપ્ય પરંતુ સંપૂર્ણપણે બિનખર્ચાળ સાધનો જેવાં કે ચારપાઈ અથવા ચાદર જેવા કાપડનો ઉપયોગ કરી શકો છો.

પ.૩ એક જ મકાનમાં એકથી વધુ મતદાન મથકો આવેલાં હોય તો મતદારો અલગ પડી શકે અને દરેક મતદાન મથકની આગળની જગ્યામાં ગૂંચવાડો કર્યા વિના ઊભા રહી શકે તે રીતની જરૂરી વ્યવસ્થા કરાઈ છે તેની ખાતરી કરશો.

પ.૪ મતદાન મથક ખાનગી મકાનમાં રાખવામાં આવ્યું હોય તો તે મકાન અને તેની આસપાસનો ૧૦૦ મીટર ત્રિજ્યાનો વિસ્તાર તમારા નિયંત્રણ હેઠળ હોવો જોઈએ. મકાનમાલિક સાથે સંકળાયેલ કોઈપણ હથિયારબંધ કે બિનહથિયારબંધ ચોકી પહેરેગીરને કે અન્ય વ્યક્તિઓને મતદાન મથકે કે તેની આસપાસ ૧૦૦ મીટર ત્રિજ્યાના વિસ્તારમાં રહેવા દેવા નહિ. મતદાન મથક ખાતેની અને ઉપર્યુક્ત વિસ્તારની અંદરની સુરક્ષા વ્યવસ્થાની સંપૂર્ણ જવાબદારી તમારા નિયંત્રણ હેઠળની પોલીસની છે.

પ.૫ રાજકીય પક્ષોના નેતાઓના ફોટા કે ચૂંટણી પર અસર કરે એવાં સૂત્રો પ્રદર્શિત કરાય નહિ તે જોવું અને જો તે ત્યાં પ્રદર્શિત કરાયેલા હોય તો મતદાન પૂરું થાય ત્યાં સુધી તે ખસેડાવી લેવા તમારે પગલાં લેવા.

પ.૬ મતદાનના દિવસ દરમિયાન મતદાન મથકની અંદર રસોઈ બનાવવાની કે કોઈપણ હેતુ માટે અગ્નિ પેટાવવાની છૂટ આપવી નહિં.

૬. નોટિસ પ્રદર્શિત કરવા બાબત :

૬.૧ દરેક મતદાન મથકની બહાર ધ્યાન ખેંચાય એ રીતે નીચેની બાબતો પ્રદર્શિત કરવી.

ક. મતદાન વિસ્તારની નિર્દેશ કરતી અથવા મતદાન મથકને ભાગે આવેલા મતદારોની વિગતો દર્શાવતી નોટિસ, આ નોટિસ નમૂના નંબર-૧૩ના ફોર્મમાં પ્રદર્શિત કરવાની છે. નોટિસનો નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર-૧૧ થી આપવામાં આવેલ છે.

નમુના નંબર-૬ મુજબ ચૂંટણી લડતા હરીફ ઉમેદવારોની યાદીની નકલ અને શક્ય હોય ત્યાં, દરેક ઉમેદવારના પ્રતિકનો નમૂનો.

૬.૨ ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીમાં જે ભાષા વપરાઈ હોય તે જ ભાષામાં નોટિસ હોવી જોઈએ અને નામોનો ક્રમ પણ તે મુજબ જ હોવો જોઈએ.

પ્રકરણ - ૫

મતદાન અધિકારીઓને ફરજોની સોંપણી બાબત

૧. મતદાન મથકમાં મતદાનની કાર્યપદ્ધતિ અને મતદાન અધિકારીઓની ફરજો

૧. તમારા મતદાન મથકે મતદાનના કાર્યક્ષમ અને સરળ સંચાલન માટે મતદાન મથકમાં આવે ત્યાંથી માંડીને તે તેનો મત આપીને બહાર જાય ત્યાં સુધીમાં તમારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિથી તમારે સંપૂર્ણપણે માહિતગાર રહેવું જોઈએ. આવી મતદાન કાર્યપદ્ધતિ અને આ સમગ્ર કામગીરીમાં દરેક મતદાન અધિકારીએ બજાવવાની ફરજો વિગતવાર હવે પછીના પ્રકરણોમાં સમજાવવામાં આવી છે. આમ છતાં, મતદાન અધિકારીઓની ફરજોની સંક્ષિપ્ત વહેંચણી નીચે દર્શાવી છે.

નગરપાલિકાના વોર્ડની ચૂંટણી વખતે મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના એક પ્રમુખ અધિકારી અને ત્રણ મતદાન અધિકારીઓ હોય ત્યારે મતદાન અધિકારીઓની ફરજો.

૨. પહેલા મતદાન અધિકારી

- ૨.૧ પહેલા મતદાન અધિકારી મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલોનો હવાલો ધરાવતા હશે. અને મતદારની ઓળખ અંગેની જવાબદારી તેમની રહેશે. મતદાન મથકમાં દાખલ થતાં મતદાર સીધો પ્રથમ મતદાર અધિકારી પાસે જશે. જેઓ પ્રકરણ-૪માં દર્શાવેલ કાર્યરીતિ પ્રમાણે મતદારની ઓળખ અંગેની ખાતરી કરશે.

૩. બીજા મતદાન અધિકારી

- ૩.૧ બીજા મતદાન અધિકારી અવિલોચ્ય શાહીનો હવાલો સંભાળશે. તેઓ મતદારના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી તપાસશે અને તેના પર કોઈ નિશાની કે ચિન્હ નથી તેની ખાતરી કરશે અને ત્યારબાદ એ આંગળી પરના નખના મૂળ ઉપર, એવી રીતે નિશાની કરશે કે જે નિશાન થોડું ચામડી પર અને થોડું નખ પર પડે તેમજ ચામડીની અને નખનાં મૂળ વચ્ચેની ધાર પર શાહી પ્રસરે અને ડાબા હાથની પહેલી આંગળી પર સ્પષ્ટ નિશાની પડે તે રીતે અવિલોચ્ય શાહી વડે નિશાની કરશે.

- ૩.૨ બીજા મતદાન અધિકારી નમુના નંબર-૧૭-ક મુજબના મતદાર પત્રક/રજીસ્ટરનો હવાલો પણ સંભાળશે. જે મતદારોની ઓળખ પ્રસ્થાપિત થઈ હોય અને જેઓ મતદાન મથકે મત આપે તેવા મતદારોનો યોગ્ય હિસાબ તે પત્રકમાં રાખવાની જવાબદારી તેમની રહેશે. મતદારને મત આપવા દેતાં પહેલાં તેઓ તે રજીસ્ટર/પત્રકમાં દરેક મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ લેશે. પ્રકરણ-૧૬માં દર્શાવેલ કાર્યપદ્ધતિ પ્રમાણે મતદાર રજીસ્ટર/પત્રકમાં દરેક મતદારની વિગતો નોંધીને તેમને મતદાર કાપલી આપશે. આમ છતાં, મતદારને મતદારની કાપલી આપતાં પહેલાં તે ફરીથી અવિલોચ્ય શાહીથી નિશાની કરશે પરંતુ આ વખતે તે મતદાર ડાબા હાથની પહેલી આંગળીના નખના નીચેના છેડે બે ખૂણાઓમાં કરશે પ્રથમ નિશાની કર્યા પછી પર્યાપ્ત સમય પસાર થાય જેથી તે સમય સુધીમાં પ્રથમ નિશાની સૂકાય જાય તેની ખાતરી કરવી જોઈએ. આ હેતુ માટે અવિલોચ્ય શાહીનું પ્રથમ નિશાન લગાવ્યા પછી મતપત્રકના અડધિયા અથવા મતદાન રજીસ્ટરમાં સહી/અંગૂઠાની નિશાની લગાવવામાં આવશે અને ફક્ત ત્યાર પછી જ વચ્ચે પર્યાપ્ત સમય છોડીને બીજું નિશાન કરવું જોઈએ.

૪. ત્રીજા મતદાન અધિકારી

- ૪.૧ ત્રીજા મતદાન અધિકારી મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો સંભાળશે તેઓ પ્રમુખ અધિકારી જ્યાં બેસશે તે જ ટેબલ પર બેસશે, જેથી પ્રમુખ અધિકારી નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન કાર્યવાહી પર બારીક નજર રાખી શકે. ત્રીજા મતદાન અધિકારી, બીજા મતદાન અધિકારીએ આપેલી મતદાર કાપલીના આધારે અને તેમાં દર્શાવેલ અનુક્રમાંકને ચૂસ્તપણે વળગી રહી, મતદારને મતકૂટીર તરફ જવાની પરવાનગી આપશે. તેઓ પ્રકરણ-૧૭માં વિગતવાર સમજાવ્યા પ્રમાણે નિયંત્રણ એકમ પરનું યોગ્ય (મત), (બેલેટ) બટન દબાવીને મતકૂટીરમાં રાખેલા મતદાન એકમને ક્રિયાશીલ કરશે. મતકૂટીરમાં મતદારને જવા દેતા પહેલા તેઓ મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોચ્ય શાહીની સ્પષ્ટ નિશાની છે તેની પણ ખાતરી કરશે.

- ૪.૨ જ્યાં મતદાન મથકને ફાળવાયેલા મતદારોની સંખ્યા ઓછી હોય, ત્યાં પ્રમુખ અધિકારી જાતે ત્રીજા મતદાન અધિકારીની ફરજો બજાવી શકે, જેથી મતદાન ટુકડીઓની રચનામાં વધુ બચત કરી શકાય.

પ્રકરણ - ૬

મતદાન મથકમાં પ્રવેશ નિયંત્રણ અને તેમાંની બેઠક વ્યવસ્થા

૧. મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા હકકદાર વ્યક્તિઓ

૧.૧. તમારા મતદાન મથકને ફાળવી આપેલ મતદારો ઉપરાંત નીચેની વ્યક્તિઓને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દઈ શકાય.

ક. મતદાન અધિકારીઓ

ખ. દરેક ઉમેદવાર, તેનો ચૂંટણી એજન્ટ અને દરેક ઉમેદવારના એકી વખતે એક મતદાન એજન્ટ

ગ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે અધિકૃત કરેલી વ્યક્તિઓ

ઘ. ચૂંટણી અંગેની ફરજ પરના સરકારી કર્મચારીઓ

ચ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિયુક્ત કરેલા નિરીક્ષકો

છ. મતદારે તેડ્યું હોય તે બાળક

જ. કોઈની મદદ વગર હરી ફરી શકે તેમ ન હોય તેવાં અંધ કે અશક્ત મતદારની સાથે આવતી વ્યક્તિ, અને

ઝ. મતદારોને ઓળખી બતાવવા કે મતદાનના કાર્યમાં તમને બીજી કોઈ રીતે મદદ કરવા માટે, જેને તમે વખતો વખત દાખલ થવા દો તેવી બીજી વ્યક્તિઓ.

૧.૨ ચૂંટણી અધિકારીઓને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોને તેમના ફોટોગ્રાફ ધરાવતા ઓળખપત્રો આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે. જરૂરીયાત ઉભી થાય ત્યારે તમે તે રજૂ કરવાનું કહી શકો. તે જ રીતે ઉમેદવારોના ચૂંટણી એજન્ટોને, ચૂંટણી અધિકારીએ પ્રમાણિત કરેલ અને ચૂંટણી એજન્ટનો ફોટોગ્રાફ ધરાવતાં, તેમનાં નિમણૂકપત્રોની નકલ રજૂ કરવાનું પણ કહી શકાશે.

૧.૩ સામાન્ય રીતે “ચૂંટણી અંગે ફરજ પરના સરકારી કર્મચારી” એ શબ્દમાં પોલીસ અધિકારીઓનો સમાવેશ થતો નથી એની તમારે નોંધ લેવી. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અથવા એવા જ કેટલાક હેતુઓ માટે તમે બોલાવવાનું નક્કી કરો તે સિવાય સામાન્ય નિયમ તરીકે, આવા અધિકારીઓને ગણવેશમાં કે સાદા પોષાકમાં તેમને મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવા નહીં, કાંઈપણ ફરજ પડે એવા કારણ સિવાય મતદાન મથકમાં તેમની હાજરી બિનજરૂરી બળથી પોતાના એજન્ટો પર કહેવાતી ધાક ધમકીથી કરવામાં આવી હતી એવો આક્ષેપ કરવાનું કેટલાક ઉમેદવારો અથવા પક્ષકારો માટે ફરિયાદનું કારણ બને.

૧.૪ એ જ રીતે મતદાન અથવા ઉમેદવાર અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ સાથે સલામતી કર્મચારી આવે તો તેમને મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવા નહિ.

૧.૫ તમારે એ પણ નોંધવું જોઈએ કે ઉપરોક્ત ચૂંટણીની બાબતમાં “ફરજ પરના જાહેર કર્મચારી” એ શબ્દ પ્રયોગમાં પ્રધાનો, સંઘ અને રાજ્યોના પ્રધાનો કે નાયબ પ્રધાનોનો સમાવેશ થતો નથી. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની છેલ્લામાં છેલ્લી સૂચનાઓ પ્રમાણે, તેઓને ચૂંટણી એજન્ટો તરીકે નિમણૂક કરવાની પણ પરવાનગી આપી શકાય નહિં કારણ કે તેમને જેમને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવાની પરવાનગી આપી ન શકાય તેવા સલામતી રક્ષકોથી રક્ષણ આપવાનું હોય છે.

૧.૬ ઉપરની વિગતે જણાવ્યા પ્રમાણે વ્યક્તિઓનો પ્રવેશ યુસ્ત રીતે નિયંત્રણ કરવો અન્યથા ભીડ થશે અને આનુષંગિક અવ્યવસ્થા તથા કાયદો અને વ્યવસ્થાની સમસ્યા ઉભી થશે તેથી મતદાન મથકમાં એક જ સમયે માત્ર ત્રણ અથવા ચાર મતદારોને દાખલ થવા દેવા.

૧.૭ મતદાન સ્થળમાં કોઈપણ વ્યક્તિની હાજરી વિષે (જેની વિશ્વસનીયતા અંગે) તમને વાજબી શંકા હોય તો સંબંધિત વ્યક્તિ પાસે મતદાન સ્થળમાં દાખલ થવા કાયદેસર અધિકૃતિપત્ર હોય તો પણ જરૂર જણાય તો તમે તેની ઝડતી લઈ શકો.

૧.૮ તમારી ફરજો બજાવવામાં તમે માત્ર રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની સૂચનાથી બંધાયેલા છો. તમારે તમારી સત્તાવાર ઉચ્ચ અધિકારી અથવા રાજકીય નેતાઓ તેમજ મંત્રીઓ પાસેથી હુકમો મેળવવાના રહેતા નથી. અથવા તેમના તરફ કોઈ તરફદારી દર્શાવવાની નથી. આમાંના કોઈપણ મતદાન સ્થળમાં પ્રવેશ માટે વિનંતી કરે તો પણ તેમની પાસે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ કાયદેસરનો અધિકૃતિપત્ર હોય તો જ તમારે તેમને પ્રવેશવાની મંજૂરી આપવી.

૧.૯ મતદારોની ઓળખમાં તમને મદદરૂપ થવા અથવા મતદાનના કાર્યમાં બીજી કોઈ રીતે તમને સહાય કરવા માટે તમે રોકેલા સ્થાનિક અધિકારી કે અન્ય કોઈ અધિકારી કે સ્ત્રી મદદનીશને સામાન્ય રીતે મતદાન મથકના પ્રવેશદ્વારની બહાર બેસાડવા. અમુક મતદારની ઓળખ માટે કે મતદાનના કાર્ય સાથે સંબંધ ધરાવતા અમુક હેતુ માટે તમને મદદરૂપ થવા સારૂ તેમની જરૂર જણાય ત્યારે જ તેમને મતદાન મથકની અંદર પ્રવેશવા દેવા. મતદાન મથકની અંદર કોઈપણ વ્યક્તિને શબ્દો કે ચેષ્ટાઓ દ્વારા મતદારોને અમુક રીતે મતદાન કરવા પ્રભાવિત કરવા દેવા નહિ કે પ્રભાવિત કરવાનો પ્રયત્ન કરવા દેવો નહિ.

૧.૧૦ સંસદસભ્યશ્રીઓ તથા ધારાસભ્યશ્રીઓ સહિત એવી તમામ વ્યક્તિઓ કે જેઓને રાજ્ય સરકાર તરફથી સુરક્ષા કવચ આપવામાં આવ્યું છે તેઓની કોઈપણ ઉમેદવારના ચૂંટણી એજન્ટ, મતદાન એજન્ટ કે મતગણતરી એજન્ટ તરીકે નિમણૂક થઈ શકશે નહીં.

૨. મતદાન એજન્ટોની હાજરી:

- ૨.૧ મતદાન એજન્ટોની હાજરી ઉમેદવારોના મતદાન એજન્ટને મતદાન શરૂ થવાની ઓછામાં ઓછી ૧૫ મિનિટ પહેલાં મતદાન મથકે પહોંચી જવા જણાવવું જેથી તમે પ્રારંભિક કામગીરી કરતા હોય તે દરમિયાન તેઓ હાજર રહી શકે. આ પ્રારંભિક કામગીરીનો કોઈ ભાગ પતી ગયો હોય તો મોડા આવનાર કોઈ વ્યક્તિની સગવડ માટે આવી કામગીરી નવેસરથી શરૂ કરવાની જરૂર નથી.
- ૨.૨ મતદાન એજન્ટોની નિમણૂંક માટે કાયદામાં કોઈ સમય મર્યાદા ઠરાવેલી નથી અને કોઈ મતદાન એજન્ટ મતદાન મથકે મોડો આવે તો પણ મતદાનની આગળની કાર્યવાહીમાં તેને ભાગ લેવા દેવો. ઉમેદવાર કે તેના ચૂંટણી એજન્ટ તરફથી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી નક્કી કર્યા મુજબ જે વોર્ડની ચૂંટણી યોજાતી થવાની હોય તે વોર્ડના રહીશ હોય તેવી વ્યક્તિની જ મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્તી કરી શકાશે. આ બાબતમાં રાજ્ય ચૂંટણી પંચ તરફથી કરેલ આદેશની વિગત નીચે મુજબ છે.
- (૧) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના પરિપત્ર ક્રમાંક રાયપ-ચટણ સ્થા-સ્વ-૧૧૧-૬૨૦૦૮-ક તા. ૨૨-૬-૨૦૦૮ની સૂચનાઓ મુજબ “સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની સામાન્ય/મધ્યસ્થ/પેટા ચૂંટણી માટે નિયુક્ત થનાર મતદાન એજન્ટ જે તે મતદાન મથક પર નિમણૂંક પામે છે તે જ મતદાન મથકનો / તેજ વોર્ડનો મતદાર હોવો જોઈએ અને તે મતદાન મથકની મતદાર યાદીમાં તેનું નામ હોવું જોઈશે તથા મતગણતરી એજન્ટ જે તે વોર્ડનો/મતદાર મંડળનો મતદાર હોવો જોઈશે”.
- (૨) ઉપર પેરા ૧માં જણાવેલી લાયકાત ધરાવતા ન હોય તેવી વ્યક્તિની નિમણૂંક પ્રત્યે ચૂંટણી અધિકારીશ્રીએ નિયમ-૧૮ (૧) તથા ૫૩(૩) તથા મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીશ્રીએ ૨૧(૩) અન્વયે પ્રતિ સહી કરવા ઈન્કાર કરવાનો રહેશે.

૩. મતદાન એજન્ટો દ્વારા નિયુક્તિ પત્રોની રજૂઆત:

- ૩.૧ ઉમેદવાર કે તેના ચૂંટણી એજન્ટે નમુના નંબર-૯ના ફોર્મમાં જે નિયુક્તિપત્ર વડે મતદાન એજન્ટની નિમણૂંક કરી હોય તે નિયુક્તિપત્ર દરેક મતદાન એજન્ટે તમારા સમક્ષ રજૂ કરવો જ જોઈએ. આ નિયુક્તિ તમારા જ મતદાન મથક માટેની છે તે તપાસી જુઓ. ત્યારબાદ મતદાન એજન્ટે એ પત્રમાં બાકી રહેતી વિગતો ભરી તમારી હાજરીમાં તેમાંના એકરાર પર સહી કરવાની રહે અને તે પછી મતદાન મથકમાં તેને પ્રવેશવા દેવામાં આવે તે પહેલાં પત્ર તમને આપી દેવાનું રહે, આવા બધા જ નિયુક્તિપત્રો સાચવી રાખો અને મતદાન પૂરું થાય તે પછી ક્વરમાં અન્ય દસ્તાવેજોની સાથે તે રીટર્નિંગ ઓફિસરને મોકલો. મતદાન એજન્ટના નિયુક્તિ પત્રના ફોર્મ નમુના નંબર-૯માં મતદાન એજન્ટ દ્વારા કરવાના એકરાર નમૂનો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી નક્કી કરવામાં આવેલ છે. તે મુજબનો એકરાર નિયુક્તિ થયેલ મતદાન એજન્ટ પાસે નમૂના નંબર-૯ના ફોર્મમાં કરાવવો અને તેની નીચે મતદાન એજન્ટની સહી લેવાની ખાસ કાળજી પ્રમુખ અધિકારીએ રાખવાની છે. આ એકરારનો નમૂનો નીચે મુજબ છે.

મતદાન એજન્ટ દ્વારા એકરાર

આથી એકરાર કરવામાં આવે છે કે, મારી મતદાન એજન્ટ તરીકે નિયુક્તિ કરવામાં આવેલ છે. હું.....
..... નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબર નો મતદાર છું. મારું
નામ વોર્ડ નંબરના ભાગ નંબર..... ની મતદાર યાદીમાં અનુક્રમ નંબર..... ઉપર દાખલ થયેલ છે.

ઉપરોક્ત માહિતી મારી જાણ મુજબ સાચી છે. ખોટી માહિતી રજૂ કરવા બદલ મારી સામે કાયદેસર કાર્યવાહી થઈ શકે છે તેની મને મતદાન પ્રમુખના અધિકારી તરફથી જાણ કરી છે.

મતદાન એજન્ટની સહી

- ૩.૨ તમારી સમક્ષ રજૂ કરાયેલ કોઈપણ ચૂંટણી એજન્ટના ઉપરોક્ત નમુના નંબર-૯ના ફોર્મમાં નિમણૂંકપત્રની સત્યતા વિશે કોઈ શંકા જણાય ત્યારે તમારે ચૂંટણી અધિકારીએ રજૂ કરેલ તેમની સહીના નમૂના સાથે ઉમેદવાર તેના ચૂંટણી એજન્ટની સહીના નમૂનાની સરખામણી કરવી જોઈએ. નમૂના નંબર-૯નું ફોર્મ પરિશિષ્ટ નં. ૧૨ થી આપેલ છે તથા મતદાનની એજન્ટની નિમણૂંક રદ કરવાના ફોર્મનો નમૂનો નંબર-૧૦ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૩થી આપેલ છે.

૪. મતદાન એજન્ટ માટે પાસ:

૪. દરેક ઉમેદવાર દરેક મતદાન મથક માટે એક મતદાન એજન્ટ અને બે બદલી મતદાન એજન્ટ નીમી શકે. તેમ છતાં કોઈપણ અમુક સમયે ઉમેદવારના એક જ મતદાન એજન્ટને મતદાન મથકની અંદર પ્રવેશવા દેવો. મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દેવાયેલા દરેક મતદાન એજન્ટને એક પરવાનગી પત્ર કે પાસ આપો. આ પરવાનગી પત્ર કે પાસને આધારે મતદાન મથકમાં તે જરૂર મુજબ આવ-જા કરી શકે.

૫. મતદાન એજન્ટો માટે બેઠક વ્યવસ્થા:

- ૫.૧ મતદાન એજન્ટોને નિશાની કરેલી મતદાર યાદીની નકલ અને મતપત્રોનો હવાલો ધરાવતા મતદાન અધિકારીઓની બિલકુલ પાછળના ભાગમાં બેસાડવા. પ્રવેશદ્વારની અમુક સ્થિતિને કારણે આમ કરવું શક્ય ન હોય ત્યાં તેમને આ મતદાન અધિકારીઓની તદ્દન સામેના ભાગમાં બેસાડવા. બેઠક વ્યવસ્થા કોઈપણ રીતે કરવામાં આવે, પરંતુ મતદારોને પ્રત્યક્ષ જોવાની અને જરૂર પડયે તેમની ઓળખ અંગે વાંધો ઉઠાવવાની તેમને તક મળી રહેવી જોઈએ. તેમને મતદાન મથકમાં ફરવાની છૂટ આપવી નહિ.

મતદાન મથક હોલ/રૂમમાં ઉપલબ્ધ જગા પ્રમાણે મતદાન એજન્ટોની બેસવાની વ્યવસ્થા રાખી શકાય. ઉમેદવારોની સંખ્યા પ્રમાણમાં વધારે હોય ત્યારે મતદાન મથક માટેના રૂમમાં બેસવાની જગાને ધ્યાનમાં રાખી મતદાન એજન્ટોને થોડા થોડા સમયગાળા માટે પ્રવેશ આપવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવી કે જેથી મતદાન મથકના રૂમમાં જગાને અનુરૂપ મતદાન એજન્ટોની સંખ્યાને મર્યાદિત કરી શકાશે.

૫.૨ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની છેલ્લામાં છેલ્લી સૂચનાઓ અનુસાર ઉમેદવારોના મતદાન એજન્ટો માટે મતદાન મથકે બેઠક વ્યવસ્થા, નીચેના અગ્રતાક્રમ પ્રમાણે કરવી જેમ કે-

૧. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નોંધણી કરેલ માન્ય રાજકીય પક્ષોના ઉમેદવારો.
૨. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નોંધાયેલ અમાન્ય રાજકીય પક્ષોના ઉમેદવારો.
૩. અપક્ષ ઉમેદવારો

અપક્ષ ઉમેદવારોની સંખ્યા પ્રમાણમાં વધારે હોય ત્યારે મતદાન મથક માટેના રૂમમાં બેસવાની જગાને ધ્યાનમાં રાખી અપક્ષ ઉમેદવારોના એજન્ટોને થોડા થોડા સમયગાળા માટે પ્રવેશ આપવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવી કે જેથી મતદાન મથકના રૂમમાં જગાને અનુરૂપ મતદાન એજન્ટોની સંખ્યાને મર્યાદિત કરી શકાશે.

૬. મતદાન મથકની અંદર ધૂમ્રપાનની મનાઈ :

૬.૧ તમારે મતદાન મથકની અંદર ધૂમ્રપાન કરવા દેવું ન જોઈએ. જો કોઈ મતદાન એજન્ટ ધૂમ્રપાન કરવા માંગતો હોય તો મતદાનમાં કોઈપણ વિક્ષેપ કર્યા વિના તે મતદાન મથકની બહાર જઈ શકે છે.

૬.૨ મોબાઈલ ફોનની મનાઈ : મતદાન મથકમાં મોબાઈલ ફોન વાપરવાની મતદાન એજન્ટને છૂટ નથી.

૭. અખબારી પ્રતિનિધિઓ અને ફોટોગ્રાફરને સવલતો :

૭.૧ શાંતિ અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે એ શરતે કોઈ ફોટોગ્રાફર મતદાન મથકની બહાર હારબંધ ઉભેલા સમુદાયના ફોટા લે તો તેમાં વાંધો નથી. તેમ છતાં કોઈપણ સંજોગોમાં તેને મતદાન મથકની અંદરના ફોટોગ્રાફ લેવાની છૂટ આપવી જોઈએ નહિ.

૭.૨ મતદાર ન હોય તેવી અથવા મતદાનના કાર્યમાં તમને મદદ કરવા માટે જેની જરૂર ન હોય તેવી વ્યક્તિને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવાનો અધિકાર આપવાની જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારીને કે ચૂંટણી અધિકારીને સત્તા નથી. રાજ્ય સરકારના માહિતી અધિકારીઓ સહિત આવી કોઈ વ્યક્તિને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના અધિકારપત્ર સિવાય મતદાન મથકની અંદર દાખલ થવા દેવી નહિ. મતદાર પોતાનો મત નોંધતા હોય તેવો કોઈ ફોટો કોઈપણ સંજોગોમાં લેવા દેવો નહિ.

૮. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિમેલા નિરીક્ષકોને સવલતો :

૮.૧ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ હવે સામાન્ય રીતે ચૂંટણીઓમાં તેના નિરીક્ષકોની નિમણૂક કરે છે. તેઓ ગુજરાત નગરપાલિકાની (ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ ૪ (ક) હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નિમણૂક કરવામાં આવેલ વૈધાનિક સત્તાવાળાઓ એટલે કે તેઓ રાજ્ય સરકારના અધિકારી તરીકે રહેશે.

૮.૨ મતદાનના દિવસે, કેટલાક નિરીક્ષકો તમારા મતદાન મથકની મુલાકાત લેશે. તે શક્ય છે કે તે તમારા મતદાન મથકની મુલાકાતથી તેના મતદાર વિભાગનું વર્તુળ શરૂ કરે અને તમે મતદાનની શરૂઆત પહેલાંની પ્રાથમિક વિધિઓ શરૂ કરો ત્યારે ત્યાં હાજર હોય અને જ્યારે તે તમારા મતદાન મથકની મુલાકાત લે ત્યારે તેમની સાથે યોગ્ય વિવેક અને આદરથી વર્તવું જોઈએ અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને તેનો અહેવાલ આપવા માટે જરૂરી માહિતી તમારે પૂરી પાડવી જોઈએ. તેઓ ફક્ત તમારા મતદાન મથકે થઈ રહેલ મતદાનનું નિરીક્ષણ કરશે, પણ તમને કોઈ સૂચના આપશે નહીં. આમ છતાં, જો તે મતદારોને વધુ સગવડ પૂરી પાડવાના કે તમારા મતદાન મથકની મતદાન પ્રક્રિયા વધારે સરળ બનાવવાના હેતુથી કોઈ સૂચન કરે તો તમારે આવા સૂચન પરત્વે યોગ્ય ધ્યાન આપવું જોઈએ. જો તમે તમારા મતદાન મથકે કોઈ ખાસ મુશ્કેલીઓનો સામનો કરી રહ્યા હો કે મુશ્કેલીનો અનુભવ કરી રહ્યા હો ત્યારે તમે તે અંગે તેમનું ધ્યાન દોરી શકો, કે જેથી જરૂરી ઉપાયાત્મક પગલાં લેવા માટે ચૂંટણી અધિકારી અથવા સંબંધિત અન્ય સત્તાવાળાઓનું એ અંગે ધ્યાન દોરીને તે સમસ્યાનું નિવારણ કરવા અથવા મુશ્કેલી દૂર કરવામાં તેઓ તમને મદદરૂપ થઈ શકે.

૮.૩ નિરીક્ષકો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ બિલ્લા લગાડશે અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ નિમણૂકપત્ર અને ઓળખપત્ર અધિકૃત પત્રો સાથે રાખશે.

૯. મતદાન મથકની અંદર બિલ્લા વગેરે લગાડીને જવું.

૯.૧ કોઈપણ વ્યક્તિને મતદાન મથકની અંદર કે તેના ૧૦૦ મીટરના વિસ્તારમાં ઉમેદવારો કે રાજકીય નેતાઓનાં નામ અને અથવા તેમની સચિત્ર રજૂઆતવાળા બિલ્લા, પ્રતિક વગેરે લગાડીને જવાની છૂટ આપવી નહિ.

૯.૨ આમ છતાં મતદાન એજન્ટો તેઓ જેમના એજન્ટો હોય તેવા ઉમેદવારોના નામ દર્શાવતા બિલ્લા લગાડી શકશે.

મતદાનના આરંભ પહેલા વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ તથા મતદાન એકમ તૈયાર કરવા બાબત.

૧. મતદાન પહેલાંની પ્રારંભિક કામગીરી :

૧.૧ મતદાન મથકે મતદાન મશીનનો ખરેખર ઉપયોગ કરતાં પહેલાં ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ કરાતી તૈયારીઓ ઉપરાંત મતદાન મથકે કેટલીક પ્રાથમિક તૈયારીઓ કરવી જરૂરી છે. આ બાબતમાં રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી વીજાણુ મતદાન યંત્રના સંચાલન માટેની પુસ્તિકા તૈયાર કરેલ છે જે મતદાનની સામગ્રી સાથે આપવામાં આવશે. તેના પ્રકરણ-૨,૩,૪ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેવી અને તેનો સંપૂર્ણ અભ્યાસ કરવો. છતાં નીચે વિગતોને કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ પણ કરવો તેમજ પ્રકરણ-૮, ૯, ૧૦, ૧૧, ૧૨ માં આપેલ સૂચનાઓ ધ્યાનમાં લઈ તે અનુસાર કાર્યવાહી કરવી. આ તૈયારીઓ મતદાનની શરૂઆત પહેલાં ઉમેદવારો કે તેમના મતદાન એજન્ટોની હાજરીમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાની છે.

૧.૨ મતદાનની શરૂઆત માટે નક્કી કરેલ સમયથી આશરે એક કલાક પહેલાં તમારે આ પ્રારંભિક કામગીરી શરૂ કરવી જોઈએ. જો કોઈ મતદાન એજન્ટ હાજર ન હોય તો મતદાન એજન્ટ આવે ત્યારે તેની રાહ જોવા માટે આ તૈયારીઓ મુલતવી રાખવી ન જોઈએ કે જો મતદાન એજન્ટ મોડો આવે તો તમારે તે ફરીથી તૈયારીઓ કરવાની નથી.

૨. મતદાન એકમ ઉપરની તૈયારીઓ : (બેલેટીંગ યુનિટ)

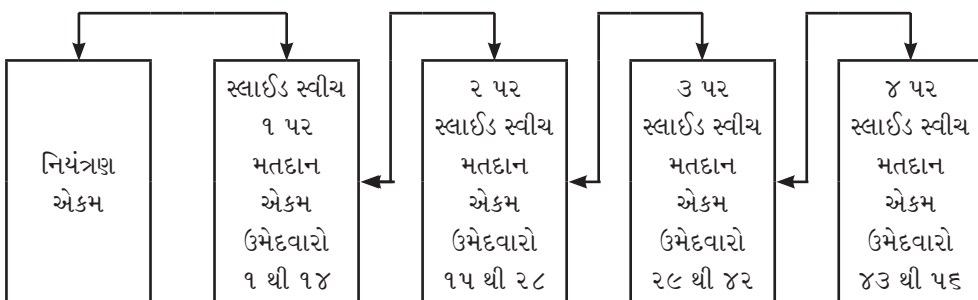
૨.૧ મતદાન એકમ ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ બધી રીતે યોગ્ય રીતે તૈયાર કરવામાં આવેલ છે અને મતદાન એકમના આંતરિક રીતે જોડતા વાયરને નિયંત્રણ એકમ પ્લગમાં નાખવા સિવાય મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે આ એકમની બીજી કોઈ વધુ તૈયારી કરવાની જરૂરી નથી.

૨.૨ મતદાન મથકે જતાં પહેલાં મતદાન વિષયક અન્ય સામગ્રીની સાથે વોટિંગ મશીન મેળવતી વખતે તમે પ્રકરણ-૩ના ફકરા-૨માં જણાવેલ ચકાસણી કરી લીધી હોવી જોઈએ. તેમાં સૂચવ્યા પ્રમાણે તમે ચકાસણી કરી લીધી હશે કે તમને મતદાન એકમ (બેલેટીંગ યુનિટ) ની જરૂરી સંખ્યા આપવામાં આવી હોય, આવા દરેક એકમ ઉપર મતપત્ર યોગ્ય રીતે ચોંટાડ્યું હોય અને મતપત્રના પડદા હેઠળ યોગ્ય રીતે જોડ્યું હોય, દરેક એકમની સ્લાઈડ સ્વીચ યોગ્ય સ્થિતિમાં મૂકી હોય અને દરેક એકમને યોગ્ય રીતે સીલ કરી બંધ કરવામાં આવ્યો છે અને તેની જમણી બાજુની ઉપર તથા નીચે એમ બંને સ્થાને સરનામા ટેગ ધરાવે છે.

૩. મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને અસર પરસ જોડવા :

૩.૧ જ્યાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૧૪ થી વધુ હોય ત્યાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની ખરેખર સંખ્યા ઉપર આધાર રાખીને એક કરતાં વધુ મતદાન એકમોનો ઉપયોગ કરવો. મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાનાં આવાં બધાં મતદાન એકમોને અસર પરસ જોડવાનાં છે અને ફક્ત પ્રથમ મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમ સાથે જોડવામાં આવશે.

૩.૨ મતદાન એકમોને એ રીતે અસર પરસ જોડવાં જોઈશે કે બીજું મતદાન એકમ એટલે કે જે મતદાન એકમ જેમાં સ્લાઈડ સ્વીચ, નં. ૨ની સ્થિતિમાં મૂકવામાં આવી હોય તે, જેમાં સ્લાઈડ સ્વીચ, નં. ૧ની સ્થિતિમાં મૂકવામાં આવી હોય તે પ્રથમ મતદાન એકમ સાથે જોડવામાં આવે. જ્યાં ત્રણ મતદાન એકમોનો ઉપયોગ કરવાનો હોય ત્યાં ત્રીજું મતદાન એકમ બીજા મતદાન એકમ સાથે જોડવામાં આવશે અને બીજું પ્રથમ સાથે જોડવામાં આવશે અને જ્યાં ચાર મતદાન એકમ ઉપયોગમાં લેવાનાં હોય ત્યાં ચોથું એકમ ત્રીજા એકમ સાથે જોડવામાં આવશે અને ત્રીજું એકમ બીજા સાથે એમ આગળ જોડવામાં આવશે. આ ગોઠવણ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી રેખાકૃતિ બનાવેલ છે. રેખાકૃતિની આકૃતિ નીચે મુજબની રાખવામાં આવેલ છે. તે અનુસાર મતદાન એકમનાં મશીનો ગોઠવવાં.

- ૩.૩ મતદાન એકમને બીજા સાથે જોડવા માટે મતદાન એકમના નીચેના ભાગમાંના એક ખાનામાં એક સોકેટ આપેલું છે. બીજા મતદાન એકમને અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ (કનેક્ટર) પ્રથમ મતદાન એકમના ઉપર જણાવેલ સોકેટમાં નાખવું. આજ રીતે ત્રીજા મતદાન એકમને અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ બીજા એકમમાં નાખવાનું રહેશે અને ચોથા એકમનું ત્રીજા એકમમાં નાખવાનું રહેશે.
- ૩.૪ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પ્રથમ મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમના નાખવામાં આવશે મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમ સાથે અરસપરસ જોડતા વાયરને નાખવાનું સોકેટ નિયંત્રણ એકમના પાછલા ખાનામાં આપવામાં આવ્યું છે.
- ૩.૫ નિયંત્રણ એકમના પાછલા ખાનામાં પાવર સ્વીચ આવેલી છે અને આ સ્વીચ 'ઓન' (ચાલુ) કરવામાં આવે ત્યારે વોર્ટિંગ મશીનની બેટરી ચાલુ થાય છે અને જ્યારે ઉપર જણાવેલી રીતે નિયંત્રણ એકમ સાથે જોડવામાં આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ અને બધા મતદાન એકમોને વીજળીનો પુરવઠો મળવો શરૂ થાય છે.

નોંધ :

૧. જ્યારે એક કરતાં વધુ મતદાન એકમોને ઉપયોગ કરવામાં આવે ત્યારે ઉપરના ક્રમ ૩.૨ માં જણાવ્યા પ્રમાણે તેને યોગ્ય ક્રમમાં અરસપરસ જોડવા મતદાન એકમના ખોટા જોડાણથી મશીન કામ કરતું બંધ થઈ જશે અને નિયંત્રણ એકમ ઉપરનું કોઈ બટન દબાવવાથી અંગ્રેજી અક્ષર 'LE' આવશે જે નિયંત્રણ એકમની દર્શક પટ્ટી ઉપર લીંકીંગ એરર એટલે કે "જોડાણ ભૂલ છે" એમ બતાવશે. આ જોડાણ ભૂલ મતદાન એકમોને યોગ્ય ક્રમ નંબરમાં અરસપરસ જોડીને સુધારી શકાશે.
૨. અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ કે જેનો એક છેડો મતદાન એકમ સાથે જોડેલ છે. તે 'મલ્ટીપીન કનેક્ટર' હશે. આ જોડનાર (કનેક્ટર) બીજા મતદાન એકમ કે નિયંત્રણ એકમના સોકેટમાં એકજ બાજુથી લગાવી શકાશે, જે પીનની રચના અને જોડનારના મથાળા ઉપર લખેલ કે કોતરેલ 'ટોપ' (મથાળું) શબ્દોથી જોવાથી સરળતાથી જાણી શકાશે. કનેક્ટરની પીનો ઘણી જ નાજુક હોય છે અને કનેક્ટર સોકેટમાં બળપૂર્વક નાખવું નહિ જેથી કરીને પીનને નુકશાન થાય કે પીન વળી જાય. જોડાણ યોગ્ય રીતે કરાયું હશે તો જ મશીન ચાલશે.
૩. અરસપરસ જોડતા વાયરના જોડાણ (કનેક્ટર)ને કનેક્ટર હુડની બંને બાજુઓની સ્પ્રિંગ જેવી કલીપો છોડીને નિયંત્રણ એકમ કે બીજા મતદાન એક એકમમાંથી છુટું પાડી શકાશે. આ સ્પ્રિંગ જેવી કલીપો એક જ સાથે અંદરની બાજુ દબાવવાથી છૂટી થશે અને તે પછી સ્પ્રિંગ જેવી કલીપોને આ રીતે દબાવી રાખીને કનેક્ટર બહાર ખેંચી કાઢવું.
૪. મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમોને યોગ્ય રીતે જોડવા કે જુદા પાડવા થોડાક મહાવરાની જરૂર છે જેથી મશીનને કોઈ નુકશાન ન થાય. આ બાબત સ્પષ્ટ રીતે ધ્યાનમાં રાખવી અને તમારે જાતે મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને જોડવાં જોઈએ.
૫. મતદાન એકમો તથા નિયંત્રણ એકમના મશીનની પેટીઓ ઉપર સરનામા ટેગ (એટ્રેસ ટેગ) લગાડવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી નમૂના નંબર-૭ નક્કી કરેલ છે. આ નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર-૨૭ થી આપેલ છે.
૬. ઉમેદવારોની સંખ્યા પ્રમાણે ચૌદ ઉમેદવાર સુધી એક મતદાન એકમ હશે જેમાં રજિસ્ટર બટન ઉપર **NOTA** (ઉપરના પૈકી કોઈ નહી) બટન હશે. ચૌદ કરતાં વધુ અને અઠાવીસ ઉમેદવાર સુધી બીજું મતદાન એકમ હશે. બીજા મતદાન એકમમાં રજિસ્ટર બટન ઉપર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહી) બટન હશે. અઠાવીસથી વધુ બેતાલીસ ઉમેદવાર સુધી ત્રીજું મતદાન એકમ હશે. ત્રીજા મતદાન એકમમાં રજિસ્ટર બટન ઉપર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહી) બટન હશે. બેતાલીસથી વધુ અને છપ્પન સુધીના ઉમેદવાર માટે ચોથું મતદાન એકમ હશે. ચોથા મતદાન એકમમાં રજિસ્ટર બટન ઉપર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહી) બટન હશે.

પ્રકરણ - ૮

મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં વીજાણુમતદાન નિયંત્રણ યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે નિયંત્રણ એકમ તૈયાર કરવા બાબત.

૧. નિયંત્રણ એકમની ચકાસણી :

- ૧.૧ મતદાન મથકે જતા પહેલાં વિતરણ કેન્દ્ર ખાતે નિયંત્રણ એકમનો કબજો લેતી વખતે પ્રકરણ-૩ના ફકરા-૨માં જણાવ્યા પ્રમાણેની નિયંત્રણ એકમની તમે ચકાસણી કરી હોવી જોઈએ.
- ૧.૨ તમે ચકાસણી કરી લીધેલી હોવી જોઈશે કે નિયંત્રણ એકમનું 'કેન્ડ સેટ સેક્શન' યોગ્ય રીતે સીલ કરવામાં આવેલ છે. અને તેને સરનામા ટેગ ચુસ્ત રીતે જોડવામાં આવી છે. અને તે સેક્શનમાં મૂકેલી બેટરી સંપૂર્ણપણે કામ કરે છે.

૨. નિયંત્રણ એકમની તૈયારી :

- ૨.૧ નિયંત્રણ એકમના મતદાન મથકે ઉપયોગ કરવામાં આવે તે પહેલાં બેટરીના સ્થાપન તથા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા સેટ કરવા માટે ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ તેમાં કરેલી તૈયારીઓ ઉપરાંત કેટલીક બીજી તૈયારીઓ કરવાની ચૂંટણી મથક ખાતે જરૂરી છે.
- ૨.૨ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા નિયંત્રણ એકમ ઉપર કરવાની તૈયારીઓ નીચે પ્રમાણે છે :
 ૧. નિયંત્રણ એકમને મતદાન એકમ સાથે અથવા જ્યાં એક કરતાં વધુ મતદાન એકમો ઉપયોગમાં લેવાનાં હોય ત્યાં પ્રથમ મતદાન એકમને અરસપરસ જોડવું.
 ૨. વીજળીની સ્વીચને ઓન (ચાલુ)ની સ્થિતિએ મુકવી.
 ૩. ઉપરની (૧) અને (૨)ની કામગીરી કર્યા પછી પાછળના ખાનાને બંધ કરવું.
 ૪. પ્રતિકૃતિ મતદાન (Mock-Poll) યોજવું. પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોકપોલ)માં નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) આમેજ કરવું. (પ્રકરણ-૮માં જણાવ્યા પ્રમાણે).
 ૫. (પ્રકરણ-૮માં જણાવ્યા પ્રમાણે) મોક પોલ પછી મશીનને સાફ કરવું અને બધા જ આંકડાને શૂન્ય ઉપર લાવી મૂકવા;
 ૬. પાવર સ્વીચને 'ઓફ' સ્થિતિમાં મૂકવી.
 ૭. (પ્રકરણ-૧૦માં જણાવ્યા પ્રમાણે) પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનાને સુરક્ષિત કરવા માટે વાદળી રંગવાળું પેપરસીલ લગાડવું.
 ૮. (પ્રકરણ-૧૧માં જણાવ્યા પ્રમાણે) પરિણામ વિભાગના બહારના કવરને બંધ કરીને સીલ કરવું, અને
 ૯. પરિણામ વિભાગના બહારના કવરને સરનામા ટેગ અને સ્ટ્રીપસીલથી બંધ કરવું અને સીલ કરવું. (પ્રકરણ-૧૧માં જણાવ્યા મુજબ).

૩. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમને જોડવાં :

તમારે મતદાન એકમ પરના કેબલના બીજા છેડાને અથવા જ્યાં એક કરતાં વધારે મતદાન એકમો ઉપયોગમાં લેવાનાં છે ત્યાં પ્રથમ મતદાન એકમ પરના કેબલના બીજા છેડાને નિયંત્રણ એકમના પાછળના ભાગમાં આપેલા સોકેટમાં લગાવવો. નિયંત્રણ એકમને મતદાન એકમ સાથે અરસપરસ જોડતી વખતે પ્રકરણ-૭ના ફકરા-૩માં જણાવેલ જરૂરી સાવચેતીઓ લેવી જોઈએ.

૪. પાવર ચાલુ કરવો :

વોટીંગ મશીન બેટરીથી ચાલે છે જે ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ સેક્શન'માં મૂકવામાં આવે છે. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોને અરસપરસ જોડવામાં આવે ત્યારે તે બંનેને વિજળી પૂરી પાડતી બેટરીને કાર્યરત કરવા માટે નિયંત્રણ એકમના પાછળના ખાનામાં વીજળી માટેની એક સ્વીચ આપેલી છે. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોને અરસપરસ જોડ્યા પછી તમારે પાવર માટે તેને 'ઓન' કરવી પડશે. તેનાથી નિયંત્રણ એકમમાંથી 'બીપ' એવો અવાજ આવશે અને નિયંત્રણ એકમના દર્શક વિભાગમાંનો ગોળો લીલા રંગથી ઝબકવો શરૂ થશે.

૫. પાછળના ભાગને બંધ કરવો :

તે પછી તમારે પાછળના ખાનાને બંધ કરવું. તેને ચુસ્તરીતે બંધ રાખવા માટે પાતળા વાયરનો ટૂકડો અથવા જાડો દોરો આ માટેના બે કાણામાંથી પસાર કરવો અને વાયરના છેડાને થોડોક મરડવો અથવા ગાંઠ મારવી, તમારે એ નોંધવું જોઈશે કે પાછળના ખાનાને સીલ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે મતદાન પુરું થયા પછી પાવર બંધ કરવા માટે તથા મતદાન એકમને અલગ પાડવા માટે તેને ફરીથી ખોલવાની જરૂર રહેશે.

પ્રકરણ-૯

પ્રતિકૃતિ/અખતરારૂપ મતદાન (મોક પોલ) નું સંચાલન કરવા બાબત

૧. ખાલી વોટિંગ મશીનનું નિદર્શન :

૧.૧ મતદાન શરૂ થાય તે પહેલા તમને પોતાને જ નહિ પણ હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને પણ ખાતરી કરાવવાની છે કે વોટિંગ મશીન સંપૂર્ણપણે કામ કરતી સ્થિતિમાં છે અને મશીનમાં કોઈ જ મતો અગાઉ નોંધવામાં આવ્યા નથી.

૧.૨ આવી ખાતરી કરાવવા માટે ક્લીયર બટન દબાવીને હાજર રહેલા બધાને બતાવવું કે બધી જ ગણતરીઓ શૂન્ય પર ગોઠવવામાં આવી છે. ક્લીયર બટન નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગમાંના ખાનામાં આપવામાં આવ્યું છે. આ ખાનાને અંદરના અને બહારના દરવાજાથી બંધ કરવામાં આવ્યું છે અંદરનો દરવાજો ખાનું ખાલી છે. તેવું દર્શાવતું (ક્લીયર બટન) બટન, પરિણામ બટન અને પ્રિન્ટ બટન ધરાવતા ખાનાને ઢાંકે છે અને બહારનું કવર અંદરના દરવાજા ઉપર આપેલ છે. અને તે “ખાનું બંધ” છે તે દર્શાવતું બટન ક્લોઝ બટન ધરાવતું ખાનું બંધ કરે છે. ક્લીયર બટનને પહોંચવા માટે તમારે ડાબી બાજુએ આપેલ સ્પ્રિંગવાળું તાળું (લેય) અંદરની બાજુ જરાક દબાવીને બહારના કવરને તમારે પ્રથમ ખોલવું જોઈએ. તે પછીથી અંદરનો દરવાજો પરિણામ અને પ્રિન્ટ બટનનો ઉપરનાં બે કાણાં મારફત અંગૂઠો અને એક આંગળી દાખલ કરીને, અંદરની કળો (લેય) એકીસાથે અંદરની બાજુ જરાક અંદરના ભાગમાં દબાવવાથી ખોલી શકાશે. કોઈપણ સંજોગોમાં આ અંદરનો દરવાજો ઉપર જણાવેલ રીતે કળો (લેય) છૂટી કર્યા સિવાય બળપુર્વક ખોલવું નહિ. કારણે કે તેમ કરવાથી આ અગત્યનું ખાનું ખરાબ થઈ જશે.

૧.૩ જ્યારે ક્લીયર બટન દબાવવામાં આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ ઉપરની દર્શક પટ્ટી કમમાં નીચેની ઉદાહરણ રૂપ માહિતી દર્શાવવાનું શરૂ કરશે.

DELETING POLLED VOTES	આપેલ મતને રદ કરવા
CANDIDATES - 9	ઉમેદવારો - ૯
CHOICES - 4	પસંદગીઓ - ૪
NUMBER OF VOTERS- 0	મતદારોની સંખ્યા - ૦
TOTAL VOTES - 0	કુલ મત - ૦
TOTAL POLLED VOTES- 0	આપેલ કુલ મત - ૦
NOTA VOTES - 0	નોટાના મત - ૦
CANDIDATE - 01 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૧ મત - ૦
CANDIDATE - 02 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૨ મત - ૦
CANDIDATE - 03 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૩ મત - ૦
CANDIDATE - 04 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૪ મત - ૦
CANDIDATE - 05 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૫ મત - ૦
CANDIDATE - 06 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૬ મત - ૦
CANDIDATE - 07 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૭ મત - ૦
CANDIDATE - 08 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૮ મત - ૦
CANDIDATE - 09 VOTES - 0	ઉમેદવાર - ૦૯ મત - ૦
END	અંત

(જો યંત્ર ૯ ઉમેદવારો માટે ગોઠવાયું હોય તો)
(જો યંત્ર ૦૪ પસંદગીઓ માટે ગોઠવાયું હોય તો)

(દરેક સંકેત દર્શાવ્યા પછી ‘બીપ’ નો અવાજ થશે.)

નોંધ :

ખાનું ખાલી છે તેવું દર્શાવવા માટેનું બટન (ક્લિક્ક બટન) દબાવતાં દર્શક પેનલ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેની માહિતી ન દર્શાવે તો તેનો અર્થ એ થશે કે મશીન સાફ કરવા માટે જરૂરી આગાઉની કેટલીક કામગીરી કરવામાં આવી નથી. મશીનને સાફ કરવા માટે ખાતરી કરો કે મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને યોગ્ય રીતે જોડવામાં આવ્યા છે. ખાનું બંધ છે તે માટેનું બટન (ક્લોઝ બટન) દબાવો અને તે પછીથી પરિણામ-૧ બટન દબાવો. હવે ખાનું ખાલી છે તે બટન (ક્લોઝ બટન) દબાવો દર્શક પેનલો ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેની માહિતી દર્શાવવાનું શરૂ કરશે.

૧.૪ દર્શક પટ્ટીઓ ઉપરની માહિતી દેખાતાં મતદાન મથકે હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને ખાતરી થશે કે મશીનમાં કોઈ જ મત નોંધવામાં આવ્યા નથી.

૨. અખતરા રૂપ મતદાન (મોક પોલ)

૨.૧ મશીનમાં કોઈ જ મત નોંધવામાં આવ્યા નથી તેવું ઉપર પ્રમાણે નિદર્શન કર્યા પછી આડા અવળા દરેક ઉમેદવારના કેટલાક મતો નોંધ્યા પછી તમારે મોકપોલ યોજવી જોઈએ. મોકપોલમાં નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) આમેજ કરવું.

૨.૨ તે માટે નીચેની કામગીરી બજાવો.

ક. નિયંત્રણ એકમના મત વિભાગ/નગરપાલિકાના વોર્ડ ઉપરનું મત બટન (બેલેટ બટન) દબાવો. મતપત્ર બટન દબાવતાં દર્શક વિભાગનો 'ચાલુ' (Busy) નો ગોળો લાલ લાઈટથી ઝબકશે. આ સાથે તૈયાર મતદાન એકમનો ગોળો રેડી લેમ્પ લીલા રંગથી ઝબકવું શરૂ થશે.

ખ. મતદાન એજન્ટમાંથી કોઈને પણ પોતાની પસંદગી મુજબ મતદાન એકમ ઉપરના કોઈપણ ઉમેદવારને બટનને દબાવવાનું કહો. દરેક બ્લુ બટન (કવર કર્યા વગરનું) ઓછામાં ઓછા એક વખત દબાવવામાં આવે જેનાથી કવર કર્યા વગરનું દરેક બટન ચકાસવામાં આવે અને યોગ્ય રીતે કામ કરતું જણાય તેની ખાતરી કરો.

ગ. ઉમેદવારના બટનને આ રીતે દબાવતાં મતદાન ઉપરનો રેડી લેમ્પ બંધ થશે અને બટન નજીકનો ઉમેદવારનો ગોળો લીલા રંગથી ઝબકવાનું શરૂ કરશે. વળી નિયંત્રણ એકમમાંથી બીપ એવો અવાજ નીકળતો સંભાશે. થોડીક સેકન્ડો પછીથી ઉમેદવારના ગોળાની લાલ લાઈટ ચાલુ (Busy) ગોળાની લાલ લાઈટ અને બીપ અવાજ બંધ થશે આનો એ અર્થ કે જેનું બટન દબાવવામાં આવ્યું છે. તે ઉમેદવારનો મત નિયંત્રણ એકમમાં નોંધવામાં આવ્યો છે. અને મશીન તે પછીનો મત નોંધવા માટે તૈયાર છે.

ઘ. બાકી રહેતા દરેક ઉમેદવાર માટે એક કે વધુ મત નોંધવા માટે આગળના ફકરા (ક), (ખ) અને (ગ) માં જણાવેલી પ્રક્રિયા ફરી કરો. દરેક ઉમેદવારની બાબતમાં આ રીતે નોંધેલ મતોનો કાળજીપૂર્વકનો હિસાબ રાખો.

ચ. આ રીતે મતોની નોંધણી થાય ત્યારે મશીનમાં નોંધેલ કુલ મતો તે સમય સુધી પડેલા મતોની કુલ સંખ્યા સાથે મળતી આવે છે એવું કોઈપણ વખતે તપાસવા માટે નિયંત્રણ એકમના મતપત્ર વિભાગ ઉપરનું 'કુલ' નું બટન (ટોટલ બટન) દબાવો.

નોંધ : 'કુલ' બટન કોઈપણ ઉમેદવાર માટેનો મત નોંધ્યા પછી જ અને 'ચાલુ' એવો ગોળો દર્શક વિભાગમાં બંધ હોય તે પછી જ દબાવવું જોઈએ.

છ. મોક પોલના અંતે પરિણામ વિભાગનું 'બંધ' નું બટન ક્લોઝ બટન દબાવો. બંધનું બટન આ રીતે દબાવતાં દર્શક વિભાગની દર્શક પટ્ટીઓ ક્રમશઃ નીચેની ઉદાહરણ રૂપ માહિતી દર્શાવશે.

CLOSING	બંધ
DATE : 30-7-15 TIME : 15-32-10	તારીખ : ૩૦-૭-૧૫ સમય : ૧૫-૩૨-૧૦
SL NO - M00003	ક્રમ નંબર - એમ૦૦૦૦૩
CANDIDATES - 9	ઉમેદવારો - ૯
CHOICES - 4	પસંદગીઓ - ૪
NUMBER OF VOTERS - 25	મતદારોની સંખ્યા - ૨૫
TOTAL VOTES - 97	કુલ મત - ૯૭
POLL CLOSED	મતદાન પૂર્ણ

નોંધ : સમય હોય તો મોક પોલ માટે વધુ મતો નોંધવાની પરવાનગી આપવામાં કોઈ જ વાંધો નથી. દરેક ઉમેદવાર માટે નોંધેલ મતોની સંખ્યા એક સરખી હોય તે જરૂરી નથી.

જ. પરિણામ વિભાગમાંનું 'પરિણામની નિશાનીવાળું બટન હવે દબાવો. તે બટન દબાવતાં દર્શક પટ્ટીઓ ઉપર ક્રમશઃ નીચેની

ઉદાહરણ રૂપ માહિતી આવવાની શરૂ થશે.

COMPUTING RESULT	પરિણામની ગણતરી	
POLL RESULT PDT 30-7-15	મતદાન પરિણામ પીડીટી-૩૦-૭-૧૫	(પી.ડી.ટી. મતદાન તારીખ)
PST 09-50-20 PET 15-32-10	પીએસટી-૦૯-૫૦-૨૦ પીઈટી-૧૫-૩૨-૧૦	(પી.એસ.ટી. મતદાન શરૂ થવાનો સમય) (પી.ઈ.ટી. મતદાન પૂર્ણ થવાનો સમય)
SL NO - M00003	ક્રમ નં. એમ૦૦૦૦૩	(નિયંત્રણ એકમનો ક્રમ નંબર)
CANDIDATES - 9	ઉમેદવારો - ૯	(ઉમેદવારોની સંખ્યા - ૦૯)
CHOICES - 4	(વિકલ્પો) પસંદગીઓ - ૦૪	(પસંદગીઓ (વિકલ્પો)ની સંખ્યા-૦૪)
NUMBERS OF VOTERS - 25	મતદારોની સંખ્યા - ૨૫	(કુલ મતદારની સંખ્યા : ૨૫)
TOTAL VOTES - 97	કુલ મત - ૯૭	(કુલ મતની સંખ્યા - ૯૭) (ઉમેદવારના મત + નોટાના મત)
TOTAL POLLED VOTES - 96	કુલ આપેલ મત - ૯૬	(ઉમેદવારોને મળેલા મતોની સંખ્યા - ૯૬)
NOTA VOTES - 01	નોટાનાં મત - ૦૧	(નોટા મતની સંખ્યા - ૦૧)
CANDIDATE - 01 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૧ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 02 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૨ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 03 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૩ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 04 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૪ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 05 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૫ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 06 VOTES - 11	ઉમેદવાર - ૦૬ મત - ૧૧	
CANDIDATE - 07 VOTES - 10	ઉમેદવાર - ૦૭ મત - ૧૦	
CANDIDATE - 08 VOTES - 10	ઉમેદવાર - ૦૮ મત - ૧૦	
CANDIDATE - 09 VOTES - 10	ઉમેદવાર - ૦૯ મત - ૧૦	
END	અંત	

ઝ. પછીથી મોક પોલ દરમિયાન નોંધેલ મતોનો હિસાબ દૂર કરવા માટે 'ક્લીઅર'નું બટન દબાવો. ક્લીઅરનું બટન દબાવતાં બધા જ આંક ઉપર ફરો ૧-૩માં જણાવ્યા પ્રમાણે શૂન્યની સંખ્યા દર્શાવશે.

વીજાણુ મતદાનચંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં વાદળી રંગનું પેપર સીલ લગાવવા બાબત

૧. વાદળી રંગનું પેપર સીલ લગાવવું.

૧.૧ જ્યાં મતપત્રો અને મતપેટીઓ વાપરવામાં આવતી હોય ત્યાં મતદાનની પરંપરાગત પ્રથામાં મતપેટીઓ સીલ કરવામાં આવે છે અને રાજ્ય ચૂંટણી પંચે ખાસ છપાવેલ વાદળી રંગનાં પેપરસીલો લગાવીને સુરક્ષિત કરવામાં આવે છે. એક વખત વાદળી રંગનું પેપરસીલ મતપેટીમાં લગાડવામાં આવે અને પેટીનું ઢાંકણું બંધ કરવામાં આવે એટલે પેટી ખોલી શકાય નહીં અને વાદળી રંગનું પેપરસીલ તોડી નાંખવામાં આવે નહિ ત્યાં સુધી તેમાંનાં મતપત્રોમાં કોઈ જ ચેડાં કરી શકાતાં નથી કે ગણતરી માટે બહાર લઈ શકાતા નથી. આવી જ સલામતી વોટિંગ મશીનમાં કરવામાં આવે છે જેથી એકવાર નિયંત્રણ એકમ સીલ થઈ જાય અને મતદાન શરૂ થાય તે પછી કોઈ જ વ્યક્તિ મતદાન પ્રક્રિયામાં ચેડાં કરી શકતી નથી.

૧.૨ નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનામાં દરવાજાની અંદરની બાજુએ પેપરસીલ લગાડવા માટે એક ચોકઠાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે ભારત ઈલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડ બનાવેલ વીજાણુ મતદાન ચંત્ર માટે ઉક્ત ચોકઠામાં પેપરસીલ લગાડવાની જોગવાઈ છે અને તે પ્રમાણે તે કંપનીએ બનાવેલ વીજાણુ મતદાન ચંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં પેપરસીલ વાપરવાનું હોય છે.

૧.૩ પેપર સીલ એ રીતે લગાડવું કે તેની વાદળી રંગની સપાટી બહારની બાજુના કાણામાંથી જોઈ શકાય.

૧.૪ પેપરસીલ ચોકઠામાં ચુસ્ત રીતે ચોંટી રહે અને તે પોતાની જગ્યાએથી ખસે નહિ તે માટે એક ખાનામાં કાર્ડ બોર્ડનું પેડિંગ કરવું જોઈએ. તે ચકાસી શકશે કે તે પેપરસીલ એક છેડાથી ધીમેથી ખેંચવાથી તેની જગ્યાએથી ખસેડી શકાશે નહીં. તે બાબતની ખાતરી કરવી જોઈશે કે નુકશાન પામેલ કોઈ જ પેપરસીલનો કોઈપણ પ્રસંગે ઉપયોગ કરવો નહિ અને કોઈ પેપરસીલ લગાડતા નુકશાન પામે તો અંદરના ખાનાનો દરવાજો બંધ કરવામાં આવે તે પહેલાં તેને તે જ વખતે અને ત્યાં જ બદલી નાંખવું જોઈએ.

૨. પેપરસીલ ઉપર પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

પેપરસીલ લગાવ્યા પછી અંદરના ખાનાનો દરવાજો દબાવીને બંધ કરવો. તેને એ રીતે બંધ કરવો જોઈએ કે પેપરસીલના બે ખુલ્લા છેડા અંદરના ખાનાની બાજુઓમાંથી બહારની બાજુ આવે. તે પછી આ રીતે બહાર આવેલી પેપરસીલની સફેદ સપાટી ઉપર પેપર સીલના ક્રમ નંબરની નીચે તરત જ પ્રમુખ અધિકારી પોતાની પૂરી સહી કરશે. તેની ઉપર ત્યાં હાજર હોય અને પોતાની સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેવા ઉમેદવારો કે તેમના મતદાન એજન્ટોને સહી કરાવશે. પ્રમુખ અધિકારીએ ચકાસણી કરવી જોઈશે કે પેપર સીલ ઉપરની મતદાન એજન્ટોની સહીઓ તેમના નિમણુંક પત્રો ઉપરની સહીઓ સાથે મળતી આવતી હોય.

૩. પેપર સીલનો હિસાબ.

૩.૧ પ્રમુખ અધિકારીઓએ મતદાન મથકે ઉપયોગ માટે તેમને આપેલ પેપર સીલો તથા નિયંત્રણ એકમને સીલ કરવા માટે તથા સુરક્ષિત કરવા માટે તેમણે ખરેખર વાપરેલ પેપર સીલનો સાચો હિસાબ રાખવો જોઈએ. આવો હિસાબ નમૂના નંબર-૧૦ના ફોર્મમાં રાખવો જોઈશે. પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૧૦ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ થી આપેલ છે.

૩.૨ પ્રમુખ અધિકારીએ ઉપયોગ માટે આ રીતે પૂરાં પાડેલ અને ખરેખર વાપરેલ પેપર સીલના ક્રમ નંબર હાજર રહેલ ઉમેદવારો કે તેમના ચૂંટણી એજન્ટોને નોંધવા દેવા.

પ્રકરણ-૧૧

વીજાણં મતદાનયંત્રના નિયંત્રણ એકમને બંધ કરવા અને તેને સીલ કરવા બાબત.

પરિણામ વિભાગના અંદરના ભાગને બંધ કરવો અને તેને સીલ કરવો :

- ૧.૧ પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોએ સહી કરીને પેપર સીલ લગાડયાં હોય અને તેને સુરક્ષિત કર્યા હોય અને દબાવીને અંદરના ખાનાનું બારણું બંધ કરાયું હોય તે પછી તે બારણું અંદરના બારણાની ડાબી બાજુએ આ માટે આપેલ બે કાણાંમાંથી એક દોરો પસાર કરીને તથા પ્રમુખ અધિકારીના સીલથી દોરાનું સીલ મૂકીને સીલ કરવો જોઈશે.
- ૧.૨ ઉમેદવારો કે તેમના મતદાન એજન્ટોએ વાદળી રંગના પેપરસીલ ઉપર પોતાની સહીઓ કરી હોવાથી અને અંદરના બારણાંને આવરી લેતા પરિણામ બહારના કવર ઉપર એમને પોતાના સીલ મારવા દેવાશે તેથી આ અંદરના બારણા ઉપર તેમને તેમનાં સીલ મારવાની જરૂર નથી.

પરિણામ વિભાગના બહારના કવરને બંધ કરીને સીલ કરવું.

- ૨.૧ નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનાને બંધ કરીને સીલ કર્યા પછી પરિણામ વિભાગનું બહારનું કવર તે વિભાગ બંધ કરવા માટે દબાવીને ફીટ કરવું. તે બહારના ઢાંકણને દબાવતાં પહેલાં વાદળી રંગના પેપરસીલના ખુલ્લા છેડાઓ એ રીતે કાળજીપૂર્વક વાળવા કે જેથી પેપર સીલનો કોઈ જ ભાગ બહારના ઢાંકણની કોઈપણ બાજુએથી બહાર ન આવે.
- ૨.૨ પરિણામ વિભાગનું બહારનું ઢાંકણ બંધ કર્યા પછી તે ઢાંકણને (૧) બહારના કવરની ડાબી બાજુ ઉપર આ માટે આપેલાં બે ખાનામાંથી એક દોરો પસાર કરીને અને (૨) પ્રમુખ અધિકારીના સીલ સાથે દોરાવાળું સીલ મુકીને અને (૩) ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ “કેન્ડ સેટ સેક્શન” સાથે જોડેલ હોય તેના જેવું (સરનામા ટેગ) લેબલ જોડીને સીલ કરવું.
- ૨.૩ સરનામા ટેગમાં નીચેની વિગતો હશે.

“..... નગરપાલિકાના વોર્ડનું નામ

વોર્ડ નંબર ની સામાન્ય / પેટા / મધ્યસત્ર ચૂંટણી

નિયંત્રણ એકમ નંબર

મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર અને નામ

મતદાનની તારીખ

- ૨.૪ ચૂંટણી અધિકારી મતદાન સામગ્રીના ભાગ તરીકે કોરી છાપેલી સરનામા ટેગ પૂરતી સંખ્યામાં આપશે. સરનામા ટેગની વિગતો તમારે કાળજીપૂર્વક ભરવી. દરેક નિયંત્રણ એકમનો ક્રમ નંબર તેના નીચે લખેલો હોય છે.
- ૨.૫ હાજર રહેલા ઉમેદવારો કે તેમજ ચૂંટણી એજન્ટોને બહારના કવર ઉપર જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમનું સીલ લગાડવાની પરવાનગી આપવી.
- ૨.૬ અંદરનું ખાનું અને બહારનું ઢાંકણ આ રીતે બંધ કરીને સીલ કર્યા પછી સમગ્ર પરિણામ વિભાગને સીલ કરાઈ જાય છે અને સુરક્ષિત કરાઈ જાય છે. અને નિયંત્રણ એકમ દ્વારા નોંધાયેલ હોય તે મતોમાં કોઈ જ ચેડાં કરી શકાશે નહિ.

ખરેખર મતદાન માટે વોર્ટીંગ મશીન/મતદાન યંત્રને તૈયાર કરવું.

- ૩.૧ ખરેખર મતદાન માટે વોર્ટીંગ મશીન/મતદાન યંત્ર હવે બધી જ રીતે તૈયાર છે.
- ૩.૨ મતદાન પ્રારંભ પહેલાં તમારે મતદાન એકમોને મતકૂટિરમાં મૂકવા જોઈશે. અગાઉ સૂચના પ્રમાણે જ્યાં નિયંત્રણ એકમ રાખવામાં આવશે અને સંચાલન કરાશે તે ટેબલથી મતકૂટિર પૂરતા અંતરે રાખવી જોઈશે. મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ વચ્ચે અરસપરસ જોડતાં વારનું અંતર આશરે પાંચ મીટરનું હશે. તેથી મતકૂટિર વાજબી અંતરે હોવી જોઈશે. વળી વાયર એવી રીતે નાંખવો જોઈશે કે મતદાન મથકમાંના મતદારોની અવરજવરમાં તેનાથી અવરોધ ઊભો થાય નહિ. અને મતદારો તેના ઉપર પગ મૂકીને જાય નહિ કે પગમાં ભરાય નહિ. મતકૂટિરમાં વીજાણું મતદાનયંત્રો મૂકતી વખતે મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ ન થાય તે અચૂક જોવું જોઈશે.

પ્રકરણ-૧૨

મતદાનનો આરંભ કરવા બાબત

મતદાનનો આરંભ :

૧. મતદાન માટેના નિયત સમયે જ મતદાનનું કાર્ય શરૂ કરવું. તમારી પ્રારંભિક કામગીરી એ સમય સુધીમાં પૂરી થઈ ગઈ હોવી જોઈએ, કમનસીબે તે પૂરી ન થઈ હોય તો, લગભગ અર્ધો ડઝન મતદારોને મતદાન શરૂ કરવા માટેના નિયત સમયે અંદર દાખલ કરો અને પ્રારંભિક કામગીરી પૂરી થઈ જાય ત્યાં સુધી મતદાન અધિકારીઓને તેમની ઓળખ વગેરે અંગે કામકાજ કરવા દો. આ રીતે પ્રારંભિક કામગીરી સાથોસાથ કરવામાં આવે એ જરા ઈચ્છવાજોગ નથી અને આમ ન બને એ માટે દરેક પ્રયત્ન કરવા જોઈએ. કોઈ અણધાર્યા કારણસર તમે નિયત સમયે મતદાન શરૂ કરવાની પરિસ્થિતિમાં ન હો તો તમારે પ્રકરણ-૨૪ માં કરવામાં આવેલી જોગવાઈ સિવાય મતદાનની સમાપ્તિનો નિયત સમય લંબાવવો નહિ.

મતદાનની ગુપ્તતા અંગે ચેતવણી :

૨. મતદાન શરૂ થાય તે પહેલાં, હાજર રહેલાં બધાને મતની ગુપ્તતા જાળવવાની તેમની ફરજ અંગેની અને તેનો કોઈ ભંગ થતાં કરવાની થતી શિક્ષા અંગેની ચર્ચા ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૯૮ તથા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ નિયમ-૩૨ તથા નિયમ-૫૧ (જ)ની જોગવાઈઓનો ખ્યાલ આપવો.

અવિલોપ્ય શાહી અંગે તકેદારી :

૩. મતદાન દરમિયાન અવિલોપ્ય શાહીની શીશી વાંકી વળી જઈ તેની શાહી નીચે ઢોળાઈ ન જાય તે માટે પૂરતી તકેદારી રાખવાનું અવિલોપ્ય શાહીનો હવાલો સંભાળતા મતદાન અધિકારીને કહો. આ હેતુ માટે કપમાં, સિગારેટના ખાલી ડબામાં કે પહોળા તળિયાવાળા એવા બીજા કોઈ પાત્રમાં થોડી રેતી કે માટી ભરીને પાત્રના મધ્ય ભાગમાં પોણા ભાગની શીશી ખોસી દેવી. જેથી તે રેતી કે માટીમાં સ્થિર રહે. ભૂચ સાથે જોડેલી પ્લાસ્ટીકની સળી શીશીમાં ઊભી જ રાખવામાં આવે અને મતદારની પહેલી આંગળી પર નિશાની કરવા માટે હોય એ સિવાયના બીજા કોઈ પણ કારણસર તેને બહાર કાઢવામાં ન આવે તે જોવું. સળીને નિશાન કરવા માટેનો છેડો હંમેશા નીચે તરફ રહે તે રીતે સળીને પકડવી, નહિતર થોડીક શાહી સળીની નીચે ટપકશે અને સળીના ઉપયોગ કરનાર વ્યક્તિના આંગળા બગડશે.

મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ :

૪. મતદાનનો પ્રારંભ થાય તે પહેલાં તમારે હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને એ બતાવવું કે મતદાન વખતે ઉપયોગમાં લેવા ધારેલી મતદાન યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં કે નકલોમાં, જેમને ચૂંટણી અંગેની ફરજોનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવામાં આવ્યું હોય તેવા મતદારોના નામ સામે કરેલી “ચૂ.ફ.પ્ર.” (E.D.C.) ની નિશાની તથા જેમને ટપાલ-મતપત્રો આપવામાં આવ્યા હોય તે મતદારોના નામ સામે કરેલ નિશાની સિવાય બીજી કોઈ નિશાનીઓ નથી.

પ્રતિનિધિ નિયુક્ત કર્યા હોય તેવા લોકોની વર્ગીકૃત કરવામાં આવી હોય તેવી સેવા બજાવતા મતદારો (CSVS) ની સૂચિ મતદાન એજન્ટને પણ બતાવવી જોઈએ.

નમુના નંબર-૧૭-ક મુજબ મતદારોનું પત્રક : (રજીસ્ટર)

૫. વળી હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો તથા બીજાઓને બતાવો કે મતદારોનું પત્રક (રજીસ્ટર) (નમુના નંબર-૧૭-ક) માં જેમાં જેને મત આપવા દેવામાં આવશે, અને સહી/અંગુઠાનું નિશાન લેવામાં આવશે, તેવા મતદારના બાબતમાં જેમાં નોંધ કરવામાં આવશે તે કોઈ મતદાર અંગેની નોંધ ધરાવતું નથી.

મતદાન મથકોએ મતદારોના પ્રવેશનું નિયમન કરવાનું રહેશે :

૬. પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો માટે અલગ અલગ કતાર હોવી જોઈએ. કતાર કરાવનાર વ્યક્તિઓ તમારી સૂચના મુજબ એકી સાથે ત્રણ કે ચાર મતદારોને મતદાન મથકમાં આવવા દેશે. અંદર આવવા માટે રાહ જોતા બીજા મતદારોને બહાર કતારમાં ઊભા રાખવા. અશક્ત મતદારો અને બાળકો તેડ્યા હોય એવી સ્ત્રી મતદારોને કતારમાં બીજા મતદારોની આગળ સ્થાન આપવું. પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોને વારાફરતી જૂથમાં મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દેવા. પુરૂષ કે સ્ત્રી મતદારોની એક કરતાં વધુ કતાર થવા દેવી નહિ.

૭. નીચેની વ્યક્તિઓને જ મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવી.

- (ક) મતદારો;
- (ખ) મતદાન અધિકારીઓ;
- (ગ) દરેક ઉમેદવાર, તેનો ચૂંટણી એજન્ટ અને દરેક ઉમેદવારના મતદાન એજન્ટને એક વખત;
- (ઘ) આયોગ દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવેલી વ્યક્તિઓ;
- (ચ) ફરજ બજાવતા સરકારી કર્મચારીઓ;
- (છ) મતદારે તેડેલું હોય તેવું બાળક;
- (જ) અંધજન સાથે આવેલી વ્યક્તિ અથવા મદદ વિના ચાલી ન શકતો હોય અથવા મત આપી ન શકતો હોય તેવા અશક્ત મતદાર સાથે આવતી વ્યક્તિ;
- (ઝ) મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ મતદારોને ઓળખવાના અથવા મતદાન કરવા માટે મદદરૂપ થવાના હેતુસર વખતો વખત પરવાનગી આપે તેવી અન્ય વ્યક્તિઓ;

પ્રકરણ-૧૩

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી માટેની અગમચેતીઓ અને સલામતીઓ બાબત.

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી સુનિશ્ચિત કરવા માટેની અગમચેતીઓ તરીકે પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાનો એકરાર :

૧. મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણીઓ સુનિશ્ચિત કરવા માટે જરૂરી એવાં વોટિંગ મશીનનું નિદર્શન, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ અને મતદારોનું પત્રક અંગે અગાઉના ફકરાઓમાંની સૂચનાઓનું તમે યોગ્ય પાલન કર્યું છે અને ઉમેદવારો/ ચૂંટણી એજન્ટોની વાદળી રંગના પેપરસીલ પર સહી લઈને તેમને ક્રમ નંબર લખવા દેવા અંગેની સૂચનાઓનું પાલન કર્યું છે. તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમારે મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં પરિશિષ્ટ નંબર-૧૫ ના, ભાગ-૧માં નિયત કરેલ એકરાર મોટેથી વાંચી સંભળાવવાનો રહેશે. ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૯ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ-૩૨ તથા નિયમ-૫૧(જ) ની મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા અંગેની જોગવાઈઓ વાંચી સંભળાવ્યા પછી તરત જ આ કરવાનું રહેશે. તમારે મતદાન મથકમાં હાજર રહેલી બધી વ્યક્તિઓ સાંભળી શકે તેટલા મોટા અવાજે એકરાર વાંચવાનો રહેશે અને એકરાર ઉપર સહી કરીને ત્યાં હાજર હોય અને તેના ઉપર સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેવા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહી લેવાની રહેશે. એકરાર ઉપર પોતાની સહી ન કરવા માંગવા હોય તેવા મતદાન એજન્ટોના નામ પણ તમારે તેની ઉપર નોંધવા.

નવા વોટિંગ મશીનના ઉપયોગ વખતે અનુસરવાની કાર્યવાહી :

૨. મતદાન દરમિયાન નવા વોટિંગ મશીનોના ઉપયોગ કરવાનું આવશ્યક બનાવતા સંજોગોમાં જો તે અનિવાર્ય બને ત્યારે તમારે ફરીથી નમૂના નંબર-૧ ના ફોર્મ જે પરિશિષ્ટ નંબર-૧૫ થી આપેલ છે તેના ભાગ-૨માં નિયત કરેલ એકરાર ફરીથી વાંચી જવાનો રહેશે. (મતદાનનાં અંતે આ રીતે તમારે ભાગ-૩, પરિશિષ્ટ નંબર-૧૫ ના ભાગ-૩ માં બીજો એકરાર નોંધવો.) આ એકરાર મતદાન પુરું થયા પછી નોંધેલ મતોના હિસાબ તથા નમૂના નંબર-૧૦ ના ફાર્મમાં પરિશિષ્ટ નંબર-૧૪ મુજબ પેપર સીલના હિસાબ સાથે એક અલગ પેકેટમાં મૂકીને ચૂંટણી અધિકારીને સોંપવાનો રહેશે.

પ્રકરણ-૧૪

મતદાન મથકની અંદર અને આસપાસ ચૂંટણીના કાયદાનો અમલ બાબત.

નિષ્પક્ષતા જરૂરી :

૧. કોઈપણ જાતના શાંતિના ભંગ સામે તમારી કુનેહ, દ્રઢતા અને ખાસ કરીને નિષ્પક્ષતાએ સૌથી મહત્વની સલામતીરૂપ બાબતો છે. તમામ પક્ષો અને ઉમેદવારો સાથે સમાન વ્યવહાર કરી દરેક વિવાદાસ્પદ પ્રશ્નો વાજબી અને ન્યાયી રીતે નિર્ણય કરશો. ચૂંટણી સમયે કોઈપણ ઉમેદવારની જીતનો સંભવ વધારતું હોવાનું ગણી શકાય એવું કશું તમારે કે તમારા મતદાન મથકના બીજા કોઈ અધિકારીએ કરવું જોઈએ નહિ. એ કહેવાની ભાગ્યે જ જરૂર રહે છે.

પ્રચાર મનાઈ :

૨. મતદાન મથકના વિસ્તારની ૧૦૦ મીટરની હદ અંદર પ્રચાર કરવો એ ગુનો છે. તેમ કરતી કોઈપણ વ્યક્તિની પોલીસ વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકાય છે અને ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ-૧૬ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૭૩ હેઠળ એની સામે ફરિયાદ માંડી શકાય છે.

ઉમેદવારોનાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકો :

૩. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની એવી સૂચનાઓ છે કે ઉમેદવારોનાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકો ઉભાં કરવાની મંજૂરી આપવી નહિ. કારણ કે આવાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકોને કારણે મતદારો માટે અવરોધો ઉભા થાય છે. વિવિધ પક્ષોના કાર્યકરો વચ્ચે અથડામણ થાય છે અને કાયદો તથા વ્યવસ્થાના પ્રશ્નો ઉભા થાય છે અને એ રીતે ચૂંટણીના મુક્ત, ન્યાયી અને સરળ સંચાલનમાં ઘણી મુશ્કેલીઓ ઉભી થાય છે. આમ છતાં મતદારોને અવિધિસર ઓળખ કાપલીઓ આપવા માટે ઉમેદવારો એમના એજન્ટો અને કાર્યકરોના ઉપયોગ સારૂ મતદાન-મથકની ૨૦૦ મીટરના અંતરે એક ટેબલ અને બે ખુરશીઓની તેમજ એમને તડકા/વરસાદથી રક્ષણ આપવા માટે ઉપરના વિભાગમાં તાડપત્રના ટુકડાની કે છત્રીની વ્યવસ્થા કરી શકાશે. આવા ટેબલની આસપાસ ટોળું ભેગું થવા દેવું નહિ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની ઉપર્યુક્ત સૂચનાઓના ઉલ્લંઘનનો કોઈ પ્રસંગ તમારા ધ્યાન પર લાવવામાં આવે તો, તમારે તમારા મતદાન-મથકની આજુબાજુના વિસ્તારમાં કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવાની જવાબદારી ધરાવતા સેક્ટર મેજિસ્ટ્રેટ અથવા બીજા અધિકારીઓ જરૂરી ઉપાયો પગલાં લઈ શકે એ માટે એ બાબતની તેમને જાણ કરવી.

મતદાન-મથકમાં કે એની નજીક ધાંધલિયો વર્તાવ :

૪. ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૮ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ ના નિયમ-૪૬ની જોગવાઈઓનો અમલ કરવો. કોઈ વ્યક્તિ દુર્વર્તન કરે, તો એને ત્યાંને ત્યાંજ પોલીસ અધિકારી દ્વારા પકડાવી, એની સામે ફરિયાદ માંડી શકો છો. આવો વર્તાવ અટકાવવા માટે વાજબી રીતે જરૂરી લાગે એવાં પગલાં લેવાની તથા એવું બળ વાપરવાની પોલીસને સત્તા છે. તેમ છતાં સમજાવટ અને ચેતવણી અસરકારક ન નિવડે ત્યારે જ આ સત્તાનો આશરો લેવો, મેગાફોન કે લાઉડસ્પીકરના ઉપયોગથી મતદાન મથકના કામકાજમાં વિક્ષેપ પડતો હોય, તો આવો ઉપયોગ અટકાવવા તમારે પગલાં લેવા, નિયમમાં અંતરની કોઈ મર્યાદા ઠરાવેલી નથી. એ મતદાન મથકના કામકાજમાં ખલેલ પહોંચાડે એટલું નજીક અને એટલું ઘોંઘાટવાળું છે કે કેમ એ નક્કી કરવાનું તમારા પર છોડવામાં આવ્યું છે.

ધાંધલખોર વ્યક્તિઓને દૂર કરવા બાબત :

૫. મતદાન દરમિયાન કોઈ વ્યક્તિ દુર્વર્તન કરે કે તમારી કાયદેસર સૂચનાઓનું પાલન ન કરે તો કોઈ પોલીસ અધિકારી કે તમે અધિકૃત કરેલી અન્ય વ્યક્તિએ તમારા હુકમથી એને મતદાન મથકથી દૂર કરી શકો છો. (જુઓ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૮ જે પરિશિષ્ટ નંબર-૧ થી આપેલ છે)

મતદારોને લાવવા લઈ જવા માટે વાહનો ગેરકાયદે ભાડે રાખવા બાબત :

- ૬.૧ મતદારોને ગેરકાયદેસર લાવવા લઈ જવાનું રોકવા તેમને કોઈ ચોક્કસ સત્તા નથી એ બાબતની ફરિયાદ કરવામાં આવે તો ફરિયાદીને ગુનો કરનાર સામે ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ ના નિયમ-૭૬ હેઠળ કામ ચલાવવા અથવા ગુનો કરનાર ઉમેદવારની સામે યોગ્ય સમયે ચૂંટણી અરજી કરવા માટેના કારણ તરીકે હકીકતનો ઉપયોગ કરવા જણાવવું. તમારી સમક્ષ કરવામાં આવેલી કોઈપણ ફરિયાદ તમારા પોતાના અવલોકન તથા જાત માહિતીથી તમે જે શેરો કરી શકો તે કરી, પેટા-વિભાગીય અથવા આવા કેસ અંગેનું કામકાજ કરવાથી હકૂમત ધરાવતા બીજા મેજિસ્ટ્રેટને મોકલી આપવી.

- ૬.૨ આ ઉપરાંત રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આ અંગે બહાર પાડેલ સૂચનાઓ/આદેશોનો પણ અમલ કરવો.

મતદાન મથકમાંથી મતપત્રો / વોટીંગ મશીન લઈ જવાનો પ્રયત્ન કરવો એ ગુનો છે :

૭. કોઈપણ વ્યક્તિ કોઈપણ ચૂંટણી વેળા મતદાન મથકમાંથી કપટપૂર્વક કે ગેરકાયદે મતપત્ર/વોટિંગ મશીન લઈ જવાનો પ્રયત્ન કરે અથવા આવા કોઈ કામમાં જાણીબૂઝીને મદદ કે મદદગારી કરે તો સજાને પાત્ર થાય છે અને પોલીસ અધિકારના ગુનાને પાત્ર થાય છે. આ અંગે ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૨૨ વાંચવી.

મતદાન અધિકારીઓ / કર્મચારીઓ દ્વારા સત્તાવાર ફરજનો ભંગ :

૮. તમારું ધ્યાન ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ ની કલમ-૨૦ તથા ૨૧ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો, ૧૯૮૪ના નિયમ-૭૭ તરફ દોરવામાં આવે છે. જેમાં જોગવાઈ છે કે કોઈ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી કે મતદાન અધિકારીને કોઈ વ્યાજબી કારણ સિવાય પોતાની સત્તાવાર ફરજોનો ભંગ થાય એવા કોઈ કૃત્ય માટે કે પછી કોઈ ચૂક માટે પણ દોષિત થાય તો તે ગુનેગાર ઠરે છે.

પ્રકરણ-૧૫

મતદારોની ઓળખની ખરાઈ અને ઓળખ સામે વાંધો લેવામાં આવે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિ બાબત.

૧. મતદારની ઓળખની ખરાઈ :

- ૧.૧ પ્રકરણ-૫ માં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે મતદાન મથકમાં દાખલ થઈને મતદાર સીધો પહેલાં મતદાન અધિકારી પાસે જશે. આ મતદાન અધિકારી મતદારની ઓળખ અંગેની કામગીરીનો અને મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલનો હવાલો ધરાવતા હશે. મતદાન અધિકારીએ મતદાર યાદીમાં થયેલી નોંધના સંદર્ભમાં એની ઓળખ અંગે બરાબર ખરાઈ કરવી. ભારતના ચૂંટણી પંચ લગભગ ૯૮ ટકા મતદારોને મતદાર ઓળખપત્ર (Epic) આપવામાં આવેલ છે. એટલે દરેક મતદારે મતદાન કરતી વખતે મતદાન મથકે મતદાર ઓળખપત્ર કરવાનું રહેશે.
- ૧.૨ સામાન્ય રીતે દરેક મતદાર ઉમેદવારે કે એના એજન્ટે કાઢી આપેલી બિનઅધિકૃત ઓળખ કાપલી પોતાની સાથે લાવતો હોય છે. આ કાપલી સાદા સફેદ કાગળ ઉપર તૈયાર કરેલી હોવી જોઈએ અને તેમાં મતદારનું નામ, મતદાર યાદીમાં તેનો ક્રમ નંબર, મતદાર યાદીનો ભાગનો નંબર અને મતદારે જ્યાં મત આપવાનો હોય તે મતદાન મથકનો નંબર અને તેનાં નામ દર્શાવેલ હોવા જોઈએ. આ કાપલીમાં ઉમેદવારનું નામ અને/અથવા પક્ષનું નામ અને/અથવા તેમને ફાળવાયેલ પ્રતિકની આબેહુબ નકલ દર્શાવવી નહિ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની આ સૂચનાઓનો ભંગ કરીને ઉમેદવાર અથવા તેના પક્ષે આવી કોઈ કાપલી આપી હોય અને મતદાન મથકે લાવવામાં આવી હોય તો આવા ભંગની બાબતમાં તેનો તરત જ અંત લાવવા માટે તે બાબતે સંબંધિત ઉમેદવારના મતદાન એજન્ટનું ધ્યાન દોરવું.
- ૧.૩ અત્રે એ નોંધવું જોઈએ કે કોઈ મતદાર આવી કાપલી લઈને આવ્યો હોય એનાથી એ મતદારની ઓળખની ખાતરી થઈ જતી નથી. તેમજ મતદાન અધિકારી આવા મતદારની ઓળખ અંગે ખરાઈ કરવાની પોતાની ફરજ અને જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ જતો નથી.
- ૧.૪ મતદારોની ઓળખ અંગેની કામગીરીનો અને મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલનો હવાલો ધરાવનાર પહેલા મતદાન અધિકારીએ, મતદાન મથકમાં બિનઅધિકૃત ઓળખ કાપલી લાવીને ફક્ત તે રજૂ કરે એટલા પરથી જ મતદારની ઓળખ સાબિત થઈ ગઈ છે એવું સમજવું નહિ. આવી કાપલીથી મતદાર યાદીમાં મતદારને લગતી નોંધ શોધી કાઢવાની સરળતા રહેતી હોવા છતાં આપોઆપ એવું માની લઈ શકાય નહિ તે કાપલી રજૂ કરનાર વ્યક્તિ જ એ અમુક મતદાર છે. વળી કોઈ નિરક્ષર મતદાર બિનઅધિકૃત કાપલીમાંથી નોંધ વાંચીને પોતે ખાતરી કરી શકતો/શકતી નથી કે પોતાની પાસેથી કાપલી ખરેખર પોતાને લગતી જ છે તેથી પહેલાં મતદાન અધિકારીએ કાપલી લઈને તેમાંથી મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલ મુજબનો મતદારનો ફક્ત નંબર મોટેથી વાંચવો. પરંતુ કાપલીમાંથી તેનું નામ અને અન્ય વિભાગો મોટેથી વાંચવા નહિ. એ પછી મતદાન અધિકારીએ એ વ્યક્તિને પોતાનું નામ અને જરૂરી હોય તો નોંધને લગતી અન્ય વિગતો મોટેથી જાહેર કરવા જણાવવું. જેથી તે ઓળખ કાપલી રજૂ કરનાર અસલ મતદાર છે એની ખાતરી થઈ શકે, પૂરેપૂરો સંતોષ ન થાય તો એ વ્યક્તિને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી પાસે હાજર થવા કહેવું. જે મતદારની ઓળખ વિશે પોતે ખાતરી કરવા વધુ તપાસ કરશે. મતદાર બીજા કોઈના નામે આવ્યો હોવાનું સાબિત થાય તો મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ એને પોલીસને સોંપતા ખચકાવું નહિ.
- ૧.૫ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ હવે મતદારની દસ્તાવેજી ઓળખનો આગ્રહ રાખે છે. મતદારોએ તેમની ઓળખ આપવા મતદારના ફોટા સાથેનું ઓળખપત્ર રજૂ કરવું જરૂરી છે. જે મતદારોને ઓળખપત્રો આપવામાં આવ્યા નથી અથવા અનિવાર્ય કારણસર ઓળખપત્ર રજૂ કરી શકે તેમ ન હોય તેવા મતદારોને આયોગે ખાસ પરવાનગી આપી હોય, તેવી ઓળખના વૈકલ્પિક દસ્તાવેજ પૈકીનો એક પુરાવો રજૂ કરવા દેવો. આ અંગે તમારે આયોગે બહાર પાડેલા છેલ્લા આદેશનું પાલન કરવું. ઓળખનો હવાલો ધરાવતા મતદાન અધિકારીએ મતદારના ફોટા સાથેના ઓળખપત્ર (ઈપીઆઈસી) ની અથવા વૈકલ્પિક દસ્તાવેજની તપાસ કર્યા બાદ યથા પ્રસંગે જાતે મતદારની ઓળખની ખાતરી કરવી. તેમજ શંકા જાય તો મતદારને તમારી સમક્ષ હાજર થવાની સૂચના આપવી. તમારે મતદારની ઓળખ અંગે જાતે ખાતરી કરવા વધુ તપાસ કરવી. તે બનાવટી નામધારણ કર્યું હોવાનું સાબિત થાય તો લેખિત ફરિયાદ સાથે તે વ્યક્તિને તમારે પોલીસને હવાલે કરવો. એ વાતનું ધ્યાન રાખવું કે મતદારના ફોટા સાથેના ઓળખપત્રમાં લેખનચૂક થઈ હોય અથવા અન્ય નજીવી ભૂલો હોય તો તેને ધ્યાનમાં લેવી નહિ.
- ૧.૬ ખાસ કરીને 'પર્દાનશીન' સ્ત્રીઓ જેવા સ્ત્રી મતદારોની મોટી સંખ્યા હોય તેવા કેસમાં અલગ જગ્યામાં ઉપર્યુક્ત ફરજો અદા કરવા મહિલા મતદાન અધિકારીની નિમણૂક પ્રકરણ-૪ માં જણાવ્યા મુજબ કરી શકાય.

- ૧.૭ સામાન્ય રીતે મતદાન મથકે આવતો મતદાર સાચો હોવું માની લેવામાં આવે છે. આમ છતાં આ માન્યતા એવી નથી કે જેનું ખંડન ન થઈ શકે. મતદાર યાદીમાં આપેલી મતદારની વય અને તેના દેખાવ પરથી નિયત કરી શકાય એવી તે વ્યક્તિની વય વચ્ચેના તફાવત જેવા આજુબાજુના સંજોગો પરથી મતદાન અધિકારીને તેની સમક્ષ ઉભેલા મતદારની ઓળખ અંગે કોઈ શંકા થાય તો તેણે મતદારની સાચી ઓળખની તથા તે સાચો મતદાર હોવાની ખાતરી કરવી. આવા કેસમાં કેવળ ઓળખ કાપલી રજૂ કરવાથી મતદારની ઓળખ સ્વીકારી લેવી નહિ. પરંતુ તે બાબતને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને તેમના નિર્ણય માટે સોંપવી. અન્યથા પણ મતદાન અધિકારીએ મતદારોની ઓળખની તેમને લાવેલ બિનસત્તાવાર ઓળખ કાપલીઓની સંદર્ભને લક્ષમાં લઈને કસોટી/ ચકાસણી કરવી.
- ૧.૮ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ જેમને મતદારોની ઓળખ માટે ઓળખ અધિકારી તરીકે નિમ્ના હોય તેવા વોર્ડના વિસ્તારના કોઈપણ ચોકીદાર, મહેસુલ અધિકારી કે તેમના જેવી અન્ય કોઈ વ્યક્તિને સામાન્ય રીતે મતદાન મથકના પ્રવેશ દ્વારની બહાર બેસાડવા અને કોઈ ખાસ વ્યક્તિની ઓળખ માટે તેમની જરૂર જણાય ત્યારેજ અથવા ચૂંટણી અંગેની કામગીરી માટે તેમની સહાય લેવા માંગતા હોય ત્યારેજ તેમને મતદાન મથકની અંદર દાખલ થવા દેવા.

મતદારોની ઓળખના વિકલ્પો

- ૧.૯ ભારતના ચૂંટણી આયોગ દ્વારા મતદારોને ૯૯ ટકાથી વધુ ચૂંટણી ઓળખપત્ર આપવામાં આવેલ છે. પરંતુ કોઈપણ કારણસર મતદાર ચૂંટણી ઓળખપત્ર રજૂ ન કરી શકે તો મતદારોની ઓળખ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવેલ વૈકલ્પિક પુરાવાની ખાત્રી મતદાન અધિકારી અગર જરૂર જણાયે પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાની રહેશે.

મતદારોની ઓળખ અંગેના મતદાન સમયે રજૂ કરેલ ઓળખના પુરાવાઓ અંગેની વિગતે નિયત કરેલ પત્રકમાં નોંધવાની રહેશે. (પરિશિષ્ટ-૩૧ મુજબ)

૨. મૃત ગેરહાજર અને કહેવાતા બોગસ મતદારોની યાદી :

૨. મતદાન એજન્ટો તેમની સાથે મૃત, ગેરહાજર અને કહેવાતા બોગસ મતદારોના નામ યાદીની નકલ લાવે એવી ધારણા છે. ઉમેદવાર અથવા તેનો પક્ષ તમને આવી યાદી આપે ખરો. જેનું નામ તે યાદીમાં જણાવવામાં આવ્યું હોય તે મતદાર હોવાનું કોઈ વ્યક્તિ દાવો કરે, તો તેવી વ્યક્તિની ઓળખ તમારે કડક ધોરણે તપાસવાની રહેશે. આનાથી મતદારની ઓળખ અંગે વિધિસર વાંધો લીધો હોવાનું ગણાશે નહિ. આવા કિસ્સામાં વૈકલ્પિક પુરાવાઓ પૈકીના કોઈપણ પુરાવા રજૂ કરવા ઓળખ માટેના મતદારને માટે જણાવવું.

તકરારી મતો :

મતદાન એજન્ટ પણ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને ₹ ૨૦/- (વીસ) ની રકમ રોકડમાં જમા કરાવીને કોઈ વ્યક્તિને તે અમુકજ મતદાર છે તેની ઓળખને પડકારી શકશે. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ આવા વાંધા બાબતે પ્રાથમિક તપાસ કરાવી અને તપાસ કર્યા બાદ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને એમ જણાય કે તે વાંધો સાચો નથી તો તેઓ જે મતદાર સામે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હોય તેને મતદાન કરવાની મંજૂરી આપી શકશે. જો તેમને તે વાંધો સાચો જણાય તો, તેઓ તે વ્યક્તિને મતદાન કરતા રોકશે અને તે અંગેની લિખિત ફરિયાદ સાથે પોલીસને હવાલે કરશે.

પોલીસને કરવામાં આવેલી આવી તમામ ફરિયાદો અંગે ગંભીરતાપૂર્વક કાર્યવાહી કરવી અને ગુનેગારો સામે કામ ચલાવવું જેથી ગુનો સાબિત કરી શકાય અને તેમને યોગ્ય સજા આપી શકાય.

મતદારની ઓળખ અંગે વાંધો લેવા બાબત :

૩. મતદાર યાદીમાં જેનું નામ હોય તેવી દરેક વ્યક્તિ ચૂંટણી વખતે મત આપવા હકદાર છે. ઉમેદવાર અથવા ચૂંટણી એજન્ટ કે મતદાન એજન્ટ તરફથી વાંધો લેવામાં ન આવે અથવા તો એ ખોટો મતદાર છે એવી તમને સ્પષ્ટ ખાતરી થઈ ન હોય, તો નામ અને બીજી વિગતો સાચી રીતે આપનાર તેમજ મતદાર હોવાનો દાવો કરનાર અને નિયત કરેલ ઓળખ-દસ્તાવેજ આપનાર વ્યક્તિ એ જ મતદાર છે એમ સાધારણ રીતે માની લેવું. વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય અથવા આજુબાજુમાં સંજોગો પરથી તમને વ્યક્તિ ની ઓળખ વિષે કોઈ વ્યાજબી સંદેહ જાગે તો તમારે સંક્ષિપ્ત કપાસ કરીને પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો.

વાંધા ફી :

૪. વાંધો લેનાર વ્યક્તિ પ્રથમ રોકડમાં રૂપિયામાં ૨૦(વીસ)ની રકમ ચૂકવે નહિ ત્યાં સુધી ઉમેદવાર કે તેના ચૂંટણી એજન્ટ/મતદાન એજન્ટ તરફથી મતદારની ઓળખ અંગેનો કોઈ વાંધો સ્વીકારવો નહિ. રકમ ચૂકવાઈ ગયા પછી વાંધો લેનાર વ્યક્તિને પરિશિષ્ટ નંબર-૧૫ માં નિયત કરેલા નમૂના નંબર 'ક' ના ફોર્મમાં તે બદલ પહોંચ આપો. જેની સામે લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિને બીજાના નામે આવવા બદલ શિક્ષા વિષે ચેતવણી આપો. મતદાર યાદીમાંની સંબંધિત નોંધ પૂરેપૂરી વાંચી સંભળાવીને તે નોંધમાં જણાવેલી વ્યક્તિ તે પોતે છે કે કેમ તે બાબતમાં તેને પૂછો અને તકરારી મતોના યાદી નમુના નંબર-૧૩ના ફોર્મમાં તેનું નામ અને સરનામું દાખલ કરી ત્યાં તેને સહી કરવા અથવા અંગુઠાની છાપ લગાવવા કહેવું. તે તેમ કરવાની ના પાડે તો તેને મત આપવા ન દો. તકરારી મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧૩ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૭ થી આપેલ છે.

સંક્ષિપ્ત તપાસ :

૫. પ્રથમ તો જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિ પોતે જ મતદાર હોવાનો દાવો કરે છે તે નથી બતાવતો પૂરાવો રજૂ કરવા વાંધો લેનાર વ્યક્તિને કહો. પોતાના વાંધાના સમર્થનમાં વાંધો લેનાર પ્રથમ દર્શનીય પૂરાવો રજૂ કરી શકે નહિ તો વાંધો નામંજૂર કરી જેની સામે વાંધો લેવામાં હોય તે વ્યક્તિને મતદાન કરવા દો. આ વ્યક્તિ પ્રસ્તુત મતદાર નથી એવો પ્રથમ દર્શનીય કેસ રજૂ કરવામાં વાંધો લેનાર વ્યક્તિ સફળ થાય તો જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિને વાંધાનો રદિયો આપતો પૂરાવો રજૂ કરવો, એટલે કે જે મતદાર હોવાનો દાવો કરે છે કે તે જ મતદાર પોતે છે એમ સાબિત કરવા જણાવવું આવો પૂરાવો આપીને તે તેનો દાવો સાબિત કરી બતાવે તો તેને મતદાન કરવા દેવું. તે તેમ ન કરી શકે તો વાંધો સાબિત થઈ ગયો છે એમ ઠરાવવું. તપાસ દરમિયાન વોર્ડના રહીશ, પ્રસ્તુત મતદારના પાડોશીઓ અને બીજી કોઈ હાજર વ્યક્તિ પાસેથી સાચી હકીકતની ખાતરી કરવાની તમને છૂટ છે. પૂરાવો લેતી વખતે જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તેને અથવા પૂરાવો આપવા આવતી બીજી કોઈ વ્યક્તિને તમે સોગંદ લેવડાવી શકો છો. વાંધો સાબિત થયો હોય તેવા કેસમાં તે વ્યક્તિને, જે પોલીસ મથકના ક્ષેત્રાધિકારમાં તમારું મતદાન મથક આવતું હોય તો પોલીસ મથકના સ્ટેશન હાઉસ અધિકારીને પરિશિષ્ટ નંબર ૧૮ થી આપેલ નમુના નંબર-૫ ના ફોર્મમાં દર્શાવ્યા મુજબની તમારી ફરીયાદ સાથે તમારે ફરજ પરના પોલીસને સોંપી દેવી.

વાંધા ફી પરત આપવા કે જપ્ત કરવા બાબત :

૬. વાંધો ક્ષુલ્લક હતો અથવા શુદ્ધબુદ્ધિથી કરવામાં આવ્યો ન હોય એમ તમારો અભિપ્રાય થાય તે સિવાય, દરેક કેસમાં તપાસ પૂરી થાય તે તરત ' તકરારી મતોની યાદી' ના નમુના નંબર-૧૩ના ફોર્મના ખાના નંબર-૮ માં અને પહોંચબુકમાં સંબંધિત પહોંચના અડધિયા પર વાંધો લેનાર વ્યક્તિની પહોંચ લઈ વાંધો લેવા બાબતની રૂપિયા ૨૦ (વીસ) ની ફી તેને પરત કરો. વાંધો ક્ષુલ્લક હોય કે તે શુદ્ધબુદ્ધિથી કરવામાં આવ્યો ન હોય ત્યાં વાંધા ફી સરકાર ખાતે જપ્ત કરવી અને વાંધો લેનાર વ્યક્તિને પાછી આપવી નહિ. અને અનામત મૂકનારની સહી કે અંગુઠાની છાપ લેવાને બદલે નમુના નંબર-૧૩ના ફોર્મના ખાના નંબર-૮ માં અને પહોંચબુકના સંબંધિત અડધિયામાં, જપ્ત કરી, એ શબ્દો લખવા.

યાદીમાંની કારકુની અને મુદ્રણની ભૂલો જતી કરવી :

૭. મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલી મતદાર અંગેની વિગતો ક્યારેક ખોટી છપાય છે અથવા તો અઘટન હોતી નથી. દા.ત. મતદારની ચોક્કસ વય અંગેની વિગત, મતદાર હોવાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિ, મતદાર યાદીમાં નોંધેલી બીજી વિગતો અનુસાર મતદાર પોતે જ છે એવી તમને અન્યથા ખાતરી થાય તો તમારે યાદીમા મતદારને લગતી કોઈ નોંધની માત્ર કારકુની કે મુદ્રણની ભૂલ લક્ષમાં લેવી નહિ. મતદાર યાદી ગુજરાત ભાષામાં તૈયાર થયેલ હોવાથી વ્યક્તિના નામનો મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં સમાવેશ હોય તો તેને મત આપવા દેવો. દરેક મતદારની બાબતમાં તમારે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ પર નોંધ કરવી. પુરુષ મતદારના કિસ્સામાં મતદારના નામની નીચે લીટી દોરવી જ્યારે બીજા કિસ્સામાં મતદાર યાદીના ક્રમ નંબર આગળ (√) ની નિશાની કરવાની ખાસ નોંધ રાખવી.

મતદારની પાત્રતા અંગે શંકા ઉઠાવવી નહિ :

૮. મતદારની ઓળખ તમને સંતોષ થાય એ રીતે પ્રસ્થાપિત થાય તો એને મત આપવોનો અધિકારી છે આવી વ્યક્તિની મતદાર તરીકેની પાત્રતા અંગે મતદાન મથકે કોઈ શંકા ઉઠાવી શકાય નહિ દા.ત. તેની વય ૧૮ વર્ષથી વધુ છે કે નહિ અથવા તે સામાન્ય રીતે નગરપાલિકાના વોર્ડના વિસ્તારમાં રહે છે કે નહિ એ અંગેની કોઈ તપાસ કરવાનો તમને હક નથી.

મતદારની વય અંગે એકરાર :

- ૯.૧ પરંતુ મત આપવા યોગ્ય વયથી તમને ઘણી જ ઓછી વયની લાગે તેવી વ્યક્તિની બાબતમાં તેને લગતી મતદાર યાદીમાં તેની નોંધણી સંબંધમાં તેના મતદાર હોવા અંગેના દાવા વિશે તેમને સંપૂર્ણ સંતોષ થવો જોઈએ.
- ૯.૨ તમને તેની ઓળખ અંગે અને મતદાર યાદીમાં તેના નામના સમાવેશની હકીકત અંગે પ્રથમદર્શનીય રીતે સંતોષ થાય પરંતુ તમને તે મતદાર મત આપવા માટે ન્યૂનતમ વયમર્યાદાથી ઓછી વયનો જણાય તો મતદાર વિભાગની હાલની મતદાર યાદી જે વર્ષમાં તૈયાર કરવામાં આવી હોય/સુધારવામાં આવી હોય તે વર્ષની પહેલી જાન્યુઆરીના રોજ તેની વય અંગે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૯માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નમૂના નંબર-૩ના ફોર્મમાં તમારે એકરાર મેળવવો . આવા મતદાર પાસેથી એકરાર મેળવતા પહેલા તમારે તેને ખોટા એકરાર બદલ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ ૧૯૬૩ની કલમ-૯ (ક) તથા ગુજરાત નગરપાલિકાની ચૂંટણી (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ ના નિયમ-૨૯ (ક)ની શિક્ષાત્મક જોગવાઈ ની જાણ કરવી. (કલમ-૯ તથા નિયમ ૨૯ (ક) નો ઉપરોક્ત પરિશિષ્ટ નંબર ૧ તથા ૨ થી આપેલ છે.)
- ૯.૩ જેમની પાસેથી આવા એકરાર મેળવ્યા હોય તેવા મતદારની યાદી તમારે પરિશિષ્ટ નંબર ૨૦ માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નમૂના નંબર-૪ના ફોર્મના ભાગ-૧ માં તૈયાર કરવી. ઉપર્યુક્ત એકરાર આપવાની ના પાડે અને પોતાનો મત આપ્યા સિવાય જતા રહે તેવા મતદારોની યાદી પણ તમારે ઉક્ત પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણેના નમૂના નંબર-૪ના ફોર્મમાં રાખવી મતદાનની સમાપ્તિ બાદ ઉપર્યુક્ત યાદી અને એકરાર અલગ કરવામાં એક સાથે રાખવા.
૧૦. મતદાર મથકમાં પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો આવશે અને તેમાંથી કેટલા પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોએ મતદાન કરેલ છે તેની માહિતી ઉપલબ્ધ થાય તે માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી ૧ થી ૭૦૦ ના આંકડા દર્શાવતા પત્રકો તૈયાર કરેલ છે. આ પત્રકો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૯ તથા ૩૦ થી આપેલ છે. તેમાં જેમ જેમ પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો મત નોંધવા જાય તેમ તેમ પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદાર આંકડા વાળા પત્રકમાં ક્રમાંનુસાર આંકડા ચેકી નાખવા કે જેથી કેટલા પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોએ મતદાન કર્યું છે કે તે જાણી શકાશે.

પ્રકરણ-૧૬

મતદાન કરતા મતદારને મત આપ્યા પહેલાં અવિલોપ્ય શાહી લગાવવા અને તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ લેવા બાબત.

મતદારની ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહી લગાવી છે તેની તપાસ કરવી.

- ૧.૧ પ્રથમ મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારની ઓળખ જેવી ચકાસાય કે તરત જ અને મતદારની ઓળખ સામે કોઈ પડકાર ન હોય તો, બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીથી પ્રકરણ-૫માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નિશાની કરવી. જો કોઈ ઉમેદવાર તેના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કરવાની ના પાડે અથવા તો અગાઉથી જ તેના ડાબા હાથની આંગળી પર આવી નિશાની હોય અથવા તે શાહી દુર કરવા માટેના કોઈ કૃત્યો કરે તો તેને મત આપવા દેવામાં આવશે નહિ..
- ૧.૨ જો કોઈ ઉમેદવારની આંગળી પરથી અવિલોપ્ય શાહી કાઢી નાખવાનાં હેતુસર કોઈ તૈલી પદાર્થ લગાવેલ હોય તો મતદાન અધિકારીએ અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કરતાં પહેલા તેને કપડાના ટૂકડાથી સાફ કરી નાંખવો જોઈએ.
- ૧.૩ અગાઉ મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવ્યા બાદ અવિલોપ્ય શાહીની આવી નિશાની કરવામાં આવતી હતી. રાજ્ય ચૂંટણી પંચની સુધારેલી સૂચનાઓ હેઠળ આવી નિશાની મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવ્યા પહેલાં જ જરૂરી બનશે જેથી મતદારને તેનો મત આપ્યા બાદ મતદાન મથક છોડ્યા બાદ અવિલોપ્ય શાહી સૂકાવા માટે પૂરતો સમય મળી રહે અને એક વિશિષ્ટ નિશાની બને.
- ૧.૪ વધુમાં મતદારને મતકુટિર તરફ આગળ જવા દેવાય તે પહેલાં પ્રમુખ અધિકારી/ત્રીજા મતદાન અધિકારી કે જે કંટ્રોલ એકમના ચાર્જમાં હોય તેણે તેની ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ફરીથી ચકાસવી. જો મતદારે શાહી કાઢી નાખી હોય અથવા અલગ રીતે કરી નાખી હોય તો ફરીથી તેની આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કરવી. જૂથ-ડીના અધિકારીઓ કે જે મતદાન ટુકડી સાથે સંકળાયેલ હોય તેમને આ કામગીરી વારાફરતી આપી શકાય અને તે મતદાર જ્યારે મતદાન કુટિરમાંથી બહાર આવે અને મતદાન મથક છોડે તે પહેલાં અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની ચકાસવી.

નવા મતદાન વખતે અવિલોપ્ય શાહી લગાવવી

૨. ફેર મતદાન/રદ કરેલી ચૂંટણી વખતે મૂળ ચૂંટણી વખતે અવિલોપ્ય શાહીથી કરાયેલ નિશાની ધ્યાને લેવી જોઈએ નહીં અને આવી અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની મતદારના જમણા હાથના વચ્ચેની આંગળીના નખના મૂળમાં એ રીતે લગાડવી કે શાહી નખના મૂળ અને ચામડી પર એ રીતે પ્રસરે કે સ્પષ્ટ નિશાની રહી જાય.

નવા મતદાનમાં ઉક્ત ફકરા નંબર ૧.૩ અને ૧.૪ માં દર્શાવેલ કાર્યવાહીનું પણ પાલન કરવું.

જ્યારે મતદારને ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય ત્યારે અવિલોપ્ય શાહીનો ઉપયોગ :

૩. મતદારને ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય તો અવિલોપ્ય શાહી ડાબા હાથ પર જે આંગળી હોય તેની પર લગાડવી. જો ડાબા હાથ પર તેને એકપણ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહી લગાડવી અને જો જમણા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથ પર જે આંગળી હોય તેના પર શાહી લગાડવી. જો તેને બંને હાથમાંથી એક પર પણ જો આંગળીઓ ન હોય તો જે રીતે તેના ડાબા અથવા જમણા હાથ પર જે રીતે હાથ ધરાવતો હોય તેના છેડા પર શાહી લગાડવી જોઈએ.

મતદારોના પત્રકમાં મતદારના મતદાર યાદી ક્રમાંકની નોંધણી :

- ૪.૧ આગળના ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા સૌ પ્રથમ મતદારના હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહીની નિશાની થઈ ગયા બાદ મતદારના પત્રકમાં આવા મતદારની નોંધણી કરી જાળવવી જોઈએ. નમુના નંબર-૧૭-(ક) મુજબના પત્રકમાં મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવવી જોઈએ.

- ૪.૨ બીજા મતદાન અધિકારીએ આવો રેકોર્ડ મતદારના પત્રકમાં નીચે મુજબ જાળવવાનો રહશે.

૧. મતદારના પત્રકના પ્રથમ કોલમમાં બીજા મતદાન અધિકારી ક્રમાંક મતદારોનો અનુક્રમ નંબર ૧ થી શરૂ કરી ક્રમાનુસાર લખશે રજિસ્ટ્રારના દરેક પાનામાં ૧૦/૨૦ ક્રમાંક લખવાની જોગવાઈ હશે. (સામાન્ય રીતે મતદારોના અનુક્રમ નંબર આનુક્રમિક રીતે

રજિસ્ટરમાં મુદ્રિત થયેલા હોય છે.) રજિસ્ટરમાં કોલમ નંબર (૧) માં અનુક્રમ નંબર છપાયા ન હોય તો મતદાન શરૂ થતી વખતે તે અગાઉથી થોડા પાનામાં ક્રમાંક નંબર લખી શકાશે.

૨. પત્રકના કોલમ નંબર (૨)માં બીજા મતદાન અધિકારી મતદારનો નિશાની કરેલી મતદાર યાદી મુજબનો રોલ નંબર (એટલે કે અનુક્રમ નંબર) લખશે. દા.ત. મતદાન શરૂ થયા પછી તરત જ જો મતદાર આવે અને નિશાની કરેલ મતદાર યાદીમાં તેનો અનુક્રમ નંબર ૭૫૬ હોય તો, બીજા મતદાન અધિકારી, મતદારોના રજિસ્ટરમાં પ્રથમ કોલમમાં અનુક્રમ નંબર ૧ લખશે અને મતદારોના રજિસ્ટરમાં કોલમ નંબર ૨ માં અનુક્રમ નંબર ૭૫૬ લખશે. તેજ રીતે બીજા મતદારનું નામ મતદાર યાદીમાં ૧૩૮ ના ક્રમાંક નંબરમાં હોય તો, બીજા મતદાન અધિકારી રજિસ્ટરમાં કોલમ ૧ માં અનુક્રમ નંબર ૨ અને રજિસ્ટરના કોલમ નંબર ૨ માં અનુક્રમ નંબર ૧૩૮ લખશે.

ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર પર મતદાન કરતા મતદારો અને પ્રતિનિધિ મતદારોના અનુક્રમ નંબરો નોંધવા અંગેની સૂચનાઓ પ્રકરણ ૨૧ માં આપવામાં આવી છે.

- ૪.૩ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે મતદારોના રજિસ્ટરના કોલમ નંબર ૧ અને ૨માં મતદાર અંગેની નોંધણી થયા બાદ બીજા મતદાન અધિકારી મતદારોના રજિસ્ટરના કોલમ નંબર ૩માં તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવશે.

મતદારની સહી :

૫. વ્યક્તિના નામ તરીકે ગણાતા દસ્તાવેજ ઉપરની તેની સહી દસ્તાવેજને માન્ય કર્યાના ઈરાદાસર ગણવામાં આવે છે. સાક્ષર વ્યક્તિ મતદારના રજિસ્ટરમાં સહી કરતી વખતે તેનું નામ લખશે, જેમ કે, તેમનું પુરૂં નામ/નામો અને સરનામું અથવા કોઈ કેસમાં પુરૂંપુરી અટક અને પુરૂં નામ અથવા નામના ટૂંકા અક્ષરો અને પુરૂંપુરી અટક સાક્ષર મતદારના કિસ્સામાં મતદાર તેનું પુરૂંપુરી નામ અને પુરૂંપુરી અટક લખે તે વધુ ઉચિત છે. જો સાક્ષર મતદાર ફક્ત નિશાની કરે અને એ નિશાનીને સહી તરીકે ગણવા આગ્રહ રાખે ત્યારે સાક્ષર વ્યક્તિ ગણીને તેની નિશાનીને સહી તરીકે ગણી શકાય નહીં, કારણ કે જણાવ્યા પ્રમાણે સાક્ષર વ્યક્તિના કિસ્સામાં સહી એટલે તે વ્યક્તિએ પોતે જ દસ્તાવેજ માન્ય કરેલ છે તેવા સંદર્ભમાં તેનું નામ લખે છે આવા કિસ્સામાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ જો તેનું પૂરૂંપુરી નામ રાખવાની ના પાડે તો તેના અંગૂઠાની છાપ લેવી. જો તે અંગૂઠાની છાપ આપવાની ના પાડે તો આગળના ફકરા-૪ હેઠળ તેને મત આપવા દેવો નહીં.

મતદારની અંગૂઠાની છાપ :

- ૬.૧ જો મતદાર તેનું નામ લખવા માટે શકિતમાન ન હોય તો મતદારોના પત્રકમાં તેના ડાબા અંગૂઠાની છાપ લેવી. એ નોંધ લેવી જોઈએ કે પત્રકમાં અંગૂઠાની આવી છાપ પ્રમાણિત કરવી પ્રમુખ અધિકારી/કોઈપણ મતદાન અધિકારી માટે જરૂરી નથી.
- ૬.૨ અવિલોચ્ય શાહીના ઉપયોગ સંદર્ભે ગુજરાત નગરપાલિકાની (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ ના નિયમ-૩૦ ની સહમતીમાં જો મતદારનો ડાબા હાથનો અંગૂઠો ન હોય તો જમણા હાથના અંગૂઠાની છાપ લેવી. જો બંને અંગૂઠા ન હોય તો ડાબા હાથના આંગળી પછીની એક આંગળીની છાપ લેવી. જો ડાબા હાથ પર એક પણ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથના આંગળીઓની છાપ લેવી. જો બંને હાથોની આંગળીઓ ન હોય તો અને મતદાર માટે તેનો મત આપવા અશક્ય હોય તો ઉક્ત નિયમોના નિયમ ૩૦(ક) મુજબ તેના સાથીદારની મદદ મેળવવી પડશે. આવા કિસ્સામાં મતદારોના રજિસ્ટરમાં સાથીદારની સહી/અંગૂઠાની નિશાની લેવી જોઈએ. ડાબા અથવા જમણા હાથના એવા કોઈ આખરી ભાગની અવિલોચ્ય શાહીથી નીશાની લેવાની રહશે.
- ૬.૩ એ જરૂરી છે કે મતદાર રજિસ્ટરમાં કરાયેલ અંગૂઠાની છાપ સ્પષ્ટ હોવી જોઈએ. મતદારનો અંગૂઠો શાહીના પેડમાં એટલો ઓછો ન રાખવો જોઈએ કે તેની ફક્ત ઝાંખી અને અસ્પષ્ટ છાપ મળે અથવા તો અંગૂઠો એટલો બધો શાહીવાળો પણ ન કરવો જેથી પત્રકમાં અંગૂઠાની સ્પષ્ટ છાપને બદલે અસ્પષ્ટ છાપ મળે.
- ૬.૪ અંગૂઠાની છાપ લીધા બાદ મતદારના અંગૂઠા પરની શાહી કપડાના ભીના ટુકડાની મદદથી લુછી નાખવી.

મતદાર પત્રકમાં અંધ અથવા અશક્ત અથવા રક્તપિતિયા મતદાર દ્વારા સહી/અંગૂઠાની છાપ :

૭. અંધ મતદાર અથવા અન્ય શારીરિક અશક્તતાના કારણે પીડાતા મતદાર પાસેથી મતદારના રજિસ્ટરમાં અંગૂઠાની છાપ મેળવવી. આવા કિસ્સામાં જો કોઈ મતદાર સાક્ષર હોય તો અંગૂઠાની છાપની તે જગ્યાએ તેને તેની સહી કરવા દેવી જોઈએ. અશક્ત મતદારના કિસ્સામાં કે જે તેના હાથનો ઉપયોગ કરી શકતો ન હોય ત્યારે તેનો સાથીદાર રજિસ્ટરમાં તેની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ આપશે. રજિસ્ટરમાં આવી નોંધની સામે એ લખવું જોઈએ કે સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ તેના સાથીદારની છે. મતકુટીરમાં ૧૮ વર્ષ કરતાં ઓછી ઉંમરના ન હોય તેવા સાથીને જ લઈ જવાની પરવાનગી આપવી.

મતદારને મતદારની પાવતી આપવી :

૮.૧ મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની થઈ ગયા બાદ મતદાર રજિસ્ટરમાં તેની નોંધ લીધા બાદ તે રજિસ્ટરમાં તેની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ લીધા બાદ દ્વિતીય મતદાન અધિકારી નીચેના ફોર્મ પ્રમાણે મતદારની પહોંચ તૈયાર કરશે.

મતદારની પહોંચ

મતદાર પત્રક/રજિસ્ટરની કોલમ(૧) પ્રમાણે મતદારનો અનુક્રમ નં.....

મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલા પ્રમાણેનો મતદારનો અનુક્રમ નં.....

મતદાન અધિકારીની સહી.....

૮.૨ આવી મતદારની પહોંચ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા પોસ્ટકાર્ડની અડધી સાઈઝમાં છપાવવામાં આવશે અને મતદાન સામગ્રીની એક વસ્તુ તરીકે સો પહોંચોના બંડલમાં અથવા તમારા મતદાન મથકમાં મુકરર કરાયેલા મતદારોની સખ્યા પર આધારીત પચાસની સંખ્યામાં તમને મોકલવામાં આવશે.

૮.૩ ઉપરના ફકરા ૮.૧ હેઠળ દરેક મતદારને દ્વિતીય મતદાન અધિકારી દ્વારા તૈયાર કરાયેલ મતદારની પાવતી આપવામાં આવશે અને અંતે તેને પ્રમુખ અધિકારી પાસે અથવા ત્રીજા મતદાન અધિકારી કે જે નિયંત્રણ એકમના ચાર્જમાં હોય તેની પાસે જવા જણાવવામાં આવશે.

પ્રકરણ-૧૭

મતોની નોંધણી અને મતદાન પ્રક્રિયા અંગે મતદારોને સૂચનાઓ બાબત

- ૧.૧ બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારને આપવામાં આવેલ મતદાર પહોંચ લઈને જેવો મતદાર તમારી પાસે અથવા તો નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવતા હોય તે અધિકારી પાસે તે આવે ત્યારે ફક્ત આવી પહોંચના આધારે જ તેને મત આપવા દેશે.
- ૧.૨ એ ખુબ મહત્વનું છે કે મતદારોના રજિસ્ટરમાં નોંધાયા મુજબના ક્રમ પ્રમાણે જ મતદાન યંત્ર/મતદાન એકમમાં તેમના મત રેકર્ડ કરવા મતદાન કુટિરમાં જાય ત્યારે તમારે અથવા કંટ્રોલ યુનિટ/નિયંત્રણ એકમ તેના ચાર્જમાં હોય તે મતદાન અધિકારીએ મતદારની પહોંચમાં દર્શાવેલ ક્રમાંક નંબર પ્રમાણે જ મતદારને મતકુટિર તરફ આગળ વધવા દેવા જોઈએ.
- ૧.૩ કોઈ અપવાદરૂપ સંજોગો અથવા અનિવાર્ય કારણસર કોઈ મતદાર આવા ક્રમાંક નંબર જાળવી ન શકે ત્યારે સંબંધિત વ્યક્તિના નામ સાથે મતદારના રજિસ્ટરના રીમાર્ક્સ કોલમમાં તેણે ખરેખર કયા ક્રમે મત આપ્યો છે તે નંબર દર્શાવી નોંધ લેવી. આવી જ નોંધ ત્યારપછીના મતદારો કે જેમના ક્રમ નંબર પણ ફેરફાર થયા હોય તેમના નામ સામે તેની નોંધ લેવી.

મતદારને મત આપવા પરવાનગી આપવી :

- ૨.૧ જ્યારે પહોંચ લઈને મતદાર તમારી પાસે આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમના ઈન્ચાર્જ ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તે મતદાર પહોંચ તેની પાસેથી લઈ તેને મત આપવા જવા દેવો.
- ૨.૨ મતદારો પાસેથી ભેગી કરેલ બધી જ મતદાર પહોંચોને કાળજીપૂર્વક જાળવીને મતદાનના અંતે તેને એક અલગ કરવામાં જાળવવી જોઈએ. ચૂંટણી અધિકારી આ હેતુ માટે એક અલગ કવર આપશે અને તે પ્રકરણ-૨૭માં જણાવ્યા પ્રમાણેની રીતે સીલ કરીને સલામત રાખવાનું રહેશે.
- ૨.૩ મતદાર પાસેથી મતદારની પહોંચ મેળવી લીધા બાદ તમારે ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તેના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી તપાસવી. જો તેના પર કરેલી અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની બરાબર ન હોય અથવા તો કાઢી નાખવામાં આવી હોય તો તે ફરીથી લગાવવી. જેથી અવિલોપ્ય શાહીની સ્પષ્ટ નિશાની રહે. (વારાફરતી આ કામગીરી તમારા મતદાન મથકના જુથ-ઘ ના અધિકારીઓને, મતદાર મતકુટિરમાં તેનો મત આપીને મતદાન મથક છોડે તે પહેલા પણ આપી શકાય.)
- ૨.૪ ત્યારબાદ મતદારને તેનો મત આપવા માટે મતકુટિર તરફ આગળ વધવા જણાવશે.

મતદાન પ્રક્રિયા :

- ૩.૧ મતદારને તેનો મત આપવા માટે મદદ કરવા તમારે નિયંત્રણ એકમના ઈન્ચાર્જ ત્રીજા મતદાન અધિકારી 'બેલેટ બટન' દબાવશે. જેનાથી મતકુટિરમાં રખાયેલ 'મતદાન એકમ' મત નોંધવા માટે તૈયાર થશે. બેલેટ બટન દબાવવાની સાથે જ કન્ટ્રોલ યુનિટમાં (Busy) લેમ્પ લાલ થશે અને સાથે સાથે દરકે મતદાન એકમના તૈયાર (Ready) લેમ્પ લીલા રંગના થશે.
- ૩.૨ મતદાર મતકુટિરમાં તેનો મત મતદાન એકમ પર તેની પસંદગીના ઉમેદવારના નામ અને પ્રતિક સામેનું વાદળી બટન દબાવીને આપશે. જ્યારે તે ઉમેદવારના નામ સામેનું બટન દબાવે છે, ત્યારે મતદાન એકમમાં રાખવામાં આવેલ ઉમેદવારના નામ અને પ્રતિક સાથેનો લેમ્પ લાલ થશે અને મતદાન એકમ ઉપરની લીલી લાઈટ જતી રહેશે. કન્ટ્રોલ એકમમાંથી નીકળતો બીપ અવાજ પણ સંભળાશે. થોડી ક્ષણો બાદ બીપ અવાજ અને મતદાન એકમ પરનો ઉમેદવારનો લાલ લેમ્પ અને કન્ટ્રોલ એકમ પરનો 'બીઝી લેમ્પ' બંધ થઈ જશે. હરીફાઈમાં રહેલા કોઈ ઉમેદવારની પસંદગી ન હોય ત્યારે મતદાર મતદાન એકમમાં સૌથી નીચે રજીસ્ટર બટનની ઉપર નોટા બટન (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો ઉપયોગ કરી શકશે.
- ૩.૩ આ દ્રશ્ય અને શ્રાવ્ય નિશાનીઓ એ હકીકતનો નિર્દેશ કરે છે કે મતકુટિરમાંના મતદારે તેનો મત આપી દીધો છે. તે સાથે જ મતદાર મતકુટિરમાંથી બહાર આવશે અને મતદાન મથક છોડી દેશે.
- ૩.૪ દરેક સમયે જ્યારે પછીના મતદારને મત આપવા દેવામાં આવશે ત્યારે ઉપરની પ્રક્રિયાનું દરેક વખતે પુનરાવર્તન થશે અને ખાત્રી કરવી કે દરેક વખતે મતકુટિરમાં મત આપવા માટે એક જ મતદાર જઈ શકે. એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે અગાઉનો મતદાર મતકુટિરમાંથી બહાર આવ્યા બાદ જ 'બેલેટ બટન' દબાવવું.
- ૩.૫ કોઈ મતદાર કાર્યવાહીથી માહિતગાર ન હોય અને તેને મદદની જરૂરી જણાય તો, ઉક્ત ફકરા નં. ૩.૨ માં આપવામાં આવેલી કાર્યવાહી મતદાન એજન્ટની સામે મતદારને સમજાવવી. કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ વ્યક્તિએ મતદારને મદદ કરવા મતદાન કુટિરમાં ન જવું.

સમયાંતરે મતદાન કરાયેલ મતની સંખ્યાની ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો :

- ૪.૧ કોઈપણ સમયે તે સમય સુધીમાં જો મતદાન થઈ ગયેલ મતોની સંખ્યા ચકાસવી હોય તો કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ પર આવેલ 'કુલ'નું બટન દબાવવું જોઈએ કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ પરની ડીસપ્લે પેનલ તે સમયે મતદાન થયેલ મતોની કુલ સંખ્યા બતાવશે. સમયાંતરે આ થવું જોઈએ અને મતદાર રજિસ્ટરમાં તે સ્થળે દર્શાવાયેલ મત આપવા માટે જવા દેવાયેલ મતદારોની સંખ્યા સાથે ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો.
- ૪.૨ કોઈપણ ઘટના સમયે પ્રમુખ ચૂંટણી અધિકારીએ દર બે કલાકે મતદાન કરાયેલ મતોની સંખ્યાની ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો અને પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં સંબંધિત કોલમમાં મતદાન કરાયેલ મતોની સંખ્યા નોંધવી.
- ૪.૩ જ્યારે 'બીઝી લેમ્પ' બંધ હોય ત્યારે જ ટોટલ બટન દબાવવું જેમ કે, જ્યારે મતદાર તેનો મત આપી દે તે પછી અને બીજા મતદારને મતપત્ર બટન દબાવીને મત આપવા જવા દેવાય તે પહેલાં.

મતદાન દરમિયાન મતકુટિરમાં પ્રમુખ અધિકારીનો પ્રવેશ :

- ૫.૧ કેટલીક વખત પ્રમુખ અધિકારીને વહેમ પડે કે મતકુટિરમાં રાખવામાં આવેલ મતદાન એકમ બરાબર કામ કરતું નથી અથવા મતકુટિરમાં અંદર ગયેલ મતદાર મતદાન એકમ સાથે ચેડાં કરી રહેલ છે અથવા મતદાર બિનજરૂરી લાંબા સમય માટે મતકુટિરમાં રહે ત્યારે આવા કેસોમાં ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ ના નિયમ-૫૧(ડ) અને (ધ) હેઠળ પ્રમુખ અધિકારીને મતકુટિરમાં પ્રવેશવાનો અધિકાર છે અને મતદાન એકમમાં કોઈ દખલગીરી થઈ નથી અને મતદાન સરળતાથી ચાલુ રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે આવાં પગલાં લઈ શકે.
- ૫.૨ જ્યારે પ્રમુખ અધિકારી મતકુટિરમાં પ્રવેશ કરે ત્યારે મતદાન એજન્ટ જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમને સાથે રહેવા માટે પરવાનગી આપવી જોઈએ.

પ્રકરણ-૧૮

મતદારો દ્વારા અપાયેલ મતની ગુપ્તતાની જાળવણી માટે સાવચેતીઓ બાબત.

મતદાન પ્રક્રિયાનું કડક રીતે પાલન :

- ૧ જે મતદારોને મત આપવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તે મતદાન મથકની અંદર મતદાનની પૂરેપૂરી ગુપ્તતા જાળવશે. તેણે પ્રકરણ-૧૭માં દર્શાવેલ મતદાન પ્રક્રિયાનું કડક રીતે પાલન કરવું જોઈએ.

મતદાન પ્રક્રિયાનું પાલન કરવાનો ઈન્કાર :

- ૨.૧ તમારા દ્વારા ચેતવણી અપાયા બાદ પણ જો કોઈ મતદાન પ્રક્રિયાનું પાલન કરવાની ના પાડે તો પ્રમુખ અધિકારી ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ નિયમ-૩૨ તથા ૫૧ (જ) હેઠળ આવા મતદારને તમારી સૂચના હેઠળ તમે અથવા મતદાન અધિકારી મત આપવા દેશે નહીં. જો મતદારોને મતદાર પહોંચ આપવી દેવામાં આવી હોય તો તેની પાસેથી આવી પહોંચ પાછી મેળવીને તે રદ કરવી.
- ૨.૨ જ્યાં મતદાન પ્રક્રિયાનો ભંગ કરવા બદલ મતદારને મત આપવા દેવામાં આવ્યો ન હોય ત્યારે મતદાન પ્રક્રિયાનો ભંગ થયો છે તેની નોંધ મતદારના રજિસ્ટરમાં (નમુના નંબર-૧૭-ક) રિમાર્ક્સ કોલમમાં તમારા દ્વારા તે રજિસ્ટરમાં સંબંધિત મતદારના નામ આગળ થવી જોઈએ. આ નોંધ નીચે તમે તમારી પૂરી સહી કરશો. આમ છતાં મતદારના રજિસ્ટરના કોલમ (૧)માં તે મતદાર અથવા પછીના કોઈ મતદારનો ક્રમાંક નંબર બદલવો જરૂરી નથી.

પ્રકરણ-૧૯

અંધ અને અશક્ત મતદારો દ્વારા મતદાન બાબત.

- ૧.૧ જો તમને ખરેખર એમ લાગે કે અંધત્વ અથવા અન્ય શારીરિક અશક્તતાને કારણે મતદાર મતપત્ર ઉપરનું પ્રતિક ઓળખી શકે તેમ નથી. અથવા કોઈની મદદ વિના મત આપવા માટે યોગ્ય બટન દબાવી શકે તેમ નથી તો ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ-૩૩ તથા ૫૧-ઝ હેઠળ તે મતદારને મત આપવા માટે ૧૮ વર્ષથી ઓછી ન હોય તેવી વયના સાથીદારને મતકુટિરમાં જવા દેવા પરવાનગી આપવી.
- ૧.૨ કોઈપણ વ્યક્તિને એક જ દિવસમાં કોઈપણ મતદાન મથકે એક કરતાં વધુ મતદારનો સાથીદાર બનવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ.
- ૧.૩ મતદારના સાથી તરીકે કામગીરી કરતાં પહેલાં કોઈ વ્યક્તિને પરવાનગી આપવામાં આવે તે પહેલાં તેણે જાહેર કરવું પડશે કે મતદારના બદલે તેણે આપેલ મતની ગુપ્તતા જાળવશે અને તે દિવસે તેણે બીજા કોઈ મતદારના સાથીદાર બનવાનું કામ કર્યું નથી. તમારે નમૂના નંબર ૨ના ફોર્મ જે પરિશિષ્ટ નંબર - ૨૧ થી આપેલ છે. તે અન્વયે આ હેતુ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નિયત ફોર્મમાં સાથીદાર પાસેથી એકરારનામું મેળવવાનું રહેશે.
- ૧.૪ તમારે નમૂના નંબર-૧૨ના ફોર્મમાં આવા બધા કેસોની નોંધ પણ રાખવાની રહેશે. આ નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૨ થી આપેલ છે.

પ્રકરણ-૨૦

મતદારના મત નહીં આપવાના નિર્ણય બાબત.

- ૧.૧ મતદાર રજિસ્ટરમાં મતદાર યાદી ક્રમાંક નોંધાયા બાદ અને રજિસ્ટરમાં સહી/અંગૂઠાની છાપ આપ્યા બાદ મત નહીં આપવા માટે નિર્ણય લે ત્યારે તેનો મત આપવા માટે ફરજ પાડવામાં આવશે નહીં.
- ૧.૨ મતદાર રજિસ્ટરમાં રીમાર્ક્સ કોલમમાં તમારે મત આપવા નિર્ણય લીધો નથી. 'મત આપવાનો ઈન્કાર કર્યો' તેવી તેની નોંધ તમારે કરવી અને તેની નીચે તમારે તમારી પૂરી સહી કરવી.
- ૧.૩ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૧(ટ) હેઠળ આવી રીમાર્ક્સ સાથે મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ પણ મેળવવાની રહેશે.
- ૧.૪ આમ છતાં મતદાર રજિસ્ટરના કોલમ (૧)માં મતદાર અથવા તે પછીના મતદારના અનુક્રમ નંબરમાં કોઈ ફેરફાર કરવો જરૂરી નથી.

પ્રકરણ-૨૧

ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો અન્વયે જાહેર સેવકો દ્વારા મતદાન બાબત

ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતા જાહેર સેવકો માટે મતદાનની સવલતો :

- ૧.૧ ચૂંટણીની ફરજ બજાવતી વ્યક્તિઓ દ્વારા મતાધિકારનો ઉપયોગ કરવા લગતી જોગવાઈઓ ગુજરાત નગરપાલિકાની (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૧ માં આપેલી છે.
- ૧.૨ ચૂંટણી અંગેની ફરજ પરના મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ, મતદાન અધિકારીઓ કે કોઈ બીજી વ્યક્તિ જે વોર્ડમાં મતદાર તરીકે તેમને નોંધવામાં આવ્યા હોય તે વોર્ડમાં મત આપવા તેઓ ઈચ્છે છે, તો ટપાલથી નહિ પરંતુ તેઓ જ્યાં ચૂંટણીની ફરજ પર હોય એવા મતદાન મથકે રૂબરૂ મત આપવાનો વૈકલ્પિક હક આપવામાં આવ્યો છે. રૂબરૂ મત આપવાનો વિકલ્પ આપતા આવા કોઈપણ મતદારે આવી સવલત માટે ચૂંટણી અધિકારીને નમુના નંબર ૧૫ના ફોર્મમાં અરજી કરવાની રહેશે. તે વ્યક્તિને આવી છૂટછાટનો હક હોવા અંગે ચૂંટણી અધિકારીને ખાતરી થતાં તેઓ તેને નમુના નંબર ૧૬ના ફોર્મમાં ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર આપશે.
- ૧.૩ આવી વ્યક્તિની ઓળખ માટે કોઈ પગલાં લેવા જરૂરી નથી. તેને નીચે પ્રમાણે મતદાન કરવાની છૂટ આપી શકાશે.
 ૧. ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવામાં આવતાં, તે રજૂ કરતી વ્યક્તિની તેના પર સહી લેવી.
 ૨. ઉક્ત પ્રમાણપત્રમાં જણાવ્યાં પ્રમાણે વ્યક્તિનું નામ તથા મતદાર યાદીમાંનો તેનો નંબર મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલના છેડે નોંધવા, અને
 ૩. તે મતદાન મથકે મતદાન કરવા હક ધરાવતા મતદાર જે રીતે મતદાન કરે તે જ રીતે તેમને મતદાન કરવા માટેનાં ચંત્ર દ્વારા મતદાન કરવાની પરવાનગી આપવી.
૨. ચૂંટણી અંગે ફરજ બજાવતા/અનામત ફરજ પરના મતદારને ચૂંટણી ફરજ પર પ્રમાણપત્ર આપવા પાછળનો ઉદ્દેશ એ છે કે જે મતદાન મથકે તેને ચૂંટણી અંગેની ફરજ સોંપાઈ હોય/સોંપવામાં આવનાર હોય એ મતદાન મથકે મતદાન કરી શકે. આમ છતાં મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતી/અનામત ફરજ ઉપરની વ્યક્તિના નામની સાથે ચૂંટણી ફરજ નોંધણી કરાયા બાદ કોઈપણ કારણસર તેની નિમણુંક રદ કરવામાં આવે/નિમણુંક કરવામાં ન આવે તો પણ તેના મતદાન કરવાના હકથી વંચિત રાખવી નહિ. આ રીતે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હોય તેવી વ્યક્તિ ચૂંટણી કર્મચારી હોય કે ચૂંટણી અંગેની ફરજ ઉપરના બીજા જાહેર સેવક હોય તેમને ફરજ સોંપાઈ હોય તે મતદાન મથક સહિત આવું ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર તેમને સોંપવામાં આવ્યું ન હોય તો જે મતદાન મથકે તેમને મત આપવાના હક રહે મતદાન મથક સિવાયના બીજા કોઈપણ મતદાન મથકે મતદાન કરવા દેવું.

પ્રતિનિધિ દ્વારા મતદાન :

- ૩.૧ સેવા બજાવતા કેટલાક પ્રકારોના મતદારોને તેમણે નીમેલા પ્રતિનિધિ મારફત મતદાન કરવાની સવલત આપવામાં આવી છે. પ્રતિનિધિ નિયુક્ત કર્યા હોય તેવા સેવા બજાવતા મતદારોને “વર્ગીકૃત સેવા બજાવતા મતદારો” (સીએસવીએસ) તરીકે ગણવામાં આવ્યા છે. ચૂંટણી અધિકારી સીએસવીએસની યાદી, જો હોય તો, તમારા મતદાન મથક માટે મોકલશે, જેના વતી પ્રતિનિધિઓ તમારા મતદાન મથકમાં મત આપશે. સીએસવીની આ યાદી તમારા મતદાન મથક માટે મતદારયાદીની પ્રમાણિત/અંકિત નકલના ભાગ રૂપે ગણવામાં આવે.
- ૩.૨ પ્રતિનિધિ મતદાન મથકમાં મુકરર કરવામાં આવેલા કોઈપણ અન્ય મતદારની જેમ જ મતદાન કરતી વખતે સીએસવી વતી મત આપશે. અન્ય સામાન્ય મતદારોની જેમ જ પ્રતિનિધિના કેસમાં પણ ઓળખની કાર્યવાહી લાગુ પાડવામાં આવશે. આમ છતાં એ વાત યાદ રાખવી કે, પ્રતિનિધિના કેસમાં અવિલોપ્ય શાહીથી કરવાની નિશાની ડાબા હાથના વચલી આંગળી પર કરવી જોઈએ. પ્રતિનિધિ સીએસવી વતી મતદાન કરવા હકદાર હશે તદ્દુપરાંત, મતદાર મંડળમાં તેની નોંધણી કરવામાં આવી હોય તો, સામાન્ય રીતે તે મુકરર કરવામાં આવ્યો હોય તે મતદાન મથકે તેના પોતાના નામે મત આપી શકશે. પ્રતિનિધિ મતદારોના કેસમાં મતદારોના રજિસ્ટર (ફોર્મ ૧૭ (ક) ના બીજા નંબરના ખાનામાં નોંધવાનો મતદારોનો અનુક્રમ નંબર તમારા મતદાન મથક માટેની સીએસવીની પેટા-યાદીમાં આપવામાં આવે તો પ્રતિનિધિ સંબંધિત અનુક્રમ નંબર રહેશે. આમ છતાં, અનુક્રમ નંબરને મતદારયાદીની મુખ્ય અંકિત/પ્રમાણિત નકલમાં મતદારોના અનુક્રમ નંબરથી અલગ તારવવા માટે, ‘પીવી’ (પ્રતિનિધિ મતદાર માટે) મૂળાક્ષરો લખવા જોઈએ. ઉદા તરીકે સીવીએસની પેટા-યાદીના અનુક્રમ નંબર ૧ સામે દર્શાવવામાં આવેલા પ્રતિનિધિ મતદારના કેસમાં નમૂનો ૧૭(ક) ના ખાના નંબર ૨ માં નોંધવાનો અનુક્રમ નંબર સીએસવીએસની પેટા યાદીમાં પાંચમાં નંબરે નોંધાયેલા પ્રતિનિધિ મતદાર માટે, પાળવાની રહેશે.

પ્રકરણ-૨૨

સુપરત કરેલ મતપત્રો અને મતપત્રો રદ કરવા બાબત

૧. જો કોઈ વ્યક્તિ મતદાન મથકે આવે અને તે પોતે કોઈ ખાસ મતદાર તરીકે પોતાને ઓળખાવે અને બીજી કોઈ વ્યક્તિએ આ મતદારના નામે મત આપી દીધો હોય ત્યારે સંબંધિત મતદારની ઓળખ તમારે સંતોષકારક રીતે કરવી. એની ઓળખ અંગે તમે પ્રશ્નો પૂછો અને મતદાર જો સંતોષકારક પ્રત્યુત્તર આપે તો તમારે મતદારને મતદાન મશીન દ્વારા નહીં પણ સુપરત કરેલ મતપત્ર દ્વારા મત આપવા પરવાનગી આપવી જોઈએ.

સુપરત કરેલ મતપત્રની ડિઝાઈન :

- ૨.૧ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ ૩૯ તથા ૫૧ (ઠ) હેઠળ સુપરત કરેલ મતપત્ર માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ જે ડિઝાઈન અને વિગતો નક્કી કરે તે રીતના હોવા જોઈએ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે એ નિયમ હેઠળ એવું નક્કી કર્યું છે કે મતદાન મથક ખાતે મતદાન મશીનના મતદાન એકમમાં જે મતપત્ર વપરાય છે તેવી જ ડિઝાઈનવાળું સુપરત કરાયેલ મતપત્ર હોવું જોઈએ.
- ૨.૨ આથી ચૂંટણી અધિકારી મતદાન મશીનના મતપત્ર એકમના વપરાશ માટે છપાયેલ ૫૦ મતપત્રો દરેક મતદાન મથકને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર તરીકે વાપરવા માટે આપશે. કોઈ કિસ્સામાં જ્યારે કોઈ મતદાન મથકને વધારાના મતપત્રની જરૂર પડે ત્યારે તે મતદાન મથકના ઝોનલ અધિકારી દ્વારા માગણી કરવાથી સંબંધિત મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને તે મોકલવા માટે ચૂંટણી અધિકારી તેની વ્યવસ્થા કરશે.
- ૨.૩ જો મતપત્ર ઉપર સિક્કો મારેલો ન હોય તો તમારે જાતે “સુપરત કરાયેલ મતપત્ર” એમ આ મતપત્રોની પાછળ લખવું અને જરૂર પડ્યે તેમને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર તરીકે આપવા.

સુપરત કરાયેલ મતપત્રનો હિસાબ :

૩. તમારે (૧) મળેલા સુપરત કરાયેલ મતપત્ર (૨) મતદારને અપાયેલ આવા મતપત્રો (૩) નહીં વપરાયેલા અને પરત કરેલ. દરેક મતપત્રોનો સાચો હિસાબ નમુના નંબર ૨૩(ખ) ના ફોર્મમાં ભાગ-૧ની બાબત-૮માં રાખવાનો રહેશે.

જેને સુપરત મતપત્રો અપાયા હોય તેવા મતદારોની નોંધણી :

૪. તમારે નમુના નંબર-૧૪ના ફોર્મમાં જે મતદારોને સુપરત કરાયેલ મતપત્રો અપાયા હોય તેવાં મતદારોની પણ પૂરેપૂરી નોંધ રાખવાની રહેશે. મતદારને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર આપતાં પહેલાં તમારે તે ફોર્મના કોલમ (૫)માં તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવવાની રહેશે. આ ફોર્મનો નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૩ થી આપેલ છે.

સુપરત કરાયેલ મતપત્ર પર અપાયેલ મતની નોંધ :

- ૫.૧ સુપરત કરાયેલ મતપત્ર આપતાં પહેલાં તમારે મતદારને સહીવાળો ચોકડી કરેલ રબ્બર સ્ટેમ્પ આપવાનો રહેશે. આ સ્ટેમ્પ સામાન્ય ચૂંટણી પધ્ધતિનાં મતપત્ર ઉપર સિક્કો મારવા માટે વપરાતા સિક્કા જેવો જ હશે અને તે મતદાન મથકે વપરાશ માટે મતદાન સામગ્રીની વસ્તુઓમાંની એક તરીકે મોકલવામાં આવશે.
- ૫.૨ સુપરત કરેલ મતપત્ર મેળવ્યા બાદ સંબંધિત મતદાર મતકુટિરમાં જે ઉમેદવારને મત આપવા ઇચ્છે તેના પ્રતીક ઉપર કે તેની નજીક ચોકડીવાળો સિક્કો લગાવશે.
- ૫.૩ ત્યારબાદ મતદાર મતપત્રને વાળશે અને મતકુટિરમાંથી બહાર આવીને તમને આપશે.
- ૫.૪ તમે બધા જ સુપરત કરેલ મતપત્રો સાચવશો ખાસ આ હેતુ માટે આપવામાં આવેલ કવરમાં નમુના નંબર ૧૪ ના ફોર્મમાં તેની યાદી કરશો અને મતદાન પૂરું થયા બાદ તેને સીલ કરશો.
- ૫.૫ અંધત્વ અથવા શારીરિક અશક્તતાને કારણે આવો મતદાર સાથીદાર વિના મત આપી શકે તેમ ન હોય ત્યારે પ્રમુખ અધિકારી પ્રકરણ-૧૯માં દર્શાવ્યા મુજબની પ્રક્રિયા પ્રમાણે તેને સાથીદારને લઈ જવાની પરવાનગી આપશે.

પ્રકરણ-૨૩

હુલ્લડ, રમખાણ, કટોકટી સમયે મતદાન મથક કબજે કરવું વિગેરે કારણસર
મતદાન મુલત્વી રાખવા/બંધ રાખવા બાબત.

હુલ્લડ/રમખાણ વિ. ના કારણે મતદાન મુલત્વી રાખવું. :

- ૧ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૮ હેઠળના કારણસર ચૂંટણી મુલત્વી રાખવા માટે પ્રમુખ અધિકારીને સત્તા આપવામાં આવી છે.
 ૧. પૂર, ભારે હિમવર્ષા, સખત તોફાન જેવી કુદરતી આપત્તિ અથવા
 ૨. મતદાન મશીન, મતદાર યાદીની અધિકૃત નકલ જેવી મહત્વની મતદાન સામગ્રી ન મળવી અથવા ગુમ થઈ જવી અથવા
 ૩. મતદાન કરવું અશક્ય બને તે રીતે મતદાન મથકોએ શાંતિનો ભંગ
 ૪. રસ્તામાં વિધન અથવા કોઈ ગંભીર મુશ્કેલીને કારણે મતદાન સંચાલન ટુકડી મતદાન મથકે ન આવી શકે ત્યારે અથવા
 ૫. કોઈપણ પર્યાપ્ત કારણસર
- ૨.૧ જો હુલ્લડ હોય અને હિંસાના પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો તેને નિયંત્રણમાં લાવવા માટે પોલીસનો ઉપયોગ કરવો. આમ છતાં તે નિયંત્રણમાં આવે નહિ અને મતદાન ચાલુ રાખવું અશક્ય હોય તો તમારે મતદાન મુલત્વી રાખવું, કોઈ કુદરતી આપત્તિ અથવા અન્ય કોઈ પર્યાપ્ત કારણને હિસાબે મતદાન અશક્ય હોય તો મતદાન મુલત્વી રાખવું, વરસાદનાં ઝાપટા અથવા જોરદાર પવન એ ચૂંટણી મુલત્વી રાખવા માટે પર્યાપ્ત કારણો નથી. મતદાન યોજવું તદ્દન અશક્ય હોય ત્યારે જ મતદાન મુલત્વી રાખવા તમારી વિવેક-બુધ્ધિનો ઉપયોગ કરવો.
- ૨.૨ મતદાન મુલત્વી રાખવાના દરેક કેસમાં ચૂંટણી અધિકારીને બધી હકીકતોનો તાત્કાલિક રીપોર્ટ કરવો. જ્યાં મતદાન મુલત્વી રખાયું હોય ત્યાં હાજર રહેલ બધા લોકોને જણાવવું કે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા હવે પછી નક્કી કરાયેલ દિવસે મતદાન યોજાશે.
- ૨.૩ મતદાન પૂરું થયું હોય તે રીતે મતદાન એજન્ટોની હાજરીમાં વીજાણું મતદાન મશીન અને ચૂંટણી કાગળોને સીલ કરો.

મુલત્વી રખાયેલ મતદાનની સમાપ્તિ :

- ૩.૧ જે મતદાન મથકે મતદાન મુલત્વી રાખવામાં આવ્યું હોય ત્યાં ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના ૧૯૮૪ના નિયમ-૨૦ તથા નિયમ-૪૨ થી ૪૫/૪૯ તથા ૪૯ (૨) ની જોગવાઈ હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નક્કી કરાયેલ તારીખે અને સમયે જે તબક્કે તે મુલત્વી રખાયેલ હોય ત્યારથી મતદાનની ફરીથી શરૂઆત કરવી જેમ કે, મતદાન મુલત્વી રાખતી વખતે જે મતદારોએ મતદાન ન કર્યું હોય તેમને જ મત આપવા દેવો. ચૂંટણી અધિકારી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને અગાઉ તે મતદાન મથકે વપરાયેલ મતદાર યાદીની નિશાની કરાયેલ નકલનું સીલ કવર અને નવું મતદાન મશીન આપશે.
- ૩.૨ મુલત્વી રખાયેલ મતદાનની ફરીથી શરૂઆત પહેલાં મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ વર્ગીકૃત કરેલ સેવા બજાવતા મતદારોની યાદી અને મતદારોના રજિસ્ટરનું સીલ કરાયેલ કવર તમારે હાજર રહેલા ઉમેદવારો અથવા તેમના એજન્ટની અગર મતદાન મથકે જે કોઈ હાજર હોય તેમની હાજરીમાં ફરીથી ખોલવું જોઈએ અને મુલત્વી રખાયેલ ચૂંટણીની સમાપ્તિ માટે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ અને મતદારોનું રજિસ્ટર વાપરવું જોઈએ.
- ૩.૩ મુલત્વી રખાયેલ મતદાન માટેના સંચાલન માટે મુલત્વી રખાયા પહેલાં લાગુ પડતા હતા તે રીતે નિયમ-૨૦ હેઠળ તે અર્થે નક્કી કરેલ મતદાન બંધ થતું હોય તેમ નિયમો-૫૧(ઢ) થી ૫૧(થ) ની જોગવાઈઓ વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે. નિયમ-૨૮ અને નિયમ-૪૨ થી ૪૫/૪૯(૧) તથા ૪૯(૨) ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.
- ૩.૪ જ્યાં મતદાન સંચાલન ટુકડી આવી શકી ન હોય તેવા અથવા અન્ય કારણસર મતદાન શરૂ થયું ન હોય ત્યારે આવી મુલત્વી રખાયેલ મતદાનને જેમ મૂળ મતદાનમાં લાગુ પડતા હતા તે જ ઉપર પ્રમાણેના નિયમો લાગુ પડશે.

મતદાન મશીન બગડી જવાના અથવા મતદાન મથક કબજે કરવાના કારણસર મતદાન અટકાવવું :

૪. ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૮ હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ મતદાન મથકે મતદાન અટકાવવા અને નવું મતદાન જાહેર કરવા સક્ષમ છે, જો
 ૧. કોઈ બિન અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ મતદાન મશીન ગેરકાયદેસર રીતે લઈ લેવાયું હોય,
 ૨. કોઈ મતદાન મશીન અકસ્માતે અથવા ઈરાદાપૂર્વક તોડી નંખાયું હોય અથવા ખોવાયું હોય અથવા તેની સાથે ચેડાં કરવામાં આવ્યા હોય અને તે કારણસર મતદાન મથકે મતદાનનું પરિણામ સુનિશ્ચિત ન હોય અથવા,
 ૩. મત આપતી વખતે કોઈ મતદાન મશીનમાં યાંત્રિક નિષ્ફળતા ઉભી થઈ હોય,
 ૪. પ્રક્રિયામાં કોઈ અનિયમિતતા કે જે મતદાનને અસરકર્તા હોય ત્યારે.
 ૫. મતદાન મથક કબજે કરાયું હોય, નિયમ-૫૧ (ધ) માં જણાવ્યા મુજબ)
- ૪.૨ જો તમારા મતદાન મથકે આવી કોઈ બાબત બને ત્યારે તમારે દરેક હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી અધિકારીને આપી દેવો જેથી તે આ બાબત રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને તેના નિર્દેશ માટે એ બાબતનો અહેવાલ મોકલી શકે.
- ૪.૩ બધા ભૌતિક સંજોગો ધ્યાનમાં લીધા બાદ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ જો મતદાન મથકે ફેર મતદાન માટે નિર્દેશ કરે તો આવું ફેર મતદાન મૂળ મતદાનની રીતે જ યોજવું.
- ૪.૪ દરેક મતદાર કે જે આ મતદાન મથકે મત આપવા માટે લાયક છે તે ફેર મતદાનમાં મત આપી શકશે. મૂળ મતદાનમાં કરાયેલ અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની ધ્યાનમાં લેવાશે નહીં. ફેર મતદાન કરવામાં આવનાર નિશાનીને અગાઉના મતદાનમાં કરાયેલ નિશાનીથી જુદી પાડવા માટે ફેર મતદાનમાં અવિલોપ્ય શાહીની મતદારનાં ડાબા હાથની વચ્ચેની આંગળી પર કરવામાં આવશે.

મતદાન મથક કબજે કરવાના કેસમાં મતદાન મશીન બંધ કરવું :

- ૫.૧ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૧(ધ) મુજબ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ મતના હોય કે મતદાન મથકે મતદાન કબજે થઈ રહ્યું છે. ત્યારે તે તરત જ મતદાન મશીનનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરી દેશે. જેથી આગળ વધુ કોઈ મત આપી શકાય નહીં અને નિયંત્રણ એકમમાંથી મતદાન એકમ જુદું પાડી દેશે.
- ૫.૨ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે મતદાન મશીન બંધ કરવા અંગે ત્યારે જ નિર્ણય લેવો કે જ્યારે તમને ખાત્રી હોય કે મતદાન મથક કબજે કરાઈ રહ્યું છે. ફક્ત એવું લાગવાથી અથવા તેની શક્યતા અંગેના વહેમથી આમ થઈ શકે નહીં કારણ કે બંધ કરવાનું બટન દબાવવાથી જો કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવામાં આવે તો મતદાન મશીન વધુ કોઈ મત આપી શકશે નહીં અને મતદાન એક દિવસ માટે અથવા મતદાન મથકે ફરીથી મતદાન માટે નવું મતદાન મશીન ન આવે ત્યા સુધી ફરજિયાત મુલતવી રાખવું પડશે.
- ૫.૩ નિયમ-૫૧(ધ) હેઠળ જેવું તમે મતદાન મશીન બંધ કરો કે તરત જ તમારે બધી હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી અધિકારીને આપવો જોઈએ. ચૂંટણી અધિકારી તરત જ તમામ હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી આયોગને સંદેશો વ્યવહારના પ્રાપ્ત ઝડપીમાં ઝડપી સાધન દ્વારા મોકલશે.
- ૫.૪ ચૂંટણી અધિકારી પાસેથી આવો અહેવાલ મળ્યા બાદ અને તમામ ભૌતિક સંજોગોને ધ્યાનમાં લઈને,
 ૧. જો તેને એમ લાગે કે જે તબક્કેથી મતદાન બંધ કરાયું છે ત્યાર પહેલા તેમાં કોઈ ગેરરીતિ નથી તો જે તબક્કે મતદાન મુલતવી રખાયું હોય ત્યાંથી તે શરૂ કરવા નક્કી કરે છે.
 ૨. જો તેને એમ લાગે કે મતદાન ગેરરીતિઓવાળું હતું તો તે મતદાન મથકનાં મતદાનને રદબાતલ જાહેર કરશે અને તે મતદાન મથક માટે નવા મતદાનનો નિર્દેશ કરશે.
- ૫.૫ ઉપરના ફકરા ૫-૧ હેઠળ મતદાન મશીન બંધ પડવાથી મતદાન મુલતવી/બંધ રખાયું હોય ત્યારે મતદાન મશીન અને બધા જ ચૂંટણી કાગળો મતદાન બંધ કરવાની પધ્ધતિની જેમ જ સીલ કરવા અને સલામત કરી લેવા.
- ૫.૬ મુલતવી રખાયેલ મતદાન અથવા અન્ય કેસમાં ઉપર જણાવેલ પ્રક્રિયા અનુસાર રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ ફેર મતદાન યોજવા માટેના આગળનાં પગલાં લેવા.

પ્રકરણ-૨૪

મતદાન સમાપ્તિ બાબત.

સમાપન કલાકે મતદાન મથકે હાજર વ્યક્તિઓ દ્વારા મતદાન :

- ૧.૧ મતદાન શરૂઆતના નક્કી કરાયેલ, કલાક કરતાં તે થોડું મોડું શરૂ કરાયું હોય તો પણ મતદાન તેની સમાપ્તિના નિયમ સમયે બંધ કરવું. આમ છતાં મતદાન સમાપ્તિના નિયમ સમયે મતદાન મથકે હાજર રહેલા તમામ મતદારોને, સમાપ્તિ સમય કરતાં થોડું વધુ સમય લાગે તો પણ મતદાન કરવા દેવું જોઈએ.
- ૧.૨ મતદાન સમાપ્તિ કલાકની થોડી મિનિટો પહેલા જાહેર કરો કે મતદાન માટે જે લોકો રાહ જોઈ રહ્યા છે તેમને મતદાન કરવા દેવામાં આવશે. એ કલાકે લાઈનમાં ઉભા રહેલા આવા બધા જ મતદારોને તમારી સહી કરેલી પહોંચો નં. ૧ થી આગળના ક્રમ પ્રમાણે વહેંચી દો. જ્યાં સુધી આ બધા મતદારો મતદાન કરે ત્યાં સુધી મતદાન સમાપ્તિના કલાક પછી પણ મતદાન ચાલુ રાખો. પોલીસ અથવા અન્ય સ્ટાફને એ જોવા ઉભો રાખો કે નિયત સમાપ્તિ કલાક પછી કોઈ લાઈનમાં ઉભું નથી. આ ત્યારે જ અસરકારક રીતે સુનિશ્ચિત થાય કે જ્યારે, મતદારોને પહોંચોનું વિતરણ લાઈનની છેક પાછળથી શરૂ કરીને પાછળથી આગળ આવીને થાય.

મતદાન સમાપ્તિ :

- ૨ મતદાન સમાપ્તિના કલાકે હાજર રહેલા તમામ મતદારો ઉપરના ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ મતદાન કરી લે ત્યારે તમે મતદાન પુરું થયું એમ ઔપચારિક રીતે જાહેર કરો અને ત્યારબાદ કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ વ્યક્તિને મતદાન કરવા દેવું નહીં.

મતદાન મશીનનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું :

- ૩.૧ મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે છેલ્લો મતદાર મતદાન કરે ત્યાર પછી મતદાન મશીન બંધ કરી દો જેથી આગળ વધુ કોઈ મતદાન શક્ય બને નહીં. આ માટે તમારે નિયંત્રણ એકમ પરનું 'કલોઝ' બટન દબાવવું જ્યારે 'કલોઝ' બટન દબાવવામાં આવશે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ પરની ડિસપ્લે પેનલ મતદાન પૂર્ણ થયા સુધીમાં મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની કુલ સંખ્યા (પરંતુ ઉમેદવાર દીઠ ગણતરી નહીં) દર્શાવશે. મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની કુલ સંખ્યા તરત જ નમુના નંબર-૧૭(ખ) ના ફોર્મના ભાગ-૧ની બાબત-૫માં નોંધવી જોઈએ.
- ૩.૨ 'કલોઝ બટન' તેના બહારના કવર ઉપર ભૂરા કલરના રબ્બર કેપની નીચે પરિણામ વિભાગનાં ખાનામાં આપવામાં આવેલ છે અને તે રબ્બર કેપ ખેંચવાથી મળી શકશે 'કલોઝ' બટન દબાવ્યા પછી અને મતદાન સમાપ્ત કરીને રબ્બર કેપ પાછી લગાવી દેવી.
- ૩.૩ એકવાર જો કલોઝ બટન દબાવી દેવાય તો મતદાન મશીન એકપણ મત સ્વીકારશે નહીં. આથી કલોઝ બટન દબાવતાં પહેલાં તમારે સઘન સાવચેત અને ચોક્કસ હોવું જોઈએ કે મતદાન સમાપ્તિ સમયે હાજર રહેલા મતદારોમાંથી કોઈ મતદાર મત આપ્યા વિના રહી ગયો નથી.
- ૩.૪ તમારે એ પણ પછી નોંધ લેવી જોઈએ કે કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ પરનો બીઝી લેમ્પ જ્યારે ચાલુ ન હોય ત્યારે જ કલોઝ બટન કામ કરશે. જેમકે, છેલ્લા મતદારે તેનો મત આપી દીધો હોય ત્યારે જો છેલ્લા મતદારે મતદાન કર્યા બાદ મતપત્ર બટન ભૂલથી દબાવવાને કારણે 'બીઝી' લેમ્પ ચાલુ હોય અથવા તેના માટે મતપત્ર બટન દબાવ્યા બાદ મતદાર મત આપવાની ના પાડે તો નિયંત્રણ એકમના નીચેના ભાગમાં આવેલ વીજળીની સ્વીચ બંધ કરીને અને નિયંત્રણ એકમને મતદાન એકમથી જુદું પાડીને 'બીઝી' લેમ્પ બંધ કરી શકાય. પછી નિયંત્રણ એકમની વીજળીની સ્વીચ ફરીથી ચાલુ કરવી. હવે બીઝી લેમ્પ બંધ થશે અને કલોઝ બટન કામ કરશે.

પ્રકરણ-૨૫

નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ રાખવા બાબત.

નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ તૈયાર કરવા બાબત :

- ૧.૧ મતદાન પૂરું થયા બાદ ચૂંટણી ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૧(ઢ) તમારે મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ તૈયાર કરવાનો રહેશે. આવો હિસાબ તમારે નમુના નંબર-૧૭ (ખ) ના ફોર્મના ભાગ ૧માં તૈયાર કરવાનો રહેશે. આ બે નકલમાં તૈયાર કરવો. નમુના નંબર-૧૭(ખ) નું ફોર્મ પરિશિષ્ટ નંબર ૨૪ થી આપેલ છે.
- ૧.૨ આગલા પ્રકરણમાં અગાઉ સમજાવવામાં આવેલ છે તે મુજબ મતદાન પુરું થયા બાદ મશીનનું 'કલોઝ' નું બટન દબાવી, તેમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યાની નોંધ કરવી. જો જરૂર પડે તો જરૂરી માહિતી મેળવવા માટે તમે ફરીથી તે જ બટન દબાવી શકો છો.
- ૧.૩ તમારે એ ના ભુલવું જોઈએ કે, મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા, મતદારોના રજિસ્ટર (નમુના નંબર ૧૭(ક)) ના ફોર્મમાં નોંધાયેલ મતદારોની સંખ્યા જેમાંથી, મતદાન ના કરવાનો નિર્ણય લે તેટલાં મતદારોની સંખ્યા (મતદાર રજિસ્ટરમાં રિમાર્ક્સ કોલમમાં નોંધાયેલ હોય તે મુજબ) અને તમે જેઓને મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ કરવા બદલ મતદાન કરવા ના દીધું હોય (ઉક્ત રજિસ્ટરનાં રિમાર્ક્સ કોલમમાં નોંધાયા મુજબ) ની સંખ્યા બાદ કર્યા બાદ જે વધે તેટલી હોવી જોઈએ.
- ૧.૪ નમુના નંબર ૧૭(ખ) ના ફોર્મમાં મતોની નોંધણીનો નમૂનો તમારા માર્ગદર્શન પરિશિષ્ટ પરિશિષ્ટ નંબર-૨૪ થી આપેલ છે.
- ૧.૫ નમુના નંબર ૧૭ (ખ) ના ફોર્મમાં નોંધાયેલ મતોના હિસાબની બે નકલોને તમારે એક અલગ કવરમાં રાખવી અને તેના પર "મતોની નોંધણીનો હિસાબ" એવું લખાણ લખવું.

મતદાન પ્રતિનિધિઓને નોંધાયેલા મતોના હિસાબની પ્રમાણિત નકલો પૂરી પાડવા બાબત :

- ૨.૧ નિયમ-૫૧(ઢ) હેઠળ મતદાનનાં અંતે હાજર રહેલ બધા જ મતદાન એજન્ટોને નમુના નંબર-૧૭(ખ) નો ફોર્મમાં તમે તૈયાર કરેલ મતોની નોંધણીના હિસાબની પ્રમાણિત નકલ તમારે આપવાની રહેશે, અને તે માટેની નકલ આપ્યા બદલની, એજન્ટો પાસેથી પહોંચ મેળવવાની રહેશે મતોના હિસાબની નકલ હાજર રહેલ બધાજ એજન્ટોને તેમની માંગણી હોય કે ના હોય, તમારે તેમને આપવાની રહેશે.
- ૨.૨ તમે બધા એજન્ટોને નમુના નંબર ૧૭(ખ) ના ફોર્મની નકલ આપી શકો તે માટે તમને, ઉમેદવારોની કુલ સંખ્યા, વત્તા બેત્રણ વધારાના ફોર્મ (કોરા) પુરા પાડવામાં આવશે. જેથી તમે પોતાની મૂળ નકલ ઉપરાંત બધા ઉમેદવારના પ્રતિનિધિઓને વધારાની બે અથવા ત્રણ નકલ આપી શકો. બની શકે તો તમારે જરૂરી જેટલી નકલો કાર્બન પેપરની મદદથી બનાવવી, જેથી તમારી મૂળ નકલ અને ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિઓને આપવામાં આવતી નકલમાં દરેક રીતે સામ્યતા રહે.

મતદાન પુરું થયા બાદ જાહેરાત કરવા બાબત :

- ૩ નિયમ-૫૧(ઢ) ની જોગવાઈઓ મુજબની કાર્યવાહી પુરી કરવામાં આવેલ છે. તેની ખાતરી કરવા માટે અને બધા ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિઓને નમુના નંબર ૧૭(ખ) ના ફોર્મની નકલ આપવામાં આવેલ છે. તેની નોંધ રેકર્ડ પર રાખવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે એક જાહેરાતનો નમૂનો નક્કી કરેલ છે. નમુના નંબર ૧ના ફોર્મના ભાગ-૩ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૫ તે મતદાન પુરું થયા બાદ, આ ફોર્મમાં બધી વિગતો ભરી તેને પુરું કરવાનું રહેશે.

પ્રકરણ-૨૬

મતદાન પુરું થયા બાદ વીજાણું મતદાન યંત્રના મતદાન મશીનને સીલ કરવા બાબત

- ૧.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ, મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની નોંધણી નમુના નંબર ૧૭(ખ) ના ફોર્મમાં કરી લેવામાં આવે અને તેની નકલો બધા ઉમેદવારોના હાજર રહેલા પ્રતિનિધિઓને આપી દેવામાં આવે ત્યારબાદ, મતદાન મશીનને સીલ કરી દેવું અને તેને સલામત રીતે મતગણતરી મથકે/સંગ્રહ કરવાના સ્થળે ખસેડવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવી.
- ૧.૨ મતગણતરી મશીનને સીલ કરવા અને તેની સલામતી માટે પ્રથમ મતદાનના એકમ/યુનીટ્સ અને કન્ટ્રોલ/યુનીટ્સના જોડાણ અલગ કરવા, અને તેના વીજળી પ્રવાહના જોડાણની સ્વીચ બંધ કરવી. મતદાનના એકમ/યુનીટ્સ અને કન્ટ્રોલ/યુનીટ્સને તેના બોક્ષમાં બરાબર પાછા મુકવી દેવા.
- ૧.૩ ત્યાર બાદ દરેક બોક્ષને બન્ને બાજુએથી સીલ કરવું. બન્ને બાજુએ સીલ કરવા માટે બોક્ષ પર આપેલા બન્ને બાજુના કાણામાંથી દોરી આરપાર પરોવી દોરી બાંધવી અને તેના પર 'પ્રીસાઈડીંગ ઓફિસર' નું (રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દર્શાવતું) સીલ લગાડવું, તેના પર ચૂંટણીની વિગતો, મતદાન મથક અને તેમાં કેટલા એકમો છે. વિગેરે બાબતોની વિગતો દર્શાવતી ટેગ લગાડવી.
- ૧.૪ મતદાન એકમ અને કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ પર જે સરનામાની ટેગ લગાડવામાં આવે તેમાં પણ, પ્રકરણ-૩ના પારા ૨.૧માં જણાવ્યા અનુસારની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે. હાજર રહેલાં ઉમેદવારો કે તેમના પ્રતિનિધિઓ જો પોતાના સીલ આવા મશીન/યુનીટ્સ પર લગાવવા ઈચ્છે, તો તેઓને તેમ કરવા દેવું.
- ૧.૫ મતદાન એકમ પર અને કન્ટ્રોલ/નિયંત્રણ એકમ પર જે જે ઉમેદવાર કે તેમના પ્રતિનિધિઓના સીલ લગાડવામાં આવ્યા હોય, તેઓનો પણ ઉદ્દેશ મતદાનના અંતે નમુના નંબર ૧ના ફોર્મના ભાગ-૪ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૫ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવતી જાહેરાતમાં કરવાનો રહેશે.
- ૧.૬ વીજાણું મતદાન યંત્ર દ્વારા થયેલ મતદાન માટે મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૮ થી નક્કી કરેલ છે તે નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૫ થી આપેલ છે. આ હિસાબ સીલબંધ કરવામાં રાખવાનો છે.

ખાસ નોંધ :- મતદાન પુરું થયા બાદ મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા મેળવ્યા બાદ અલગ નોંધ કરી મતદાન મશીન સીલ કરવું. સંજોગવસાત જો મતોની સંખ્યા મેળવવાની બાકી હોય અને મતદાન મશીન સીલ થઈ ગયું હોય તો મતદાન મશીનનું સીલ તોડવું નહિ. એક વખત મતદાન એકમ કે નિયંત્રણ એકમ સીલ થયા પછી સીલ તોડવા હરગીજ પ્રયત્ન કરવો નહિ. આવો પ્રયત્ન મતદાન પ્રક્રિયા દુષિત થાય અને તે માટે વિવાદ થાય તો શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીનો ભોગ બનવું પડે નહિ તે માટે પ્રમુખ અધિકારીએ તેમજ ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા તમામે ખાસ કાળજી રાખવી.

પ્રકરણ-૨૭

મતદાનની સાધન સામગ્રી અને ચૂંટણીના કાગળો સીલબંધ કરવા બાબત

ચૂંટણીને લગતું સાહિત્ય, કવરોમાં સીલબંધ કરવા બાબત :

- ૧.૧ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૧(ઢ) તથા ૫૧ (ન) ની જોગવાઈ અનુસાર, મતદાન પુરું થયા બાદ, ચૂંટણીને લગતા તમામ કાગળો જુદા જુદા પેકેટમાં સીલબંધ કરવાના રહેશે. (જુઓ પરિશિષ્ટ નંબર-૪)
 - ૧.૨ આવી રીતે સીલ કરેલા બધા જ પેકેટ ચૂંટણી અધિકારીને મોકલવાના રહેશે. નીચે જણાવેલ સાહિત્ય, ચાર અલગ અલગ મોટા કવરમાં સીલ કરી મોકલવાના રહેશે. (૧) નમૂના નંબર ૧૭(બ) ના ફોર્મમાં મતોનો તૈયાર કરવામાં આવેલ હિસાબ, તેને સીલબંધ કરવામાં આવ્યું હોય, તે સીલ સહિત, (૨) મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ કબુલાતનામું/એકરારનામું નમૂના નંબર ૧ (૩) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની ડાયરી નમૂના નંબર ૬ આ દસ્તાવેજો અલગ રીતે મોટા કવરમાં નીચે ફકરા-૩માં સમજાવ્યા મુજબ સીલબંધ કરીને મતદાન મશીન સાથે મોકલવાનું રહેશે.
 - ૧.૩ (૧) નોંધાયેલા મતોના હિસાબ અને પેપર સીલનો હિસાબ, (નમૂના નંબર ૧૦) (૨) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર દ્વારા કરવામાં આવેલા કબુલાતનામું/એકરારનામું અને (૩) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની ડાયરી અલગ રીતે કવરમાં સીલબંધ કરી મતદાન મશીન સાથે વીજાણું મતદાન યંત્રની પેટીઓ જમા કરવાના કેન્દ્ર પર મોકલવી.
૨. તમારે નીચે જણાવેલ વસ્તુઓ/દસ્તાવેજોના કવરો પેકેટ ઉપર, ઉમેદવારો, તેમના ચૂંટણી એજન્ટો, મતદાનના એજન્ટ, જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમના સીલ લગાડવા દેવા :
 ૧. મતદાર યાદીની માર્ક કરેલ નકલ.
 ૨. મતદારોનું રજિસ્ટર/પત્રક. (નમૂના નંબર ૧૭(ક))
 ૩. મતદારોની સ્લીપ.
 ૪. વાપરવામાં આવ્યા હોય તે સુપરત મતપત્રો અને સુપરત મતોની યાદી નમુના નંબર ૧૪ ના ફોર્મમાં આ નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૩ થી આપેલ છે.
 ૫. વણવપરાયેલા સુપરત મતપત્રો.
 ૬. વાંધો લેવામાં આવ્યા હોય (તકરારી) તેવા મતોની યાદી. (નમૂના નંબર ૧૩)
 ૭. અને અન્ય દસ્તાવેજો જે ચૂંટણી અધિકારીએ સીલબંધ કરવાની સૂચના આપી હોય.

વૈધાનિક અને બિન વૈધાનિક કવરો અને ચૂંટણીનું સાહિત્ય તૈયાર (પેક) કરવા બાબત :

૩. વિલંબ અને મતદાન મથકેથી સીલ કરેલ મતદાન મશીન લઈ જવામાં જોવી પડતી રાહની અગવડતા નિવારવા, ચૂંટણીને લગતા બધા કાગળો અને બીજું બધું સાહિત્ય, તમારે ચાર જુદા જુદા મોટા કવરોમાં મૂકી તેને સીલ કરવા, જેની વિગતો નીચે સમજાવેલ છે. અને સામગ્રી જમા કરાવવાના કેન્દ્ર ઉપર જમા કરાવવા.
 ૧. પ્રથમ કવરમાં નીચે જણાવેલ દસ્તાવેજોના સીલબંધ કવર મુકવા અને તેના પર મોટા અક્ષરે 'વૈધાનિક કવર' એમ લખવું.
 ૧. નિશાની કરેલ મતદાર યાદીની નકલ મુકેલું સીલબંધ કવર.
 ૨. મતદારોનું રજિસ્ટર મુકેલ સીલબંધ કવર.
 ૩. મતદારોની સ્લીપોવાળું સીલબંધ કવર.
 ૪. વણવપરાયેલા સુપ્રત કરેલ (ટેન્ડર બેલેટ પેપર્સ) મતપત્રોવાળું સીલબંધ કવર.
 ૫. વપરાયેલા સુપ્રત કરેલ મતપત્રોનું સીલબંધ કવર અને નમુના નંબર ૧૪ના ફોર્મમાં યાદી.

૪.૧ જો કોઈ કવરમાં ઉપર જણાવેલ સાહિત્ય પૈકી કોઈ સાહિત્ય બિલકુલ ના હોય અર્થાત 'શૂન્ય' હોય તો પણ તેમાં શૂન્યની સ્લીપ મુકી સીલબંધ કવર તૈયાર કરવાનું રહેશે. આમ કુલ પાંચ સીલબંધ કવર તૈયાર રાખવા જેથી મતદાન મશીન એકત્રિત કરનાર અધિકારીને કોઈ કવર નથી મળ્યું કે ખુટે છે, તે બાબતે અગવડતામાં ના મુકાય.

૪.૨ બીજા પેકેટમાં નીચેના કવરો મુકવા અને તેના પર મોટા અક્ષરે 'બિન-વૈધાનિક કવરો' એવું લખાણ કરવું.

૧. નિશાની કર્યા સિવાયની મતદાર યાદીઓની નકલોવાળું કવર.
૨. નમુના નંબર ૮ના ફોર્મમાં મતદાન માટેના ઉમેદવારોના એજન્ટોની નિમણૂક પત્રો મુકેલ કવર.
૩. ચૂંટણી પરની ફરજના નમુના નંબર ૧૬ના ફોર્મમાં તૈયાર કરાયેલ પ્રમાણપત્રો મુકેલા કવર.
૪. નમુના નંબર ૧૩ના ફોર્મમાં તકરારી/વાંધો લેવામાં આવેલ હોય તેવા મતપત્રોની યાદી સીલ કરવામાં આવ્યા હોય તેવા કવર.
૫. નમુના નંબર ૧૨ના ફોર્મમાં અંધ અને અપંગ મતદારોની યાદી અને તેમના સાથીદારો દ્વારા આપવામાં આવેલ એકરારનામાના સીલબંધ કવર.
૬. નમુના નંબર ૩ના ફોર્મમાં મતદારો પાસેથી ઉંમર બાબતના અને તેમની ઓળખ બાબતના જો કોઈ એકરારનામા લેવામાં આવ્યા હોય તો તેના કવર. આ એકરારનામાના ફોર્મનો નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૧૯ થી આપેલ છે.
૭. તકરારી/વાંધો લેવામાં આવ્યા હોય તેવા મતપત્રો બાબતની પહોંચ બુક (નમૂના નંબર-ખ) અને જો કોઈ રોકડ હોય તો તેનું કવર.
૮. વણવપરાયેલા અને ફાટેલા કે બગડેલા પેપર સીલનું કવર.
૧૦. વણવપરાયેલ મતદારોની સ્લીપોનું કવર.

૪.૩ ત્રીજા પેકેટમાં નીચેની વસ્તુઓ મુકવામાં આવે.

૧. પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની માર્ગદર્શિકાની પુસ્તિકા.
૨. ઈલેક્ટ્રોનિક વોટીંગ મશીન વાપરવાની સૂચનાઓની પુસ્તિકા.
૩. મતદારોને મતદાન વખતે આંગળી ઉપર લગાડવામાં આવતી અવિલોપ્ય શાહી (ઈન્ડેલીબલ ઈંક) ની બોટલોને શાહી ઉંડી ન જાય તે માટે ઢાંકણ બરાબર બંધ કરી તેના પર મીણનું પડ ચડાવી પેક કરવી. જેથી શાહી ઉંડી ન જાય કે ઢોળાઈ ના જાય.
૪. સ્ટેમ્પ પેડ.
૫. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનું પ્રમુખ અધિકારીને આપેલ ધાતુનું સીલ.
૬. સુપ્રત મતપત્રો પર મત આપવા માટેના વિશિષ્ટતા દર્શક નિશાનીવાળા એરોકોસ માર્કના રબર સ્ટેમ્પ.
૭. ઈન્ડેલીબલ/અવિલોપ્ય શાહી મુકવાના કપ/પ્લાસ્ટિક બોક્સ/પાનમસાલાનો ખાલી ડબ્બો.

૪.૪ બાકીની બીજી વસ્તુઓ જો કાંઈ હોય તો, તે ચોથા પેકેટમાં પેક કરવી.

૫. નાના પાંચ કવરો કે જેના પર વૈધાનિક કવર લખવામાં આવ્યું હોય તે દરેકને સીલ કરવા. બીજા નાના કવર અને પેકેટ કે જેના પર 'બિન વૈધાનિક કવર' લખ્યું હોય તેવા બીજા, ત્રીજા અને ચોથા કવરને સીલ કરવાની જરૂર નથી પરંતુ તે અલગ અલગ તૈયાર કરવાના રહેશે. આ બિન વૈધાનિક કવરો પૈકી, તકરારી/વાંધો લેવામાં આવેલા હોય તેવા મતોની યાદીના (નમુના નંબર ૧૩ના ફોર્મમાં) ધરાવતા કવરોને સીલ કરવાનું રહેશે, આ કાર્યવાહી સમય બચાવવામાં કરી રાખવાની રહેશે. આ બધા નાના કવરો એક મોટા કવરમાં રાખવાના રહેશે, અને કવરમાં મુકવામાં આવેલ વસ્તુઓની યાદી તૈયાર કરી પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની સહી કરાવી આ યાદી તે મોટા કવરમાં મુકવી, આ ત્રણ મોટા કવર સીલ કરવાની જરૂર નથી. પરંતુ તેને ટાંકણી, પીન કે દોરી વડે બરાબર બંધ કરવા, જેથી એમાંની વસ્તુઓ પડે નહીં અને એ જમા કરવાના કેન્દ્ર પર વસ્તુઓ બરાબર મળ્યાની ખાતરી કરી શકાય. જો કે વૈધાનિક કવર લખેલ કવરને પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરે અંદરની વસ્તુઓ ચેક કર્યા બાદ, સીલ કરી દેવું.

પ્રકરણ-૨૮

મતદાન મથકોએથી મતદાન મશીન એકત્રિક કેન્દ્રોને સોંપવા અને ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત

ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત :

- ૧.૧ મતદાનની કામગીરીની નોંધ રાખવા માટેની ડાયરીમાં તમારે મતદાન વખતે થયેલ કાર્યવાહીની નોંધ રાખવી નમુના નંબર ૬ ના ફોર્મ પરિશિષ્ટ નંબર ૨૬ થી આપવામાં આવેલ છે. તમને આ નમુના નંબરના ફોર્મ પુરા પાડવામાં આવશે અને આ નમુનાના ફોર્મનો જ તમારે ઉપયોગ કરવો.
- ૧.૨ તમારે મતદાનની કાર્યવાહી દરમિયાન જેમ જેમ બનાવો બનતા જાય તેમ તેમ તમારી ડાયરીમાં નોંધવાના રહેશે. તેમાં તમારે બધા જ અગત્યના બનાવોની નોંધ રાખવી.
- ૧.૩ ઘણા કિસ્સામાં એવું ધ્યાન પર આવેલ છે કે, પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર આ ડાયરીના સંબંધિત કોલમમાં સૂચના અપાયા મુજબ સમય સમય પર નોંધ નથી કરતા અથવા ચોક્કસ સમયના અંતરે નોંધ નથી કરતા, અને મતદાનના અંતે બધી નોંધ એકી સાથે કરતા હોય છે. આ ખૂબ જ વાંધાજનક છે. તમારે નોંધ લેવી કે, વખતો વખત જેમ જેમ કાર્યવાહી થતી જાય તેમ તેમ મતદાનની કાર્યવાહી દરમિયાન ડાયરીમાં નોંધ કરવામાં જો તમારા તરફથી કોઈ ક્ષતિ કરવામાં આવશે તો, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તેની ગંભીર નોંધ લેશે.

૨. ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન મશીન અને ચૂંટણીને લગતા દસ્તાવેજો સોંપવા બાબત :

- ૨.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ, પ્રકરણ-૨૬ અને ૨૭માં સમજાવ્યા મુજબ તમારે મતદાન મશીન અને બધા જ દસ્તાવેજો સીલબંધ કરી લીધા બાદ તે ચૂંટણી અધિકારીએ બતાવ્યું હોય તે જગ્યાએ પહોંચાડવું અથવા પહોંચાડવાની વ્યવસ્થા કરવી. આ કામગીરી તમારે ચૂંટણી અધિકારીએ સૂચના આપ્યા અનુસાર અને તેમના માર્ગ દર્શન મુજબ કરવાની રહેશે.
- ૨.૨ મતદાન મશીન અને અન્ય દસ્તાવેજો ચૂંટણી અધિકારીને પહોંચાડવામાં કે તે પહોંચાડવાની વ્યવસ્થા કરવામાં સહેજ પણ વિલંબ થવો જોઈએ નહીં. આ કાર્યવાહીમાં થયેલ સહેજ પણ વિલંબને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી ખૂબ ગંભીરતાથી લેવામાં આવશે અને આવા વિલંબ બદલ જવાબદાર સામે શિસ્ત ભંગ બદલના કડક પગલાં લેવામાં આવશે.
૩. તમે સામગ્રી એકત્રિકરણ કેન્દ્ર પર નીચે જણાવેલ ચૂંટણીને લગતી ૧૦ વસ્તુઓ અને ચૂંટણીની સામગ્રી/રિકર્ડ હવાલો ધરાવતા અધિકારીને સોંપવી અને તે બદલની પહોંચ લેવી. આવી પહોંચ મેળવવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી યાદી તૈયાર કરેલ છે. આ યાદી પરિશિષ્ટ નંબર ૨૮ થી આપેલ છે. આ યાદી તમને મતદાનની સામગ્રી સાથે આપવામાં આવશે તેમાં તમોએ સુપ્રત કરેલ વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ, મતદાન એકમના મશીન, જુદા જુદા કવરો તથા સાધન સામગ્રી વિગેરેની પહોંચ મેળવી લેવાની રહેશે.

૧. મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ તેની સંબંધિત બરાબર સીલબંધ કરેલ પેટીમાં.

૨. નોંધાયેલ મતોના હિસાબવાળું કવર તથા પેપર સીલના હિસાબવાળું કવર.

૩. પ્રમુખ અધિકારીના એકરારનામાવાળું કવર.

૪. પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીવાળું કવર.

૫. “વૈધાનિક કવર” લખેલ પ્રથમ કવર (જેમાં કુલ પાંચ કવર હોય).

૬. “બિન-વૈધાનિક કવર” લખેલું બીજું કવર (જેમાં કુલ ૧૦ કવર મુકાયેલ હોય)

૭. ત્રીજું કવર જેમાં ચૂંટણી સામગ્રીની કુલ-૭ પ્રકારની વસ્તુઓ હોય.

૮. મતદાન કુટીર બનાવવાની સામગ્રી/વસ્તુઓ.

૯. પ્લાસ્ટીકના કંતાનના કોથળા જેમાં ચૂંટણીની વસ્તુઓ મૂકવામાં આવતી હોય.

૧૦. બીજી બધી બાકીની વસ્તુઓવાળું ચોથું પેકેટ જો કંઈ હોય તો ઉપર જણાવેલ બધી વસ્તુઓ સ્વીકારનાર અધિકારીઓ દ્વારા ચકાસવામાં આવશે. ચકાસવાની કામગીરી તમારી હાજરીમાં આવી વસ્તુઓ એકત્રિત કરવાના કેન્દ્ર પર હવાલો ધરાવતા અધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે, અને ત્યારબાદ તમે ફરજ મુકત કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ-૨૯

પ્રમુખ અધિકારીઓ/મતદાન અધિકારીઓ માટે માર્ગદર્શિકા બાબત.

- ૧.૧ તમારા મતદાન ટૂકડીના સભ્યો સાથે ખૂબ નજીકથી સંકળાયેલા રહો.
- ૧.૨ જો ટીમ વર્કથી કામ કરવામાં નહીં આવે તો તમારું કાર્ય વધુ મશ્કેલ બનશે.
- ૨.૧ ખાતરી કરી લો કે :
 - ક. તમને પુરતા પ્રમાણમાં મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ પુરા પાડવામાં આવ્યા છે. અને તમારે તેનો ઉપયોગ તમારા મતદાન મથક પર કરવાનો છે.
 - ખ. દરેક મતદાન એકમ પર યોગ્ય મતપત્રકો ચોટાડવામાં અને જોડવામાં આવ્યા છે.
 - ગ. મતદાન એકમની બન્ને બાજુઓથી સરકતી સ્વીચો બરાબર યોગ્ય સ્થાને છે.
 - ઘ. દરેક મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમના ઉમેદવાર સેટ બાજુનો ભાગ બરાબર સીલ લગાડેલ છે અને તે દરેક પર સરનામા ટેગ (લેબલ) મજબૂતીથી લગાડેલ છે.
- ૨.૨ ખાતરી કરી લો ચૂંટણીને લગતું બધું જ સાહિત્ય/સામગ્રી તમને આપવામાં આવેલ છે.
- ૨.૩ ખાસ કરીને મતદારોનું રજિસ્ટર, મતદારોની યાદી, મતદારોની સ્લીપ, મતદાન માટે વાપરવાના સુપ્રત મતપત્રો, મત આપવાના ચોકડીની એરોકોસ માર્કની નિશાની વાળા રબરના સીક્કા, વાદળી રંગના કાગળના પેપર સીલ, સીલ કરવા માટેની લાખ, ઝટ ના ભુંસાય તેવી નિશાની કરવા માટેની શાહી (અવિલોપ્ય શાહી) વિગેરે.
- ૨.૪ મતદાર યાદીઓની નિશાની કરેલી નકલને બીજી નકલો સાથે સરખાવી જુઓ અને ખાતરી કરી લો કે નિશાની કરેલી મતદાર યાદીઓ અને બીજી યાદીઓમાં કોઈ ફેરફાર કે તફાવત નથી અને નિશાની કરેલ યાદી પર અંગ્રેજીમાં પી.બી. અને ઈ.ડી.સી. (PB અને EDC) લખવા સિવાયની કોઈ નિશાની કરવામાં આવેલ નથી.
- ૨.૫ ખાતરી કરી લો કે :
 ૧. પૂરક યાદીમાં જણાવેલ હોય તે મુજબના જ મુખ્ય યાદીમાં પણ સુધારા વધારા અને નામો રદ કરેલ હોય.
 ૨. મતદારોની યાદીની મૂળ નકલ પર ક્રમવાર પેજ નંબર આપવામાં આવેલ હોય.
 ૩. છપાયેલ અનુક્રમ નંબર બદલાયેલ ના હોય અને કોઈ નવો નંબર ઉમેરવામાં આવેલ ના હોય.
- ૩.૧ મતદાન શરૂ થવાનો સમય નક્કી થયો હોય તેના ઓછામાં ઓછા ૭૫ મીનીટ વહેલા મતદાન મથક પર હાજર થઈ જાવ/પહોંચી જાવ.
- ૩.૨ શક્ય હોય ત્યાં સુધી મોડલ આપવામાં આવ્યું હોય તે મુજબનું મતદાન મથક તૈયાર કરી લો.
- ૩.૩ મતદારોને મતદાન મથકે દાખલ થવાના અને બહાર જવાના જુદા જુદા રસ્તાની વ્યવસ્થા કરો.
- ૩.૪ મતદાનના દિવસે, તમારા મતદાન મથક બહાર નોટિસ બોર્ડ મૂકો. જેમાં મતદાનનો વિસ્તારનું નામ અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદી સ્પષ્ટ રીતે જોઈ શકાય તેમ લખેલ હોય.
 ૫. જો કોઈ મતદાન અધિકારી ગેરહાજર હોય તો, મતદાન અધિકારીની તાત્કાલિક નિમણૂક કરો.
 ૬. મતદાન શરૂ કરવાના નિયત સમયના ઓછામાં ઓછા એક કલાક પહેલાં મતદાન મશીન તૈયાર કરવાની કાર્યવાહી શરૂ કરો.
- ૭.૧ મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમને પરસ્પર જોડો.
- ૭.૨ નિયંત્રણ એકમના આગળના ભાગમાં આવેલ વીજળી જોડાણની સ્વીચ ચાલુ કરો.
- ૭.૩ નિયંત્રણ એકમના પાછળના ભાગને પાટળા તારથી બાંધી તેના પર બે ત્રણ વળ ચઢાવી પાછળના ભાગને સુરક્ષીત કરો.
- ૭.૪ બધા જ હાજર રહેલા ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિને બતાવી દો કે મતદાન મશીન ખાલી છે. અને તેમાં કોઈ મત અગાઉથી નોંધાયેલા નથી.
- ૭.૫ ઉમેદવારોના એજન્ટ દ્વારા, પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) કરાવી, તેમને મશીનમાં દરેક ઉમેદવાર માટે થોડા મતો નોંધવાનું કહો.
- ૭.૬ આવા પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) નું પરીણામ હાજર રહેલા સૌને બતાવી દો અને પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) પછી મશીન ખાલી કરી દો.

- ૮.૧ નિયંત્રણ એકમના અંદરના કંપાર્ટમેન્ટના બારણાની ફેમ પર જ્યાથી પરીણામ જાણી શકાય છે. ત્યાં વાદળી રંગવાળા કાગળના સીલ (પેપર સીલ) લગાડી દો.
- ૮.૨ પરીણામ ભાગના અંદરના કંપાર્ટમેન્ટ પર એવી રીતે પેપર સીલ લગાડવું કે તેના બન્ને છેડા, અંદરના કંપાર્ટમેન્ટમાંથી બહાર દેખી શકાતા હોય.
- ૮.૩ પેપર સીલના સફેદ ભાગ પર તમારી પુરી સહી કરો. આ સહી છપાયેલ સીરીયલ નંબરની નીચે હોવી જોઈએ.
- ૮.૪ જે એજન્ટો આ પેપર સીલ પર પોતાની સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેમને સહી કરવા દો. તેમને કાગળના પેપરસીલ પરના સીરીયલ નંબર પણ નોંધવા દો.
- ૮.૫ નિયંત્રણ એકમના પરિણામના ભાગના કંપાર્ટમેન્ટના બારણાને ખાસ ટેગથી સીલ કરવું.
- ૯.૧ નિયંત્રણ એકમના પરીણામના ભાગના બહારના કવરને મજબૂતીથી બંધ કરી સીલ કરી દો, અને તેના પર સરનામાની ટેગ લગાડી દો.
- ૯.૨ નિયંત્રણ એકમને બહારથી સ્ટ્રીપ સીલથી પૂરેપૂરું સીલ કર્યું હોવા અંગે ખાતરી કરવી.
- ૯.૩ ઉમેદવારોના એજન્ટોને પણ તેમના સીલ નિયંત્રણ એકમના પરીણામના ભાગ પર બહારના ભાગે લગાડવા દો.
- ૧૦.૧ મતદાન એકમ, મતદાન કંપાર્ટમેન્ટમાં (મતકૂટિર) મુકો. નિયંત્રણ એકમને તમારા ટેબલ પર મૂકો.
- ૧૦.૨ મશીનને જોડતાં વાયરો એવી રીતે રાખો કે મતકૂટિરમાં મતદાન માટે આવતાં વાયર ઉપરથી જવું ના પડે.
- ૧૧.૧ મતદાન એજન્ટોને મતદાર યાદીઓ બતાવી જણાવો કે મતદાર યાદીઓમાં અંગ્રેજીમાં પી.બી. અને ઈ.ડી.સી. (P.B. and E.D.C.) સિવાય કંઈ લખ્યું નથી.
- ૧૧.૨ મતદારોનું રજીસ્ટર (પત્રક) પણ બતાવી દો (નમૂના નંબર ૧૭ (ક) ના ફોર્મમાં) કે તેમાં અગાઉથી કોઈ નોંધ કરવામાં આવેલ નથી.
૧૨. એકરારનામું મોટેથી વાંચી તેના પર સહી કરો. આ કામગીરી મતદાન શરૂ થયા પહેલાં પૂરી કરવી.
- ૧૩.૧ નક્કી કરેલા સમયે મતદાન શરૂ કરાવો.
- ૧૩.૨ ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ-૩૨ તથા ૫૧(જ) મોટેથી વાંચી સંભળાવી, મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા હાજર સહુને સૂચના અને ચેતવણી આપો.
૧૪. કોઈપણ સમયે ઉમેદવારના એકજ પ્રતિનિધિને મતદાન મથકે હાજર રહેવા દો.
૧૫. મતદાન મુક્ત અને યોગ્ય રીતે થાય તેની કાળજી લો.
૧૬. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નીમવામાં આવેલ નિરીક્ષકને પુરતું માન અને ધ્યાન આપવાની કાળજી લો અને તેઓ માંગે તે અને જરૂરી હોય તે માહિતી તેમને પૂરી પાડો.
૧૭. મતદાન મથકના સો મીટરના અંતરમાં પ્રચાર કરવો એ ગુનો બને છે.
૧૮. મતદાન મથકમાં ધુમ્રપાનની મનાઈ છે.
- ૧૯.૧ જે મતદાન મથક પર ત્રણ મતદાન અધિકારી હોય ત્યાં તેમની ફરજો નીચે અનુસાર રહેશે.
- પ્રથમ મતદાન અધિકારી પાસે મતદાર યાદીઓ રહેશે, અને તે મતદારોની ઓળખ કરશે. છાપકામની ભૂલો અને કારકૂની ભૂલો તેણે નજર અંદાજ કરવી.
- બીજા મતદાન અધિકારી ના ભૂંસાય તેવી શાહી રાખશે અને મતદારોનું રજીસ્ટર રાખશે. તે મતદાતાની પ્રથમ આંગળી પર શાહીનું ટપકું લગાડશે અને તે મતદાર રજીસ્ટરના કોલમ-૨માં મતદારનો અનુક્રમ નંબર લખશે અને મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન મેળવશે. મતદાતાને મતદાર પાવતી આપશે.
- ત્રીજા મતદાન અધિકારી નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવશે તે મતદાર પાવતી મતદાર પાસેથી લેશે, ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહીનું ટપકું તપાસશે અને પછી નિયંત્રણ એકમનું બટન મતપત્રનું બટન (બેલેટ બટન) દબાવી મતદાન કરવા દેશે.
- મતદારોને જે ક્રમમાં તેઓ મતદાર રજીસ્ટરમાં નોંધાયા હોય તે ક્રમમાં જ મતદાન કરવા દો. તેઓને મતદાર રજીસ્ટરમાં સહી કર્યા સિવાય કે અંગૂઠાનું નિશાન કર્યા સિવાય મતદાન કરવા ના દો.

- ૨૦.૧ કોઈપણ મતદારની ઓળખને પડકારવામાં આવે તો તેના પર ધ્યાન ના આપો સિવાય કે આવો પડકાર તેની નિયત ફી રૂપિયા (૨૦) વીસ ભરે. આવા ચેલેન્જ થયેલા મતોનો રેકર્ડ નમુના નંબર-૧૩ના ફોર્મમાં રાખો.
- ૨૦.૨ જો આવો પડકાર સાબિત થઈ જાય, અર્થાત વ્યક્તિ ખોટા નામે મતદાન કરતા પકડાઈ જાય તો તેને તુરત પોલીસને સોંપો અને લેખિત ફરીયાદ કરો.
૨૧. અંધ અને અપંગ મતદારના સાથી પાસેથી જરૂરી એકરારનામું મેળવો, આવા મતદારોનો રેકર્ડ નમુના નંબર-૧૨ના ફોર્મમાં રાખો.
૨૨. જો તમને કોઈ મતદાર જરૂરી ઉંમરથી ઘણી નાની ઉંમરનો લાગતો હોય એટલે કે ૧૮ વર્ષથી નીચેની ઉંમરનો લાગતો હોય પરંતુ તેની ઓળખની તમને ખાત્રી થઈ હોય, તો તે ૧૮ વર્ષની ઉપરનો છે, તેવું તેની પાસેથી કબુલાતનામું મેળવો. તેની મતદાન કરવાની લાયકાત બાબતે પ્રશ્નો કરશો નહીં.
- ૨૩.૧ મતદાર રજિસ્ટરમાં બધી નોંધ થયા બાદ જો કોઈ ઉમેદવાર મતદાન કરવા ના ઈચ્છતો હોય અને હરીફાઈમાં રહેલા કોઈ ઉમેદવારની પસંદગી ન હોય ત્યારે મતદાર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો ઉપયોગ કરી શકશે તે બાબતે મતદારને સમજૂતિ આપવા છતાં મતદાર મતદાન કરવા ના ઈચ્છતો હોય તો તેને મતદાન માટે દબાણ કરશો નહીં. આવા મતદારની નોંધ રજિસ્ટરના રીમાર્ક્સ કોલમ-૪માં કરશો.
- ૨૩.૨ કોઈ મતદાર મતદાન ના કરે તો, રજિસ્ટરમાં અનુક્રમ નંબર ના બદલશો.
- ૨૪.૧ જો કોઈ મતદાર, તેના નામે અન્ય કોઈએ મતદાન કરી લીધા બાદ મતદાન કરવા આવે અને તેમને એની ઓળખની ખાત્રી થાય તેને વોટીંગ મશીનમાં વોટ નાંખવા ના દેશો પરંતુ તેને સુપ્રત મતપત્ર (ટેન્ડર બેલેટ પેપર) આપી મત આપવા દેશો.
- ૨૪.૨ જે મતદારને મતદાન, મશીન સિવાય ટેન્ડર બેલેટ પેપરથી મતદાન કરવા દેવામાં આવ્યા હોય તેમની વિગતો નમુના નંબર ૧૭(ખ)ના ફોર્મમાં તથા નમુના નંબર-૧૪ના ફોર્મમાં નોંધવી અને અલગ કવરમાં રાખવી.
- ૨૫.૧ જો કોઈ મતદાર તમારી ચેતવણી પછી પણ મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવાનો ઈન્કાર કરતો હોય તો તેને મતદાન કરવા ના દો.
- ૨૫.૨ મતદાર રજિસ્ટરના રીમાર્ક્સ કોલમમાં તે અંગેની નોંધ કરી, આવા મતદારના કારણે મતદાર રજિસ્ટરના અનુક્રમ નંબરોમાં કોઈ ફેરફાર ના કરો.
- ૨૬.૧ મતદાન પુરું થવાની થોડી મીનીટો પહેલાં મતદાન માટે લાઈનમાં ઉભેલા મતદારોને તમોએ સહી કરેલ ક્રમ નંબરવાળી કાપલી વહેંચી દો. આ માટે છેલ્લે ઉભેલ મતદારથી શરૂઆત કરો.
- ૨૬.૨ આવી રીતે કાપલી વહેંચાઈ હોય તે બધાને મતદાન કરવા દો., ભલે પછી મતદાન પુરું થવાના નિયત સમય બાદ પણ થોડો સમય મતદાન ચાલુ રાખવું પડે.
- ૨૭.૧ છેલ્લા મતદારે મતદાન કર્યા બાદ મતદાન સમાપ્ત થયેલું જાહેર કરો.
- ૨૭.૨ મતદાન મશીનને નિયંત્રણ એકમ પરનું બંધ કરવાનું બટન કલોઝ બટન દબાવી બંધ કરો. મશીન બંધ કર્યા બાદ વાદળી કલરનું રબરનું ઢાંકણું 'કલોઝ' ના બટન ઉપર લગાવી દો.
- ૨૮.૧ નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ નમુના નંબર-૧૭(ખ) ના ફોર્મમાં નોંધો.
- ૨૮.૨ મતદાન એજન્ટોને નોંધાયેલા મતોના હિસાબની પ્રમાણિત નકલ આપો. આ માટે નિયત કરાયેલા નિયત કબુલાતનામા માટેના ફોર્મમાં કબુલાત નોંધો.
- ૨૯.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ મતદાન એકમને અને નિયંત્રણ એકમને છુટા પાડો.
- ૨૯.૨ નિયંત્રણ એકમના પાછળના કંપાર્ટમેન્ટમાં આવેલ વીજળી જોડાણની સ્વીચ બંધ કરો.
- ૩૦.૧ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમને તેમના સંબંધિત બેગ/બોક્સમાં મુકો.
- ૩૦.૨ આ બોક્સના બન્ને છેડાને સીલબંધ કરો અને આવા દરેક બોક્સ પર સરનામા ટેગ (એડ્રેસ ટેગ) મજબૂતીથી બાંધો.

૩૦.૩ બધા હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને આ બોક્ષ પર પોતાના સીલ લગાડવા દો.

૩૧.૧ જુદા જુદા પેકેટમાં, ચૂંટણીના બધા દસ્તાવેજો અને સામગ્રી સીલબંધ કરો.

૩૧.૨ નીચે જણાવેલ સામગ્રીવાળા કવરો પર તમારું સીલ લગાડો. (૧) નિશાની કરેલ મતદાર યાદી (૨) મતદારોનું રજિસ્ટર (૩) મતદારોને અપાયેલ સ્લીપો (૪) વપરાયેલા સુપ્રત મતપત્રો અને તેની યાદી નમુના નંબર-૧૭(ખ) તથા નમુના નંબર-૧૪ના ફોર્મમાં (૫) વણવપરાયેલા સુપ્રત મતપત્રકો.

૩૧.૩ આ કવરો ઉપર બધા મતદાન એજન્ટોને પોતાના સીલ લગાડવા દો.

૩૨.૧ મતદાનના બધા દસ્તાવેજો અને સામગ્રીને ચાર મોટા કવરમાં મુકો.

૩૨.૨ પ્રથમ સીલબંધ કવર પર “વૈધાનિક કવર” લખી તેમાં પાંચ સીલબંધ કવર મુકો.

૩૨.૩ બીજા કવર પર “બિન-વૈધાનિક કવર” લખી તેમાં નવ કવર મુકો.

૩૨.૪ ત્રીજા કવરમાં સાત વસ્તુઓ હોવી જોઈએ.

૩૨.૫ બીજી બધી વસ્તુઓ ચોથા કવરમાં મુકશો.

૩૩. આ વસ્તુઓ :-૧. નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ નમુના નંબર-૧૭ (ખ) નું ફોર્મ.૨. મતદાન શરૂ થયા પહેલાં અને મતદાન પુરું થયા બાદ તમારા તરફથી જાહેર કરવામાં આવેલ કબુલાતનામું/નમૂના નંબર-૧ નું ફોર્મ.૩. પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી. આ ત્રણેય વસ્તુઓ અલગ અલગ કવરમાં બંધ કરવી અને તેને આ ચાર મોટા કવરો પૈકીના કોઈ કવરમાં મુકવી નહીં.

૩૪. મતદાન પુરું થયા બાદ જરાક પણ વિલંબ વિના મતદાન મશીન, આઈટેમ નંબર-૩૩માં જણાવેલ ત્રણ પેકેટ અને આઈટેમ નંબર-૩૨માં જણાવેલ ચાર મોટા કવર, આ સામગ્રી એકત્રિત કરવાના નિયત થયેલા કેન્દ્ર પર પહોંચાડો.

૩૫. દરેક બનાવની ચોક્કસ અને પુરેપુરી નોંધ રહે તે માટે, પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી બરાબર લખો અને તેમાં બધી જ નોંધો રાખો. જેમાં કોઈ બનાવ બને તેની તુરત જ ડાયરીમાં નોંધ કરી લો, તે માટે મતદાન પુરું થવાની રાહ ના જુઓ.

૩૬. જો મતદાન મથક પર કોઈ હિંસા કે હુલ્લડનો બનાવ બને તો મતદાન મુલતવી રાખો. ચૂંટણી અધિકારીને તુરત તેનો પુરેપુરો અહેવાલ મોકલો.

૩૭. જો કોઈ મતદાન મથક કબજે કરવાનો કે મતદાન મશીન કબજે કરવાનો બનાવ હોય કે મતદાર રજિસ્ટર, મતદાર યાદીઓ કબજે કરવાના પ્રસંગ બને કે આવા દસ્તાવેજોમાં ફેરબદલી, દસ્તાવેજોને નુકશાન પહોંચાડવાનો કે તેને ફાડી નાંખવાનો બનાવ બને તો મતદાન બંધ કરી દો. અને તુર્તજ પુરેપુરી હકિકતો સાથે ચૂંટણી અધિકારીને તેની જાણ કરો તથા અહેવાલ મોકલો.

૩૮. મતદાન પુરું થયા બાદ તમારે મતદાન મથકના કુલ મતદારોની સંખ્યા, મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતો મુજબ પુરૂષ, સ્ત્રી અને કુલ મતદારોની સંખ્યા, થયેલ મતદાનની ટકાવારી, રદ થયેલ મતપત્રો, ટેન્ડર મતપત્રો વગેરેની વિગતો દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું રહેશે. જેમાં કોલમો મુજબની સાચી વિગતો દર્શાવવી., આ પત્રકનો નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર-૩૩ થી આપેલ છે. આ પત્રક સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે બંધ કવરમાં પરબીડીયા તથા સાધન સામગ્રી સુપરત કરવામાં આવે તેની સાથે આપવાની ખાસ નોંધ રાખવી.

ખાસ નોંધ : મતદાન પુરું થયા બાદ મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા મેળવ્યા બાદ અલગ નોંધ કરી મતદાન મશીન સીલ કરવું. સંજોગવસાત જો મતોની સંખ્યા મેળવવાની બાકી હોય અને મતદાન મશીન સીલ થઈ ગયું હોય તો મતદાન મશીનનું સીલ તોડવું નહિ. એક વખત મતદાન એકમ કે નિયંત્રણ એકમ તેમજ ચૂંટણીના અન્ય સાધન-સામગ્રીને સીલ થયા પછી સીલ તોડવા હરગીજ પ્રયત્ન કરવો જ નહિ. આવો પ્રયત્ન મતદાન પ્રક્રિયાદુષિત થાય અને તે માટે શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીનો ભોગ બનવું પડે નહિ તે માટે પ્રમુખ અધિકારીએ તથા ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલા તમામે ખાસ કાળજી રાખવી.

परिशिष्ट

પરિશિષ્ટ નંબર - ૧

ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમોનો જરૂરી ઉતારો

દરેક વોર્ડના	<u>કલમ-૯</u>	(૧) દરેક વોર્ડ માટે મતદારોની યાદી રહેશે.
મતદારોની યાદી.		(૨) મતદારયાદી, તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કેન્દ્રિય કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર તૈયાર કરેલ અને સુધારેલ ગુજરાત વિધાનસભાની મતદારયાદીના જેવી જ અને પેટા કલમ (૨-ક)ની જોગવાઈઓ અનુસાર સુધારેલ ફેરફાર કરેલ, અદ્યતન કરેલ અને પ્રસિદ્ધ કર્યા પ્રમાણે રહેશે.
		(૨-ક) રાજ્ય ચૂંટણી કમિશનના દેખરેખ, માર્ગદર્શન અને નિયંત્રણને અધિન રહીને, ઠરાવેલી રીતે, આ અર્થે રાજ્ય ચૂંટણી કમિશન મુકરર કરે તેવા અધિકારી, મતદારયાદી સુધારશે, તેમાં ફેરફાર કરશે, તેને અદ્યતન બનાવશે અને તે પ્રસિદ્ધ કરશે.
		(૩) કોઈપણ વ્યક્તિ, એક કરતાં વધુ વોર્ડની મતદારયાદીમાં અને કોઈ એક વોર્ડમાં એક કરતાં વધારે વખત પોતાનું નામ સમાવિષ્ટ કરવા હકદાર થશે નહિ.
		(૪) પેટા કલમ (૨) હેઠળ પ્રસિદ્ધ કરેલી, કોઈપણ વોર્ડની મતદારયાદી, તે મ્યુનિસિપલ બરોના સંબંધમાં સુધારેલી મતદારયાદી, એવી રીતે પ્રસિદ્ધ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે.
મત આપવાની અને ચૂંટાવાની લાયકાત ધરાવતી વ્યક્તિઓ	<u>કલમ-૧૦</u>	(૧) જે વ્યક્તિનું નામ કલમ-૯માં ઉલ્લેખેલી મતદારોની યાદીમાં હોય અને તે દરેક વ્યક્તિ આ અધિનિયમ અથવા તે સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદા અન્વયે ગેરલાયક હોય તે સિવાય મત આપવાને લાયક ગણાશે અને આવી યાદીમાં જેનું નામ ન હોય તે દરેક વ્યક્તિ આવી યાદી જે વિભાગને લગતી હોય તેના સભ્યની ચૂંટણી વખતે મત આપવાને લાયક ગણાશે નહિ.
		(૨) જે વ્યક્તિનું નામ મતદારોની યાદીમાં હોય અને ઉમેદવારીપત્ર સ્વીકારવા માટે નક્કી કરેલ છેલ્લી તારીખે એકવીસ વર્ષની થઈ હોય તે દરેક વ્યક્તિ આ અધિનિયમ અથવા તે સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદા અન્વયે ગેરલાયક હોય તે સિવાય, ચૂંટાવાને લાયક ગણાશે અને એવી યાદીમાં જે વ્યક્તિનું નામ ન હોય તે દરેક વ્યક્તિ નગરના કોઈ વોર્ડ માટેની ચૂંટણી વખતે ચૂંટાવાને લાયક ગણાશે નહિ.
		(૩) કોઈ વ્યક્તિએ વહોરેલી કોઈ ગેરલાયકાતને અધિન રહીને, મતદારોની યાદી, તે વ્યક્તિ કોઈ ચૂંટણીમાં મત આપવાને લાયક છે કે લાયક નથી તે બાબતનો આ કલમ અન્વયે નિર્ણય કરવાના, હેતુ સારૂ, નિર્ણાયક પુરાવો ગણાશે.
મતદારોની સામાન્ય ગેરલાયકાતો	<u>કલમ-૧૨</u>	કોઈ વ્યક્તિ
		(ક) અસ્થિર મગજની હોય અને સત્તા ધરાવતી કોઈ કોર્ટ તેને તેવી ઠરાવેલી ચાલુ રાખી હોય, અથવા
		(ખ) ભારતની નાગરિક ન હોય અથવા તેણે સ્વેચ્છાપૂર્વક કોઈ વિદેશી રાજ્યની નાગરિકતા પ્રાપ્ત કરી હોય અથવા કોઈ વિદેશી રાજ્ય પ્રત્યેની નિષ્ઠા અથવા સંલગ્નતાનો તેનો સ્વીકાર ચાલુ હોય, તો તે આ અધિનિયમ અન્વયેની નગરપાલિકાની કોઈપણ ચૂંટણીમાં મત આપી શકશે નહિ.
મત આપવાનો હક	<u>કલમ-૧૩</u>	(૧) કોઈ વ્યક્તિએ કોઈ ચૂંટણીમાં એક કરતાં વધારે વોર્ડમાં મત આપવો નહિ અને કોઈ વ્યક્તિ એક કરતાં વધારે વોર્ડમાં મત આપે તો, આવા તમામ વોર્ડોમાંનો તેનો મત નિરર્થક થશે.
		(૨) કોઈ વ્યક્તિનું નામ તેના જ વોર્ડની મતદારોની યાદીમાં એક કરતાં વધારે વખત નોંધાયું હોય તે છતાં તેવી વ્યક્તિએ તે વોર્ડની કોઈ ચૂંટણીમાં એક કરતાં વધારે વખત મત આપવો નહિ અને જો તે એવી રીતે મત આપે તો તે વોર્ડમાંના તમામ મતો નિરર્થક થશે.

ચૂંટણીની
માન્યતાનો નિર્ણય

કલમ-૧૪

(૩) પોતાનું નામ મતદારોની યાદીમાં દાખલ કરવામાં આવ્યા પછી કોઈ વ્યક્તિ જે વાર્ડમાં પહેલીવાર મત આપે તે વોર્ડ એવો વોર્ડ થશે કે જેમાં તે ત્યાર પછીની કોઈ ચૂંટણીમાં જો તેનું નામ તે વોર્ડની મતદારોની યાદીમાં આવી ચૂંટણી પહેલા કાઢી નાખવામાં આવ્યું ન હોય તો મત આપવાનો હકદાર બનશે.

(૧) કોઈ સભ્યની કોઈ ચૂંટણીની માન્યતા બાબત વાંધો ઉઠાવવામાં આવે અને તે વાંધો જે ચૂંટણી બાબત હોય તે ચૂંટણીમાં મત આપવાને લાયક હોય એવી કોઈ વ્યક્તિએ અથવા આવી ચૂંટણી માટેના કોઈ ઉમેદવારે ઉઠાવ્યો હોય તો ચૂંટણીનું પરિણામ જાહેર થયાની તારીખ પછી પંદર દિવસની અંદર કોઈપણ વખતે એવી વ્યક્તિ જે જિલ્લામાં તે ચૂંટણી કરવામાં આવી હોય અથવા કરવી જોઈતી હોય તે જિલ્લાની જિલ્લા કોર્ટને એવા વાંધાના નિર્ણય માટે અરજી કરી શકશે.

(૨) રાજ્ય સરકારે વિશેષતઃ તે કેસ માટે અથવા સામાન્યતઃ એવા કેસો માટે નીમેલા સહાયક ન્યાયાધીશના દરજ્જાથી ઉતરતા દરજ્જાના ન હોય એવા ન્યાયાધીશ, તેમ થયે તપાસ કરશે, અને એવા ન્યાયાધીશ પોતાને જરૂરી જણાય એવી તપાસ કર્યા પછી અને પેટા કલમ-(૫)ની જોગવાઈઓને અધિન રહીને ચૂંટણીનું જાહેર થયેલું પરિણામ બહાલ રાખતો અથવા તેમાં સુધારો કરતો અથવા ચૂંટણી રદ કરતો હુકમ કરી શકશે. સદરહુ તપાસના હેતુઓ સારું સદરહુ ન્યાયાધીશ જાણે તે દીવાની કોર્ટ હોય તેમ સાક્ષીઓને બોલાવી શકશે અને તેમને હાજર રહેવાની તથા પુરાવો આપવાની ફરજ પાડી શકશે, અને આવી તપાસનું તમામ ખર્ચ અથવા તેનો કોઈ ભાગ કોણે આપવો તો વિષે પણ નિર્દેશ કરી શકશે. આવું ખર્ચ જાણે તે દીવાની કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ અન્વયે કોઈ દાવામાં આપવામાં આવ્યું હોય તેમ વસૂલ થઈ શકશે. તે નિર્ણય અથવા હુકમ નિર્ણાયક ગણાશે.

(૩) પેટા કલમ (૧) અન્વયે મળેલી જે અરજીઓમાં

- (ક) તેના તેજ વોર્ડનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવતા માટે ચૂંટાયેલા સભ્યોની ચૂંટણીની માન્યતા વિષે વાંધો હોય તે તમામ અરજીઓ તેના વિષે તે જ ન્યાયાધીશે સાંભળવી જોઈશે, અને
- (ખ) તેના તેજ વોર્ડનું પ્રતિનિધિત્વ ધરાવવા માટે ચૂંટાયેલા તેના તેજ સભ્યની ચૂંટણીની માન્યતા વિષે વાંધો હોય તે તમામ અરજીઓ પૈકી એકી સાથે સાંભળવી જોઈશે.

(૪) દીવાની કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૦૮માં ગમે તે મજકૂર હોય તે છતાં, ન્યાયાધીશ (ક) કોઈ અરજી માંડવાળ કરવા દેશે નહિ અથવા તે પાછી ખેંચી લેવા દેશે નહિ અથવા (ખ) કોઈ વ્યક્તિને કોઈ પ્રતિપાદનમાં ફેરફાર અથવા સુધારો કરવા દેશે નહિ, સિવાય કે ન્યાયાધીશને ખાતરી થાય કે માંડવાળ માટેની એવી અરજી અથવા પાછી ખેંચી લેવા માટેની અરજી અથવા એવો ફેરફાર અથવા એવો સુધારો કરવા માટેની અરજી શુદ્ધબુધ્ધિથી કરવામાં આવી છે અને છુપી સંતલસથી કરવામાં આવેલી નથી.

ઉમેદવારે કરેલા
ભ્રષ્ટાચાર બાબત ઠરાવ

(૫) (ક) જો ન્યાયાધીશને એમ ખાતરી થાય કે:-

- (૧) ચૂંટણીની તારીખે ચૂંટાયેલો ઉમેદવાર આ અધિનિયમ અન્વયે બેઠક ભરવાને, પસંદગી થવા માટે લાયકાત ધરાવતો ન હતો અથવા ગેરલાયક હતો અથવા
- (૨) ચૂંટાયેલા ઉમેદવારે અથવા તેના ચૂંટણીના એજન્ટે અથવા ચૂંટાયેલા ઉમેદવારની કે તેના ચૂંટણીના એજન્ટની સંમતિથી બીજી કોઈ વ્યક્તિએ ભ્રષ્ટાચાર કર્યું છે, અથવા
- (૩) કોઈ ઉમેદવારી પત્ર અયોગ્ય રીતે નામંજૂર કરવામાં આવેલ છે, અથવા
- (૪) ચૂંટણીનું પરિણામ, જેટલે અંશે ચૂંટાયેલા ઉમેદવાર સાથે સંબંધ ધરાવતું હોય તેટલે અંશે તેને કોઈ ઉમેદવારી પત્રના અયોગ્ય સ્વીકારમાંથી અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ સિવાયના કોઈ એજન્ટ દ્વારા ચૂંટાયેલા ઉમેદવારના હિતમાં કરવામાં આવેલ કોઈપણ ભ્રષ્ટાચારથી અથવા કાર્ડપણ મતના અયોગ્ય સ્વીકાર, ઈન્કાર અથવા નામંજુરીથી અથવા રદબાતલ હોય તેવા મતના સ્વીકારથી અથવા આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ અથવા આ અધિનિયમ અન્વયે કરેલા કોઈ નિયમો અથવા હુકમોના અપાલનથી મહત્વની અસર થઈ છે.

તો ન્યાયાધીશ ચૂંટાયેલા ઉમેદવારની ચૂંટણી રદ કરશે અને બાબત (૧) અથવા (૨)માં જણાવેલ કારણે ચૂંટણી રદ કરવામાં આવે તો કલમ ૪૨ની પેટા કલમ (૨) અન્વયે કરવામાં આવનારી નવી ચૂંટણીના હેતુ માટે ઉમેદવારને ગેરલાયક જાહેર કરવામાં આવશે.

મતની ચકાસણી અને
બીજા દાખલામાં ઠરાવ

(ખ) ખંડ (ક) લાગુ પડતો ન હોય તેવા કાઈપણ દાખલામાં ચૂંટણીની માન્યતા વિશે બે અથવા વધારે સભ્યો વચ્ચે તકરાર થાય તો એવા દરેક ઉમેદવારની તરફેણમાં નોંધાયેલા મતોની ચકાસણી અને ગણતરી કર્યા પછી ન્યાયાધીશ જે ઉમેદવારની તરફેણમાં સૌથી વધારે માન્ય મતો પડેલા જણાય તે ઉમેદવાર યોગ્ય રીતે ચૂંટાઈ આવેલો છે એમ ઠરાવશે:

પરંતુ કોઈ મત આપવા અથવા મેળવવામાં કોઈ જાણીતી અથવા અજાણી વ્યક્તિએ કાઈપણ ભ્રષ્ટાચરણ કર્યું છે એમ ન્યાયાધીશને જણાય તો તેવો મત આવી ગણતરીના હેતુ માટે માન્ય મત તરીકે ગણવો નહિ :

વધુમાં એવી ગણતરી પછી કોઈપણ ઉમેદવારો વચ્ચે સરખા મતો પડેલા જણાય અને એક મત ઉમેરવાથી કોઈ ઉમેદવાર પોતે ચૂંટાયેલો છે એવો ઠરાવ માટે હકદાર થતો હોય, તો પોતાની રૂબરૂમાં ન્યાયાધીશ નક્કી કરે તે રીતે ચિઠ્ઠી નાંખીને પસંદ કરેલા યથા પ્રસંગ એવા એક અથવા વધારે ઉમેદવારની તરફેણમાં જે માન્ય મતો પડેલા જણાય તેની એકદંર સંખ્યામાં એક વધારાનો મત ઉમેરવો જોઈશે.

ભ્રષ્ટાચરણ એટલે શું ?

(દ) જે કોઈ વ્યક્તિ-

(૧) કોઈ મતદારને કોઈ ઉમેદવારની તરફેણમાં મત આપવા અથવા મત આપવાથી અલગ રહેવા માટે લલચાવવાના હેતુથી કોઈ વ્યક્તિને કંઈ પણ લાભ આપવા જણાવે અથવા આપે અથવા અંગત ફાયદાનું કોઈ વચન આપે અથવા કોઈ વ્યક્તિને અથવા માલિકને નુકશાન કરવાની કોઈ ધમકી આપે, અથવા

(૨) કોઈ ચૂંટણીમાં કોઈ ઉમેદવાર તરીકે ઉભા રહેવા, અથવા ઉભા ન રહેવા અથવા તેમાંથી ખસી જવા અથવા ખસી ન જવા માટે કોઈ વ્યક્તિને લલચાવવાના હેતુથી કંઈપણ લાભ આપવા જણાવે અથવા આપે અથવા અંગત ફાયદાનું કોઈ વચન આપે અથવા કોઈ વ્યક્તિને અથવા મિલકતને નુકશાન કરવાની કોઈ ધમકી આપે, અથવા

(૩) મત આપનાર વ્યક્તિથી જુદા હોય એવા મતદારના નામથી મત આપે, મેળવે અથવા તે આપવામાં મદદગારી કરે, અથવા

(૪) કોઈ મતદારને કોઈ મતદાન મથકે લઈ જવા અથવા ત્યાંથી લાવવા માટે કોઈ વાહન અથવા વહાણ પૈસા આપીને અથવા બીજી રીતે ભાડે રાખે અથવા મેળવે: તે વ્યક્તિને પેટા-કલમ (૫)ના અર્થ મુજબ ભ્રષ્ટાચરણ કર્યું છે એમ ગણાશે.

પરંતુ-

(ક) કોઈપણ ઉમેદવારે પોતાને માટે અથવા પોતાના કુટુંબને માટે અથવા ચૂંટણીના એજન્ટ માટે વાહન અથવા વહાણ ભાડે રાખવું તે આ ખંડ અન્વયે ભ્રષ્ટાચરણ છે એમ ગણાશે નહિ.

(ખ) કોઈ મતદારે અથવા પોતાને સંયુક્ત ખર્ચે કેટલાક મતદારોએ પોતાને આવા કાઈપણ મતદાનમથકે લઈ જવા અથવા ત્યાંથી લાવવાના હેતુ માટે કોઈ વાહન અથવા વહાણ ભાડે રાખવું તે, જો આ રીતે ભાડે રાખેલ વાહન અથવા વહાણ, યાંત્રિક શક્તિથી નહિ ચાલતું વાહન અથવા વહાણ હોય, તો આ ખંડ અન્વયે ભ્રષ્ટાચરણ છે એમ ગણાશે નહિ.

(ગ) કોઈ મતદાર આવા કોઈ મતદાન મથકે જવા અથવા ત્યાંથી આવવાના હેતુ માટે તેના પોતાના ખર્ચે કોઈ સાર્વજનિક ટ્રાન્સપોર્ટ વાહન અથવા વહાણ અથવા કોઈ ટ્રામગાડી અથવા રેલગાડીનો ઉપયોગ કરે તે કાર્ય આ ખંડ અન્વયે ભ્રષ્ટાચરણ છે એમ ગણાશે નહિ.

ઉમેદવારોએ ભ્રષ્ટાચરણ
કર્યું છે એમ ક્યારે ગણાશે.

અને જો કોઈ ભ્રષ્ટાચરણ ઉમેદવારની જાણ અને સંમતિથી કરવામાં આવ્યું હોય અથવા આવા ઉમેદવારે ચૂંટણીના સંબંધમાં આપેલા સામાન્ય અથવા ખાસ અધિકાર અન્વયે કામ કરતી હોય તેવી વ્યક્તિએ તે કર્યું હોય, તો તે એવા ઉમેદવારે કર્યું છે એમ ગણાશે.

સ્પષ્ટીકરણ :૧. આ કલમના હેતુ માટે “લાભ” એ શબ્દ નાણાંનો લાભ, અથવા નાણાંમાં અંદાજી શકાય એવા લાભ પૂરતો મર્યાદિત નથી અને તેમાં તમામ પ્રકારની મિજબાનીઓ અને બદલાવાળી સર્વ પ્રકારની નોકરીનો સમાવેશ થાય છે.

સ્પષ્ટીકરણ :૨. “અંગત ફાયદાનું વચન” એ શબ્દપ્રયોગમાં-

- (૧) નગરપાલિકા સમક્ષ વિચારણા માટે જે કોઈ ખાસ બાબત આવે તેની તરફેણમાં અથવા વિરુદ્ધમાં મત આપવાના વચનનો સમાવેશ થતો નથી, પણ
- (૨) તેને અધિન રહીને, તે વ્યક્તિના પોતાના અથવા જે વ્યક્તિમાં તે હિત ધરાવતી હોય એવી વ્યક્તિના ફાયદા માટેના વચનનો સમાવેશ થાય છે.

માત્ર નિયમ બાહ્યતા અને પધ્ધતિ બાહ્યતાને કારણે ચૂંટણી અમાન્ય નહિ થવા બાબત

- (૭) કલમ-૬ની પેટા કલમ (૫) અન્વયે અથવા કલમ-૮ની પેટા કલમ (૨) અન્વયે કરેલા નિયમો અમલમાં મૂકવાની જે અધિકારી અથવા અધિકારીઓ ઉપર ફરજ નાંખવામાં આવી હોય તે અધિકારી અથવા અધિકારીઓની કેવળ ભૂલના કારણે અથવા ભ્રષ્ટાચરણથી કરવામાં આવી ન હોય તેવી કોઈ નિયમબાહ્યતા અથવા કોઈ પધ્ધતિ બાહ્યતાને કારણે ચૂંટણીની માન્યતા બાબત વાંધો ઉઠાવવામાં આવે , તો ન્યાયાધીશે તે ચૂંટણી રદ કરવી નહિ.

સ્પષ્ટીકરણ : આ ખંડમાં “ભૂલ” એ શબ્દપ્રયોગમાં આ અધિનિયમના અથવા તે અન્વયે કરેલા નિયમોના જે કોઈ ભંગથી અથવા એવી જોગવાઈઓનો અમલ કરવાના જે કોઈ વર્જનથી અથવા આવી જોગવાઈઓના જે કોઈ અપાલનથી ચૂંટણીના પરિણામને વસ્તુતઃ અસર થઈ હોય તે ભંગ, તે વર્જન અથવા તે અપાલનનો સમાવેશ થતો નથી.

ભ્રષ્ટાચરણ કરનાર વ્યક્તિઓની ગેરલાયકાત

- (૮) ન્યાયાધીશ પેટા કલમ(૫)ના ખંડ (ક) અન્વયે ચૂંટણી રદ કરે , તો તે પોતાને યોગ્ય લાગે તો, જે કોઈ વ્યક્તિએ આ કલમના અર્થ મુજબ ભ્રષ્ટાચરણ કર્યું હોય તે વ્યક્તિ સાત વર્ષ કરતાં વધારે ન હોય એટલી મુદત સુધી તે નગર અથવા બીજા કોઈ નગરમાં અથવા જીલ્લામાં ઉમેદવાર થવાને ગેરલાયક છે એમ ઠરાવી શકશે, અને ન્યાયાધીશનો નિર્ણાયક ગણાશે, પરંતુ રાજ્ય સરકાર તે અર્થે પોતાને યોગ્ય લાગે, તો હુકમ કરીને આવી વ્યક્તિને આવી ગેરલાયકમાંથી કોઈપણ વખતે મુક્ત કરી શકશે અને એવો હુકમ કરવાનો તેને આથી અધિકાર આપવામાં આવે છે, વધુમાં કોઈ વ્યક્તિના સંબંધમાં આવો કોઈ ઠરાવ, તે શા માટે ન કરવો તેનું કારણ દર્શાવવાની તે વ્યક્તિને તક આપ્યા સિવાય કરી શકાશે નહિ.

ભ્રષ્ટાચરણ માટે કલમ-૧૫ ગેરલાયક ઠરેલો મતદાર

જે કોઈ વ્યક્તિને ભારતના ફોજદારી અધિનિયમની કલમ-૧૭૧-ચ અથવા ૧૭૧-છ અન્વયે દોષિત ઠરાવવામાં આવી હોય અથવા જેને ચૂંટણી અંગેના દૂરાચરણને કારણે પાંચ વર્ષ કરતાં ઓછી ન હોય એવી મુદત માટે કોઈપણ ચૂંટણી વિષયક હક વાપરવા ગેરલાયક ઠરાવવામાં આવી હોય તે કોઈ વ્યક્તિ આવી દોષસિધ્ધિ અથવા ગેરલાયકની તારીખથી પાંચ વર્ષને માટે કોઈ નગરની નગરપાલિકાની કોઈ ચૂંટણીમાં મત આપવાને ગેરલાયક થશે.

(૪) ચૂંટણી અંગેના ગુના

મતદાન મથકમાં અને તેની નજીક પ્રચાર કરવા ઉપર પ્રતિબંધ

કલમ-૧૬

- (૧) કોઈ મતદાન મથકમાં જે તારીખે અથવા તારીખોએ મત લેવામાં આવતા હોય તે તારીખ અથવા તારીખોએ કોઈ વ્યક્તિએ મતદાન મથકની અંદર અથવા મતદાન મથકથી નેવું મીટરના અંતરની અંદર આવેલી કોઈ સાર્વજનિક અથવા ખાનગી જગાની અંદર નીચેનું કોઈપણ કાર્ય કરવું નહિ, એટલે કે-
 - (ક) મત માટે પ્રચાર કરવાનું, અથવા
 - (ખ) કોઈ મતદારના મત માટે માગણી કરવાનું, અથવા
 - (ગ) કોઈ ખાસ ઉમેદવાર માટે મત નહિ આપવા કોઈ મતદારને સમજાવવાનું, અથવા
 - (ઘ) ચૂંટણી વખતે મત નહિ આપવા કોઈ મતદારને સમજાવવાનું, અથવા
 - (ચ) ચૂંટણી સંબંધી (સત્તાવાર નોટિસ સિવાયની બીજી) કોઈ પણ નોટિસ અથવા નિશાની પ્રદર્શિત કરવાનું
- (૨) જે કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તેને, દોષિત ઠરેથી પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા થશે.
- (૩) આ કલમ અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

મતદાન મથકમાં અથવા તેની નજીક અવ્યવસ્થિત વર્તન બદલ શિક્ષા

કલમ-૧૭

(૧) કોઈ વ્યક્તિએ કોઈ મતદાન મથકમાં મત લેવાતા હોય તે તારીખે અથવા તારીખોએ મતદાન મથકે મત આપવા માટે આવતી કોઈ વ્યક્તિએ ત્રાસ થાય અથવા મતદાન મથક ઉપર ફરજ બજાવતા અધિકારીઓ અથવા બીજી વ્યક્તિઓના કામમાં દખલગીરી થાય એ રીતે-

(ક) મતદાન મથકની અંદર અથવા તેના દરવાજા આગળ તેની પડોશમાંની કોઈ સાર્વજનિક અથવા ખાનગી જગામાં મેગાફોન અથવા ધ્વનિવર્ધક યંત્ર જેવું માનવ અવાજ વિસ્તારવા અથવા ફરીથી ઉત્પન્ન કરવા માટેનું કોઈ સાધન વાપરવું નહિ અથવા ચલાવવું નહિ, અથવા

(ખ) મતદાન મથકની અંદર અથવા તેના દરવાજા આગળ અથવા તેની પડોશમાંની કોઈ સાર્વજનિક અથવા ખાનગી જગામાં ઘાંટા પાડવા નહિ અથવા બીજી અવ્યવસ્થિત રીતે વર્તવું નહિ.

(૨) જે કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે અથવા જાણી બુઝીને તેમાં મદદ અથવા મદદગારી કરે તેને, દોષિત ઠર્યેથી, ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા પાંચસો રૂપિયા સુધીની દંડની અથવા એ બન્નેની શિક્ષા થશે.

(૩) મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને એમ માનવાને કારણ હોય કે કોઈ વ્યક્તિ આ કલમ અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો કરે છે અથવા તેણે તેવો ગુનો કર્યો છે, તો તે એવી વ્યક્તિને પકડવાનો કોઈ પોલીસ અધિકારીને આદેશ કરી શકશે અને તેમ થયેથી, પોલીસ અધિકારીએ તેને પકડવી.

(૪) કોઈ પોલીસ અધિકારી પેટા-કલમ (૧) જોગવાઈઓનું કંઈપણ ઉલ્લંઘન થતું અટકાવવા માટે વાજબી રીતે જરૂરી હોય તેવાં પગલાં લઈ શકશે અને વાજબી રીતે જરૂરી હોય તેટલું બળ વાપરી શકશે, અને આવા ઉલ્લંઘન માટે વાપરવામાં આવેલું કોઈ સાધન પકડી શકશે.

મતદાન મથકે દુર્વર્તન બદલ શિક્ષા

કલમ-૧૮

(૧) મતદાન મથકે મતદાન માટે નક્કી કરેલા કલાકો દરમિયાન જે કોઈ વ્યક્તિ દુર્વર્તન કરે અથવા મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારીના કાયદેસર આદેશો માનવાને ચૂકે તેને મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારી અથવા ફરજ ઉપર હોય તેવા કોઈ પોલીસ અધિકારી અથવા મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારીએ આ અર્થે અધિકૃત કરેલી કોઈ વ્યક્તિ મતદાન મથક પરથી કાઢી મૂકી શકશે.

(૨) પેટા કલમ (૧) અન્વયે મળેલી સત્તા મતદાન વખતે મત આપવા માટે બીજી રીતે હક્કદાર હોય તેવા કોઈ મતદારને તે મથકે મત આપવાની તક મળતી અટકે તે રીતે વાપરવી નહિ.

(૩) મતદાન મથકમાંથી એવી રીતે કાઢી મુકવામાં આવી હોય તે કોઈ વ્યક્તિ તે મતદાન મથકમાં પ્રમુખ અધિકારીની પરવાનગી સિવાય ફરી દાખલ થાય તેને દોષિત ઠર્યેથી ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.

(૪) પેટા-કલમ (૩) અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા બાબત

કલમ-૧૯

(૧) આ અધિનિયમ અન્વયેની કોઈ ચૂંટણીનાં મત નોંધવા અથવા ગણવાના સંબંધમાં ફરજ બજાવતા દરેક અધિકારીએ, કારકુને, એજન્ટે અથવા બીજી વ્યક્તિએ મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી જોઈશે અને તે જાળવવામાં મદદ કરવી જોઈશે અને (કોઈ કાયદાથી અથવા તે અન્વયે કોઈ અધિકૃત હેતુ માટે હોય તે સિવાય) એવી ગુપ્તતાનો ભંગ થાય એવી કોઈ માહિતી કોઈ વ્યક્તિને આપવી નહિ.

(૨) જે વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તેને દોષિત ઠર્યેથી, ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.

- ચૂંટણીના અધિકારીઓ વગેરેએ ઉમેદવારો માટે કામ કરવું નહિ અથવા મતદાન ઉપર પ્રભાવ પડે એવું કાંઈ કરવું નહી.** **કલમ-૨૦**
- (૧) જે કોઈ વ્યક્તિ આ અધિનિયમ અન્વયેની કોઈ ચૂંટણી વખતે ચૂંટણી અધિકારી (રીટર્નિંગ ઓફીસર) મતદાન મથક પ્રમુક અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી હોય અથવા ચૂંટણીના સંબંધમાં કોઈ ફરજ બજાવવા માટે ચૂંટણી અધિકારી અથવા મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારીએ નીમેલ કોઈ અધિકારી અથવા કારકુન હોય તેણે ચૂંટણીના સંચાલન અથવા વ્યવસ્થામાં ઉમેદવારની ચૂંટાવાની સંભાવના વધારવા માટે (મત આપવા સિવાયનું બીજું) કોઈપણ કાર્ય કરવું નહિ.
- (૨) ઉપર જણાવેલી કોઈ વ્યક્તિએ તેમજ પોલીસ દળની કોઈ વ્યક્તિએ,-
- (ક) કોઈ વ્યક્તિને કોઈ ચૂંટણીમાં તેનો મત સમજાવવાનો, અથવા
- (ખ) કોઈ વ્યક્તિને કોઈ ચૂંટણીમાં તેનો મત આપવા વારવાનો, અથવા
- (ગ) કોઈ ચૂંટણીનાં કોઈ વ્યક્તિના મતદાન ઉપર કોઈ રીતે પ્રભાવ પાડવાનો, પ્રયત્ન કરવો નહિ.
- (૩) જે કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧) અથવા પેટા કલમ (૨)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તેને, દોષિત ઠર્યેથી છ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.
- ચૂંટણીના સંબંધમાં અધિકાર રૂએની ફરજનો ભંગ** **કલમ-૨૧**
- (૧) આ કલમ જેને લાગુ પડતી હોય તેવી વ્યક્તિ અધિકાર રૂએની પોતાની ફરજનો ભંગ થાય એવાં કોઈ કાર્ય અથવા વર્તન બદલ વાજબી કારણ સિવાય દોષિત હોય તેને, દોષિત ઠર્યેથી, એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા થશે.
- (૨) ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેનાં આવાં કોઈ કાર્ય અથવા વર્તનના સંબંધમાં, આવી કોઈ વ્યક્તિ સામે નુકશાની મેળવવા માટે કોઈ દાવો અથવા બીજી કાયદેસર કાર્યવાહી થઈ શકશે નહિ.
- (૩) આ કલમ જેને લાગુ પડે છે તે ચૂંટણી અધિકારીઓ, મતદાન મથક પ્રમુક અધિકારીઓ, મતદાન અધિકારીઓ અને નગરપાલિકાની ચૂંટણીની યાદી તૈયાર કરવા, ઉમેદવારનાં ઉમેદવારીપત્રો અથવા ઉમેદવારી પાછી ખેંચી લેવાની અરજીઓ સ્વીકારવા અથવા આ કલમ અન્વયેની કોઈ ચૂંટણીમાં મત નોંધવા તથા તેની ગણતરી કરવા અંગેની કોઈ ફરજ બજાવવાને નિમવામાં આવેલી બીજી કોઈ વ્યક્તિ છે અને “અધિકાર રૂએની ફરજ” એ શબ્દપ્રયોગનો અર્થ, આ કલમના હેતુઓ માટે તદ્દનુસાર કરવો, પણ તેમાં, આ અધિનિયમથી અથવા તે અન્વયે હોય તે સિવાય બીજી રીતે મૂકવામાં આવેલી ફરજનો સમાવેશ થશે નહિ.
- મતદાન મથકેથી મતપત્ર લઈ જવા તે ગુનો ગણાશે** **કલમ-૨૨**
- (૧) જે કોઈ વ્યક્તિ આ અધિનિયમ અન્વયેની કોઈ ચૂંટણી વખતે કોઈ મતપત્ર કપટથી મતદાન મથકની બહાર લઈ જાય અથવા લઈ જવાની કોશિષ કરે અથવા તેવું કોઈ કાર્ય કરવામાં જાણી બુઝીને મદદ કરે અથવા મદદગીરી કરે તેને, દોષિત ઠર્યેથી એક વર્ષની મુદત સુધીની કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.
- (૨) કોઈ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને એવું માનવાને કારણ હોય કે કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧) અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો કરે છે અથવા તેણે એવો ગુનો કર્યો છે, તો તે અધિકારી, તેવી વ્યક્તિ મતદાન મથક છોડે તે પહેલાં તેને પકડી શકશે અથવા તેને પકડવાનો પોલીસ અધિકારીને આદેશ કરી શકશે અને તે વ્યક્તિની ઝડતી લઈ શકશે અથવા પોલીસ અધિકારી દ્વારા ઝડતી લેવાડાવી શકશે :
- પરંતુ જ્યારે કોઈ સ્ત્રીની ઝડતી લેવાડાવવાનું જરૂરી હોય, ત્યારે તેવી ઝડતી શિષ્ટતા પરત્વે ચોક્કસ ધ્યાન રાખીને, બીજી સ્ત્રી દ્વારા લેવાડાવવી જોઈશે.
- (૩) પકડેલી વ્યક્તિ પાસેથી ઝડતી લેતી વખતે મળી આવેલું કોઈ મતપત્ર મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારીએ સુરક્ષા માટે પોલીસ અધિકારીને સોંપી દેવું જોઈશે અથવા પોલીસ અધિકારીએ ઝડતી લીધી હોય, ત્યારે એવા અધિકારીની સુરક્ષામાં રાખવું જોઈશે.
- (૪) પેટા-કલમ (૧) અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો પોલીસ અધિકારીનો ગણાશે.

બીજા ગુના અને તે
બદલ શિક્ષા

કલમ-૨૩

(૧) જો કોઈ વ્યક્તિ આ અધિનિયમ અન્વયેની કોઈ ચૂંટણીમાં -

(ક) કોઈ ઉમેદવારી પત્રને કપટથી વિરૂપ અથવા કપટથી તેનો નાશ કરે, અથવા

(ખ) ચૂંટણી અધિકારીએ ચોડેલાં અથવા તેણે આપેલા અધિકાર અન્વયે ચોડવામાં આવેલા કોઈ યાદી, નોટિસ, અથવા બીજો દસ્તાવેજ કપટથી વિરૂપ કરે, તેનો નાશ કરે અથવા તેને કાઢી નાખે, અથવા

(ગ) કોઈ મતપાત્ર અથવા કોઈ મતપત્ર પરની સત્તાવાર નિશાની કપટથી વિરૂપ કરે અથવા કપટથી તેનો નાશ કરે, અથવા

(ઘ) યોગ્ય અધિકાર સિવાય કોઈ વ્યક્તિને કોઈ મતપત્ર આપે, અથવા

(ચ) કોઈ મતપેટીમાં જે મતપત્ર નાખવાને તેને કાયદાથી અધિકૃત કરી હોય તે મતપત્ર સિવાય બીજી કોઈ વસ્તુ કપટથી નાંખે, અથવા

(છ) તે સમયે ચૂંટણીના હેતુ માટે ઉપયોગ કરાતી મતપેટી અથવા મતપત્રોનો યોગ્ય અધિકાર સિવાય નાશ કરે, તે લઈ લે, ઉઘાડે અથવા બીજી રીતે તેમાં દખલ કરે, અથવા

(જ) યથા પ્રસંગ, કપટથી અથવા યોગ્ય અધિકાર સિવાય, પૂર્વવર્તી કોઈ કાર્ય કરવાની કોશિશ કરે અથવા તેવું કોઈ કાર્ય કરવામાં જાણી બુઝીને મદદ કરે અથવા મદદગીરી કરે, તો તે ગુના બદલ દોષિત થશે.

(૨) આ કલમ અન્વયે ગુના બદલ દોષિત થઈ હોય તે કોઈ વ્યક્તિ -

(ક) જો તે મતદાન મથકે ચૂંટણી અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી હોય અથવા ચૂંટણીના સંબંધમાં અધિકારની રૂએની ફરજ પર રોકવામાં આવેલો બીજો કોઈ અધિકારી અથવા કારકૂન હોય તો તેને, દોષિત ઠરેથી, બે વર્ષની મુદત સુધીની કેદની અથવા એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.

(ખ) જો તે બીજી કોઈ વ્યક્તિ હોય, તો દોષિત ઠરેથી તેને છ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બન્નેની શિક્ષા થશે.

(૩) આ કલમના હેતુઓ માટે કોઈ વ્યક્તિની ફરજ આ અધિનિયમ અન્વયે ચૂંટણી અથવા મત ગણતરી કરવાના કામ સહિત તેના કોઈ ભાગના સંચાલનમાં ભાગ લેવાની હોય અથવા તેવી ચૂંટણી અંગે વપરાયેલાં મતપત્રો અને બીજા દસ્તાવેજો માટે એવી ચૂંટણી પછી જવાબદાર રહેવાની હોય તે વ્યક્તિ અધિકાર રૂએની ફરજ પર છે એમ ગણાશે, પણ “અધિકાર રૂએની ફરજ” એ શબ્દપ્રયોગમાં, આ અધિનિયમથી અથવા તે અન્વયે તે સિવાય બીજી રીતે મુકવામાં આવેલા કોઈ ફરજનો સમાવેશ થશે નહિ.

(૪) પેટા કલમ (૨) ના ખંડ (ખ) અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

અમુક ગુનાઓ સંબંધી
ફરીયાદ

કલમ-૨૪

(૧) કોઈ કોર્ટ કલમ-૨૦ અન્વયે અથવા કલમ-૨૧ અન્વયે અથવા કલમ-૨૩ની પેટા કલમ- (૨) ના ખંડ (ક) અન્વયે શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો, કલેક્ટરના હુકમથી અથવા કલેક્ટરે આપેલા અધિકાર અન્વયે ફરિયાદ હોય તે સિવાય, સાંભળવો નહિ.

પરિશિષ્ટ નંબર-૨

ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૮૪ના જરૂરી નિયમોનો ઉતારો

૨૧. મતદાન એજન્ટો :-

- (૧) ઉમેદવાર અથવા તેનો ચૂંટણી એજન્ટ રાજ્ય ચૂંટણી પંચ આ અર્થે વખતો વખત કાઢે તેવા સામાન્ય અથવા ખાસ આદેશોને આધીન રહીને, જે વોર્ડમાંથી આવો ઉમેદવાર ચૂંટણી લડવાનો હોય તો તે વોર્ડના દરેક મતદાન મથકે, મતદાનના સમયે મતદાન મથકમાં પોતાના વતી હાજર રહેવા માટે મતદાન એજન્ટ નીમી શકશે.
- (૨) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ નીમવામાં આવે તેવા, મતદાન મથક દીઠ એક એજન્ટ અને બે રીલીફ એજન્ટ રહેશે.
- (૩) આવી દરેક નિમણૂક, નમૂના-૯ મુજબ કરવી જોઈશે અને મતદાન મથકે રજૂ કરવા માટે મતદાન એજન્ટને સોંપી દેવી જોઈશે.
- (૪) કોઈપણ મતદાન એજન્ટને, પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પોતાની નિમણૂકનો પત્ર યોગ્ય રીતે ભરીને અને તેમાં જણાવેલા એકરાર ઉપર પ્રમુખ અધિકારી સમક્ષ ભરીને સહી કર્યા પછી, પ્રમુખ અધિકારીને તે આપે તે સિવાય, મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવામાં આવશે નહિ.
- (૫) મતદાન એજન્ટની નિમણૂક રદ કરતો પત્ર, નમૂના ૧૦ મુજબ હોવો જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારીને આપવો જોઈશે.

૨૨. મતદાન મથકો :-

જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારી, રાજ્ય ચૂંટણી પંચની પૂર્વ મંજૂરી લઈને, દરેક વોર્ડ માટે, પોતે જરૂરી ગણે તેટલા મતદાન મથકો પસંદ કરશે અને તેવી રીતે પસંદ કરેલા મતદાન મથકોની યાદી, અને તેમાં આવરી લીધેલ સંબંધિત મતદાન વિસ્તાર પ્રસિદ્ધ કરશે.

૨૩. પ્રમુખ અધિકારીઓ અને મતદાન અધિકારીઓ :-

- (૧) ચૂંટણી અધિકારી, જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારીની પૂર્વ મંજૂરીથી અને આ નિયમોના નિયમ-૭૨ની જોગવાઈઓને આધિન રહીને દરેક મતદાન મથક માટે એક “પ્રમુખ અધિકારી” નીમશે અને પ્રમુખ અધિકારીને મદદ કરવા માટે એક અથવા વધુ મતદાન અધિકારીઓ નીમશે.
- (૨) દરેક મતદાન અધિકારી, પ્રમુખ અધિકારી તેવી રીતે આદેશ આપે તો, આ નિયમો હેઠળ પ્રમુખ અધિકારીને સોંપેલી તમામ અથવા કોઈપણ ફરજ બજાવી શકશે.
- (૩) માંદગી અથવા બીજા ટાળી ન શકાય તેવા કારણોસર, પ્રમુખ અધિકારીને મતદાન મથકમાંથી ગેરહાજર રહેવાની ફરજ પડી હોય તો, ચૂંટણી અધિકારીએ આ અર્થે યોગ્ય રીતે અધિકૃત કર્યા હોય તેવા, મતદાન અધિકારીઓ પૈકી કોઈ એક મતદાન અધિકારીએ તેની ફરજો બજાવવી જોઈશે.

૨૪. પ્રમુખ અધિકારીની ફરજો :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારી મતદાન મથકે વ્યવસ્થા સંભાળશે. ચૂંટણીનું સંચાલન સારી રીતે ચાલે છે અને મતદાન મથકની અંદર કોઈપણ એક સમયે પ્રવેશ આપવાના મતદારોની સંખ્યાનું નિયમન થાય છે તે જોશે અને નીચેના સિવાયના તમામ વ્યક્તિઓને તેમાંથી બહાર કાઢશે.
 - (ક) મતદાન અધિકારીઓ;
 - (ખ) ચૂંટણી સાથે સંકળાયેલ ફરજ પરના સરકારી અધિકારીઓ;
 - (ગ) રાજ્ય ચૂંટણી પંચે અધિકૃત કરેલ વ્યક્તિઓ;
 - (ઘ) ઉમેદવારો, તેમનાં ચૂંટણી એજન્ટો અને નિયમ-૨૧ના પેટા-નિયમ (૪)ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, ઉમેદવારે લેખિતમાં નીચેના અને ચૂંટણી અધિકારીએ તે અર્થે અધિકૃત કરેલ દરેક ઉમેદવારના એકમ મતદાન એજન્ટ; અને
 - (ચ) મતદારના હાથમાં તેડેલું બાળક;
 - (છ) મદદ લીધા સિવાય હરી ફરી શકતા ન હોય તેવા કોઈ અંધ અથવા અશક્ત મતદારની સાથે આવેલી વ્યક્તિ; અને
 - (જ) પ્રમુખ અધિકારી, વખતો વખત મતદારોની ઓળખ આપવાના હેતુ માટે પ્રવેશ આપે તેવી બીજી કોઈ વ્યક્તિઓ.

૨૫. મતદાન મથકે વ્યવસ્થા :-

(૧) દરેક મતદાન મથકની બહાર :-

(ક) મતદાન વિસ્તાર, મતદાન મથકે મત આપવાને હકદાર મતદારો; દરેક મતદારે આપવાના મતોની સંખ્યા, કેવી રીતે મતપત્ર ઉપર નિશાની કરવી, અને કેવી રીતે મત આપવો તે સંબંધી મતદારને આપવાની બીજી કોઈ સૂચનાઓ હોય તો તે નિર્દિષ્ટ કરતી નોટિસ; અને

(ખ) હરીફ ઉમેદવારોની યાદીની નકલ પ્રદર્શિત કરવી જોઈશે.

(૨) જેમાં મતદારો, બીજા લોકો જોઈ ન શકે તેવી રીતે પોતાના મત નોંધી શકે તેવી એક અથવા વધુ મતકુટીરો દરેક મતદાન મથકમાં રાખવી.

(૩) ચૂંટણી અધિકારીએ, દરેક મતદાન મથકે પુરતી સંખ્યામાં મતપેટીઓ, મતદાર યાદીના સંબંધિત ભાગની નકલો, મતપત્રો, મતપત્રો ઉપર વિશિષ્ટ નિશાની કરવા માટેના સિક્કા મારવાના સાધનો અને મત આપવા માટે મતદારો માટે જરૂરી બીજી ચીજ વસ્તુઓ અને સાધન-સામગ્રી આપવી જોઈશે.

(૪) મતદાન મથક, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ એમ બંને માટે હોય ત્યારે પ્રમુખ અધિકારી પુરુષો અને સ્ત્રીઓ માટે અલગ લાઈનો રાખવાનો આદેશ આપી શકશે અને જુદા જુદા જૂથોમાં વારાફરતી તેમને મતદાન મથકમાં પ્રવેશ આપવો જોઈશે.

૨૬. મતપેટીઓ:- દરેક મતપેટીની રચના એવી હોવી જોઈએ કે તેમાં મતપત્રો દાખલ કરી શકાય, પણ પેટીનું તાળું ખોલ્યા સિવાય મત પાછા લઈ શકાય નહિ. તે મતપેટીઓ રાજ્ય ચૂંટણી પંચ મંજૂર કરે તેવી ડિઝાઈનની હોવી જોઈશે.

૨૭. મતદાન માટે મતપેટીઓ તૈયાર કરવા બાબત :-

(૧) મતપેટીને સુરક્ષિત બનાવવા માટે પેપર સીલનો ઉપયોગ કર્યો હોય ત્યારે પ્રમુખ અધિકારીએ, પેપર સીલ ઉપર તેની પોતાની સહી કરવી જોઈશે અને તેના ઉપર સહી કરવા ઈચ્છતા હાજર મતદાન એજન્ટોની સહી લેવી જોઈશે.

(૨) ત્યારબાદ પ્રમુખ અધિકારીએ, તે પછી, મતપેટી ઉપર તેના માટે રાખેલ જગામાં તેવી રીતે સહી કરેલું પેપર સીલ લગાડવું જોઈશે અને તે પછી મતપેટીને, તેમાં મતપત્રો દાખલ કરવા માટે તેનો ખાંચો ખુલ્લો રહે તેવી સીલ મારીને સુરક્ષિત કરવી જોઈશે.

(૩) મતપેટી સુરક્ષિત રાખવા માટે વાપરેલા સીલ, એવી રીતે લગાડવા જોઈશે કે મતપેટી બંધ કર્યા પછી, સીલ તોડ્યા સિવાય ફરી પેટી ખોલવાનું શક્ય બને નહિ.

(૪) મતપેટીઓ સુરક્ષિત રાખવા માટે પેપર સીલ વાપરવાનું જરૂરી ન હોય, ત્યારે પ્રમુખ અધિકારીએ મતપેટીને સુરક્ષિત કરીને એવી રીતે સીલ લગાડવું કે મતપત્રો દાખલ કરવા માટે ખાંચો ખુલ્લો રહે અને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો તેવી રીતે પોતાના સીલ લગાડતા માંગતા હોય, તો તેમને તેમ કરવા દેવા જોઈશે.

(૫) મતદાન મથકે વાપરેલ દરેક મતપેટીને તેની અંદર અને બહાર, એમ બંને બાજુઓએ નીચેની નિશાનીઓવાળા લેબલો લગાડવા જોઈશે:-

(ક) વોર્ડનો અનુક્રમ નંબર હોય તો તે અને તેનું નામ;

(ખ) મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર અને નામ;

(ગ) મતપેટીનો અનુક્રમ નંબર (મતદાન પુરું થયા પછી માત્ર મતપેટીની બહાર લેબલ ઉપર લખવો); અને

(ઘ) મતદાનની તારીખ.

(૬) મતદાનના આરંભની તરત પહેલાં, પ્રમુખ અધિકારીઓ, મતદાન એજન્ટોને અને હાજર હોય તેવી બીજી વ્યક્તિઓને નિર્દેશન કરીને બતાવવું જોઈશે કે મતપેટી ખાલી છે અને પેટા-નિયમ (૫)માં ઉલ્લેખેલ લેબલો લગાડેલાં છે.

(૭) ત્યારબાદ મતપેટી બંધ કરવી જોઈશે, તેને સીલ લગાડવું જોઈશે અને તેને સુરક્ષિત કરવી જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોના સંપૂર્ણ નજર સમક્ષ મુકવી જોઈશે.

૨૮. મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ :- મતદાનના આરંભની તરત જ પહેલાં, પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાન એજન્ટો અને હાજર બીજા લોકોને નિર્દેશન કરી બતાવવું જોઈશે કે મતદાન દરમિયાન વાપરવાની મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં નિયમ-૧૮-જ હેઠળ જેમને ટપાલ મતપત્ર કાઢી આપેલ હોય તે સિવાયના મતદારોને કાઢી આપેલ મતપત્રો સંબંધી કોઈપણ નોંધ કરવામાં આવી નથી.

૨૯. મતપત્રનો નમૂનો :-

- (૧) દરેક મતપત્ર સાથે સ્થળપત્ર જોડેલ હોવી જોઈશે અને સદરહુ મતપત્ર અને સ્થળપત્ર નમૂના ૧૧ મુજબ હોવાં જોઈશે.
- (૨) ઉમેદવારોનાં નામો જે ક્રમમાં હરીફ ઉમેદવારોની યાદીમાં આવતા હોય તે જ રીતે મતપત્ર ઉપર દર્શાવવા જોઈશે અને તે જ ક્રમમાં ગોઠવવા જોઈશે.

“After the names of Candidates are arranged on the Ballot Paper there shall be a column thereunder namely”
“None of The Above (NOTA)” and Symbol of [::] “shall be assigned against it”

[શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગના નોટીફિકેશન નં. કેવી-૨૮૩ નો ૨૦૧૫-એનપીએલ-૪૫૧૦-૫૮૧૮-એમ, તા. ૫-૧૧-૨૦૧૫ થી નિયમ : ૨૯ પેટા નિયમ (૨) માં અંતે મજકૂર ઉમેરેલ છે.]

- (૩) મતપત્ર ઉપરની વિગતો ગુજરાતી ભાષામાં હોવી જોઈશે.
- (૪) મતપત્રો અનુક્રમ નંબરોવાળા હોવા જોઈશે, સ્થળપત્ર ઉપર અને મતપત્રના આગળના ભાગમાં છાપેલા અનુક્રમ નંબરો હોવા જોઈશે.
- (૫) નિયમ-૧૫ હેઠળ ઉમેદવારોને ફાળવેલા પ્રતિકો, મતપત્ર ઉપર ઉમેદવારના નામની સામેની બાજુએ દર્શાવેલ હોવા જોઈશે.
- (૬) મતપત્ર ઉપર દરેક ઉમેદવારને ફાળવેલ જગા, એક સરખા માપની હોવી જોઈશે.
- (૭) જુદા જુદા ઉમેદવારો માટે જોગવાઈ કરેલ જુદી પાડતી લાઈન અથવા રાખેલ વિસ્તાર મતપત્ર ઉપર એકસરખો હોવો જોઈશે.

૨૯-ક મતદારની ઓળખ :- મતદારને મતપત્ર આપવામાં આવે તે પહેલાં કોઈપણ સમયે પ્રમુખ અધિકારીને અથવા મતદાન અધિકારી પોતાની મેળે જો પોતાને મતદારની ઓળખ વિશે અથવા આવા મતદાન મથકમાં મત આપવાના તેના હકક અંગે શંકા કરવાનું કારણ હોય અને ઉમેદવાર અથવા મતદાન એજન્ટ દ્વારા એમ કરવાનું જણાવવામાં આવે તો, પોતે જરૂરી ગણે એવા પ્રશ્નો મતદારને પુછીને પોતે ખાતરી કરવી જોઈશે કે, જેના સંબંધમાં આવી નોંધ છે તે મતદાર સાથે આવી વ્યક્તિ મળતી આવે છે.

૩૦. મતદારને મતપત્ર કાઢી આપવા માટે કાર્યરીતિ :-

- (૧) મતદારને આપવામાં આવે તે પહેલાં દરેક મતપત્ર અને તેની સાથે જોડેલી સ્થળપત્ર ઉપર, રાજ્ય ચૂંટણી પંચ આદેશ આપે તેવી વિશિષ્ટ પ્રકારની નિશાની, પાછળના ભાગમાં લગાડવી જોઈશે અને દરેક મતપત્ર તે આપવામાં આવે તે પહેલાં, પ્રમુખ અધિકારીએ તેની પાછલી બાજુએ પુરી સહી કરવી જોઈશે.

- (૨) મતદારને મતપત્ર કાઢી આપતી વખતે, મતદાન અધિકારીએ-

- (ક) તેના સ્થળપત્ર ઉપર, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં નોંધ્યા પ્રમાણેનો મતદારનો મતદાર યાદીમાંનો નંબર નોંધવો જોઈશે;
- (ખ) સદરહુ સ્થળપત્ર ઉપર, તે મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાની નિશાની લેવી જોઈશે;
- (ગ) મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં, મતદારના નામની નિશાની એવી રીતે જણાવવી જોઈશે કે તે મતદારને કાઢી આપેલ મતપત્રનો અનુક્રમ નંબર તેમાં નોંધ્યા સિવાય તેને મતપત્ર કાઢી આપવામાં આવ્યું છે :

પરંતુ મતદારે, તે મતપત્રની સ્થળપત્ર ઉપર પોતાની સહી કરી હોય અથવા અંગૂઠાની નિશાની કરી હોય તે સિવાય, તેને કોઈ મતપત્ર આપવું જોઈશે નહિ.

- (૩) (ક) મતદારને મતપત્ર આપવામાં આવે તે પહેલાં, પ્રમુખ અધિકારી, મતદારના ડાબા હાથની પહેલા આંગળી ઉપર અવિલોચ્ય શાહીથી નિશાની કરાવડાવશે :

પરંતુ મતદારના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી ઉપર તેવી નિશાની પહેલેથી જ હોય તો, ચૂંટણી વખતે તેનો મત પહેલેથી જ પડેલો હોય એમ ગણાશે અને કોઈપણ મતપત્ર આપવું જોઈશે નહિ :

વધુમાં, મતદાર તેના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી ઉપર અવિલોચ્ય શાહીથી નિશાની લગાવવા દે તે સિવાય, તેને મતપત્ર આપવું જોઈશે નહિ.

- (ખ) આ પેટા-નિયમમાં મતદારના ડાબા હાથની પહેલા આંગળીના કોઈ ઉલ્લેખનો અર્થ, મતદારને પોતાના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી ન હોય તો, તેના ડાબા હાથની અન્ય કોઈપણ આંગળીનો ઉલ્લેખ તરીકે કરવો અને તેના ડાબા હાથની તમામ આંગળીઓ ન હોય, તો તેના જમણા હાથની પહેલી આંગળીનો ઉલ્લેખ તરીકે કરવો.

અને બન્ને હાથોની તમામ આંગળીઓ ન હોય તો તેના ડાબા અથવા જમણા હાથના એવા કોઈ આખરી ભાગના ઉલ્લેખ તરીકે કરવો.

(૪) કોઈપણ પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી અથવા કોઈ બીજા અધિકારી માટે, સ્થળપ્રત ઉપર મતદારના અંગૂઠાની છાપની શાખ કરવાનું જરૂરી ગણાશે નહિ.

(૫) મતદાન મથકમાંથી કોઈપણ વ્યક્તિને, અમુક મતદારોને કાઢી આપેલ મતપત્રોના અનુક્રમ નંબર નોંધવા દઈ શકાશે નહિ.

૩૦-ક મતદારોની ઓળખની કાર્યરીતી :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારી, મતદારોની ઓળખમાં મદદ કરવા માટે અથવા અન્યથા તેમને મતદાન કરાવવામાં સહાય કરવા માટે પોતે યોગ્ય ગણે એવી વ્યક્તિઓને મતદાન મથક પર કામે રાખી શકશે.
- (૨) મતદાર, મતદાન મથકમાં દાખલ થાય ત્યારે, પ્રમુખ અધિકારીએ અથવા મતદાન અધિકારીએ મતદારના નામની અને મતદારયાદીમાંની સંબંધિત નોંધ સાથે બીજી વિગતોની ચકાસણી કરવી જોઈશે અને પછી મતદારનો અનુક્રમ નંબર, નામ અને બીજી વિગતો મોટેથી બોલવાં જોઈશે.
- (૩) મતદાન મથક, નગરપાલિકાના વોર્ડમાં આવેલ હોય ત્યારે, લોકપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ ઠરાવેલ મતદાર નોંધણી નિયમો, ૧૯૬૦ની જોગવાઈઓ હેઠળ જે મતદારોને ઓળખપત્રો પુરા પાડવામાં આવેલ હોય તે મતદારો પ્રમુખ અધિકારી અથવા તેણે આ અર્થે અધિકૃત કરેલ મતદાન અધિકારી સમક્ષ પોતાનું ઓળખપત્ર રજૂ કરવું જોઈશે.
- (૪) વ્યક્તિને પોતાનો મત આપવાનો હક્ક છે એવો નિર્ણય કરતી વખતે, પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારીઓને, પોતાને એવી ખાતરી થાય કે આવી નોંધ જેને લગતી છે તે મતદાર સાથે વ્યક્તિ છે મળતી આવે તો, તેણે, મતદારયાદીમાંની કોઈ નોંધમાની કારકુની અને મુદ્રણ ભુલો ધ્યાનમાં લેવી નહી.

૩૧. મતદાન :-

- (ક) આમાં હવે પછી જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય ચૂંટણીમાં મત આપતા તમામ મતદારોએ આ નિયમો હેઠળ તેમના માટે જોગવાઈ કરેલ મતદાન મથકે રૂબરૂ મત આપવો જોઈશે.
- (ખ) મત રૂબરૂ જ આપવો જોઈશે અને પ્રતિનિધિ મારફત કોઈ મત આપી શકાશે નહિ.
- (ગ) જે વોર્ડ માટેની ચૂંટણી કરવામાં આવી રહી હોય તે વોર્ડના મતદાર તરીકે મતદાર યાદીમાં જેનું નામ નોંધેલ ન હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ પાસેથી મત સ્વીકારી શકાશે નહિ.

૩૨. મતદાન માટેની કાર્યરીતિ અને મતદાનની ગુપ્તતા :-

(૧) મતપત્ર કાઢી આપવામાં આવ્યું હોય તે દરેક મતદારે, મતદાન મથકમાં મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી જોઈશે અને તે હેતુ માટે, આમાં હવે પછી જણાવેલ મતદાનની કાર્યરીતિનું પાલન કરવું જોઈશે.

(૨) મતપત્ર મળ્યે, મતદારે તુરત -

(ક) ગમે તે એક મતદાન મતકુટીરમાં જવું જોઈશે;

(ખ) “Provided that the Voter shall be at Liberty not to vote in favour of any Candidate or the Candidates. Whose names are shown on the ballot paper in case where he does not intend to vote in favour of any such candidate or the candidate and if he intends to do so, he shall be entitled to make a mark on or near the Symbol [∴] shown against the Column “NOTA.”

[શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ વિભાગના નોટીફિકેશન નં. કેબી-૨૮૩ નો ૨૦૧૫-એનપીએલ-૪૫૧૦-૫૮૧૮-એમ, તા. ૫-૧૧-૨૦૧૫ થી નિયમ : ૩૨ પેટા નિયમ (૨) (ખ) ના બદલે ઉપરનો ખંડ મૂકેલ છે.]

(ગ) પોતાનો મત છુપાવી શકાય એ રીતે મતપત્રની ગડી વાળવી જોઈશે;

(ઘ) આવશ્યક જણાય તો, મતપત્ર ઉપરની વિશિષ્ટ નિશાની પ્રમુખ અધિકારીને બતાવવી જોઈશે;

(ચ) ગડી વાળેલું મતપત્ર મતપેટીમાં નાંખવું જોઈશે; અને

(છ) મતદાન મથકથી જતા રહેવું જોઈશે.

(૩) દરેક મતદારે, અયોગ્ય વિલંબ કર્યા વિના મત આપવો જોઈશે;

- (૪) કોઈ મતદાર મતકુટિરમાં હોય, ત્યારે બીજા કોઈપણ મતદારને તેમાં દાખલ થવા દેવો જોઈશે નહિ.
- (૫) જેને મતપત્ર આપવામાં આવ્યું હોય તે મતદાર, પ્રમુખ અધિકારીએ ચેતવણી આપ્યા પછી, પેટા-નિયમ (૨)માં જણાવ્યા પ્રમાણેની કાર્યરીતિનું પાલન કરવાની ના પાડે, તો તે મતદારને આપેલું મતપત્ર, તે ઉપર તેણે મત નોંધ્યો હોય કે નોંધ્યો ન હોય તો પણ, તેની પાસેથી પ્રમુખ અધિકારીએ અથવા પ્રમુખ અધિકારીના આદેશ હેઠળ મતદાન અધિકારીએ પાછું લઈ લેવું જોઈશે.
- (૬) મતપત્ર પાછું લઈ લેવામાં આવે તે પછી, પ્રમુખ અધિકારી, તેની પાછળ “રદ કર્યું; મતદાન કાર્યરીતીનો ભંગ કરવામાં આવ્યો છે.” એ શબ્દો લખવા જોઈશે અને એ શબ્દો નીચે પોતાની સહી કરવી જોઈશે.
- (૭) જેમના ઉપર “રદ કર્યું; મતદાન કાર્યરીતિ ભંગ કરવામાં આવ્યો છે.” એવું લખેલું હોય તે તમામ મતપત્રો, અલગ કવરમાં રાખવાં, જેના ઉપર “મતદાન કાર્યરીતિનો ભંગ કરતાં રદ કરેલાં મતપત્રો” એ શબ્દો લખવા જોઈશે.
- (૮) જેની પાસેથી પેટા-નિયમ (૫) હેઠળ મતપત્ર લઈ લેવામાં આવ્યું હોય તે મતદાન, અન્ય કોઈ શિક્ષાને પાત્ર થાય તેને બાધ આવ્યા સિવાય, એવા મતપત્ર ઉપર મત નોંધ્યો હોય તો તે ગણતરીમાં લેવા જોઈશે નહિ.

૩૩. અંધ અથવા અશક્ત મતદારો મતો નોંધવા બાબત :

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીને ખાતરી થાય તે અંધાપા અથવા અન્ય શારીરિક અશક્તતાને લીધે, કોઈ મતદાર મતપત્ર ઉપરનાં પ્રતિકો ઓળખી શકે એમ નથી અથવા મદદ વિના તેના ઉપર નિશાની કરી શકે એમ નથી, તો પ્રમુખ અધિકારી, મતદારને તેની સાથે તેના વતી મતપત્ર ઉપર મત નોંધવા માટે અને તેની ઈચ્છા અનુસાર અને આવશ્યક હોય તો, મત છુપાવી શકાય તે રીતે મતપત્રના ગડી વાળવા માટે અને તેને મતપેટીમાં દાખલ કરવા માટે મતકુટિરમાં અઢાર વર્ષ કરતાં ઓછી ઉંમરના ન હોય તેવા સાથીને લઈ જવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે :

પરંતુ કોઈ વ્યક્તિને તે જ દિવસે કોઈ મતદાન મથકે એક કરતાં વધુ મતદારનાં સાથી તરીકે કામ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહીં;

વધુમાં, આ નિયમ હેઠળ કોઈપણ દિવસે મતદારના સાથી તરીકે કામ કરવાની કોઈ વ્યક્તિને પરવાનગી આપવામાં આવે તે પહેલાં, વ્યક્તિને એવો એકરાર કરવાનું ફરમાવવામાં આવશે કે મતદાર વતી તેણે નોંધેલો મત તે ગુપ્ત રાખશે અને તે દિવસે કોઈ મતદાન મથકે બીજા કોઈ મતદારના સાથી તરીકે તેણે કામ કરેલું નથી.

- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, આ નિયમ હેઠળના તમામ કેસોનું રેકર્ડ, નમૂના-૧૨ મુજબ રાખવું જોઈશે.

૩૪. મતદારને મદદ કરવા બાબત : પ્રમુખ અધિકારી, જે કોઈ મતદાર, ઠરાવેલી રીતે મત આપવાને અશક્તતા અથવા નિરક્ષરતાને કારણે અશક્ત હોય તેવા કોઈ મતદારને જરૂરી હોય તેવી મદદ આપશે.

૩૪-ક સ્ત્રી મતદારોને સવલતો આપવા બાબત : (૧) જ્યારે મતદાન મથક પુરૂષો અને સ્ત્રી મતદારો બંને માટે હોય ત્યારે, પ્રમુખ અધિકારી એવો આદેશ આપી શકાશે કે તેમને વારાફરતી અલગ ટુકડીમાં મતદાન મથકની અંદર દાખલ કરવા.

- (૨) ચૂંટણી અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી સ્ત્રી મતદારોને સહાય કરવા અને સામાન્ય રીતે સ્ત્રી મતદારોના સંબંધમાં મતદાન કરાવવા માટે કોઈપણ મતદાન મથકે પ્રમુખ અધિકારીને સહાય કરવા અને ખાસ કરીને, જરૂરી જણાય એવા પ્રસંગે કોઈ સ્ત્રી મતદારને મદદ કરવા અથવા તેની ઝડપી લેવા માટે એટેન્ડન્ટ તરીકે કામ કરવા માટે કોઈ સ્ત્રીને નીમી શકાશે.

૩૫. રદ.

૩૬. મતદાન બંધ કરવા બાબત :

- (૧) પ્રમુખ અધિકારી, નિયમ ૨૦ હેઠળ તે માટે નક્કી કરેલ સમયે મતદાન બંધ કરશે અને તે પછી, મતદાન મથકમાં કોઈપણ મતદારને દાખલ થવા દેશે નહિં;

પરંતુ મતદાન બંધ કરવામાં આવે તે પહેલાં, મતદાન મથકે હાજર હોય તેવા મતદારોને તમને મત આપવા દેવામાં આવશે.

- (૨) મતદાન બંધ થાય તે પહેલાં, મતદાન મથકે કોઈ મતદાર હાજર હતો કે કેમ તે અંગે કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય, તો પ્રમુખ અધિકારીએ તેનો નિર્ણય કરવો જોઈશે અને તેનો નિર્ણય આખરી ગણાશે.

૩૭. મતોની સંખ્યા : દરેક મતદાર, આવા વોર્ડ માટે ચૂંટણી વખતે જેટલા કાઉન્સિલરો ચૂંટવાના હોય તેટલા ગણા મતો આપવાને હકદાર થશે.

૩૮. તકરારી મતો.

- (૧) કોઈપણ મતદાન એજન્ટ, આવા દરેક વાંધા માટે, પ્રમુખ અધિકારીને ₹ ૨૦/-ની રકમ પ્રથમ રોકડમાં જમા કરાવીને, અમુક મતદાર હોવાનો દાવો કરતી વ્યક્તિની ઓળખ માટે વાંધો ઉઠાવી શકાશે.

- (૨) આવી રકમ જમા કરાવવામાં આવ્યે, પ્રમુખ અધિકારી -
- (ક) ખોટું નામ ધારણ કરવા માટે વાંધો ઉઠાવનાર વ્યક્તિને શિક્ષાની ચેતવણી આપશે ;
- (ખ) ચૂંટણી યાદીમાં સંબંધ ધરાવતી નોંધ પૂરેપૂરી વાંચશે અને તે કહેશે તે નોંધમાં ઉલ્લેખેલી વ્યક્તિ તે છે કે કેમ;
- (ગ) તેનું નામ અને સરનામું, નમૂના ૧૩ મુજબ વાંધો ઉઠાવેલ મતોની યાદીમાં દાખલ કરશે; અને
- (ઘ) સદરહુ યાદીમાં તેની સહી કરવાનું તેને ફરમાવશે.
- (૩) પ્રમુખ અધિકારી, ત્યાર પછી વાંધા સંબંધી સંક્ષિપ્ત રીતે તપાસ કરશે અને તે હેતુ માટે -
- (ક) વાંધો ઉઠાવનારને વાંધાની સાબિતીવો પુરાવો રજૂ કરવાને ફરમાવશે અને વાંધો ઉઠાવેલી વ્યક્તિને તેની ઓળખ માટે સાબિતીનો પૂરાવો રજૂ કરવાનું ફરમાવશે;
- (ખ) તેની ઓળખ સાબિત કરવાના હેતુ માટે, વાંધો ઉઠાવેલી વ્યક્તિને કોઈપણ જરૂરી પ્રશ્ન પૂછશે અને સોંગદ ઉપર જવાબ આપવાનું તેને ફરમાવશે; અને
- (ગ) વાંધો ઉઠાવેલી વ્યક્તિને સોગંદ લેવાડાવશે અને કોઈપણ બીજી વ્યક્તિને તેનો પુરાવો રજૂ કરવાનું જણાવશે.
- (૪) તપાસ કર્યા પછી, પ્રમુખ અધિકારીને એવું લાગે કે વાંધો સાબિત કરવામાં આવ્યો નથી, તો વાંધો ઉઠાવેલી વ્યક્તિને મત આપવાની છૂટ આપશે; અને તેને એમ જણાય કે વાંધો સાબિત કરવામાં આવ્યો છે તો વાંધો ઉઠાવેલી વ્યક્તિને મત આપવામાંથી બાકાત રાખશે.
- (૫) પ્રમુખ અધિકારીનો એવો અભિપ્રાય થાય કે, વાંધો ક્લલક છે અને શુદ્ધ બુદ્ધિથી કર્યો નથી, તો પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ મુકેલી અનામતના રકમ નગરપાલિકામા જમ કરવાનો આદેશ કરશે અને બીજા કોઈપણ કેસમાં તપાસનો નિર્ણય કરતી વખતે વાંધો ઉઠાવનારની અનામત પરત કરશે.

૩૯. સુપરત કરેલ મતપત્રો :

- અમુખ મતદાર પોતે જ છે એમ જણાવતી વ્યક્તિ, બીજી વ્યક્તિએ આવા મતદાર તરીકે અગાઉ મત આપ્યો હોય તે પછી, મતપત્ર માટે અરજી કરે, તો પ્રમુખ અધિકારી તેની ઓળખ સંબંધી પૂછે તે પ્રશ્નોનો સંતોષકારક તે જવાબ આપ્યા પછી આ નિયમની નીચેની જોગવાઈઓને આધીન રહીને બીજા કોઈ મતદાર જે રીતે મતપત્ર ઉપર નિશાની કરવા હકદાર હોય તે જ રીતે મતપત્ર (જેનો આમાં હવે પછી આ નિયમોમાં “સુપરત કરેલ મતપત્ર” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યા છે તે) ઉપર નિશાની કરવા માટે તે હકદાર થશે.
- (૨) સુપરત કરેલ મતપત્ર આપવામાં આવે તે પહેલાં, આવી દરેક વ્યક્તિએ, નમૂના ૧૪ મુજબની યાદીમાં પોતાને લગતી નોંધ સામે પોતાના નામની સહી કરવી જોઈશે.
- (૩) સુપરત કરેલ મતપત્ર, મતદાનમાં ઉપયોગમાં લીધેલાં બીજા મતપત્રો જેવું જ ગણાશે, સિવાય કે -
- (ક) મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવા માટે કાઢેલા મતપત્રોના બંડલમાં અનુક્રમે આવું સુપરત કરેલું મતપત્ર છેલ્લું હોવું જોઈશે; અને
- (ખ) આવા સુપરત કરેલ મતપત્રની અને તેની સ્થળ પ્રતની પાછળ પ્રમુખ અધિકારીએ “સુપરત કરેલ મતપત્ર” એ શબ્દો પોતાને હાથે લખીને તેના ઉપર સહી કરવી જોઈશે;
- (૪) મતદારે મતકુટિરમાં સુપરત કરેલ મતપત્ર ઉપર નિશાની કર્યા પછી અને તેને ગડી વાળ્યા પછી, તે મતપત્ર મતપેટીમાં નાખવાને બદલે, પ્રમુખ અધિકારીને આપવું જોઈશે, જેઓ તે માટે ખાસ રાખેલા કવરમાં આવું મતપત્ર મૂકશે.

૪૦. બગડેલાં અને પાછાં આપેલાં મતપત્રો બાબત :

- (૧) કોઈ મતદારે પોતાનું મતપત્ર ગાફેલપણાથી એવી રીતે વાપર્યું હોય કે તેનો મતપત્ર તરીકે સહેલાઈથી ઉપયોગ થઈ શકે નહીં તો તે મતપત્ર, પ્રમુખ અધિકારીને પાછું આપવામા આવ્યે એને પોતાની ગાફેલપણાં સંબંધી તેમને ખાત્રી થયે બગડેલા મતપત્રને બદલે, બીજું મતપત્ર આપવામાં આવશે અને પ્રમુખ અધિકારીએ તેવી રીતે પાછા આપેલાં મતપત્ર ઉપર અને આવા મતપત્રની સ્થળ પ્રત ઉપર “બગડેલું ;રદ કરેલું” એવા શબ્દો લખવા જોઈશે.
- (૨) મતદાર મતપત્ર મેળવ્યા પછી, તેનો ઉપયોગ ન કરવાનો નિર્ણય કરે, તો તેણે પ્રમુખ અધિકારીને તે પરત કરવું જોઈશે અને તેવી રીતે પરત કરેલ મતપત્ર અને આવા મતપત્રની સ્થળપ્રત ઉપર, પ્રમુખ અધિકારીએ ” પરત આવેલ; રદ કરેલ ” એવા શબ્દો લખવા જોઈશે.
- (૩) ઉપરના પેટા-નિયમો (૧) અને (૨) હેઠળ રદ કરેલાં તમામ મતપત્રો અલગ પેકેટમાં રાખવા જોઈશે.

૪૧. ચૂંટણી ફરજ પર હોય તેવા અધિકારીઓના મતદાન બાબત :

(૧) પ્રમુખ અધિકારી, મતદાન અધિકારી અથવા કોઈ બીજી વ્યક્તિ જે મતદાન મથક ઉપર પોતાને મત આપવાનો હક ન હોય તેવા મતદાન મથકે ફરજ ઉપર હોય, તે જ્યાં તેની ફરજ હોય તે મતદાન મથકે તેનો મત આપવા દેવા માટે નમૂના ૧૫ મુજબ ચૂંટણી અધિકારીને અરજી કરી શકશે. આવી અરજી મળ્યે, ચૂંટણી અધિકારી, નમૂના ૧૬ મુજબ એવું પ્રમાણિત કરે કે અરજદાર, જેના સંબંધમાં તેને રોકવામા આવ્યો હોય તે વોર્ડ માટે અથવા બીજા કોઈપણ વોર્ડ માટે ચૂંટણીમાં મત આપવા માટે હકદાર છે તો તેને, તે મતદાન મથકે તેનો મત નોંધવા દેવા જોઈશે.

જે મતદાન મથકે પોતે અન્યથા મત આપવા માટે હકદાર હોય તે મતદાન મથકનું નામ, જે વોર્ડમાં મતદાન મથક આવેલું હોય તેની મતદાર યાદીમાં તેના નંબર સહિત મતપત્રની સ્થળપ્રત ઉપર નોંધવું જોઈશે, પ્રમુખ અધિકારીએ મતદારયાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં છેલ્લે, નમુના નં.૧૬માં જણાવ્યા પ્રમાણેના નામ અને મતદાર નંબર પણ નોંધવા જોઈશે.

(૨) એવું મતપત્ર, પ્રમુખ અધિકારીએ કવરમાં મૂકવું જોઈશે અને તેને સીલ કરવું જોઈશે અને પેટા-નિયમ (૧) માં ઉલ્લેખેલ પ્રમાણપત્ર સાથે ચૂંટણી અધિકારીને પાછું મોકલવું જોઈશે, જેઓ આવા મતપત્રનો યોગ્ય વોર્ડના માન્ય મતપત્રોમાં સમાવેશ કરશે.

૪૨. મતપેટીઓને સીલ કરવા બાબત :

(૧) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન બંધ થયા પછી, વ્યવહાર્ય હોય તેટલું જલદી, મતપેટીનું બાકોરું બંધ કરશે અને બાકોરું બંધ કરવા માટે પેટીમાં કોઈ યાંત્રિક યુક્તિ ન હોય, તો તે બાકોરા ઉપર જ સીલ મારશે અને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટને તેમના સીલ લગાડવાની છૂટ આપશે.

(૨) ત્યારપછી મતપેટીને સીલ કરીને સુરક્ષિત રાખવી જોઈશે.

(૩) પ્રથમ મતપેટી પુરેપુરી ભરાઈ જવાના કારણે, બીજી મતપેટીનો ઉપયોગ કરવાનું જરૂરી લાગે ત્યારે, બીજી મતપેટીને ઉપયોગમાં લેવામા આવે તે પહેલાં, પેટાનિયમો (૧) અને(૨)માં જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણે પ્રથમપેટી બંધ કરવી જોઈશે , તેને સીલ કરવી જોઈશે અને સુરક્ષિત રાખવી જોઈશે.

૪૩. મતદાનની સાધન-સામગ્રી અને બીજા કાગળો સીલ કરવા બાબત : દરેક મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી, વ્યવહાર્ય હોય તેટલું જલદી, મતદાન બંધ થયા પછી, હાજર હોય તેવા કોઈપણ ઉમેદવારો અથવા મતદાન એજન્ટોની, નીચેના માટે અલગ પેકેટો કરશે અને પોતાના સીલથી સીલ કરશે અને તેના ઉપર પોતાનું સીલ લગાડવાનું નક્કી કરે તેવા ઉમેદવાર અને એજન્ટોને સીલ લગાડવા દેશે.

(ક) નહિ વપરાયેલ મતપત્રો;

(ખ) સુપરત કરેલા મતપત્રો;

(ગ) બગડેલાં અને પાછા આવેલા મતપત્રો;

(ઘ) મતદાર યાદીના નિશાની કરેલી નકલ;

(ચ) મતપત્રોની સ્થળપ્રતો;

(છ) સુપરત કરેલાં મતો;

(જ) તકરારી મતોની યાદી;

(ઝ) ચૂંટણી ફરજ પરના અધિકારીએ આપેલ મતો.

પ્રમુખ અધિકારીએ તમામ પેકેટો સીલ કર્યા પછી દરેક પેકેટ ઉપર તેની વિગતોનું વર્ણન નોંધવું જોઈશે.

૪૪. મતપત્રોનો હિસાબ :

(૧) (ક) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન બંધ કરતી વખતે, પોતાને આપેલા મતપત્રોની સંખ્યા દર્શાવતા અને મતપત્રોના નીચેના સદરો હેઠળ તેમનો હિસાબ આપવા, નમૂના ૧૭ મુજબ મતપત્રોનો હિસાબ તૈયાર કરવો જોઈશે.

(૧) મતપેટીમાંના મતો;

(૨) નહિ વાપરેલા મતો;

(૩) બગડેલાં અને પાછા આવેલા મતો; અને

(૪) સુપરત કરેલ મતો.

(ખ) પ્રમુખ અધિકારીએ, મતપત્રોનો હિસાબ જુદા કવરમાં મુકવો જોઈશે અને તેના ઉપર “ મતપત્રોનો હિસાબ” એવા શબ્દો લખવા જોઈશે.

(૨) જુદા જુદા વોર્ડના મતદારો હોય તેવા તેના મતદાન મથકમાં ચૂંટણી ફરજ પરના સ્ટાફ વાપરવા માટે તેને કોઈ મતપત્રો આપ્યા હોય ત્યારે, પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન બંધ કરતી વખતે, ચૂંટણી ફરજ પરના સ્ટાફ માટે તેને આપેલા મતપત્રોની સંખ્યા દર્શાવતો નમૂનો ૧૮ મુજબ મતપત્રોનો અને આપેલા મતપત્રો, વાપરેલા મતપત્રો અને પરત કરેલ મતપત્રોના સદર હેઠળ તેને તેના ઉપર “ ચૂંટણી ફરજ પરના સ્ટાફ માટેનો મતપત્ર હિસાબ ” એવા શબ્દો લખવા. તેણે આ કવર જે વોર્ડને લગતુ મતપત્ર હોય તે વોર્ડના ચૂંટણી અધિકારીને મોકલી આપવું જોઈશે.

પરંતુ તેણે જુદાજુદા વોર્ડના મતપત્રો માટે જુદા હિસાબો તૈયાર કરવા જોઈશે.

- (૩) પ્રમુખ અધિકારીએ હાજર દરેક મતદાન પુરૂ થયે, નમુના-૧૭ અને નમુના-૧૮ મજબ કરેલી નોંધની ખરી નકલ, સદરહું મતદાન એજન્ટ પાસેથી તે માટેના રસીદ મેળ્યા પછી, પુરી પાડવી જોઈશે અને તેને ખરી નકલ તરીકે પ્રમાણિત કરવી જોઈશે.

૪૫. ચૂંટણી અધિકારીને મત પેટીઓ વગેરે સોંપી દેવા બાબત :

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, ચૂંટણી અધિકારી આદેશ કરે તેવા સ્થળે ચૂંટણી અધિકારીને :
- (૧) મત પેટીઓ ;
- (૨) મતપત્ર હિસાબ;
- (૩) નિયમ ૪૩ હેઠળ સીલ કરેલ પેકેટો; અને
- (૪) મતદાનમાં વાપરેલી બીજા તમામ કાગળો સોંપી દેવા જોઈશે અથવા સોંપી દેવડાવવા જોઈશે.
- (૨) ચૂંટણી અધિકારીએ, મતોની ગણતરીનો નિર્ણય કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, તમામ મતપેટીઓ, પેકેટો અને બીજા કાગળો લઈ જવા માટેની સલામતી માટે અને તેમની સલામત કસ્ટડી માટે પુરતી ગોઠવણી કરવી જોઈશે.

૪૬. દુર્વર્તન બદલ મતદાન મથકેથી કાઢી મુકવા બાબત : જો કોઈપણ વ્યક્તિ મતદાન મથકે દુર્વર્તન કરે અથવા પ્રમુખ અધિકારીના અથવા પ્રમુખ અધિકારીની ફરજ બજાવતા મતદાન અધિકારીના કાયદેસરના હુકમો માનવાને ચૂકે, તો તેને પ્રમુખ અધિકારીના અથવા એવા મતદાન અધિકારીના હુકમથી કોઈપણ અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી અથવા તેવા મતદાન અધિકારીએ, તેને કાઢી મુકવા માટે લેખિત અધિકૃત કરેલી બીજી કોઈ પણ વ્યક્તિ મતદાન મથકેથી તરત જ કાઢી મુકી શકાશે અને એવી રાતે કાઢી મુકવામાં આવેલી વ્યક્તિને પ્રમુખ અધિકારીની અથવા એવા મતદાન અધિકારીની પરવાનગી સિવાય, દિવસ દરમિયાન મતદાન મથકમાં ફરીથી દાખલ થવા દેવામાં આવશે નહિ.

પરંતુ, આ સત્તા કોઈપણ મતદાન મથકે મત આપવા માટે બીજી રીતે હકદાર હોય તેવા કોઈપણ મતદારને તેવા મતદાન મથકે મત આપવાની તકને બાધા આવે તે રીતે વાપરવી નહિ.

૪૭. કોટકટીના પ્રસંગે મતદાન મોકુફ રાખવા બાબત : રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, પૂરતા કારણસર કારણોની લેખિત નોંધ કરીને, કટોકટીના કિસ્સામાં, જેવા કે સુલેહ શાંતિનો ભંગ, કુદરતી આપત્તિ વગેરે વખતે મતદાન માટે નક્કી કરેલ તારીખે ચૂંટણી મૂલત્વી રાખી શકાશે અથવા તેવી મદત વધારી શકાશે, એવી રીતે મતદાન મોકુફ રાખવામાં આવે ત્યારે, રાજ્ય ચૂંટણી પંચ વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી મતદાન કરાવવાનો પ્રયત્ન કરશે.

૪૮. મતદાન મુલત્વી રાખવા બાબત :

- (૧) કોઈપણ ચૂંટણી વખતે, કોઈપણ મતદાન મથકમાં મત લેવાનું શક્ય ન હોય અથવા કોઈપણ મતદાન મથકની કાર્યવાહીમાં હુલ્લડ, હિંસા, સુલેહ શાંતિનો ભંગ, કુદરતી આપત્તિ અથવા બીજા કોઈપણ પુરતા કારણસર દખલગીરી થાય અથવા અડચણ ઊભી થાય તો, આવા મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ સંબંધિત ચૂંટણી અધિકારીને તરત જ જાણ કરવી જોઈશે.
- (૨) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પ્રમુખ અધિકારીનો રીપોર્ટ મળ્યે ચૂંટણી અધિકારી તરત જ મતદાન મથકે દોડી જશે અને ખાતરી થાય કે મતદાન ચાલુ રાખી શકાય તેમ નથી, તો પાછળથી જાહેર કરવાની તારીખ સુધી મતદાન મુલત્વી રાખવાનું જાહેર કરશે અને તે સંજોગોનો રીપોર્ટ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને કરશે.
- (૩) ચૂંટણી અધિકારી, શક્ય હોય તેટલું જલદી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની અગાઉથી મંજૂરી લઈને, જે તારીખે મતદાન ફરી શરૂ થશે તેની તારીખ નક્કી કરશે અને મતદાન મથક નક્કી કરશે અને જે સમય દરમિયાન મત લેવાના હોય તે સમય નક્કી કરશે અને જ્યાં સુધી આવું મોકુફ રાખેલ મતદાન પુરું કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આવી કોઈ ચૂંટણીમાં મતગણતરી કરી શકાશે નહીં.

૪૯. મતદાન મોકુફ રાખ્યે અનુસરવાની કાર્યરીતિ :

- (૧) કોઈપણ મતદાન મથકે મતદાન નિયમ ૪૮ હેઠળ મોકુફ રાખેલ હોય, તો નિયમો ૪૨ થી ૪૫ની જોગવાઈઓ, વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી, જાણે કે નિયમ ૨૦ હેઠળ તે અર્થે નક્કી કરેલ સમયે મતદાન બંધ કર્યું હોય તેમ લાગુ પડશે.
- (૨) નિયમ ૪૮ના પેટા-નિયમ (૩) હેઠળ મોકુફ રાખેલ મતદાન શરૂ કરવામાં આવે, ત્યારે એવી રીતે મોકુફ રાખેલ મતદાન વખતે અગાઉ મત આપનાર મતદારોને ફરીથી મત આપવાની છુટ આપી શકાશે નહિ.
- (૩) ચૂંટણી અધિકારી જ્યાં આવું મતદાન મોકુફ રાખ્યું હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને, મતદાન યાદીના નિશાની કરેલી નકલવાળું સીલબંધ કવર અને નવી મતપેટીઓ આપવી જોઈશે.
- (૪) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન એજન્ટની હાજરીમાં સીલબંધ પેકેટ ખોલવું જોઈશે અને મોકુફ રાખેલ મતદાન વખતે જેને મત પત્રો કાઢી આપ્યા હોય તે મતદારોના નામોની નિશાની કરવા માટે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ તેના અનુક્રમ નંબર તેમા નોંધ્યા સિવાય વાપરવી જોઈશે.
- (૫) નિયમો ૧૯ (૨), ૨૦ થી ૪૬ની જોગવાઈઓ જાણે કે એવી રીતે મતદાન મોકુફ રાખ્યા પહેલાંના મતદાનના સંબંધમાં લાગુ પડે છે, તેમ મોકુફ રાખેલ મતદાન કરવાના સંબંધમાં જોઈતા ફેરફારો સાથે લાગુ પડશે.

૫૦. અડચણ અથવા મતપેટીઓને નુકશાન થવાના કિસ્સામાં ફરીથી મતદાન લેવા બાબત :

(૧) કોઈપણ ચૂંટણીમાં :

(ક) મતદાન મથકમાં વાપરેલ કોઈપણ મતપેટી પ્રમુખ અધિકારીની કસ્ટડીમાંથી ગેરકાયદેસર લઈ જાય અથવા આકસ્મિક રીતે અથવા ઈરાદાપૂર્વક તેનો નાશ કરે અથવા ગુમ કરે અથવા નુકશાન પહોંચાડે અથવા એટલા પ્રમાણમાં ચેડાં કરે કે તે મતદાન મથકનું મતદાન પરિણામ નક્કી કરી શકાય નહીં; અથવા

(ખ) જેનાથી મતદાન રદ થઈ જવાનો સંભવ હોય તેવી કોઈ કાર્યરીતીમાં એવી કોઈ ભૂલ અથવા અનિયમસરતા મતદાન મથકે આચરવામાં આવી હોય,

તો ચૂંટણી અધિકારીએ તરત જ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને તે બાબતનો રીપોર્ટ કરવો જોઈશે

(૨) તેમ થયે, રાજ્ય ચૂંટણી પંચ, તમામ મહત્વના સંજોગોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, :

(ક) તે મતદાન મથકનું મતદાન રદ જાહેર કરશે અને તે મતદાન મથકે ફરીથી મતદાન, લેવા માટે દિવસ નક્કી કરશે અને સમય નક્કી કરશે અને એવી રીતે નક્કી કરેલ દિવસ અને એવી રીતે નક્કી કરેલ સમય પોતે યોગ્ય ગણે તેવી રીતે જાહેર કરશે; અથવા

(ખ) તેને એવી ખાતરી થાય કે તે મતદાન મથકે ફરીથી મતદાન થવાના પરિણામે ચૂંટણીના પરિણામ ઉપર કોઈ રીતે અસર થશે નહિ અથવા કાર્યરીતીમા ભૂલ અથવા અનિયમસરતા મહત્વની નથી, તો ફરીથી ચૂંટણી કરવા માટે અને ચૂંટણી પૂરી કરવા માટે એમને યોગ્ય લાગે તેવા આદેશો ચૂંટણી અધિકારી ઉપર કાઢશે.

(૩) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી પંચને રીપોર્ટ મોકલવામાં આવ્યો હોય ત્યારે, ચૂંટણી અધિકારી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી મતદાનની ગણતરી શરૂ કરવા માટેની સ્પષ્ટ મેળવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમ કરી શકાશે નહિ.

(૪) નિયમો ૧૯(૨), ૨૦ થી ૪૬ ની જોગવાઈઓ, જેવી રીતે અસલ સૂચિત મતદાનના સંબંધમાં લાગુ પડે છે તેમ ફરી મતદાન લેવાના સંબંધમાં, જોઈતા ફેરફારો સાથે, લાગુ પડશે.

૫૧. Death of Candidate of recognized Political Party before Poll.

(1) If a Candidate set up by a recognised Political Party,

(a) dies at any time after 11.00 A.M. on the last date for making nominations and his nomination is found valid on scrutiny under rule 8; or

(b) Whose nomination has been found valid on scrutiny under rule 8 and who has not withdrawn his Candidature under rule 11, dies, and in either case, a report of his death is received at any time before the publication of the list of contesting candidates under rule 16, or

(c) dies as a Contesting Candidate and a report of his death is received before the Commencement of the Poll, the Returning Officer shall upon being Satisfied about the fact of the death of the Candidate, by order announce an Countermanding of the Poll to a date to be notified later and report fact to the state election Commission and also to the appropriate authority:

Provided that no order for Countermanding of a Poll shall be made in a case referred to in clause (a) except after the scrutiny of all the nominations including the nomination of the deceased candidate.

(2) The State election Commission shall on receipt of a report from the Returning officer under clause the (c) of sub-rule (1), call upon the recognised Political Party, whose candidate has dies to nominate another Candidate for the said Poll within days stated in the notice, issued to such recognized political party and the provisions of rule 5 to 16 shall, so far as may be apply in relation to such nomination as they would apply to other nominations.

Provided that no person who has given a notice of withdrawal of his candidature under rule 11 before the countermanding of the Poll shall be ineligible for being nominated as a candidate for the election after such Countermanding.

(3) Where a list of Contesting candidates had been published under rule 16 before the countermanding of the poll under under sub-rule (1), the Returning Officer shall again prepare and publish a fresh list of contesting candidates under that rule so as to include the name of the candidate who has been validly nominated under sub-rule (2)

Explanation :- For the purposes of this rule “recognised political party” means a political party as defined in the Gujarat Elections to the Institutes of local self Government (Reservation and Allotment of Election Symbols) Order 2012”.

ભાગ-૩-ક

વીજાણું મતદાન યંત્રો દ્વારા મતદાન

૫૧-ક વીજાણું મતદાન યંત્રોની ડીઝાઈન :-

દરેક વીજાણું મતદાન યંત્ર (જેનો આમાં હવે “મતદાન યંત્ર” તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે) માં એક નિયંત્રણ એકમ અને એક મતદાન એકમ રહેશે અને તે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ માન્ય કરે તેવી ડીઝાઈનનું રહેશે.

૫૧-ખ ચૂંટણી અધિકારીએ મતદાન યંત્ર તૈયાર કરવા બાબત :-

- (૧) મતદાન યંત્રનું મતદાન એકમ, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ નિર્દિષ્ટ કરે એવી વિગતો ધરાવતું એવી ભાષા અથવા ભાષાઓમાં હોવું જોઈશે;
- (૨) મતદાન એકમમાં ઉમેદવારોના નામની ગોઠવણી, ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીમાં હોય એ જ ક્રમમાં હોવી જોઈશે;
“After the names of candidates are arranged on the balloting unit, there shall be a column thereunder, namely” None of The Above (NOTA)”and Symbol of [:] shall be assigned against it.”
[શ. વિ. અને શ. ગુ. નિ. વિભાગના નોટીફિકેશન નં. કેવી-૨૮૩નો ૨૦૧૫-એનપીએલ-૪૫૧૦-૫૮૧૮-એમ, તા. ૫-૧૧-૨૦૧૫ થી ઉમેરેલ છે.]
- (૩) જો બે અથવા તેથી વધુ ઉમેદવારોના નામ સરખા હોય, તો તેમના વ્યવસાય અથવા રહેઠાણથી અથવા ચૂંટણી અધિકારી યોગ્ય ગણે તેવી બીજી કોઈ રીતે ઉમેરો કરીને, અલગ પાડવું જોઈશે;
- (૪) આ નિયમની પુર્વવર્તી જોગવાઈઓને આધીન રહીને ચૂંટણી અધિકારીએ-
- (ક) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના નામ અને પ્રતિકો ધરાવતું લેબલ મતદાન એકમમાં લગાવવું જોઈશે અને એવી ખાતરી કરવી જોઈશે કે તે એકમ, પોતાના સીલ અને હાજર રહેલા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના સીલ અથવા તેમના ચૂંટણી એજન્ટો લગાવવા માગતા હોય તે સીલ લગાડશે.
- (ખ) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ગોઠવવી જોઈશે અને નિયંત્રણ એકમમાંનું કેન્ડીડેટ સેટ સેક્શન બંધ કરવું જોઈશે અને પોતાના સીલ અને હાજર રહેલા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના સીલ અથવા તેમના ચૂંટણી એજન્ટો લગાવવા માંગતા હોય તે સીલ લગાવીને બંધ કરવું જોઈશે.

૫૧-ગ મતદાન મથકની ગોઠવણી :-

- (૧) દરેક મતદાન મથકની બહાર ખુબ સ્પષ્ટ રીતે દેખાય તે રીતે -
- (ક) મતદાનનો વિસ્તાર, તે મતદાન પર મત આપવા પાત્ર મતદારો અને જ્યાં મતદાન વિસ્તારમાં એક કરતાં વધુ મતદાન મથક હોય ત્યાં મત આપવા પાત્ર મતદારોની વિગતો દર્શાવતી નોટિસ અને
- (ખ) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીની નકલ પ્રદર્શિત કરવી જોઈશે.
- (૨) દરેક મતદાન મથકમાં, મતદારને કોઈ ન જુએ તે રીતે મત આપી શકે તે હેતુથી એક કે વધુ મત કુટિરો ગોઠવવી જોઈશે.
- (૩) ચૂંટણી અધિકારીએ દરેક મતદાન મથક પર એક મતદાન યંત્ર તથા મતદારયાદીના સંબંધિત ભાગની નકલો તથા ચૂંટણી કરાવવા જરૂરી હોય તેવી ચૂંટણીને લગતી સામગ્રી પુરી પાડવી જોઈશે.
- (૪) પેટા નિયમ (૩) ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા સિવાય, ચૂંટણી અધિકારી, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની પુર્વમંજૂરીથી એક જ સ્થળે આવેલા બે કે તેથી વધુ મતદાન મથકો માટે એક સામાન્ય મતદાન યંત્ર પુરૂ પાડી શકશે.

૫૧-ઘ મતદાન મથકોમાં દાખલ થવા બાબત :- પ્રમુખ અધિકારી મતદાન મથકમાં કોઈ એક જ સમયે કેટલા મતદારોને દાખલ કરવા તેની સંખ્યા નિયમન કરશે અને તેમાં નીચેના સિવાયની તમામ વ્યક્તિઓને બહાર કાઢી મુકશે.

- (ક) મતદાન અધિકારીઓ;
- (ખ) ચૂંટણીના સંબંધમાં ફરજ પરના રાજ્ય સેવકો;
- (ગ) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે અધિકૃત કરેલ વ્યક્તિઓ;
- (ઘ) ઉમેદવારો, તેઓના ચૂંટણી એજન્ટો અને નિયમ-૨૧ના પેટા નિયમ (૪) ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને દરેક ઉમેદવારોના એક મતદાન એજન્ટ;
- (ચ) મતદારના હાથમાં તેડેલું બાળક;
- (છ) જેઓ મદદ વિના હરીફરી શકતા ન હોય તેવા અંધ અથવા અશક્ત મતદાર સાથે આવેલી વ્યક્તિ; અને
- (જ) મતદારને ઓળખવાના હેતુ માટે પ્રમુખ અધિકારી વખતોવખત પ્રવેશવા દઈ શકે તેવી બીજી વ્યક્તિ.

૫૧-ચ મતદાન માટે મતદાન યંત્ર તૈયાર કરવા બાબત :-

- (૧) મતદાન મથકે વપરાતા દરેક મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ સાથે નીચેની નિશાનીવાળા લેબલો હોવા જોઈશે.
- (ક) નગરપાલિકા કોઈ વોર્ડનો અનુક્રમ નંબર અને જો તેનું નામ હોય તો તે નામ;
- (ખ) મતદાન મથક અથવા મથકોનો અનુક્રમ નંબર અને નામ;
- (ગ) એકમનો અનુક્રમ નંબર; અને
- (ઘ) મતદાનની તારીખ.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાનના આરંભની તરત પહેલાં, હાજર મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને, મતદાન યંત્રમાં કોઈ મત નોંધાયેલ નથી અને તે પેટા નિયમ (૧) માં ઉલ્લેખેલા લેબલ ધરાવે છે એમ નિદર્શન કરવું જોઈશે.
- (૩) મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમની સલામતી માટે પેપરસીલનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારીએ પેપરસીલ ઉપર તેની પોતાની સહી કરવી જોઈશે અને તેની પર સહી કરવા ઈચ્છતા હાજર મતદાન એજન્ટોની તેના ઉપર સહી લેવી જોઈશે.
- (૪) પ્રમુખ અધિકારીએ, ત્યાર પછી આ રીતે સહી કરેલું પેપરસીલ નિયંત્રણ એકમમાં તે માટેની જગામાં લગાડવું જોઈશે અને તેને સુરક્ષિત રાખવું જોઈશે અને સીલ લગાડવું જોઈશે.
- (૫) નિયંત્રણ એકમ સુરક્ષિત રાખવા વપરાતું સીલ એ રીતે લગાડવું જોઈશે કે સીલ કર્યા પછી સીલ તોડ્યા વિના “પરિણામ માટેનું બટન” દબાવી શકાય નહીં.
- (૬) નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું જોઈશે અને તેને સલામત રાખવું જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોને બરાબર દેખાય એ રીતે મુકવું જોઈશે અને મતદાન એકમ મત કુટિરમાં મૂકવું જોઈશે.

૫૧-છ મતદાન યંત્ર ધ્વારા મતદાન કરવાની કાર્યરીતિ :-

- (૧) મતદાન અધિકારીએ મતદારને મતદાન કરવાની પરવાનગી આપતા પહેલાં;
- (ક) નમૂના ૧૭-ક માં મતદારોના રજિસ્ટરમાં, મતદારયાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં નોંધેલ હોય તેવા મતદારનો હોય તેવો મતદારનો મતદારયાદી નંબર નોંધવો જોઈશે.
- (ખ) સદરહું રજિસ્ટરમાં તે મતદારની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન મેળવવું જોઈશે; અને
- (ગ) મતદારયાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં તેને મત આપવા દેવામાં આવેલ છે તે દર્શાવવા માટે મતદારના નામ સામે નિશાની કરવી જોઈશે.

પરંતુ કોઈપણ મતદારની મતદારોના રજિસ્ટરમાં તેની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન વિના મત આપવા દેવામાં આવશે નહીં.

- (૨) કોઈપણ પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી અથવા કોઈપણ બીજા અધિકારી માટે, મતદારોના રજિસ્ટર ઉપર મતદારના અંગુઠાની નિશાનીની છાપ ખરાઈ કરવાનું જરૂરી રહેશે નહીં.

૫૧-જ મતદાન મથકની અંદર મતદારોના મતદાનની ગુપ્તતાની જાળવણી અને મતદાનની કાર્યરીતી બાબત :-

- (૧) નિયમ-૫૧-ઢ હેઠળ મતદાન કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવેલી હોય તે દરેક મતદારે, મતદાન મથકની અંદર મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી જોઈશે અને તે હેતુ માટે આમાં હવે પછી જણાવેલી મતદાન કાર્યરીતીનું પાલન કરવું જોઈશે.
- (૨) મત આપવાની પરવાનગી મળ્યા પછી તુરત જ, મતદારે, પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવતા મતદાન અધિકારી તરફ આગળ વધવું જોઈશે. તેઓ નિયંત્રણ એકમનું યોગ્ય બટન દબાવીને, મતદારનો મત નોંધવા માટે મતદાન એકમને કાર્યરત કરશે.
- (૩) મતદાન કરે ત્યાર પછી તરતજ,
- (ક) મતદાન કુટીર તરફ આગળ જવું જોઈશે;

- (ખ) “record his vote by pressing the button on the balloting unit against the name and symbol of the candidate or where the election is being held for more than one seat in the ward, the candidates to whom he intends to vote :

Provided that the voter shall be at liberty not to vote in favour of any candidate or the candidates, as the case may be, whose names are shown on the balloting unit in case where he does not intend to vote in favour of any such candidate or the candidates and if he intends to do so, he shall be entitled to press the button on the balloting unit against “NOTA”.

[શ.વિ. અને શ.ગૃ. નિ. વિભાગના નોટીફિકેશન નં. કેવી-૨૮૩ નો ૨૦૧૫-એનપીએલ-૪૫૧૦-૫૮૧૮-એમ, તારીખ ૫-૧૧-૨૦૧૫ થી નિયમ-૫૧-૪ પેટા નિયમ-૩(ખ) ના બદલે ઉપરનો મજકૂર મૂકેલ છે]

- (ગ) મતદાન કુટીરમાંથી બહાર આવવું જોઈશે અને મતદાન મથક છોડી જવું જોઈશે.
- (ઘ) દરેક મતદારે વિલંબ કર્યા વિના મત આપવો જોઈશે.
- (ચ) જ્યારે બીજો કોઈ મતદાર મતદાન કુટીરમાં હોય, ત્યારે કોઈપણ મતદારને, તેમાં દાખલ થવા દેવામાં આવશે નહીં.
- (ઠ) નિયમ-૫૧-છ અથવા ૫૧-ઠ હેઠળ મતદાન કરવાની પરવાનગી મળેલ કોઈ મતદાર, પ્રમુખ અધિકારીએ ચેતવણી આપ્યા પછી, સદરહુ નિયમોમાં જણાવ્યા પ્રમાણેની કાર્યરીતીનું પાલન કરવાની ના પાડે, તો પ્રમુખ અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારીના આદેશ હેઠળ મતદાન અધિકારી આવા મતદારને મત આપવા દેશે નહીં.
- (ડ) પેટા નિયમ (ઠ) હેઠળ મતદારને મત આપવા દેવામાં આવેલ ન હોય ત્યારે, પ્રમુખ અધિકારીએ, નમુના-૧૭-ક મુજબના મતદારના રજીસ્ટરમાં, મતદારના નામની સામે, “મતદાન કાર્યરીતીનો ભંગ કરવામાં આવ્યો છે” તે મતલબની નોંધ કરવી જોઈશે અને તેની નીચે પોતાની સહી કરવી જોઈશે.

૫૧-ઝ અંધ અથવા અશક્ત મતદારોના મતો નોંધવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે અંધ અથવા શારીરિક અશક્તતાને કારણે મતદાર મતદાન યંત્રના મતદાન એકમ ઉપરના પ્રતિકો ઓળખી શકે તેમ નથી અથવા કોઈનો મદદ વિના તેના ઉપરનું યોગ્ય બટન દબાવીને પોતાના મત નોંધી શકે તેમ નથી, તો પ્રમુખ અધિકારીએ મતદારને તેની સાથે અને તેની ઈચ્છા અનુસાર મત નોંધવા માટે, અઢાર વર્ષ કરતાં ઓછી ઉંમરના ન હોય તેવા સાથીને મત કુટીરમાં લઈ જવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

પરંતુ કોઈ વ્યક્તિને તે જ દિવસે કોઈ મતદાન મથકે એક કરતાં વધુ મતદારના સાથી તરીકે કામ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહીં.

વધુમાં, આ નિયમ હેઠળ કોઈપણ દિવસે મતદારના સાથીદાર તરીકે કામ કરવાની કોઈ વ્યક્તિને પરવાનગી આપવામાં આવે તે પહેલાં, તે વ્યક્તિને એવો એકરાર કરવાનું ફરમાવવું જોઈશે કે તે મતદાર વતી તેણે નોંધેલ મત ગુપ્ત રાખશે અને તેણે તે દિવસે કોઈપણ બીજા મતદાન મથકે કોઈપણ બીજા મતદારના સાથી તરીકે કામ કરેલ નથી.

- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, આ નિયમ હેઠળના તમામ કેસોનું રેકર્ડ નમુના-૧૨ માં રાખવું જોઈશે.

૫૧-૨ મતદારનો મતદાન નહીં કરવાનો નિર્ણય :-

- (૧) મતદાર નમુના ૧૭-ક માં મતદારોના રજીસ્ટરમાં તેનો મતદાર યાદી ક્રમાંક યોગ્ય રીતે નોંધાયા પછી અને નિયમ-૫૧-છ ના પેટા નિયમ-(૧) હેઠળ ફરમાવ્યા પ્રમાણે તેના ઉપર પોતાની સહી અથવા અંગુઠાની નિશાની કર્યા પછી તેનો મત નહીં આપવા માટે નિર્ણય કરે ત્યારે પ્રમુખ અધિકારીએ નમુના ૧૭-ક માં સદરહુ નોંધ સામે તે મતલબની નોંધ કરવી જોઈશે અને આવી નોંધ સામે મતદારની સહી અથવા અંગુઠાની નિશાની મેળવવી જોઈશે.

૫૧-૪ સુપરત કરેલ મતો :-

- (૧) અમુક મતદારો પોતે જ છે એમ જણાવતી વ્યક્તિ, બીજી વ્યક્તિએ આવા મતદાર તરીકે અગાઉ મત આપ્યો હોય તે પછી, મત આપવા દેવા માટે અરજ કરે, તો પ્રમુખ અધિકારી તેની ઓળખ સંબંધી પુછે તે પ્રશ્નોનો સંતોષકારક જવાબ આપે એટલે તેને મતદાન એકમ ધ્વારા મત આપવા દેવાને બદલે રાજ્ય ચૂંટણી પંચ નિર્દિષ્ટ કરે તેવા, સ્વરૂપમાં અને જે ભાષામાં અથવા ભાષાઓમાં હોય તેવી વિગતોવાળું સુપરત કરેલ મતપત્ર પુરૂ પાડવું જોઈશે.

- (૨) આવા દરેક મતદારે તેને સુપરત કરેલ મતપત્ર આપવામાં આવે તે પહેલાં નમુના-૧૪માં પોતાને લગતી નોંધ સાથે પોતાનું નામ લખવું જોઈશે.
- (૩) મતપત્ર મળ્યે તેણે તરતજ
- (ક) મતદાન કુટિર તરફ આગળ વધવું જોઈશે.
- (ખ) ત્યાં મતપત્ર ઉપર તે જેને મત આપવા માંગતો હોય તે ઉમેદવારના પ્રતિક ઉપર અથવા તેની નજીક તે હેતુ માટે પુરા પાડવામાં આવેલ સાધન અથવા વસ્તુથી “X” ચોકડીની નિશાની કરીને તેનો મત નોંધવો જોઈશે.
- (ગ) તેનો મત ગુપ્તરાખી શકાય તેવી રીતે મતપત્રની ગડી કરવી જોઈશે.
- (ઘ) જરૂરી હોય તો પ્રમુખ અધિકારીને મતપત્ર ઉપરનું વિશિષ્ટતાદર્શક ઓળખ ચિન્હ દર્શાવવું જોઈશે.
- (ચ) પ્રમુખ અધિકારીને તે આપવું જોઈશે, જે તે હેતુ માટે ખાસ રીતે રાખેલ પરબીડીયામાં મુકવું જોઈશે, અને
- (છ) મતદાન મથક છોડી જવું જોઈશે.
- (જ) અંધત્વ અથવા શારીરિક અશક્તતાને કારણે આવો મતદાર મદદ વિના તેનો મત નોંધી શકે તેમ ન હોય, તો પ્રમુખ અધિકારીએ તેની ઈચ્છા અનુસાર મત નોંધવા માટે નિયમ-૫૧-ઝ માં જણાવેલી જ કાર્યરીતીને અનુસર્યા પછી અને તે જ શરતોને અધીન રહીને, તેને તેની સાથે એક સાથી લઈ જવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૧-૩ મતદાન દરમ્યાન મતદાન કુટિરમાં પ્રમુખ અધિકારીના પ્રવેશ બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીને જ્યારે પણ મતદાન દરમ્યાન મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશવાની પોતાને જરૂર લાગે ત્યારે તે તેમ કરી શકશે અને કોઈપણ રીતે મતદાન એકમની સાથે ચેંડા કરવામાં અથવા દખલ કરવામાં આવી નથી તેની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી હોય તેવાં પગલાં લઈ શકશે.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીને એવી શંકા કરવાને કારણ હોય કે, મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશેલ મતદાર મતદાન એકમ સાથે ચેડાં કરે છે અથવા અન્યથા તેમાં દખલ કરે છે અથવા મતદાન કુટિરમાં અયોગ્ય રીતે લાંબાગાળા સુધી રહેલ છે, તો તે મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશી શકશે, અને મતદાન સરળ અને વ્યવસ્થિત ચાલતુ રહે તેની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી હોય તેવા પગલાં લઈ શકશે.
- (૩) જ્યારે પણ પ્રમુખ અધિકારી, આ નિયમ હેઠળ મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશે ત્યારે પોતાની સાથે મતદાન એજન્ટો રહેવા માંગતા હોય તો ઈચ્છે, તેમને તેમ કરવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૧-૪ મતદાન યંત્ર પર નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ રાખવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન પુરૂ થયે, મતદાન યંત્ર ઉપર નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ નમુના-૧૭-ખ માં તૈયાર કરવો જોઈશે. અને “નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ” એ શબ્દોવાળા અલગ પરબીડીયામાં તે બંધ કરી દેવો જોઈશે.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, દરેક હાજર મતદાન એજન્ટને મતદાન પુરૂ થયે નમૂના-૧૭-ખ માં કરેલ નોંધોની ખરી નકલ, સદરહુ મતદાન એજન્ટ પાસેથી તે માટેની રસીદ મેળવ્યા પછી પુરી પાડવી જોઈશે અને તેની ખરી નકલ તરીકે પ્રમાણિત કરવી જોઈશે.

51-R Votes Recorded on Electronic voting machine in these rules Provisions of rules 4A, 19 To 23, 30-A, 31, 34, 34 A, 36 to 38, 46 to 48, 50 and 51 shall apply mutatis mutandis in relation to the poll recorded by Electronic Voting Machine and any reference to “ballot Paper” or “ballot box” in these rules, shall construed as “Votes recorded on Electronic Voting Machine”

[શ. વિ. અને શ. ગૃ. નિ. વિભાગના નોટીફિકેશન નં. કેવી-૧૭૪ નો ૨૦૧૩-એનપીએલ-૪૫૧૦-૫૮૧૮-એમ, તારીખ ૧૭-૯-૨૦૧૩ થી નિયમ-૫૧-કયુ પછી ૫૧ આર ઉમેરેલ છે.]

૫૧-ણ મતદાન પછી મતદાન યંત્ર સીલ કરવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન પુરૂ થયે વ્યવહાર્ય હોય તેટલું જલ્દી, વધુ મતો નોંધી ન શકાય તેની ખાત્રી કરવા માટે નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું જોઈશે અને મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમથી છુટું પાડવું જોઈશે.
- (૨) ત્યારબાદ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ આદેશ કરે તેવી રીતે નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ સીલ કરવાં જોઈશે અને અલગ રીતે સુરક્ષિત રાખવા જોઈશે અને તેને સલામત રાખવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલ સીલ, એવી રીતે લગાવવું જોઈશે કે જેથી સીલ તોડ્યા સિવાય એકમ ખોલી શકાય નહીં.
- (૩) મતદાન મથકે હાજર મતદાન એજન્ટોને તેઓ પોતાનાં સીલ લગાવવા ઈચ્છતા હોય તો, તેઓને પણ તેમ કરવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૧-ત બીજા પેકેટ સીલ કરવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ ત્યાર પછી અલગ પેકેટમાં,
- (ક) નિશાની કરેલ મતદાર યાદીની નકલ;
- (ખ) નમુના-૧૭-ક મુજબ મતદારોનું રજીસ્ટર;
- (ગ) નમુના-૧૪ મુજબ સુપરત કરેલા મતપત્રકો અને યાદી ધરાવતું પરબીડીયુ;
- (ઘ) તકરારી મતોની યાદી; અને
- (ચ) સીલબંધ પેકેટમાં રાખવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આદેશ આપેલાં કોઈપણ બીજાં પત્રકો, મુકવાં જોઈશે.
- (૨) દરેક પેકેટ પ્રમુખ અધિકારીના સીલથી અને ઉમેદવાર અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ અથવા તેના મતદાન એજન્ટ કે મતદાન મથક ખાતે હાજર હોય તેની પર પોતાનું સીલ લગાવવા ઈચ્છતા હોય, તો તેના સીલથી સીલ કરવું જોઈશે.

૫૧-થ ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન યંત્રો વગેરે મોકલવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, ત્યારપછી ચૂંટણી અધિકારી આદેશ કરે તેવા સ્થળે, ચૂંટણી અધિકારીને :-
- (ક) મતદાન યંત્ર
- (ખ) નમુના-૧૭-ખ માં નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ.
- (ગ) નિયમ-૫૧-ત ઉલ્લેખેલ સીલબંધ પેકેટ, અને
- (ઘ) મતદાન સમયે વપરાયેલ તમામ બીજા કાગળો.
મોકલવા અથવા મોકલાવવા જોઈશે.
- (૨) ચૂંટણી અધિકારીએ મતોની ગણતરીનો આરંભ ન થાય ત્યાં સુધી, મતદાન યંત્રની સલામત હેરફેર માટે, પેકેટ અને બીજા કાગળોની સલામત કસ્ટડી માટે પુરતી વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે.

૫૧-ઢ મતદાન મુલત્વી રહે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યવાહી :-

- (૧) નિયમ-૪૮ હેઠળ કોઈ મતદાન મથકે મતદાન મુલત્વી રહે તો, જાણે કે નિયમ-૨૦ હેઠળ તે અર્થે નક્કી કરેલ કલાકે મતદાન બંધ થયું હોય તેમ, નિયમો ૫૧-ઢ થી ૫૧-થ ની જોગવાઈઓ વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે.
- (૨) નિયમ-૪૮ના પેટા નિયમ (૩) હેઠળ મતદાન મુલત્વી રાખવાની ભલામણ કરવામાં આવે ત્યારે, એવી રીતે મુલત્વી રહેલ મતદાન વખતે જે મતદારોએ અગાઉ મતદાન કરેલ હોય તેમને ફરીથી મતદાન કરવા દેવામાં આવશે નહીં.
- (૩) ચૂંટણી અધિકારીએ જ્યાં એવું મુલત્વી રાખેલ મતદાન યોજાયું હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને, મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ, નમુના ૧૭-ક મુજબનું મતદાર રજીસ્ટર અને નવું મતદાન યંત્ર સીલબંધ પેકેટમાંથી પુરા પાડવા જોઈશે.

- (૪) પ્રમુખ અધિકારીએ સીલ બંધ પેકેટ હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોની હાજરીમાં ખોલવું જોઈશે અને મુલતવી રાખેલ મતદાન માટે જેને મત આપવાની પરવાનગી આપી હોય તેવા મતદારોના નામની સામે નિશાની કરવા માટે મતદારયાદીની નિશાની કરેલ નકલનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે.
- (૫) એવી રીતે મતદાન મુલતવી રહે તે પહેલાં, મુલતવી રહેલ મતદાન હાથ ધરવાના સંબંધમાં નિયમો-૫૧-ક થી ૫૧-થ ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.

૫૧-ધ બુથ કબ્જે કરવામાં કિસ્સામાં, મતદાન યંત્ર બંધ કરવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીનો એવો અભિપ્રાય થાય કે, કોઈ મતદાન મથક અથવા મતદાન માટે નિયત કરેલ સ્થળે બુથ કબ્જે કરાઈ રહ્યું છે ત્યારે તેણે તરત જ બીજા વધુ મતો ન નોંધાય તેની ખાતરી કરવા માટે મતદાન યંત્રનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું જોઈશે અને નિયંત્રણ એકમથી મતદાન એકમ છુટું કરવું જોઈશે અને ચૂંટણી અધિકારીને તરત જ જાણ કરવી જોઈશે.

૫૬ મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા બાબત :-

- (૧) ચૂંટણીમાં મત નોંધવા અથવા મતગણતરી સાથે સંકળાયેલ દરેક અધિકારી, કારકુન, એજન્ટ અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિએ મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી અને તે જાળવવામાં મદદ કરશે અને (કોઈપણ કાયદાથી અથવા તે હેઠળ અધિકૃત હોય તેવા હેતુ સિવાય) આવી ગુપ્તતાનો ભંગ થાય તેવા પ્રકારની કોઈપણ માહિતી કોઈપણ વ્યક્તિને આપશે નહિ.
- (૨) જે કોઈ વ્યક્તિ ઉપરના પેટા-નિયમ (૧) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તેને, તેનો ગુનો સાબિત થયેથી, કાયદાની જોગવાઈ અનુસાર શિક્ષા કરવામાં આવશે;

ભાગ-૫

સામાન્ય જોગવાઈ

૭૨. ચૂંટણી પ્રક્રિયા સાથે નગરપાલિકા કર્મચારીઓને જોડવા નહિ :-

નગરપાલિકાના કોઈપણ અધિકારી અથવા કર્મચારીને, ચૂંટણી અધિકારી અથવા મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારી, પ્રમુખ અધિકારી, મતદાન અધિકારી, મતગણતરી સુપરવાઈઝર અથવા મતગણતરી મદદનીશ તરીકે નીમી શકાશે નહિ અથવા નગરપાલિકાની ચૂંટણી કરવા સાથે સંકળાયેલ બીજું કોઈપણ કામ સોંપી શકાશે નહિ.

પરંતુ ચૂંટણી અધિકારી, નગરપાલિકા ચલાવતી હોય તેવી પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકો, તરીકે રોકેલ વ્યક્તિઓને પ્રમુખ અથવા મતદાન અધિકારીઓ તરીકે નીમી શકશે.

૭૩. ચૂંટણી દિવસના અગાઉના દિવસે અને ચૂંટણીના દિવસે જાહેર સભાઓ ભરવા ઉપર પ્રતિબંધ :-

- (૧) કોઈપણ વ્યક્તિ, કોઈપણ મતદાન વિસ્તારમાં કોઈપણ ચૂંટણી માટે મતદાન બંધ કરવા માટે નક્કી કરેલ સમયે પૂરા અડતાલીસ કલાકની મુદત દરમિયાન તે મતદાન વિસ્તારમાં કોઈ જાહેર સભા બોલાવી શકશે નહિ, ભરી શકશે નહિ અથવા તેમાં હાજર રહી શકશે નહિ.
- (૨) જે કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તે વ્યક્તિ કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર શિક્ષાને પાત્ર થશે.

૭૪. મતદાર યાદીઓમાં મુદ્રણ અને કારકુની ભૂલો બાબત :-

મતદાર યાદીમાંની કોઈ નોંધ અમુક વ્યક્તિને લગતી છે કે કેમ, તેવો પ્રશ્ન આ નિયમો હેઠળ ચૂંટણી અધિકારીના અથવા પ્રમુખ અધિકારીના નિર્ણય માટે ઉભો થાય તો, યથાપ્રસંગ ચૂંટણી અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી, લેખિતમાં કારણોની નોંધ કરીને, એવો નિર્ણય કરી શકશે કે તેમાં કોઈ કારકુની અથવા મુદ્રણની ભૂલ હોય તે છતાં સદરહુ વ્યક્તિને લગતી નોંધ છે અથવા નથી.

૭૫. મુશ્કેલી દૂર કરવા બાબત :-

અધિનિયમ હેઠળ કોઈ ચૂંટણી કરવા માટે કોઈ મુશ્કેલી ઉપસ્થિત થાય તો, ચૂંટણી અધિકારી, રાજ્ય ચૂંટણી પંચ આપે તેવા કોઈપણ આદેશોને અધીન રહેને, ચૂંટણી યોગ્ય રીતે કરવા માટે પોતે જરૂરી જણાય તેમ અધિનિયમ અથવા નિયમો સાથે અસંગત ન હોય તેવું કોઈ કૃત્ય કરી શકશે નહિ.

પરિશિષ્ટ નંબર ૩

સંસદના અધિનિયમો

ભારતનો ફોજદારી અધિનિયમ-૧૮૬૦માંથી ઉતારા

(૧૮૬૦નો અધિનિયમ-૪૫)

૧૫૩-ક. ધર્મ, જાતિ, જન્મસ્થળ, નિવાસ, ભાષા વગેરે કારણોને લીધે જુદા જુદા જુથો વચ્ચે દુશ્મનાવટને પ્રોત્સાહન આપવા અને સુમેળ જાળવી રાખવાને પ્રતિકુળ એવા કૃત્યો કરવા બાબત.

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ,

- (ક) બોલેલા અથવા લખેલા શબ્દો વડે અથવા ચિન્હો વડે જે કોઈ શકાય તેવી નિશાની વડે અન્ય રીતે, ધર્મ, જાતિ, જન્મ સ્થળ, નિવાસ, ભાષા, જ્ઞાતિ અથવા કોમના કારણે અથવા બીજા ગમે તે કારણે
- (ખ) જુદા જુદા ધાર્મિક માનવજાતિય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથો અથવા જ્ઞાતિઓ અથવા કોમો વચ્ચે દુશ્મનાવટ, ધિક્કારની અથવા દ્વેશની લાગણીઓને પ્રોત્સાહન આપે કે તેમ કરવાની કોશિશ કરે, અથવા
- (ગ) કોઈ ધાર્મિક, માનવજાતિય, ભાષાકીય કે પ્રાદેશિક જુથો અથવા જ્ઞાતિ અથવા કોમ સામે કોઈ વ્યાયામ, હલનચલનો, ક્વાયત અથવા તેવી બીજા પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેનાર ગુનાહિત બળ કે હિંસા વાપરે અથવા વાપરવાની તાલીમ લે અથવા ઈરાદાથી અથવા ગુનાહિત બળ કે હિંસા વાપરશે અથવા વાપરવાની તાલીમ લેશે એવા સંભવની ખબર હોવા છતાં એવી પ્રવૃત્તિ ચલાવે અથવા તેવા ઈરાદાથી કે તેવા સંભવની ખબર હોવા છતાં તેમાં ભાગ લે અને એવી પ્રવૃત્તિથી કોઈને કોઈ રીતે ધાર્મિક, માનવજાતિય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ અથવા જ્ઞાતિ કે કોમના લોકોમાં ભય કે ગભરાટ કે બિન સલામતીની લાગણી જન્મે કે જન્મવાનો સંભવ હોય તો તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બન્ને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૨) ધર્મસ્થાન વગેરેમાં કરેલો ગુનો :- જે કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના કે ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલી મંડળીઓ અંગે પેટા કલમ(૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલ ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર થશે.

૧૫૩-ખ. રાષ્ટ્રીય એકતાને વિધાતક આક્ષેપ કે કથનો કરવા બાબત :-

(૧) બોલેલા અથવા લખેલા શબ્દો કે ચિન્હો વડે કે જોઈ શકાય તેવી નિશાનીઓ વડે કે બીજી રીતે જે વ્યક્તિ.

- (ક) કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓ કોઈ, ધાર્મિક, માનવજાતિય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ કે જ્ઞાતિના સભ્યો હોવાને કારણે સ્થાપિત ભારતના સંવિધાનમાં ખરી શ્રદ્ધા અને નિષ્ઠા ધરાવી જ ન શકે અથવા ભારતના સાર્વભૌમત્વ અને એકતાને પુષ્ટિ આપી જ ન શકે એવો આક્ષેપ કરે અથવા પ્રસિદ્ધ કરે, અથવા
- (ખ) કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓ કોઈ ધાર્મિક “માનવજાતિય” ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ અથવા જ્ઞાતિના કે કોમના સભ્યો હોવાના કારણે તેમને ભારતના નાગરિકો તરીકેના હક્કો અપાય નહીં અથવા તેમના તેવા હક્કો લઈ લેવા જોઈએ એવું કથન કરે, સુચન કરે, સલાહ આપે, પ્રચાર કરે, પ્રસિદ્ધ કરે, અથવા
- (ગ) કોઈ ધાર્મિક, માનવજાતિય, ભાષાકીય અથવા જ્ઞાતિ કે કોમના સભ્યો હોવાના કારણે કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓની જવાબદારી સંબંધી કોઈ કથન, કોઈ સુચન, હિમાયત, અનુરોધ કરે અથવા પ્રસિદ્ધ કરે અને એવું કથન, સુચન, હિમાયત અથવા અનુરોધ એ સભ્યો અને બીજા લોકો વચ્ચે વિખવાદ કે દુશ્મનાવટની અથવા ધિક્કારની કે દુર્ભાવની લાગણી જન્માવે અથવા જન્માવે તેમ હોય, તો તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની શિક્ષા અથવા તે બન્ને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૨) જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના કે ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલા સમુદાયમાં પેટા કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલો ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર થશે.

ચૂંટણી સંબંધી ગુનાઓ.

૧૭૧.ક. ‘ઉમેદવાર’ ચૂંટણી વિષયક હક’ની વ્યાખ્યા

આ પ્રકરણના હેતુઓ માટે

- (ક) ‘ઉમેદવાર’ એટલે કે કોઈપણ ચૂંટણીમાં ઉમેદવાર તરીકે નિયુક્તિ કરવામાં આવેલી કોઈ વ્યક્તિ.
- (ખ) ‘ચૂંટણી હક્ક’ એટલે કોઈ ચૂંટણીમાં ઉમેદવાર તરીકે ઉભા રહેવાનો કે ન ઉભા રહેવાનો કે ઉમેદવારી પાછી ખેંચી લેવાનો અથવા મત આપવાનો કે ન આપવાનો કોઈ વ્યક્તિનો હક.

૧૭૧.ખ. લાંચ

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ...

૧. કોઈ વ્યક્તિને તેનો પોતાનો અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિનો કોઈ ચૂંટણી હક વાપરવા માટે પ્રેરવાના અથવા કોઈ વ્યક્તિને એવો કોઈ હક વાપરવા માટે બદલો આપવાના ઉદ્દેશથી લાભ આપે, અથવા
૨. એવો કોઈ હક વાપરવાના બદલા તરીકે અથવા એવો કોઈ હક વાપરવા બીજા કોઈ વ્યક્તિને પ્રેરવાના અથવા પ્રેરવાની કોશિશ કરવાના બદલા તરીકે પોતાને માટે અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિને માટે કંઈ લાભ લે તે લાંચ લેવાનો ગુનો કરે છે. પરંતુ જાહેર નીતિની જાહેરાત કરવી અથવા સાર્વજનિક કાર્ય કરવાનું વચન આપવું એ આ કલમ હેઠળ ગુનો થતો નથી.
- (૨) જે વ્યક્તિ કંઈ લાભ આપવાની તૈયારી કરે અથવા આપવા કબુલ થાય અથવા મેળવી આપવાની તૈયારી બતાવે અથવા મેળવી આપવાની કોશિશ કરે તે લાભ આપે છે એમ ગણાશે.
- (૩) જે વ્યક્તિ કંઈ લાભ મેળવે અથવા લેવાનું કબૂલ કરે અથવા મેળવવાની કોશિશ કરે તે લાભ લે છે એમ ગણાશે અને જે વ્યક્તિ પોતાનો જે કરવાનો ઈરાદો ન હોય તે કરવાના પ્રેરક હેતુ તરીકે અથવા પોતે જે કર્યું ન હોય તે કરવાના બદલા તરીકે કંઈ લાભ લે તેણે બદલા તરીકે લાભ લીધો છે એમ ગણાશે.

૧૭૧.ગ. ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ :

- (૧) કોઈ ચૂંટણી હક મુક્તપણે ભોગવવામાં જે કોઈ વ્યક્તિ સ્વેચ્છાપૂર્વક દખલ કરે અથવા દખલ કરવાની કોશિશ કરે તે ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ વાપરવાનો ગુનો કરે છે.
- (૨) પેટા કલમ(૧)ની જોગવાઈઓની વ્યાપકતાને બાધ આવ્યા સિવાય જે કોઈ વ્યક્તિ.
 - (ક) કોઈ ઉમેદવારને અથવા મતદારને, તેના ઉપર અથવા જે વ્યક્તિમાં કોઈ ઉમેદવાર અથવા મતદાર હિતધરાવતો હોય તેને કોઈ હાનિ પહોંચાડવાની ધમકી આપે અથવા,
 - (ખ) ઉમેદવારને અથવા મતદારને, તેના ઉપર અથવા જેનામાં હિત ધરાવતો હોય તેના ઉપર ઈશ્વરની અવકૃપા ઉતરશે અથવા તેને પાપ લાગશે એવું માનવા, પ્રેરવા કે પ્રેરવવાની કોશિશ કરે તેણે પેટા કલમ-(૧) ના અર્થ મુજબ તે ઉમેદવાર અથવા મતદારનો ચૂંટણી હક મુક્તપણે ભોગવવામાં દખલ કરી છે એમ ગણાશે.
- (૩) જાહેર નીતિની જાહેરાત કરવી અથવા સાર્વજનિક કાર્યો કરવાનું વચન આપવું અથવા ચૂંટણી હકમાં દખલ કરવાના ઈરાદા વિના માત્ર કાયદેસરનો હક ભોગવવો તે આ કલમના અર્થ મુજબ દખલગીરી છે એમ ગણાશે નહિ.

૧૭૧.ઘ ચૂંટણીમાં ખોટું નામ ધારણ કરવા બાબત :

હયાત કે મૃત્યુ પામેલી અન્ય કોઈ વ્યક્તિના નામે અથવા બનાવટી નામે જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ચૂંટણીમાં મતપત્ર માટે માંગણી કરે અથવા મત આપે તે અથવા જે એવી ચૂંટણીમાં પોતે એક વખત મત આપ્યા પછી તે જ ચૂંટણીમાં તેના પોતાના નામે મતપત્ર માટે માંગણી કરે અને જે કોઈ એવી કોઈ રીતે વ્યક્તિનું મતદાન કરાવવાનું દુષ્પ્રેરણ કરે અથવા તેનો મત મેળવી આપે અથવા મેળવવાની કોશિશ કરે, તે ચૂંટણીમાં ખોટું નામ ધારણ કરવાનો ગુનો કરે છે.

૧૭૧.ચ લાંચ માટે શિક્ષા :-

જે કોઈ વ્યક્તિ લાંચનો ગુનો કરે તેને એક વર્ષ સુધીની બેમાંથી કોઈ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

પરંતુ સરભરારુપે આપેલી લાંચ માટે માત્ર દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સ્પષ્ટીકરણ : સરભરા એટલે જેમાં ખોરાક, પીણાં, મનોરંજન ખાદ્યપદાર્થો રૂપે લાભ હોય તેવા પ્રકારની લાંચ.

૧૭૧.છ (જે કોઈ વ્યક્તિ) ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ માટે અથવા ખોટું નામ ધારણ કરવાનો ગુનો કરે તેને એક વર્ષ સુધીની બેમાંથી કોઈ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૭૧.જ કોઈ ચૂંટણીના સંબંધમાં ખોટું કથન :-

જે કોઈ વ્યક્તિ ચૂંટણીના પરિણામને અસર કરવાના ઈરાદાથી કોઈ ઉમેદવારના અંગત ચારિત્ર્યના અથવા વર્તન સંબંધમાં જે કથન ખોટું હોય અને જે ખોટું હોવાનું પોતે જાણતી હોય અથવા માનતી હોય અથવા જે ખરૂં હોવાનું માનતી ન હોય એ હકીકતનું કથન હોવાનું અભિપ્રેત હોય તેવું કોઈ કથન કરે અથવા પ્રસિદ્ધ કરે તેને દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૭૧.૝ કોઈ ચૂંટણી સંબંધમાં નાણાની ગેરકાયદેસર ચુકવણી :-

જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ઉમેદવારે આપેલા સામાન્ય અથવા ખાસ લિખિત અધિકાર વિના તેની ચૂંટણીનું કામ આગળ ધપાવવાના અથવા તેને ચૂંટી કાઢવાના હેતુથી કોઈ જાહેર સભા ભરવા માટે અથવા કોઈ જાહેરખબર, પરિપત્ર કે પ્રકાશન માટે અથવા બીજી કોઈ પ્રકારે ખર્ચ કરે અથવા કરવાનું અધિકૃત કરે, તેને પાંચસો રૂપિયા સુધીની દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

પરંતુ જો એવા અધિકાર વિના એવું વધુમાં વધુ દસ રૂપિયા સુધીનું ખર્ચ કર્યા પછી કોઈ વ્યક્તિ સદરહું ખર્ચ કર્યા પછી કોઈ વ્યક્તિ સદરહું ખર્ચ કર્યાની તારીખથી દસ દિવસથી અંદર તે ઉમેદવારની લેખિત મંજૂરી મેળવીલે તો તેણે સદરહું ઉમેદવારે આપેલા અધિકારીથી એવો ખર્ચ કર્યો છે એમ ગણાશે.

૧૭૧.ૢ. ચૂંટણીનો હિસાબ ન રાખવા બાબત :-

જે કોઈ વ્યક્તિ તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કાયદા મુજબ અથવા કાયદાનો પ્રભાવ ધરાવતા કોઈ નિયમો મુજબ કોઈ ચૂંટણીમાં અથવા તેના સંબંધમાં થયેલા ખર્ચનો હિસાબ રાખવાનું પોતાના માટે આવશ્યક હોય છતાં એવો હિસાબ ન રાખે તેને પાંચસો રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૫૦૫. સાર્વજનિક ઉપદ્રવ થાય તેવા નિવેદનો :-

(૧) કોઈ વ્યક્તિ

(ક) ભારતના ભૂમિદળ, નૌકાદળ, અથવા હવાઈદળના કોઈ અધિકારી, સૈનિક, નાવિક, અથવા વિમાની બંડ કરે અથવા એવી હેસિયતથી બીજી રીતે પોતાની ફરજની ઉપેક્ષા કરે કે ફરજ ન બજાવે તેવા ઈરાદાથી, અથવા

(ખ) લોકોમાં અથવા લોકોના કોઈ જુથમાં ભય અથવા ગભરાટ પેદા કરવાના અને એથી કોઈ વ્યક્તિ રાજ્ય વિરુદ્ધ અથવા જાહેર શાંતિ વિરુદ્ધ કોઈ ગુન્હો કરી બેસે એવા ઈરાદાથી, અથવા

(ગ) કોઈ વર્ગના અથવા કોમના લોકોને બીજા કોઈ વર્ગ અથવા કોમ વિરુદ્ધ કોઈ ગુનો કરવા માટે ઉશ્કેરવાના ઈરાદાથી અથવા જેથી એમ થવાનો સંભવ હોય એવું કોઈ કથન કરે, અફવા ફેલાવે અથવા રિપોર્ટ પ્રસિદ્ધ કરે તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૨) જુદા જુદા વર્ગો વચ્ચે દુશ્મનાવટ, ધિક્કાર અથવા દ્વેશભાવ ઉત્પન્ન કરતાં અથવા તેને પ્રોત્સાહન આપતાં કથનો : જે કોઈ વ્યક્તિ, ધર્મ, જાતી, જન્મસ્થળ, નિવાસ, ભાષા, જ્ઞાતિ અથવા કોમના કારણે અથવા બીજા ગમે તે કારણે જુદા જુદા ધાર્મિક માનવજાતિય, ભાષાકીય, અથવા પ્રાદેશિક જૂથો અથવા જ્ઞાતિઓ અથવા કોમો વચ્ચે દુશ્મનાવટની ધિક્કારની અથવા દ્વેશની લાગણીઓ ઉત્પન્ન કરવાના અથવા તેને પ્રોત્સાહન આપવાના ઈરાદા અથવા તે ઉત્પન્ન થવાનો અથવા તેને પ્રોત્સાહન મળવાનો સંભવ હોય તેવી અફવાઓ કે ચોંકાવનારા સમાચારવાણું કથન કે રિપોર્ટ કરી પ્રસિદ્ધ કરે કે ફેલાવે તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૩) ધર્મસ્થાન વગેરેમાં કરેલ પેટા કલમ (૨) હેઠળ ગુના : જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના, ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલી મંડળી અંગે પેટા કલમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ કરેલો ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર થશે.

અપવાદ :- એવું કોઈ કથન કરનાર, અથવા અફવા ફેલાવનાર અથવા રિપોર્ટ પ્રસિદ્ધ કરનાર વ્યક્તિને એવું કથન, અફવા અથવા રિપોર્ટ સાચો હોવાનું માનવાને વાજબી કારણ હોય અને તે શુદ્ધ બુધ્ધિથી ઉપર્યુક્ત ઈરાદા વિના એવું કથન કરે, અફવા ફેલાવે અથવા રિપોર્ટ પ્રસિદ્ધ કરે તો આ કલમના અર્થ મુજબ ગુનો બનતો નથી.

ગુજરાત સરકાર

ગૃહ વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર

તા. ૨૨-૯-૨૦૦૦

જાહેરનામું

ક્રમાંક : જીજી-૧૧૫-સીઆરસી-૩૨૯૯-૪૯૪૪-મ.

ફોજદારી
કાર્યરીતિ
અધિનિયમ
૧૯૭૩.

૧૯૭૩ ના ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ-(૧૯૭૪ નો ૨ જો) ની કલમ-૨૧થી મળેલ સત્તાની રૂઠાંચે ગુજરાત સરકાર આથી નીચે મુજબના હુકમો કરે છે.

રાજ્યમાં ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા લોકસભા તથા વિધાનસભાની તથા રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દ્વારા જીલ્લા પંચાયતો, તાલુકા પંચાયતો, મહાનગરપાલિકાઓ, નગરપાલિકાઓ, જેવી સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીની જાહેરાત થાય છે અને ચૂંટણી જાહેર થતાં રાજ્યના તમામ જીલ્લાના જીલ્લા મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ દ્વારા જે તે ચૂંટણી માટે ચૂંટણી અધિકારીઓ, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીઓ, ઝોનલ ઓફિસરો વગેરેની નિમણુક કરવામાં આવે છે અને ચૂંટણીની કામગીરી મુક્ત અને ન્યાયી રીતે કરી શકાય અને કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ પર સંપૂર્ણપણે નિયંત્રણ રાખી શકાય તે માટે આ નિમણુકો ધરાવતા અધિકારીઓને કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ તરીકે નીમીને તેમને ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ-૧૪૪ ના અધિકારો સોંપવા અંગેની દરખાસ્તો કરવામાં આવે છે. ઘણીવાર આવી દરખાસ્તો મોડી મળે છે. કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ જળવાઈ રહે અને ચૂંટણીઓ ન્યાયી અને મુક્ત રીતે થઈ શકે તે હેતુથી કાળજીપૂર્વકની વિચારણાના અંતે નીચે મુજબનું જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવે છે.

જાહેરનામું

રાજ્યમાં જ્યારે જ્યારે ભારતના ચૂંટણી પંચ દ્વારા લોકસભા કે રાજ્ય સભાની બેઠકોની ચૂંટણી જાહેર થાય તથા રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દ્વારા સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓ જાહેર થાય ત્યારે આ ચૂંટણી જે તારીખે યોજાવાની હોય તે તારીખ અગાઉના ૭ (સાત) દિવસથી વધુ નહીં તેટલા સમયથી માંડીને ચૂંટણીની પ્રક્રિયા પુરી થાય ત્યાં સુધીના જ સમયગાળા માટે સંબંધિત જીલ્લાના જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટશ્રી દ્વારા નિમવામાં આવેલ વર્ગ-૨ થી નીચેના સંવર્ગના ન હોય તેવા તમામ ચૂંટણી અધિકારીઓ, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીઓ, ઝોનલ અધિકારીઓ, ખાસ ઝોનલ અધિકારીઓ અને રીઝર્વ ઝોનલ અધિકારીઓ તથા સેક્ટર મેજિસ્ટ્રેટશ્રીઓ સંબંધિત જીલ્લાના જીલ્લા મેજિસ્ટ્રેટશ્રી દ્વારા જે વિસ્તાર માટે અને જે નિશ્ચિત સમયગાળા માટે નિમણુક કરવામાં આવી હોય તે વિસ્તાર અને તે સમયગાળા માટે ભારતીય ફોજદારી અધિનિયમની કલમ-૨૧ હેઠળ ખાસ કાર્યપાલક મેજિસ્ટ્રેટ તરીકેના તથા આ અધિનિયમની કલમ-૧૪૪ના અધિકારો ભોગવશે. આ અધિકારીઓને કયા વિસ્તાર અને સમયગાળા માટે નિમણુક આપવી તે અંગેનો નિર્ણય સંબંધિત જીલ્લા મેજિસ્ટ્રેટશ્રી લેશે.

ગુજરાતના રાજ્યપાલશ્રીના હુકમથી અને તેમના નામે,

(કિર્તિદા બ્રહ્મભટ્ટ)
નાયબ સચિવ
ગૃહ વિભાગ

પ્રતિ,

* * *

પરિશિષ્ટ નંબર ૪

(પ્રકરણ-૧ પારા : ૫)

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ જુદા જુદા તબક્કે બજાવવાની થતી

કામગીરીની રૂપરેખા

૧. નિમણૂક વખતે
૨. મતદાનના અગાઉના દિવસે
૩. મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચીને
૪. મતદાનના કલાકો દરમિયાન
૫. મતદાનની સમાપ્તિ પછી

નિમણૂક વખતે :

૧.૧ જ્યારે તમને નિમણૂકનો હુકમ મળે ત્યારે ત્યારે કાળજીપૂર્વક નીચેની બાબતો ચકાસી લો.

- ક. તમારા મતદાન મથકનું નામ તથા ક્રમાંક.
- ખ. નગરપાલિકા/નગર પંચાયતના જે વોર્ડમાં મતદાન મથક આવેલું છે તેનું નામ.
- ગ. તમારા મતદાન મથકનું ચોક્કસ સ્થળ.

આ માહિતી તમારા નિમણૂક હુકમમાં આપેલી હશે. તમારા પોલીંગ ઓફિસરોના નામ પણ નિમણૂક હુકમમાં મળશે. તેમનો સંપર્ક કરવા પ્રયત્ન કરો તથા તેમના નિવાસસ્થાનો તથા કચેરીના સરનામાં તમારી સાથે રાખો તથા તમારા રહેઠાણ તથા કચેરીના સરનામાં તેઓને આપો.

શક્ય હોય તેટલા બધા જ તાલીમ વર્ગોમાં હાજર રહો. જેથી તમે મતદાન યંત્રના ઉપયોગથી પુરી રીતે પરિચિત થઈ જાવ. તમારી સ્મરણશક્તિ તથા ભુતકાળના અનુભવ પર આધારીત ન રહેવું, તેમને છેતરી શકે છે. સમયાન્તરે સુચનાઓ નોંધપાત્ર રીતે બદલાતી રહે છે.

૧.૨ નીચેની પુસ્તિકાઓ તથા પત્રિકાઓ ધ્યાનથી વાંચો.

- ક. પ્રમુખ અધિકારી માટેની માર્ગદર્શિકા
- ખ. વીજાણું મતદાન યંત્રની નિયમાવલી.
- ગ. ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા પ્રિસાઈટીંગ ઓફિસરોને અગત્યની સૂચના આપતો પત્ર.

૧.૩ પરિશિષ્ટ નંબર ૮ માં આપવામાં આવેલી ચૂંટણી માટેની સામગ્રીઓને ઓળખી લો.

૧.૪ નિયંત્રણ એકમ તથા મત નોંધનાર યંત્ર પરસ્પર કઈ રીતે જોડી શકાય કે અલગ પાડી શકાય અને નિયંત્રણ એકમ કઈ રીતે બંધ કરી શકાય અને સીલ કરી શકાય તેની રીત તથા પધ્ધતિનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરો.

૧.૫ પરિશિષ્ટોમાં આપવામાં આવેલ વૈધાનિક અને બિનવૈધાનિક ફોર્મ કાળજીપૂર્વક વાંચો.

૧.૬ પરિશિષ્ટ નંબર-૧ તથા ૨ માં આપવામાં આવેલ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ ૧૯૬૩ની કલમોના ઉતારા તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમોના ઉતારા મુજબ સંબંધિત કલમો તથા નિયમો ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક વાંચો. જો તમને કાંઈ શંકા હોય તો, તમારા ચૂંટણી અધિકારીશ્રીનો સંપર્ક કરો અને તમારી શંકાઓની સ્પષ્ટતા મેળવો. ક્યારેય મુંજાવેલા રહેવું નહિ.

મતદાનના અગાઉના દિવસે :

૨.૧ મતદાનના દિવસના એક દિવસ અગાઉ મતદાન મથકે વાપરવાની સામગ્રી એકઠી કરવાનું/લઈ જવાનું તમને કહેવામાં આવશે. ખાતરી કરો કે:

- ક. તમને આપવામાં આવેલું નિયંત્રણ એકમ તથા મતદાન એકમ તમારા મતદાન મથક માટેનું જ હોય.
- ખ. નિયંત્રણ એકમનો કેન્ડસેટ સેક્શન યોગ્ય રીતે સીલ કરેલો હોય તથા તેના પર સરનામાંની કાપલી બરાબર બાંધેલી હોય :
- ગ. નિયંત્રણ એકમની બેટરી બરાબર કામ કરતી હોય.
- ઘ. મતદાન એકમ/એકમોને યોગ્ય રીતે સીલ કરવામાં તથા તેની જમણી બાજુ ઉપરના ભાગે તથા તળિયાના ભાગે સરનામાંની કાપલી બરાબર લગાવેલી હોય.
- ચ. મતદાન એકમ પર મતપત્રકનો કાગળ તેના પડદાની સીધી રેખા પર બરાબર લગાડવામાં આવેલ હોય.
- છ. દરેક મતદાન એકમમાં યોગ્ય જગ્યાએ સરકતી સ્વીચ ગોઠવવામાં આવી હોય.
- જ. પરિશિષ્ટ નંબર-૮માં જણાવેલી ચૂંટણી સામગ્રી જરૂરી માત્રામાં પૂરી પાડવામાં આવી હોય.
- ઝ. પેપર સીલનાં અનુક્રમ નંબરો ચકાસો.
- ટ. એ ખાતરી કરવા મતદાર યાદી ચકાસશે કે :
 ૧. પૂરવણીની યાદી નકલો આપવામાં આવી હોય.
 ૨. મતદાર યાદીના ભાગનો અનુક્રમ તથા પૂરવણી યોગ્ય રીતે આપવામાં આવી હોય,
 ૩. ઉપયોગમાં લેવામાં આવનાર મતદાર યાદીમાં અનુક્રમમાં પાના નંબર આપવામાં આવ્યા હોય.
 ૪. મતદારોના છાપેલા અનુક્રમને સુધારવામાં આવ્યા ન હોય તથા તેના સ્થાને કોઈ નવા નંબર આપવામાં આવ્યા ન હોય.
 ૫. પૂરવણી મુજબની કારકૂની ભૂલ અથવા બીજી ભૂલોને કારણે થયેલા સુધારો તથા રદ કરવામાં આવેલ નામોનો સમાવેશ હોય.
- ઠ. ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની તમને આપવામાં આવેલી યાદી તપાસી લો. આ યાદીમાં આપેલાં ઉમેદવારોના નામો તથા પ્રતિકો મત નોંધવાના યંત્ર પર મતપત્રક (નોટા સહિત) સાથે મળવા જોઈએ તથા તેજ ક્રમમાં હોવા જોઈએ આ ચકાસી લો.
- ડ. તમને આપવામાં આવેલ અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ ચકાસી ખાતરી કરો કે તે પૂરતા પ્રમાણમાં છે, તેનું ઢાંકણું બરાબર બંધ છે, જો ન હોય તો મીણબત્તી કે લાખ તે વડે બંધ કરો.
- ઢ. તમારું રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દર્શાવતું પિત્તળનું સીલ તથા ચોકડીની નિશાનીવાળો (એરો કોસમાર્ક) રબ્બર સ્ટેમ્પ ચકાસી લો. રબ્બર સ્ટેમ્પના બન્ને છેડા પર ચોકડીની નિશાની લગાડેલી છે તથા સ્ટેમ્પ પેડ કોરૂ નથી તેની ખાતરી કરો. જો તમારૂ મતદાન મથક કામ ચલાઉ બાંધકામનું હોય તો તમારા ચૂંટણીના કાગળીયાઓ રાખવા યોગ્ય કદની લોખંડની પેટી મેળવી લો.
- ણ. જો તમને તમારા મતદાન મથકે જવાના પ્રવાસ કાર્યક્રમ તેના માર્ગ વિષે શંકા હોય, તો તે વિષે સ્પષ્ટ થઈ જાવ. ઉપડવાના સ્થળ, સમય તથા સાધનની ખાતરી કરો.

૨.૨ ક. મતદાનના આગળના દિવસે સાંજના ચાર વાગ્યા પહેલાં મતદાન મથકે પહોંચી જાવ તથા ખાતરી કરો કે :

૧. મતદાન મથકે સ્ત્રી તથા પુરૂષ મતદારોની અલગ લાઈન કરવા તથા તેમને બહાર રાહ જોવા માટે પુરતી જગ્યા હોય,
૨. મતદારોના દાખલ થવાના તથા બહાર જવાના અલગ માર્ગો હોય:
૩. મત આપવા માટેની મતદાન કુટિરમાં પૂરતો પ્રકાશ હોય :

૪. મતદાર વિસ્તાર તથા મતદારોની વિગતો સુસ્પષ્ટ રીતે લગાડવામાં આવી હોય,
૫. ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદી સુસ્પષ્ટ રીતે લગાડવામાં આવી હોય,
- ૨.૨ ખ. મતદારોની ઓળખ માટે તમને જરૂર પડવાની હોય તેવા સ્ત્રી સહાયક સહિત સાથીની નિમણૂક કરો.
- ૨.૨ ગ. તમે તમારા પોલીંગ ઓફિસરો તથા મતદાન એજન્ટો ક્યાં બેસશે તે તથા મતદાન યંત્રનું નિયંત્રણ એકમ ક્યાં ગોઠવાશે તે નક્કી કરી લો.
- ૨.૨ ઘ. મતદાન મથકે લગાડેલા કોઈપણ પક્ષના કોઈપણ નેતાનો ફોટો દૂર કરો અથવા તેમને પૂર્ણ રીતે ઢાંકી દો.
- ૨.૩ મતદાન સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી તથા તમને સોંપવામાં આવેલ મતદાનની સામગ્રી તથા મતદાન યંત્ર પરત સોંપવામાં આવે ત્યાં સુધી મતદાન યંત્ર તથા મતદાનની સામગ્રી તમારા જ કબજામાં રહેવી જોઈએ. મતદાન મથકે તમે પહોંચો તે ક્ષણથી જ મતદાન યંત્ર તથા મતદાનની સામગ્રી તમારા અથવા તમે નક્કી કરો તે પોલીંગ ઓફિસરના હવાલામાં રહેવા જોઈએ. તમારા કે તમે નક્કી કરો તે પોલીંગ ઓફિસર સિવાયની વ્યક્તિ અથવા તો મતદાન મથકે ફરજ પરના પોલીસના કબજામાં મતદાન યંત્ર કે મતદાન સામગ્રી રહેવાં જોઈએ નહિં.

મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચીને :

- ૩.૧ મતદાન શરૂ થવામાં નિયત સમયની ૭૫ મીનીટ પહેલાં તમે તથા તમારી પાર્ટી મતદાન મથકે પહોંચી જાવ તેની કાળજી રાખો. પહોંચીને મતદાન યંત્ર તથા ચૂંટણીની સામગ્રી ચકાસી લો.
- ૩.૨ મતદાન એજન્ટોના નિયુક્તિપત્રો ચકાસી લો તથા તેમને ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ ૩૨ તથા ૫૨(જ)ની સમજૂતિ આપો. તેને બેસવાનું સ્થાન આપો તથા તેમને જવા આવવા માટે પ્રવેશપત્રો આપો. પ્રકરણ ૧૩માં જણાવેલ નમુના નંબર-૧ મુજબનું એકરારનામું જે પરિશિષ્ટ નંબર-૧૫ થી આપેલ છે તે મોટેથી વાંચો.
- ૩.૩ તમારી પાર્ટીમાંથી જો કોઈ પોલીંગ ઓફિસર કે પટાવાળા ન આવ્યા હોય તો તેની જગ્યાએ બીજા પોલીંગ ઓફિસર કે પટાવાળાની નિમણૂક કરવાની વ્યવસ્થા કરો.
- ૩.૪ મતદાન શરૂ થવાના સમયની એક કલાક પહેલાં મતદાન યંત્ર તૈયાર કરો.
- ૩.૫ પ્રતિકૃતિ મતદાન (Mock Poll) કરો [મોકપોલમાં મોટા(ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ)નો સમાવેશ કરી શકાય] તથા મતદાન યંત્ર ચોખ્ખું કરી નાખો.
- ૩.૬ વાદળી રંગનું પેપરસીલ ગોઠવો તથા નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગને બંધ કરો.
- ૩.૭ અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ એ રીતે ગોઠવો કે તે ઢોળાઈ જાય નહિં.

મતદાનના કલાકો દરમિયાન :

- ૪.૧ નિયત સમયે જ મતદાન શરૂ થાય તેની કાળજી લો. જો કોઈ પૂર્વ તૈયારીઓ બાકી રહી ગઈ હોય તો પણ કેટલાક મતદારોને નિયત સમયે પ્રવેશ આપી દો.
- ૪.૨ ચાલુ મતદાને અસાધારણ ગૂંચવાળા કેસો ઉપસ્થિત થવા સંભવ છે. તેને તમારી જાતે હલ (નિકાલ) કરો તથા પોલીંગ ઓફિસરોને તેમની સામાન્ય ફરજો ચાલુ રાખવા દો.

આવા કેસો-

- ક. પડકારાયેલા (વાંધા લેવાયેલા) મતો (પ્રકરણ ૧૫),
- ખ. ઓછી વયના મતદાર દ્વારા મતદાન (પ્રકરણ ૧૫),
- ગ. અંધ અથવા અશક્ત મતદાર દ્વારા મતદાન (પ્રકરણ ૧૯),
- ઘ. મતદાન ન કરવા ઈચ્છતા મતદારો (પ્રકરણ ૨૦),
- ચ. ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર ચૂ. ફ. પ્ર. (ઈ.ડી.સી.) પર મતદાન થયેલ મતદારો (પ્રકરણ ૨૧),
- છ. સુપરત મતો (પ્રકરણ ૨૨),

- જ. મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ (પ્રકરણ ૧૮),
- ઝ. મતદાન મથક ખાતે ગેરવ્યવસ્થા ભરેલું વર્તન કરતી અને શિસ્તબદ્ધ ન હોય તેવી વ્યક્તિઓને દુર કરવી (પ્રકરણ ૧૪),
- ટ. રમખાણો, હુલ્લડ અથવા અન્ય કોઈ કારણસર મતદાન મુલતવી રાખવું. (પ્રકરણ ૨૩),
- ૪.૩ દર બે કલાકે મતદાન બાબતની આપની ડાયરીની બાબત નંબર ૧૮ના સંકલન માટે આંકડાકીય માહિતિ એકઠી કરો અને આ માહિતી નિયત નમુનાના પત્રકમાં ભરવાની નોંધ રાખો. આ પત્રક પરિશિષ્ટ નંબર ૩૨થી આપેલ છે.
- ૪.૪ મતદાન મોડું શરૂ થયું હોય તો પણ નિશ્ચિત સમયે મતદાન સમાપ્ત કરો. આ સમયે કતારમાં ઉભી રહેલી વ્યક્તિઓને તમારી સહી સાથેની ૧ થી શરૂ થતા અનુક્રમ નંબરોવાળી કાપલી આપો. નિશ્ચિત સમયબાદ કતારમાં કોઈ વધારાની વ્યક્તિ ન જોડાય તેની ખાત્રી કરો.

મતદાન પુરું થયા બાદ :

- ૫.૧ પ્રકરણ ૨૪ અને ૨૬માં આપેલી સૂચનાઓ મુજબ વોટીંગ મશીનને/મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમને બંધ કરો અને સીલ મારો. મતદાન એકમ-નિયંત્રણ એકમ કે અન્ય ચૂંટણી સાધન સામગ્રીને એક વખત સીલ થાય તે પછી સીલ તોડવા હરગીજ પ્રયત્ન કરશો નહિ.
- ૫.૨ મહિલા મતદારો કે જેઓએ મત આપ્યો છે તેની સંખ્યાની ખાતરી કરો. આ માહિતી પરિશિષ્ટ નંબર ૩૦ થી આપેલ આંકડા દર્શાવતા પત્રક ઉપરથી મળી શકશે.
- ૫.૩ નમુના નંબર ૧૭ (ખ)નું ફોર્મ પૂરું કરો. (નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ અને પેપર સીલ એકાઉન્ટ) મતદાન સમાપ્ત થયે હાજર રહેલ દરેક મતદાન એજન્ટને, પ્રકરણ-૨૫માં જણાવેલ નમુના નંબર ૧ ના ભાગ-૪ ના એકરારનામા પર પહોંચી લઈને નમુના નંબર ૧૭ (ખ) ના ફોર્મની પ્રમાણિત ખરી નકલ પૂરી પાડો. ત્યાર બાદ એકરારની અન્ય વિગતો પૂરી કરો.
- ૫.૪ તમારી પરિશિષ્ટ નંબર ૨૬ થી આપેલ નમુના નંબર ૬ ની ડાયરી પૂરી કરો.
- ૫.૫ પ્રકરણ-૨૭માં દર્શાવેલી સૂચનાઓ મુજબ ચૂંટણીને લગતા તમામ કાગળોને સીલ કરો.
- ૫.૬ પાંચ વૈધાનિક કવરનું પ્રથમ પેકેટ તૈયાર કરો.
- ૫.૭ નવ કવરનું બીજું પેકેટ તૈયાર કરો.
- ૫.૮ સાત બાબતોનું ત્રીજું પેકેટ તૈયાર કરો.
- ૫.૯ અન્ય તમામ બાબતોનું ચોથું પેકેટ તૈયાર કરો.
- ૫.૧૦ સીલ કરેલ વોટીંગ મશીન/મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ અને ચૂંટણીના કાગળોનું સીલબંધ પેકેટ જમા કરવા માટે સંગ્રહ કેન્દ્ર ખાતેની વળતી મુસાફરી માટેના કાર્યક્રમને અનુસરો. સંગ્રહ કેન્દ્ર ખાતે વોટીંગ મશીન/મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ અને અન્ય પેકેટ આપવાની અને પહોંચ મેળવવાની આપની અંગત જવાબદારી છે. આ બાબતમાં રાજ્ય ચૂંટણી પંચ તરફથી પહોંચ મેળવવા માટેની યાદીના ફોર્મનો નમુનો તૈયાર કરેલ છે. આ યાદીના ફોર્મનો નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૮ થી આપેલ છે. તેમાં જણાવેલ નીચેની વિગતો ચકાસી જરૂરી ફેરફાર કરવાનો હોય તો ફેરફાર કરો. આપને નીચે જણાવેલ જુદી જુદી આઠ બાબતો સુપ્રત કરવાની છે તેની નોંધ રાખો.
 - ૧. વોટીંગ મશીન (મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ)
 - ૨. નોંધાયેલા મતનો હિસાબ દર્શાવતું કવર અને પેપર સીલ એકાઉન્ટ,
 - ૩. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર)ના એકરારનામા ધરાવતું કવર.
 - ૪. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર)ની ડાયરી ધરાવતું કવર.
 - ૫. પાંચ કવર ધરાવતું અને “વૈધાનિક કવરો” એવા શબ્દો મોટા અક્ષરો જેની ઉપર લખ્યા છે તે પ્રથમ પેકેટ.
 - ૬. નવ કવર ધરાવતું અને જેની ઉપર મોટા અક્ષરોમાં “અવૈધાનિક” એવા શબ્દો લખ્યા છે તેવું બીજું પેકેટ.
 - ૭. ચૂંટણી સામગ્રીની સાત બાબતો ધરાવતું ત્રીજું પેકેટ અને
 - ૮. તમામ અન્ય બાબતો. જો હોય તો, ધરાવતું ચોથું પેકેટ.

પરિશિષ્ટ નંબર-૫

(પ્રકરણ-૧ ફકરો-૬)

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર) માટેની તપાસ યાદી

બાબત	લેવાનારા પગલાં	નોંધ
૧.	ચૂંટણી અધિકારી પાસેથી તમામ સંબંધિત સૂચનાઓ મેળવી અને હાથવગી રાખવી.	શું મેળવવામાં અને રાખવામાં આવી છે ?
૨	મતદાન ટુકડીના અન્ય સભ્યો સાથે પરિચય કેળવવો અને તેઓની સાથે ગાઢ સંબંધ જાળવી રાખવો.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૩	ચૂંટણી સામગ્રી એકત્રિત કરવી.	શું તમામ ચૂંટણી સામગ્રી અને તે પણ પૂરતા જથ્થામાં અને સંખ્યામાં એકત્રિત કરવાની ખાત્રી કરવામાં આવી છે ?
૪	વોટીંગ મશીનનું મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ [વોટીંગ મશીનમાં નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) ની વિગત સમાવેશ કરેલ છે] મતદાન યાદીની નિશાની કરેલી નકલો, એરો કોસ માર્ક રબ્બર સ્ટેમ્પ, વાદળી રંગનું પેપરસીલ, મતદારનું રજીસ્ટર, મતદારની સ્વીપ વગેરેની તપાસ.	શું આ પ્રમાણે કરવામાં આવ્યું છે ?
૫	મતદાન મથકો ખાતે મતદારો માટે અલગ અલગ પ્રવેશદ્વાર અને બહાર જવાનો રસ્તો.	શું આની ખાત્રી કરવામાં આવી છે ?
૬	મતદાન વિસ્તાર અને તેને ફાળવવામાં આવેલ મતદારોની સંખ્યા જણાવતી સૂચના પ્રદર્શિત કરવી અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીની (નોટા સહિત) નકલ પણ પ્રદર્શિત કરવી.	શું આ બાબત પ્રદર્શિત કરવામાં આવી છે ?
૭	નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોને પરસ્પર જોડી અને બેટરીની સ્વીચ ચાલુ કરવી.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૮	પ્રતિકૃતિ/રીહર્સલ મતદાન યોજવું.	શું યોજવામાં આવ્યું છે ?
૯	નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગ પર વાદળી રંગના પેપર સીલ લગાવવાં.	શું લગાવવામાં આવ્યા છે ?
૧૦	નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગને સીલ કરવું	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૧	મતદાનના પ્રારંભે કરવાનું એકરારનામું.	શું કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૨	મતદાનની શરૂઆતમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર) દ્વારા મતદાનની ગુપ્તતા બાબતે ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ની કલમ-૧૯ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ-૩૨ તથા ૫૧(જ) ની જોગવાઈનું વાંચન.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૩	મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ અને વાદળી રંગના પેપર સીલના ક્રમાંક નંબરને નોંધવા દેવા માટે મતદાન એજન્ટને પરવાનગી આપવી.	શું આવી પરવાનગી આપવામાં આવી છે ?

બાબત	લેવાનારા પગલાં	નોંધ
૧૪	ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીથી નિશાની કરવી અને મતદારોનાં રજીસ્ટર (નમુના નંબર-૧૭(ક) નાં ફોર્મમાં)માં મતદારોની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવવી.	શું આ બાબતે યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી છે ?
૧૫	નિયત વયમર્યાદા કરતાં ઓછી ઉંમર લાગતી હોય તેવા મતદારો પાસે એકરારનામું કરાવવું.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૬	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈટીંગ ઓફિસર)ની ડાયરીનો નિભાવ.	વખતો વખત જેવા અને જ્યારે બનાવો બને તેની નોંધ રાખવામાં આવી છે ?
૧૭	નિશ્ચિત સમયે મતદાનની સમાપ્તિ.	શું આમ કરાવવામાં આવ્યું છે ?
૧૮	નમુના નંબર-૧૭ (ખ)ના ફોર્મમાં નોંધાયેલ મતનો હિસાબ પૂરો પાડવો.	તમામ મતદાન એજન્ટોને પ્રમાણિત નકલો આપવામાં આવી છે ?
૧૯	મતદાનની સમાપ્તિ સમયે કરવાનું એકરારનામું.	શું કરવામાં આવ્યું છે ?
૨૦	વોટીંગ મશીન/મતદાન એકમના તથા નિયંત્રણ એકમ અને ચૂંટણીના કાગળોને સીલ કરવા.	સૂચના મુજબ કરવામાં આવ્યું છે ?

પરિશિષ્ટ નંબર-૬

નમૂનો-૧૫

(જુઓ નિયમ-૪૧ (૧))

ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજી

..... નગરપાલિકાની ચૂંટણી

વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારી,

વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ

સાહેબ,

હું ઉપરના વોર્ડની આગામી ચૂંટણીમાં, જાતે મારો મત આપવા માંગુ છું. ઉપરના વોર્ડ માટેની મતદાર યાદીના અનુક્રમ નંબર પર મારું નામ દાખલ કરેલ છે.

મને વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ ના મતદાન મથક નંબર મતદાન મથકનું નામ એ સ્થળે ચૂંટણી અંગેની ફરજ ઉપર મુકવામાં આવ્યો છે.

મતદાનના દિવસે જે મતદાન મથક ઉપર ફરજ ઉપર હોઉં તે મતદાન મથકે હું મત આપી શકું તે માટે નમૂના-૧૬ મુજબનું ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર મને કાઢી આપવાની વિનંતી કરું છું, તે મને નીચેના સરનામે મોકલી આપશો.

.....
.....

આપનો વિશ્વાસુ,

તારીખ :

()

પરિશિષ્ટ નંબર-૭

નમૂનો ૧૦ - ૬

(જુઓ નિયમ-૧૮-ખ અને ૧૮-ગ)

ચૂંટણી અધિકારીને જાણ કરતો પત્ર

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારી,

વોર્ડ નંબર

વોર્ડનું નામ

..... નગરપાલિકા

મહાશય,

હું નગરપાલિકાની આગામી ચૂંટણીમાં વોર્ડમાંથી ટપાલ દ્વારા મત આપવા માંગું છું. વોર્ડ નંબર છે.

મારું નામ નગરપાલિકા માટેની મતદાર યાદીના ભાગ નંબર માં અનુક્રમ નંબર આગળ દાખલ કરેલ છે.

મને નીચેના સરનામે મતપત્ર મોકલી આપવા વિનંતી છે :-

.....
.....

આપનો વિશ્વાસુ,

સ્થળ :

તારીખ :

.....

પરિશિષ્ટ નંબર-૮

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સમયે જ્યાં ઇલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મશીનનો ઉપયોગ થાય છે તે મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાની સાધનસામગ્રી તથા ફોર્મ/પરબિડીયાની યાદી

..... નગરપાલિકાની ચૂંટણી

વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ મતદાન મથક નંબર _____ મતદાન મથકનું સ્થળ _____

વિભાગ-૧ : મતદાન એકમ, નિયંત્રણ એકમ

અ. નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
૧.	નિયંત્રણ એકમ (નોટાની વિગતો સહિત)	૧
૨.	મતદાન એકમ/એકમો (નોટાની વિગતો સહિત)	ઓછામાં ઓછા એક વધુમાં વધુ ચાર
૩.	મતદારો માટેનું રજીસ્ટર/પત્રક (નમુના નંબર-૧૭-ક)	મતદારોની સંખ્યા પર આધારિત
૪.	મતદારો માટેની સ્ત્રીપ	મતદારોની સંખ્યા પર આધારિત
૫.	નિયંત્રણ એકમ માટે (એડ્રેસ ટેગ) સરનામાવાળી કાપલી	૪
૬.	મતદાન એકમો માટે (એડ્રેસ ટેગ) સરનામાવાળી કાપલી	૧૦
૭.	સુપરત કરેલા મતપત્ર	૧૦૦
૮.	વાદળીરંગના પેપર સીલ ક્રમ નંબર થી	૮
૯.	ચૂંટણી ફરજ પરના કર્મચારી/વ્યક્તિએ મતદાન કરવા માટેના મતપત્રો સાથેનું સીલબંધ પરીબીડીયું	૧

વિભાગ-૨ મતદાર યાદી તથા અન્ય સાધન સામગ્રી

૧.	મતદાર યાદીઓના અદ્યતન સેટ (માર્ક કોપી)	૩
૨.	મતદાન મથકની વિશિષ્ટતાદર્શક નિશાની ધરાવતો રબ્બર સ્ટેમ્પ/સિક્કો	૧
૩.	સુપરત કરેલ મતપત્ર ઉપર નિશાની કરવા માટેના તીરની ચોકડીના નિશાનવાળા એરોકોસ માર્કના રબ્બરના સિક્કા	૩
૪.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી માટે ધાતુનું/પિત્તળનું સીલ (રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દર્શાવતું)	૧
૫.	અવિલોપ્ય શાહી	(૫ સી.સી.ની) ૨ નાની શીશી
૬.	અવિલોપ્ય શાહીની શીશી રાખવા માટે સીગરેટ/પ્લાસ્ટીક બોક્ષ/ પાનમસાલાનો ખાલી ડબ્બો	૧
૭.	ધાતુની પટ્ટી	૧
૮.	શાહી ગાદી જાંબલી રંગનું સ્ટેમ્પ પેડ	૧
૯.	શાહી ગાદી જાંબલી રંગના સ્ટેમ્પ પેડમાં નાખવા માટેની શાહીની શીશી	૧

વિભાગ-૩ અન્ય સ્ટેશનરી તથા સામગ્રી

૧.	બોલપેન	૩ બ્લ્યુ તથા ૧ લાલ રંગની
૨.	સામાન્ય પેન્શીલ	૧
૩.	ફૂલ સ્કેપ કોરા કાગળ	૪ શીટ
૪.	ટાંકણીઓ	૧/૨ પેકેટ
૫.	કાર્બન પેપર (બ્લ્યુ)	૪
૬.	ગુંદરની શીશી	૧
૭.	દિવાસળીની પેટી	૧

અ. નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
૮.	બ્લેડ (પતરી)	૧
૯.	મીણબત્તી	૬ મીણબત્તી
૧૦.	સીલ કરવા માટે લાખ	૧૦ ટુકડા
૧૧.	પેક કરવા માટેના કાગળ (બ્રાઉન પેપર)	૩ શીટ
૧૨.	ચાક સફેદ	૩ સ્ટીક
૧૩.	ડ્રોઈંગ પીન્સ	૨૪ નંગ
૧૪.	મતદાન અંગેની સામગ્રી મુકવા માટેની પોલીથીનની કોથળી અગર શણનો કોથળો	૧
૧૫.	સુતળી/પાતળી વળ આપેલી દોરી	૫૦ ગ્રામ/૨૦ મીટર
૧૬.	સેલોટેપ	૧
૧૭.	સેફ્ટી પીન	૨૦ નંગ
૧૮.	સ્લીપ બુક કોરી	૧
૧૯.	ટેગ મોટી	૨૦ નંગર
૨૦.	મીણીયા દોરાનો દડો	૧
૨૧.	મતદારની આંગળી (આંગળીઓ) ઉપરથી તૈલી અથવા અન્ય કોઈ પદાર્થ દૂર કરવા માટે કાપડનો ટુકડો અથવા ચીથરું	૧/૪ મીટર
૨૨.	મતકુટીર માટેની સામગ્રી (ફોલ્ડ થઈ શકે તેવાં જાડાં પુંઠા)	૨
૨૩.	તપાસ યાદી	૨
૨૪.	રબ્બર બેન્ડ	૨૦ નંગ
૨૫.	વળી શકે તેવા ચાર (ફેક્સીબલ વાયર)ના ટુકડા	૧૦ નંગ

વિભાગ-૪ નમૂના મુજબના કોરા ફોર્મ્સ

૧.	વાંધો ઉઠાવેલા/તકરારી મતોની ફીની અનામત રકમ માટેની પહોંચ બુક (નમુના નં. “ક”)	૧ (૧૦ પાનાની)
૨.	વાંધો ઉઠાવેલા/તકરારી મતોની યાદી માટેના ફોર્મ (નમુના નં. ૧૩)	૨
૩.	ચૂંટણી લડતાં હરિફ ઉમેદવારોની યાદી (નમૂના નં.-૬) (નોટાની વિગતો સહિત)	૨
૪.	નિરક્ષર, અંધ અથવા અશક્ત મતદારોના સાથીઓએ એકરાર કરવા માટેના ફોર્મ (નમૂના નં.-૨)	૨૦
૫.	નિરક્ષર, અંધ અથવા અશક્ત મતદારોની યાદી માટેના ફોર્મ (નમૂના નં.-૧૨)	૨
૬.	મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં, પછીની મતપેટીઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે અને મતદાન પૂરું થયે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાના એકરાર માટેના ફોર્મ (નમૂના નં.-૧)	૨
૭.	મતદાન એકમના મશીનમાં નોંધાયેલ મતોના હિસાબનું ફોર્મ (નમુનો નં. ૧૭-બ)	૨ + હરિફ ઉમેદવારોની સંખ્યા જેટલી હોય તેટલી
૮.	મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમના હિસાબનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૯)	૨

અ. નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
૯.	પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૧૦) વિધાનસભા માટેની મતપેટીઓ ઉપયોગમાં લેવાની હોય ત્યારે જ આ ફોર્મ ભરવું	૨
૧૦.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૬)	૨
૧૧.	પોલીસ અધિકારીને આપવાના ફરિયાદ પત્રના ફોર્મ (નમૂના નં.-૫)	૨૦
૧૨.	મતદારે પોતાની વય અંગે કરવાના એકરાર માટેનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૩)	૨૦
૧૩.	પોતાની વય એકરાર કર્યા પછી મતદાન કર્યું હોય એવા મતદારોની યાદી પોતાના વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય તેવા મતદારોની યાદીનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૪)	૨
૧૪.	સુપરત કરાયેલા મતોની યાદી માટેનું ફોર્મ (નમૂના નં.-૧૪)	૨
૧૫.	મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ પર લગાડવાના લેબલનો નમુનો (નમુનો નં.-૭)	૧૨
વિભાગ-૫ અન્ય ફોર્મ/પત્રકો		
૧.	મતદાન મથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી પુરુષ મતદારોની નોંધ કરવા માટે આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૨
૨.	મતદાન મથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી સ્ત્રી મતદારોની નોંધ કરવા માટે આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૨
૩.	મતદાન પુરૂ થયા બાદ મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમના હિસાબના પરબીડીયાં તથા અન્ય સાધન સામગ્રી સોંપવાની/આપવાની યાદી	૪
૪.	ઉમેદવારો તથા ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાની યાદીનું પત્રક	૧
૫.	પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન મથકે પહોંચ્યા બાદ મતદાનના અગાઉના દિવસે મતદાન મથક તૈયાર કર્યાની માહિતી મોકલવાના અહેવાલનો નમુનો	૩
૬.	મતદાન મથકે મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારી વિગત બતાવતું પત્રક	૪
૭.	મતદાન મથકે મતદાન એકમમાં દર બે કલાકે નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારીની વિગત બતાવતું પત્રક	૧૦
૮.	મતદાન એજન્ટો વોર્ડના રહીશ/મતદાર છે તેવા એકરાર મેળવવાના ફોર્મનો નમુનો જેટલી સંખ્યા હોય તેટલા	૪ + હરીફ ઉમેદવારોની
વિભાગ-૬ કોરા કવરો/પરબિડીયા		
૧.	સુપરત કરાયેલા મતપત્રો માટેનાં પરબિડીયાં	૧
૨.	સુપરત કરાયેલા મતપત્રોની યાદી માટેનાં પરબિડીયાં (નમુના નં.-૧૪)	૧
૩.	વપરાયા વિનાના પેપરસીલ માટેના પરબિડીયાં	૧
૪.	પેપરસીલના હિસાબ માટેના પરબિડીયા (નમુના નં.-૧૦)	૧
૫.	વીજાણું મતદાન યંત્રના મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણના એકમ હિસાબ માટે પરબિડીયા (નમુના નં.-૯)	૧

અ. નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
૬.	મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલો માટેના પરબીડીયાં	૧ મોટી સાઈઝ
૭.	મતદાર યાદીની અન્ય નકલો માટેના પરબીડીયાં	૧
૮.	તકરારી મતોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર-૧૩)	૧
૯.	મતદાન એજન્ટોની નિમણૂકના ફોર્મ માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર-૯)	૧
૧૦.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર-૬)	
૧૧.	પહોંચપોથી તકરારી/વાંધા ઉઠાવેલ મતોની જપ્ત કરેલ રોકડ રકમ માટેનાં પરબીડીયાં (નમુનો 'ક')	૧
૧૨.	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોના સાથીઓએ કરેલા એકરાર માટેનાં પરબીડીયાં (નમુનો નં.-૨)	૧
૧૩.	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુનો નં.-૧૨)	૧
૧૪.	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નં.-૧૬)	૧
૧૫.	મતદાનની પદ્ધતિનો ભંગ કરવા બદલ રદ કરેલા મતપત્ર માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૧૬.	મતદાન શરૂ થતાં પહેલા, પછી વિજાણું મતદાન યંત્રના એકમનો ઉપયોગ કરતી વખતે મતદાન પુરું થયે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાના એકરાર માટે પરબીડીયાં (નમુના નં.-૧)	૧
૧૭.	મતદારે પોતાની વય અંગે કરવાના એકરારના ફોર્મ તથા એકરાર કર્યા પછી મતદાન કચું હોય એવા અને પોતાની વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નં.-૪)	૧
૧૮.	મતદાનના આંકડા તથા ટકાવારી દર્શાવતાં પત્રકો માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૧૯.	ચૂંટણી અધિકારીએ સીલબંધ પેટેકમાં રાખવાનો આદેશ આપ્યો હોય એવા બીજા કોઈ કાગળો માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૨૦.	ઉમેદવાર તથા ચૂંટણી એજન્ટની સહીના નમુના દર્શાવતા પત્રક માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૨૧.	વૈધાનિક / બિનવૈધાનિક તથા અન્ય પરબીડીયા તથા અન્ય સામગ્રી રાખવા માટેના પરબીડીયાં	૬ મોટી સાઈઝ
વિભાગ-૭ બિલ્લાઓ		
૧.	પ્રમુખ અધિકારી	૧
૨.	મતદાન અધિકારી	૩ અગર જેટલા નિયુક્ત કર્યા હોય તેટલા
૩.	પટાવાળા	૧
૪.	મતદાન એજન્ટ	૨ + ઉમેદવારોની સંખ્યા અનુસાર દરેક ઉમેદવાર માટે ૨ પ્રમાણે
૫.	મતદાન સ્ટાફ/ચૂંટણી ફરજ સ્ટાફ	૧૦

વિભાગ-૮ સાઈન બોર્ડઝ

અ. નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
૧.	પ્રમુખ અધિકારી	૧
૨.	મતદાન અધિકારીઓ	૧
૩.	મતદાન એજન્ટો	૧
૪.	મતકુટીર	૨
૫.	મતપત્ર આ પેટીમાં નાંખો	૧
૬.	લાઈનમાં ઉભા રહો (પુરૂષો)	૧
૭.	લાઈનમાં ઉભા રહો (સ્ત્રીઓ)	૧
૮.	બહાર જવાનો રસ્તો	૧
૯.	અંદર જવાનો રસ્તો	૧
૧૦.	વિરામ સ્થાન (પુરૂષો માટે)	૧
૧૧.	વિરામ સ્થાન (સ્ત્રીઓ માટે)	૧
૧૨.	શાંતિ જાળવો	૨
૧૩.	મતદાન મથકની ૧૦૦ મીટરની અંદર પ્રચાર કરવાની મનાઈ છે	૪
૧૪.	૧૦૦ મીટરની હદ શરૂ રાજકિય પ્રવૃત્તિ માટે પ્રતિબંધિત વિસ્તાર	૪
૧૫.	ધુમ્રપાન કરવાની મનાઈ છે	૨
૧૬.	મતદાન મથકનો મતદાન વિસ્તાર તથા મત આપવા પાત્ર મતદારોની વિગત દર્શાવતી નોટિસ (નમુના નં.-૧૩)	૨
૧૭.	મતદારોએ ઉમેદવારને આપવાના મતની સંખ્યા દર્શાવતી નોટિસ	૪

નોંધ : મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાની યાદીમાં જણાવ્યા મુજબ પુરી પાડેલ સામગ્રી પુરતી ન હોય અને પાછળથી તાકીદે જરૂર પડી હોય એવી કોઈપણ આવશ્યક સામગ્રી પ્રમુખ અધિકારી સ્થાનિક રીતે પદરના/પોતાના ખર્ચે ખરીદી અને તેના બીલ/કેશમેમો પહોંચ/પાવતી ચૂંટણી અધિકારીને રજૂ કરી ચુકવણી કરેલ રકમ પરત મેળવી લેવાની રહેશે.

યાદીમાં જણાવેલ વિભાગ ૧ થી ૮ માં જણાવેલ તમામ વિગતોની સાધન સામગ્રી સાહિત્ય મળેલ છે અને તેની યાદી સાથે બરોબર મેળવણી કરેલ છે.

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

મતદાન મથક નંબર વોર્ડ નંબર

..... નગરપાલિકા.

પરિશિષ્ટ નંબર - ૯

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીને મતદાનના અગાઉના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચ્યા બાદ મોકલવાની હકિકતોના અહેવાલનો નમૂનો.

નગરપાલિકાનું નામ :

વોર્ડ નંબર :

વોર્ડનું નામ જો હોય તો :

મતદાન મથકનું નામ અને નંબર :

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનું નામ અને હોદ્દો :

રિપોર્ટ આપ્યાની તારીખ અને સમય :

- (૧) મતદાન મથકોનો તમામ પોલીંગ સ્ટાફ (પોલિસ હોમગાર્ડ્ઝ) સહિત ફરજ પર હાજર થયેલ છે કે કેમ ?
- (૨) વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ (નોટા સહિત) તથા મતદાન એકમો (નોટા સહિત) તપાસ્યા છે ? ચાલુ હાલતમાં ખામી રહિત અને મતદાન સમયે ઉપયોગમાં લઈ શકાય તેમ છે કે કેમ ?
- (૩) અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ ખાલી નથી અને ભરેલી છે કે કેમ ?
- (૪) મતદારયાદીઓમાં નકલો નીચે મુજબના મુદ્દાઓ તપાસી બરાબર છે કે કેમ ?
 - (૧) મુળ મતદારયાદીની તથા પુરવણી યાદી તેજ મતદાન મથકની આપવામાં આવેલ છે ?
 - (૨) મતદાર યાદી અને પુરવણીના ભાગ નંબર સાચા આપવામાં આવ્યા છે ?
 - (૩) એક જ સરખી સુધારા વધારા કરેલી છે ?
 - (૪) પાના નંબર બરાબર આપેલા છે ?
- (૫) મતદાન મથકની વિશિષ્ટતાદર્શક નિશાની ધરાવતો સિક્કો તેજ મતદાન મથકનો છે કે કેમ ?
- (૬) સુપ્રત કરેલા મતપત્રો ફરી તપાસી નીચે મુજબની ખાત્રી બરાબર છે કે કેમ ?
 - (૧) કુલ મતપત્રોની સંખ્યા બરાબર છે ?
 - (૨) અનુક્રમ નંબર બરાબર છે ?
 - (૩) ડુપ્લીકેટ નંબર મતપત્રો ઉપર નથી ?
 - (૪) કોઈ અનુક્રમ નંબર તુટતો નથી ?
 - (૫) મતપત્રો સાચવવા શું વ્યવસ્થા કરી છે ?
(પ્રમુખ અધિકારીએ જ સાચવવાના છે ?)
- (૭) પેપરસીલની સંખ્યા તથા અનુક્રમ નંબર બરાબર છે કે કેમ ?
(વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન થવાનું હોય ત્યારે, મતદાન એકમ ઉપયોગમાં લેવાનું હોય ત્યારે)
- (૮) એરોકોસ માર્કના રબ્બર સ્ટેમ્પમાં રબ્બર બરાબર ચોંટેલા છે કે કેમ ? અને તેનો ઉઠાવ આવે છે કેમ ?
- (૯) મતદાન મથકની બધી વસ્તુઓ લીસ્ટમાં જણાવ્યા મુજબની સંખ્યામાં બરાબર મળી છે કે કેમ ? તેની ખાત્રી કરો.

- (૧) જાંબલી રંગના સ્ટેમ્પ પેડ સુકાઈ ગયેલ નથી ને ?
- (૨) જાંબલી રંગના સ્ટેમ્પ પેડની શાહીની બોટલ.
- (૩) મતદાન વિસ્તારની છાપેલી નોટિસ તમારા જ મતદાન મથકની છે ? અને તે મતદારયાદી સાથે સરખાવતા બરાબર છે ?
- (૪) વોર્ડની જેટલી બેઠકોની ચૂંટણી યોજાતી હોય તેટલા ઉમેદવારોને મત આપવાના છે તે અંગેની નોટિસ.
- (૫) હરીફ ઉમેદવારોના નામોની છાપેલી યાદી (નોટા સહિત) જોઈ શકાય તે રીતે રાખેલ છે ?
- (૬) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનું પિત્તળનું સીલ.
- (૧૦) મતદાન મથક વ્યવસ્થિત ગોઠવ્યુ છે કે કેમ ? દેશ નેતાઓના તથા ધાર્મિક ફોટાઓ કે પોસ્ટર ઢાંકી દેવા પ્રબંધ કર્યો છે ? મતદાન એજન્ટોને બેસવાની જગ્યા નક્કી કરી છે ?
- (૧૧) સુપ્રત કરેલ મતપત્રોના હિસાબના ફોર્મ નમુના નંબર-૧૭ (ખ) તથા નમુના નંબર-૧૪માં મળેલ મતપત્રોના નંબરની વિગત ભરી દીધેલ છે ? પેપરસીલ ઉપયોગમાં લેવાના હોય તો પેપરસીલના હિસાબના નમુના નંબર ૧૦ તથા નમુના નંબર-૧૭ (ખ) ના ફોર્મમાં પેપરસીલના નંબરની ભરી શકાય તેવી વિગત ભરેલ છે ?
- (૧૨) મતકુટિર તૈયાર કરી છે કે કેમ ? અને તેમાં પુરતો ઉજાસ મતદાનના સમય દરમ્યાન રહે તે મુજબ ગોઠવણ કરી છે કે કેમ ?
- (૧૩) સુપ્રત મતપત્રની પાછળની જમણી બાજુ મતદાન મથકની વિશિષ્ટતાદર્શક નિશાનીનો સ્ટેમ્પ જાંબલી રંગનો લગાવેલ છે કે કેમ ?
- (૧૪) દરેક મતદાન અધિકારીને ફરજો સોંપી તેવી ફરજોની સમજણ આપી છે કે કેમ ?
- (૧૫) મતદાનની તમામ સામગ્રી વ્યવસ્થિત સાચવણી અને જાળવણી રાખવા શું વ્યવસ્થા કરી છે ?
- (૧૬) એક જ કંમ્પાઉન્ડમાં આવેલ એક જ મકાનમાં બે મતદાન મથકો આવ્યા હોય તે અંગે અંદર આવવા અને જવા માટે પુરતી વ્યવસ્થા કરી છે કે કેમ ?
- (૧૭) જરૂરિયાત મુજબના ફર્નિચરની વ્યવસ્થા થયેલ છે ?
- (૧૮) મતદાન મથકના મકાનમાં લાઈટની પુરતી સગવડ થયેલ છે કે કેમ ?
- (૧૯) મતદાન મથકે પીવાના પાણીની વ્યવસ્થા ગોઠવેલ છે ?
- (૨૦) ચૂંટણી અધિકારીશ્રીના ધ્યાન પર લાવવા જેવી કોઈ મુશ્કેલી છે કે કેમ ?

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી.
 વોર્ડ નંબર
 મતદાન મથકનો નંબર

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારીશ્રી,

..... નગરપાલિકા

અને હોદ્દો

મારફત: ઝોનલ ઓફિસર/સુપરવાઈઝરશ્રી/રુટ ઈન્સપેક્ટરશ્રી

સાદર રવાના : ચૂંટણી અધિકારીશ્રી..... નગરપાલિકા..... અને હોદ્દો (હેડ ક્વાર્ટસનું સ્થળ).

મે ઉપરોક્ત વિગતો જાતે તપાસેલ છે. તેની પણ આથી ખાત્રી આપવામાં આવે છે.

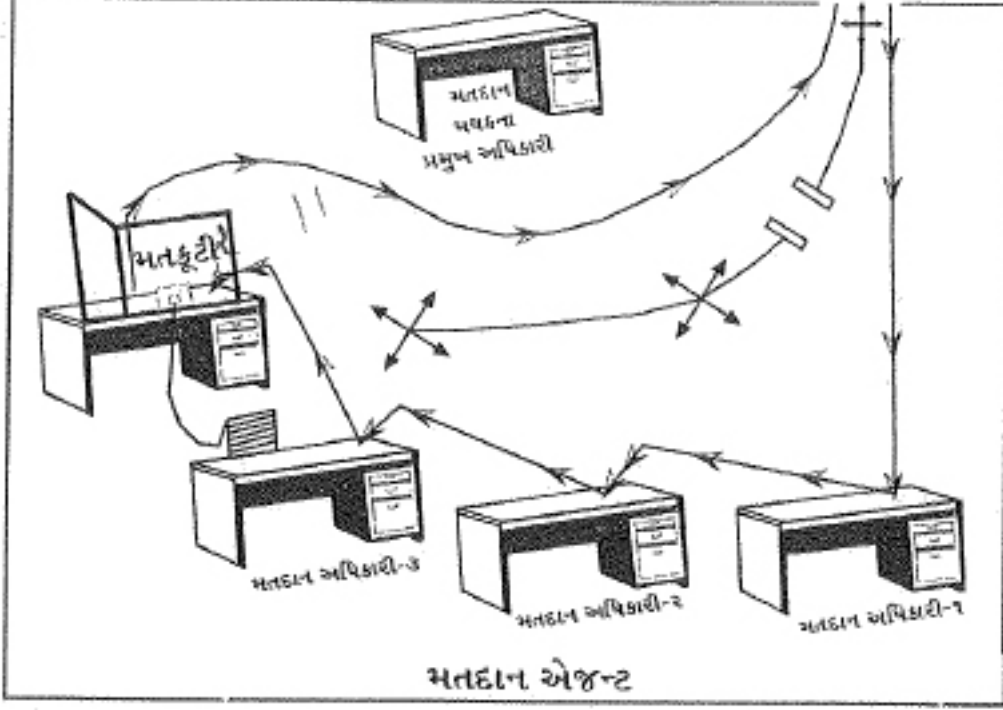
(મતદાન મથકની મુલાકાત લેતાં ઝોનલ ઓફિસર/સુપરવાઈઝરશ્રીને બીજા કોઈ રીમાર્ક્સ આપવા જેવા લાગતા હોય તો તે આપવા).

ઝોનલ ઓફિસર/સુપરવાઈઝરની સહી તથા
 હોદ્દો.....

પરિશિષ્ટ નંબર - ૧૦

(પ્રકરણ - ૪, ફકરો-૫)

ઈલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મશીન ધરાવતું નમૂનેદાર મતદાન મથક મતદાન મથકનો નકશો

નોંધ : મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલ વાયર પાછળની બાજુએ આવેલી ખુલ્લી જગામાંથી મત કુટિરમાંથી બહાર આવવો જોઈએ. અને આ ખુલ્લી જગામાંથી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર) પોતાની બેઠક પરથી મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલ વાયરના સાંધાથી માંડીને વાયરની સંપૂર્ણ લંબાઈ જોઈ શકે તેમ હોવું જોઈએ; જેથી કોઈપણ મતદાર મતકુટિરની અંદરની બાજુએથી વાયર સાથે ચેડાં કરી શકે નહિ અને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર)ની નજરમાંથી બચી શકે નહિ. આમ છતાં મતદાન વિભાગની આ ખુલ્લી જગા એટલી મોટી ન હોવી જોઈએ કે મતદાન એકમનો ઉપરની બાજુનો કોઈપણ ભાગ ઉઘાડો પડી જાય.

परिशिष्ट नंबर ११

नमूना नंबर - १३

..... नगरपालिकानी सामान्य / पेटा / मध्यसत्र यूटिलिटी

वोर्ड नंबर वोर्डनुं नाम

गुजरात नगरपालिका (नी यूटिलिटी करवा बाबत) नियमो, १९९४ना नियम ५१-ग मुजब मतदाननो विस्तार तथा मतदान मथके मत आपवा पात्र मतदारोनी विगत दर्शावती नोटीस.

मतदान मथकनुं नाम/स्थल :

मतदान मथकनो नंबर :

आथी नोटीस आपवामां आवे छे के आ मतदान मथके नीचे जशावेला मतदान विस्तारनी मतदार यादीमां जे मतदारोना नामो दाखल करवामां आवेला छे ते मतदारो मतदान करी शकशे.

मतदान विस्तार :

मतदार यादी भाग नंबर :

मतदाननो समय : सवारना ८-०० कलाक थी सांजेना १७-०० कलाक दरम्यान.

स्थल :

यूटिलिटी अधिकारी

तारीख :

..... नगरपालिका

अने छोटो

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૨
નમૂનો-૯
(જુઓ નિયમ-૨૧ (૩))
મતદાન એજન્ટની નિમણૂક

..... નગરપાલિકા ચૂંટણી,
વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ

હું ઉમેદવાર/ઉપરની ચૂંટણીમાં ઉમેદવારની ચૂંટણીનો એજન્ટ,
આથી શ્રી/શ્રીમતી.....(પુરેપૂરું નામ અને સરનામું) ને મથક નંબર મતદાન
મથકનું નામ..... ઉપર મતદાનના દિવસે હાજર રહેવા માટે મતદાન એજન્ટ તરીકે નીમું છું. આ મતદાન
એજન્ટ મતદાન મથકના વોર્ડ નંબર નો જ મતદાર છે તેનો
મતદાર યાદી ક્રમાંક છે.

તારીખ : ઉમેદવારની / ચૂંટણી એજન્ટની સહી

આવા મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરવા સંમત છું.

તારીખ :

મતદાન એજન્ટની સહી

મતદાન એજન્ટના એકરાર ઉપર પ્રમુખ અધિકારી સમક્ષ સહી કરવી.

હું આથી એકરાર કરું કે, ઉપરની ચૂંટણીમાં હું મતદાનની ગુપ્તતા રાખીશ અને ગુપ્તતા જાળવવામાં મદદ કરીશ અને આવી ગુપ્તતાનાં ભંગ થાય તેવા પ્રકારની કોઈ માહિતી કોઈ વ્યક્તિને (અમુક હેતુ માટે કોઈ કાયદાથી અથવા તે હેઠળ અધિકૃત કરેલ અમુક હેતુ માટે હોય તે સિવાય) જાણ કરીશ નહિ.

મતદાન એજન્ટની સહી

મારી સમક્ષ સહી કરી

તારીખ :

પ્રમુખ અધિકારી

* મતદાન મથકમાં રજૂ કરવા માટે મતદાન એજન્ટને સોંપવું.

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૩
નમૂનો-૧૦
(જુઓ નિયમ-૨૧ (૫))

મતદાન એજન્ટની નિમણૂક રદ કરવા બાબત

..... નગરપાલિકા ચૂંટણી,
વોર્ડ નંબર વોર્ડનું નામ

પ્રતિ,

પ્રમુખ અધિકારી,

મતદાન મથકનો નંબર મતદાન મથકનું નામ.....

સાહેબ,

હું ઉમેદવાર શ્રી/શ્રીમતી
જે ઉપરની ચૂંટણીમાં ઉમેદવાર છે તેનો ચૂંટણી એજન્ટ, આથી શ્રી/શ્રીમતી ની નિમણૂક મતદાન
એજન્ટ તરીકે રદ કરું છું.

તારીખ :

ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટની સહી

પરિશિષ્ટ નંબર - ૧૪

નમૂના નંબર-૧૦
પેપર સીલનો હિસાબ

ભાગ-૧
વપરાયેલા પેપરસીલની નોંધ
_____ નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી

વોર્ડ નંબર _____ મતદાર મથક નંબર _____ મતદાન મથકનું નામ _____

વપરાશમાં લીધેલ નિયંત્રણ એકમનો અનુક્રમ નંબર	વપરાયેલા પેપરસીલનો અનુક્રમ નંબર	વિશેષ નોંધ
૧	૨	૩
૧. _____	_____	_____
૨. _____	_____	_____
૩. _____	_____	_____

ભાગ-૨
પેપરસીલનો હિસાબ

૧. આપવામાં આવેલા પેપરસીલના અનુક્રમ નંબર _____ મતદાર એજન્ટોની સહી
_____ થી _____ સુધી ૧. _____
૨. આપવામાં આવેલ પેપરસીલની સંખ્યા ૨. _____
૩. વપરાયેલા પેપરસીલની સંખ્યા ૩. _____
૪. રીટર્નીંગ ઓફીસરને પરત કરેલાં વપરાયા વિનાનાં ૪. _____
પેપરસીલની સંખ્યા ૫. _____
(અનુક્રમ નં. ૨ માંથી અનુ. નં. ૩ બાદ કરો) ૬. _____
૫. નુકશાનવાળા પેપરસીલ હોય તો તેમના અનુક્રમ નંબર ૭. _____

સ્થળ _____

તારીખ _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

_____ નગરપાલિકા

મતદાન મથક નંબર _____ નામ _____

પરિશિષ્ટ નંબર - ૧૫

નમૂના નંબર-૧

ભાગ-૧

નગરપાલિકા સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સમયે મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનો એકરાર.

_____ નગરપાલિકા વોર્ડ નં. _____ વોર્ડનું નામ _____ ની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી.

મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર : _____

મતદાન મથકનું નામ/સ્થળ _____

મતદાનની તારીખ _____

આથી હું એકરાર કરું છું કે,

૧. મેં હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓ સમક્ષ પ્રત્યક્ષ નિર્દેશન કર્યું છે કે,

ક. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાનું વિજાણું મતદાન યંત્ર સંપૂર્ણ કાર્યરત હાલતમાં છે અને નિયંત્રણ એકમમાં હરીફ ઉમેદવારોના ક્રમ સામે કોઈ મત નોંધાયેલ નથી તે મોક (MOCK) મતદાન યોજાવે, (નોટા સહિત)

ખ. મતદાન દરમ્યાન વાપરવામાં આવનારી મતદારયાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો આપવા માટે કરાયેલી નિશાનીઓ સિવાય બીજી કોઈ નિશાનીઓ નથી,

ગ. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાના મતદાર નોંધણી રજીસ્ટર (નમુનો ૧૭-ક) માં કોઈ મતદાર સંબંધે કોઈ નોંધ નથી. અને,

ઘ. મતદાન મથક ખાતે ઉપયોગમાં લેવામાં આવનાર વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ ઉપર જરૂરી વિગતના લેબલ લગાવેલ છે અને એકમના અનુક્રમ નંબર મતદાન એજન્ટોને નોંધવા દીધેલ છે.

૨. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા માટે વાપરવામાં આવેલ પેપરસીલ પર મેં મારી પોતાની સહી કરી છે અને હાજર રહેલા અને સહી કરવા માંગતા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહી લીધી છે.

(પેપરસીલ વપરાતું ન હોય ત્યાં લાગુ પડતું નથી.)

સહી/-

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____

૨. _____ (ઉમેદવારના) _____

૩. _____ (ઉમેદવારના) _____

૪. _____ (ઉમેદવારના) _____

૫. _____ (ઉમેદવારના) _____

૬. _____ (ઉમેદવારના) _____

૭. _____ (ઉમેદવારના) _____

૮. _____ (ઉમેદવારના) _____

૯. _____ (ઉમેદવારના) _____

નીચેના મતદાન એજન્ટે / એજન્ટોએ આ એકરાર પર તેમની સહી કરવાની ના પાડી હતી.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____

૨. _____ (ઉમેદવારના) _____

૩. _____ (ઉમેદવારના) _____

૪. _____ (ઉમેદવારના) _____

તારીખ :

સહી/-

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

ભાગ-૨

પાછળથી ઉપયોગમાં લીધેલ વીજાણુ મતદાન યંત્ર/નિયંત્રણ એકમનો ઉપયોગ કરતી વખતે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનો એકરાર.

_____ નગરપાલિકા વોર્ડ નંબર _____ વોર્ડનું નામ _____ ની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી.

મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર : _____

મતદાન મથકનું નામ/સ્થળ _____

મતદાનની તારીખ _____

આથી હું એકરાર કરું છું કે :-

૧. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાનું વીજાણુ મતદાન યંત્ર (નોટા સહિત) સંપૂર્ણ કાર્યરત હાલતમાં છે અને નિયંત્રણ એકમમાં હરીફ ઉમેદવારોના ક્રમ (નોટા સહિત) સામે કોઈ મત નોંધાયેલ નથી તે મોક (MOCK) (નોટા સહિત) મતદાન યોજીને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને મેં પ્રત્યક્ષ બતાવ્યું છે, અને

૨. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા માટે વાપરવામાં આવેલ પેપરસીલ પર મેં મારી પોતાની સહી કરી છે અને હાજર રહેલા અને સહી કરવા ઈચ્છતા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહી લીધી છે.

(પેપરસીલ વપરાતું ન હોય ત્યાં લાગુ પડતું નથી.)

સહી/-

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____

૨. _____ (ઉમેદવારના) _____

૩. _____ (ઉમેદવારના) _____

૪. _____ (ઉમેદવારના) _____

૫. _____ (ઉમેદવારના) _____

૬. _____ (ઉમેદવારના) _____

૭. _____ (ઉમેદવારના) _____

૮. _____ (ઉમેદવારના) _____

૯. _____ (ઉમેદવારના) _____

નીચેના મતદાન એજન્ટે / એજન્ટોએ આ એકરાર પર તેમની સહી કરવાની ના પાડી હતી.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____

૨. _____ (ઉમેદવારના) _____

૩. _____ (ઉમેદવારના) _____

૪. _____ (ઉમેદવારના) _____

ભાગ-૩

મતદાનના અંતે એકરાર

ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો-૧૯૮૪ ના નિયમ-૫૧ (ઢ) અન્વયે જરૂરી ઠરાવવામાં આવ્યું છે તે અનુસાર મેં મતદાન પુરૂં થયું ત્યારે મતદાન મથકે હાજર રહેલા અને નીચે જેમની સહીઓ લીધી છે તેવા મતદાન એજન્ટો પૈકી દરેકને ફોર્મ નં. ૧૭-ખ મુજબના નોંધાયેલ મતોના હિસાબની દરેક નોંધની સાખવાળી નકલ પુરી પાડી છે.

તારીખ _____

સહી/-

સમય _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

નોંધાયેલ મતોના હિસાબ (નમુના ૧૭(ખ)ના ભાગ-૧) ની દરેક નોંધો સાથેની સાખવાળી નકલ મળી છે.

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____
૨. _____ (ઉમેદવારના) _____
૩. _____ (ઉમેદવારના) _____
૪. _____ (ઉમેદવારના) _____
૫. _____ (ઉમેદવારના) _____
૬. _____ (ઉમેદવારના) _____
૭. _____ (ઉમેદવારના) _____
૮. _____ (ઉમેદવારના) _____
૯. _____ (ઉમેદવારના) _____

મતદાન પુરૂં થયું ત્યારે હાજર રહેલા નીચેના મતદાન એજન્ટોએ નોંધાયેલા મતોના હિસાબ નમુના:૧૭(ખ) ના ભાગ-૧ ની સાખવાળી નકલ સ્વીકારવાની અને તે બદલ પહોંચ આપવાની ના પાડી હોવાથી, સાખ કરેલી નકલ તેમને આપવામાં આવી ન હતી.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____
૨. _____ (ઉમેદવારના) _____
૩. _____ (ઉમેદવારના) _____
૪. _____ (ઉમેદવારના) _____
૫. _____ (ઉમેદવારના) _____
૬. _____ (ઉમેદવારના) _____
૭. _____ (ઉમેદવારના) _____
૮. _____ (ઉમેદવારના) _____
૯. _____ (ઉમેદવારના) _____
૧૦. _____ (ઉમેદવારના) _____

તારીખ _____

સહી/-

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

ભાગ-૪

ઈલેક્ટ્રીક વોટીંગ મશીનને સીલ કર્યા પછીનો એકરાર

મતદાન પુરૂ થયા પછી મતદાન યંત્રનાં નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમની મતપેટીઓ (Carrying Cases) પર મેં મારૂ સીલ લગાવ્યુ છે અને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને તેમના સીલ લગાવવા દીધા છે.

તારીખ _____

સહી/-

સમય _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

નીચેના મતદાન એજન્ટોએ તેમનાં સીલ લગાવેલ છે.

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____
૨. _____ (ઉમેદવારના) _____
૩. _____ (ઉમેદવારના) _____
૪. _____ (ઉમેદવારના) _____
૫. _____ (ઉમેદવારના) _____
૬. _____ (ઉમેદવારના) _____
૭. _____ (ઉમેદવારના) _____
૮. _____ (ઉમેદવારના) _____
૯. _____ (ઉમેદવારના) _____

નીચેના મતદાન એજન્ટ / એજન્ટોએ પોતાનો સીલ લગાવેલ નથી / ના પાડી હતી.

૧. _____ (ઉમેદવારના) _____
૨. _____ (ઉમેદવારના) _____
૩. _____ (ઉમેદવારના) _____
૪. _____ (ઉમેદવારના) _____

તારીખ _____

સહી/-

સમય _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૬
નમૂનો “ક”

નમૂનો “ક”
તકરારી મતો અંગે ફી માટેની પહોંચ

ભુક નં. _____ પાના નં. _____

_____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નં. _____ માં આવતા
મતદાન મથક નં. _____ ના મતદાન મથકના પ્રમુખ
અધિકારીની કચેરી.

ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો, ૧૯૯૪ના
નિયમ-૩૮(૧) અન્વયે ઉમેદવાર / ચૂંટણી એજન્ટ / મતદાન એજન્ટ
શ્રી _____ રે. _____ પાસેથી વાંધો
ઉઠાવવા બદલ અનામત પેટે ₹ ૨૦/- (અંકે રૂપિયા વીસ પુરા) રોકડા
મળ્યા છે.

તારીખ : _____ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી,
_____ નગરપાલિકા

નગરપાલિકા/નગરપંચાયતના ફંડ ખાતે જપ્ત

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી,
_____ નગરપાલિકા

ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો
૧૯૯૪ના નિયમ ૩૮(૫) હેઠળ ₹ ૨૦/- (અંકે રૂપિયા વીસ પુરા)
પાછા મળ્યા છે.

ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટ/મતદાન એજન્ટનું નામ અને સહી.

તારીખ : _____

નમૂનો “ક”
તકરારી મતો અંગે ફી માટેની પહોંચ

ભુક નં. _____ પાના નં. _____

_____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નં. _____ માં આવતા
મતદાન મથક નં. _____ ના મતદાન મથકના પ્રમુખ
અધિકારીની કચેરી.

ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો, ૧૯૯૪ના
નિયમ-૩૮(૧) અન્વયે ઉમેદવાર / ચૂંટણી એજન્ટ / મતદાન એજન્ટ
શ્રી _____ રે. _____ પાસેથી વાંધો
ઉઠાવવા બદલ અનામત પેટે ₹ ૨૦/- (અંકે રૂપિયા વીસ પુરા) રોકડા
મળ્યા છે.

તારીખ : _____ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી,
_____ નગરપાલિકા

તારીખ : _____

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૭

નમૂનો - ૧૩

(જુઓ નિયમ-૩૮ (૨) (ગ))

વાંધો ઉઠાવેલ / તકરારી મતોની યાદી

_____ નગરપાલિકા ચૂંટણી.

વોર્ડ નં. _____ વોર્ડનું નામ _____

મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર : _____ મતદાન મથકનું નામ _____

અનુક્રમ નંબર	મતદારનું નામ	વોર્ડ યાદીમાં મતદારના નામના અનુક્રમ નંબર	જેની સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હોય તે વ્યક્તિની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન	જેની સામે વાંધો ઉઠાવ્યો હોય તે વ્યક્તિનું સરનામું	ઓળખ આપનાર હોય તો તેનું નામ	વાંધો ઉઠાવનારનું નામ	પ્રમુખ અધિકારીનો હુકમ	ડિપોઝીટની રકમ પાછી મળ્યેથી વાંધો ઉઠાવનારની સહી
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧.								
૨.								
૩.								
૪.								
૫.								
૬.								
૭.								
૮.								
૯.								
૧૦.								
૧૧.								
૧૨.								
૧૩.								
૧૪.								
૧૫.								
૧૬.								
૧૭.								

તારીખ : _____

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૮

નમુના નંબર-૫

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સંબંધમાં સ્ટેશન હાઉસ/પોલીસ અધિકારીને આપવાનો

ફરિયાદ પત્ર

પ્રતિ,

સ્ટેશન હાઉસ અધિકારી/પોલીસ અધિકારીશ્રી,

વિષય :- _____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબર _____ વોર્ડનું નામ _____ ની સામાન્ય/પેટા/ મધ્યસત્ર ચૂંટણીમાં _____ મતદાન મથક નંબર _____ ખાતે બીજાને નામે મત આપવાનો ગુનો. મતદાનની તારીખ _____

શ્રીમાન,

આથી જણાવવાનું કે _____ ના રહેવાસી અને શ્રી _____ ના પુત્ર શ્રી _____ એ વ્યક્તિની ઓળખ સામે વાંધો લીધો છે. આ વ્યક્તિ _____ ને સોંપાઈ રહી છે, આ વ્યક્તિ પોતે _____ હોવાનો દાવો કરતી હતી. જે નામ _____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબર _____ ની મતદાર યાદીના અનુક્રમ નંબર _____ પર આવેલું છે. પોતે તે જ મતદાર છે એમ તે વ્યક્તિ સાબિત કરી શકી નથી. મારા મતે તે ધુતારો છે. ભારતીય ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૭૧(છ) હેઠળ જરૂરી પગલાં લેવા વિનંતી છે.

સ્થળ : _____

આપનો

(સહી)

તારીખ : _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી.

_____ નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર _____ મતદાન મથકનો નંબર _____

મતદાન મથકનું નામ _____

નકલ રવાના :

_____ નગરપાલિકાના ચૂંટણી અધિકારી અને હોદ્દો _____ તરફ

નકલ રવાના :

જિલ્લા મ્યુનિસિપલ ચૂંટણી અધિકારીશ્રી _____ નગરપાલિકા અને _____ તરફ.

સ્થળ _____

સહી

તારીખ _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી.

_____ નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર _____ મતદાન મથકનો નંબર _____

મતદાન મથકનું નામ _____

પહોંચ

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ, ઉપરનો પત્ર અને તેમાં દર્શાવેલ વ્યક્તિ _____ (તારીખ) _____ (વાગ્યે) ને મને સોંપ્યા છે.

સહી

પરિશિષ્ટ નંબર ૧૯

નમૂના નંબર ૩

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સમયે મતદાર દ્વારા એકરારનું ફોર્મ

*હું આથી પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક એકરાર કરું છું અને સોગંદપૂર્વક જણાવું છું કે, ૨૦ _____ ના જાન્યુઆરી મહિનાની ૧લી તારીખ એટલે કે _____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબર _____વોર્ડનું નામ (જો હોય તો) _____ ની હાલની મતદારયાદી જે સંબંધમા તૈયાર કરવામાં/સુધારવામાં આવી હતી એ પાત્રતા-તારીખના રોજ મારી વય ૧૮ વર્ષથી વધુ હતી.

મતદાર યાદીમાં કોઈપણ નામનો સમાવેશ કરવા અથવા મતદાર યાદી તૈયાર કરવા, તેની સુધારણા કરવા કે તેમાં સુધારા કરવાની બાબતમાં કોઈ ખોટો એકરાર કરવા બદલ ગુજરાત નગરપાલિકા અધિનિયમ ૧૯૬૩ની કલમ ૯ તથા ૧૦ ની જોગવાઈ તથા ગુજરાત નગરપાલિકા (ની ચૂંટણી કરવા) બાબતના નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ ૨૯-ક ની શિક્ષાત્મક જોગવાઈઓથી હું વાકેફ છું.

મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ

પિતા/માતા/પતિનું નામ : _____

વોર્ડ નંબર : _____

મતદારનો ક્રમ નંબર : _____

તારીખ : _____

મતદારન મથક નું નામ _____

પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે કે, ઉપર્યુક્ત એકરાર ઉપરના નામથી જણાવેલ મતદારે મારી સમક્ષ કર્યો છે અને સહી કરી છે.

મતદારન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી

તારીખ : _____

_____નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર : _____

મતદારન મથકનો નંબર : _____

તારીખ : _____

મતદારન મથકનું નામ _____

૨૦...ના વર્ષમાં તૈયાર કરવામાં આવેલી કે સુધારવામાં આવેલી મતદારયાદીની લાયકાતની તારીખ ૧લી જાન્યુઆરી-૨૦... છે. અને ત્યારબાદ મતદારયાદી જે વર્ષમાં સુધારવામાં આવી છે તે વર્ષની ૧ લી જાન્યુઆરીએ ઉંમર ગણવાની છે.

પરિશિષ્ટ નંબર ૨૦
નમુના નંબર-૪

_____ નગરપાલિકા વોર્ડ નં. _____ ની સામાન્ય ચૂંટણી પેટા મધ્યસત્ર ચૂંટણી.

મતદાન મથકનો નંબર _____ મતદાન મથકનું નામ (જો હોય તો) _____

ભાગ-૧

જેમની પાસેથી એમની વય અંગેનો એકરાર મેળવવામાં આવ્યો હોય એવા મતદારોની યાદી.

ક્રમ નં.	મતદારનું નામ	મતદાર યાદીનો વોર્ડ નંબર અને મતદારનો ક્રમ નં.	મતદાર યાદીમાં લખ્યા મુજબ વય	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ અંદાજ્યા મુજબ વય
૧	૨	૩	૪	૫

- ૧.
- ૨.
- ૩.
- ૪.
- વગેરે.

ભાગ-૨

પોતાની વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની યાદી.

ક્રમ નં.	મતદારનું નામ	મતદાર યાદીનો વોર્ડ નંબર અને મતદારનો ક્રમ નં.	મતદાર યાદીમાં દાખલ કર્યા મુજબ વય	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ અંદાજ્યા મુજબ વય
૧	૨	૩	૪	૫

- ૧.
- ૨.
- ૩.
- ૪.
- વગેરે.

તારીખ : _____

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

_____ નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર _____

મતદાન મથક નંબર _____

મતદાન મથકનું નામ _____

પરિશિષ્ટ નંબર ૨૧

નમૂના નંબર- ૨

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસ્ત્ર ચૂંટણી સમયે અંધ અથવા અશક્ત મતદારના સાથીનો એકરાર

જિલ્લાનુંનામ : _____

નગરપાલિકાનું નામ : _____

નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબર : _____ વોર્ડનું નામ : _____

મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર : _____

મતદાન મથકનું નામ : _____

હું _____ તે _____ નો પુત્ર

ઉંમર _____ ઠેકાણું * _____

રહેવાસી _____ આથી એકરાર કરું છું કે,

(ક) મેં આજે તારીખ _____ ના રોજ કોઈ પણ મતદાન મથકે બીજા કોઈ મતદારના સાથી તરીકે કામ કર્યું નથી.

(ખ) _____ *વતી મેં નોંધેલ મતની ગુમતા હું જાળવીશ.

સાથીની સહી

* પુરું સરનામું આપવું.

*મતદારનું નામ, વોર્ડ નંબર, અને મતદારયાદીનો ક્રમ નંબર.

પરિશષ્ટ નંબર ૨૨
નમૂનો-૧૨
(જુઓ નિયમ-૩૩(૨))
નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદી

_____ નગરપાલિકાની ચૂંટણી.

વોર્ડ નંબર _____ વોડનું નામ _____

મતદાન મથક નંબર _____ મતદાન મથકનું નામ _____

મતદાર યાદીમાં

મતદારનો અનુક્રમ નંબર

મતદારનું પુરેપુરું નામ

સાથીનું પુરેપુરું નામ અને સરનામું

સાથીની સહી

(૧)

(૨)

(૩)

(૪)

તારીખ : _____

પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

પરિશષ્ટ નંબર ૨૩
નમૂનો-૧૪
(જુઓ નિયમ-૩૯(૨))
સુપ્રત કરેલા મતોની યાદી

_____ નગરપાલિકાની ચૂંટણી.

વોર્ડ નંબર _____ વોડનું નામ _____

મતદાન મથક નંબર _____ મતદાન મથકનું નામ _____

અનુક્રમ નંબર	મતદાર યાદીમાં મતદારનો અનુક્રમ નંબર	મતદારનું નામ અને સરનામું	સુપ્રત કરેલ મતપત્રનો અનુક્રમ નંબર	મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)

તારીખ : _____

પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

પરિશિષ્ટ નંબર ૨૪

નમુનો-૧૭-ખ.

(જુઓ નિયમ-૫૧ (ઢ))

ભાગ-૧ નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ

_____ નગરપાલિકાની ચૂંટણી, વોર્ડ નંબર _____ વોર્ડનું નામ _____ મતદાન મથકનો નંબર અને નામ _____ મતદાન મથકે મતદાન એકમમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ મતદાન નિયંત્રણ એકમનો ઓળખ નંબર _____

૧. મતદાન મથકમાં ફાળવેલા મતદારોની કુલ સંખ્યા _____
૨. મતદારો માટેના રજીસ્ટર (નમુનો-૧૭-ક) માં નોંધાયેલ મતદારોની કુલ સંખ્યા _____
૩. નિયમ-૫૧-ટ હેઠળ મત નહીં આપવાનો નિર્ણય કરતા મતદારોની સંખ્યા _____
૪. નિયમ-૫૧-જ હેઠળ મત આપવાની છૂટ ન આપેલ મતદારોની સંખ્યા _____
૫. મતદાન યંત્ર મુજબ નોંધાયેલ મતોની કુલ સંખ્યા _____
૬. બાબત-૫ સામે દર્શાવેલ કુલ મતોની સંખ્યા, બાબત-૨ સામે દર્શાવેલા કુલ મતદારોની સંખ્યામાંથી બાબત ૩ સામે મતદાન ન કરવાનો નિર્ણય કરતાં મતદારોની સંખ્યા બાદ કર્યા પછી બાબત-૪ સામે દર્શાવેલ મતદારોની સંખ્યા બાદ કરતાં (૨-૩-૪) મળી રહે છે ? અથવા બીજી કોઈ વિસંગતતા ધ્યાન પર આવી છે.
૭. નિયમ-૫૧-ઠ હેઠળ જે મતદારોને સુપ્રત કરેલ ટેન્ડર મતપત્રકો આપવામાં આવ્યા હોય તેની સંખ્યા _____
૮. સુપ્રત કરેલ (ટેન્ડર) મતપત્રોની સંખ્યા _____ અનુક્રમ નંબર _____ થી _____
(ક) ઉપયોગ માટે મળેલા _____ અનુક્રમ નંબર _____ થી _____
(ખ) મતદારોને આપેલા _____ અનુક્રમ નંબર _____ થી _____
(ગ) વપરાયા વગરના અને પરત કરેલ _____ અનુક્રમ નંબર _____ થી _____
૯. પેપરસીલનો હિસાબ. મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.
 ૧. પુરા પાડવામાં આવેલ પેપરસીલ ૧ _____
અનુક્રમ નંબર _____ થી _____ સુધી. ૨ _____
 ૨. પુરા પાડેલ પેપરસીલની કુલ સંખ્યા _____ ૩ _____
અનુક્રમ નંબર _____ થી _____ સુધી. ૪ _____
 ૩. વાપરેલી પેપરસીલની સંખ્યા _____ ૫ _____
 ૪. ચૂંટણી અધિકારીને પરત કરેલ વણવપરાયેલ પેપરસીલની સંખ્યા. ૬ _____
(બાબત-૨ માંથી બાબત-૩ બાદ કરવી.)
 ૫. પેપરસીલ ભગડેલ હોય તો તેનો અનુક્રમ નંબર _____

તારીખ _____

સ્થળ _____

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

ભાગ-૨ મત ગણતરીનું પરિણામ

ક્રમાંક	ઉમેદવારનું નામ / નોટા	નોંધાયેલા મતોની સંખ્યા
૧
૨
૩
૪
૫	ઉપરના પૈકી કોઈ નહિં.	
કુલ		

ઉપર દર્શાવેલ કુલ મતોની સંખ્યા ભાગ-૧ની બાબત-૫ સામે દર્શાવેલા કુલ મતોની સંખ્યા સાથે મળી રહે છે અથવા બંને કુલ સંખ્યાઓમાં કોઈ વિસંગતતા ધ્યાને આવી છે કે કેમ ?

સ્થળ _____

તારીખ _____

ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટ/ગણતરી એજન્ટનું નામ.

ગણતરી નિરીક્ષકની સહી

પુરી સહી _____

૧ _____

૨ _____

૩ _____

૪ _____

૫ _____

૬ _____

૭ _____

૮ _____

સ્થળ : _____

તારીખ : _____

ચૂંટણી અધિકારીની સહી

પરિશિષ્ટ નંબર-૨૫
નમૂના નંબર. ૯

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણીમાં ઉપયોગમાં લીધેલ વીજાણું મતદાન યંત્રના
નિયંત્રણ એકમના હિસાબના ફોર્મનો નમુનો

- (૧) નગરપાલિકાનું નામ
(૨) વોર્ડ નંબર અને નામ (જો હોય તો)
(૩) મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર અને નામ (જો હોય તો)

આપવામાં આવેલ નિયંત્રણ એકમ		ઉપયોગમાં લીધેલ નિયંત્રણ એકમ		ઉપયોગમાં લીધા સિવાય ખાલી પરત કરેલ નિયંત્રણ એકમ	
સંખ્યા	ક્રમ નંબર	સંખ્યા	ક્રમ નંબર	સંખ્યા	ક્રમ નંબર
૧(ક)	૧ (ખ)	૨(ક)	૨(ખ)	૩(ક)	૩(ખ)

તારીખ :

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

_____ નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર _____

મતદાન મથક નંબર _____ નામ _____

परिशिष्ट नंबर - २६

नमूना नंबर. ६

नगरपालिकांनी सामान्य/पेटा/मध्यसत्र खूंटणी अंगे मतदान मथकाना प्रमुप अधिकारींनी डायरी

१. (अ) जिल्लानुं नाम :
- (ब) तालुकानुं नाम :
- (क) नगरपालिकानुं नाम :
- (ड) वॉर्ड नंबर :
- (ई) वॉर्डनुं नाम (जे होय तो) :
२. मतदाननी तारीख :
३. मतदान मथकनो नंबर :
- (१) मतदान मथक सरकारी मकानमां छे के अर्ध सरकारी मकानमां छे ? :
- (२) मतदान मथक पानगी मकानमां छे के केम ? :
- (३) मतदान मथक कामयलाउ मंडपमां छे के केम ? :
४. स्थानिक बरती करवामां आवी होय तो अेवा मतदान अधिकारीओनी संख्या (जे होय तो) :
५. विधिसर नियुक्त थयेला मतदान अधिकारीनी गेरहाजरीमां जे कोई मतदान अधिकारीनी निमणूंक करवामां आवी होय तो ते अने आवी निमणूंक करवा माटेना कारणो.
६. मतदान यंत्र :
- (क) वपरायेल नियंत्रण अेकमनी संख्या.
- (ख) वपरायेला नियंत्रण अेकमना अनुक्रम नंबर
- (ग) वपरायेल मतदान अेकमनी संख्या
- (घ) वपरायेल मतदान अेकमना अनुक्रम नंबर
७. वपरायेला पेपरसीलनी संख्या. :
(विधानसभा माटेनी मतपेटी उपयोगमां लेवामां आवेल होय त्यारे ज आ विगत बरवी)
८. मतदान अेजन्टोनी संख्या अने भोडा आवनाराओनी संख्या. :
९. मतदान मथके जेमांसे मतदान अेजन्टो निम्या होय अेवा उमेदवारोनी संख्या. :
१०. (१) मतदान मथके मत आपवा हकदार कुल मतदारोनी संख्या.
(२) मतदार यादीनी निशानीवाणी नकल अनुसार मतदान करवा परवानगी आपेल मतदारोनी संख्या.
(३) मतदार नोंधणी रजिस्टर नमुना-१७(क) अनुसार परेपर मतदान करेल मतदारोनी संख्या.
(४) मतदान नियंत्रण अेकम अनुसार मतदान करेल मतदारोनी संख्या.
(५) नियंत्रण अेकममां नोंधायेल मतोनी संख्या.

पडेल मतदान अधिकारीनी सही

मतपत्रोनो हवालो संभाणता
मतदान अधिकारीनी सही.

૧૧. મતદાન કર્યું હોય તેવા મતદારોની સંખ્યા. :
- પુરુષો : _____
- સ્ત્રીઓ : _____
- કુલ : _____
૧૨. તકરારી મત. :
- સ્વીકારેલા મતની સંખ્યા : _____
- અસ્વીકાર કરેલ મતની સંખ્યા : _____
- જપ્ત કરવામાં આવેલી રકમ ₹ : _____
૧૩. ચૂંટણી અંગેની ફરજનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરી મત આપનાર વ્યક્તિઓની સંખ્યા :
૧૪. સાથીની મદદથી મત આપનાર મતદારોની સંખ્યા :
૧૫. સુપ્રત કરવામાં આવેલ મતની સંખ્યા :
૧૬. (ક) જેમની પાસેથી વય અંગેના એકરાર મેળવ્યા હોય એવા મતદારોની સંખ્યા :
- (ખ) જેમણે આવા એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની સંખ્યા :
૧૭. મતદાન મુલત્વી રાખવું જરૂરી હતું કે કેમ ? અને જરૂરી હોય તો તેને આમ મુલત્વી રાખવાના કારણો. :

દર બે કલાકે થયેલ	મતદાન શરૂ થાય ત્યારથી				
મતદાન મુજબ	પુરું થાય ત્યાં સુધી થયેલ				
મતદારોની સંખ્યા	મતદાનના પ્રોગ્રેસીવ આંકડા				
પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ

૧૮. પડેલા મતની સંખ્યા :
- સવારના ૮-૦૦ થી ૧૦-૦૦ :
- સવારના ૧૦-૦૦ થી બપોરના ૧૨-૦૦ :
- બપોરના ૧૨-૦૦ થી ૨-૦૦ :
- બપોરના ૨-૦૦ થી ૪-૦૦ :
- બપોરના ૪-૦૦ થી ૫-૦૦ :
૧૯. મતદાન બંધ થવાના સમયે અપાયેલી કાપીલીઓની સંખ્યા :
૨૦. ચૂંટણી અંગેના ગુના, વિગતો સાથે નીચેના કેસોની સંખ્યા :
- (ક) મતદાન મથકના સો મીટરની અંદર પ્રચાર કરવો :
- (ખ) એક મતદારના નામે બીજાએ મત આપવા આવવું :
- (ગ) મતદાન મથકની યાદી કે નોટીસ કે બીજા દસ્તાવેજોમાં કપટપૂર્વક છેકછાક કરવી, તેનો નાશ કરવો કે તે લઈ જવા. :
- (ઘ) મતદારોને લાંચ આપવી :
- (ચ) મતદારો અને અન્ય વ્યક્તિઓને ધમકી આપવી :
૨૧. મતદાનમાં નીચેની બાબતોને લીધે ખલેલ પડી હતી કે

- અવરોધ ઉભો થયો હતો ? :
૧. રમખાણ :
૨. કુદરતી આફત :
૩. ખુલ્લી હિંસા :
૪. મતદાન મથકનો કબજો :
૫. મતદાન યંત્રની નિષ્ફળતા/ખોટકી :
૬. બીજું કોઈ કારણ :

ઉપરની બાબતોની વિગતો આપો.

૨૨. નીચેનાં કારણસર મતદાન દૂષિત થયું હતું ?
- (૧) (ક) મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાયેલ વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ કે મતદાન એકમ ને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના કબજામાંથી ગેરકાયદે લઈ જવાના કારણે. :
- (ખ) આકસ્મિક રીતે કે ઈરાદાપૂર્વક તે ગુમ થયેલ હોય કે, ગુમ કરેલ હોય કે નાશ કરાયેલ હોય. :
- (ગ) એને નુકશાન કરાયું હોય કે એની સાથે ચેડાં કરાયાં હોય. :
- (૨) કોઈ વ્યક્તિએ નિયંત્રણ એકમ પર ગેરકાયદેસર મત નોંધી દીધેલ હોય વિગતો દર્શાવવી. :
૨૩. ઉમેદવારો/એજન્ટોએ કોઈ ગંભીર ફરિયાદો કરી હોય, તો તે :
૨૪. કાયદો અને વ્યવસ્થાનો ભંગ કરવાના કેસની સંખ્યા :
૨૫. મતદાન મથકે કંઈ ભૂલો અને અનિયમિતતાઓ થઈ હોય તો તે અંગેનો અહેવાલ. :
૨૬. જરૂરિયાત મુજબ મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં અને જરૂરી જણાય તો મતદાન ચાલુ હોય તે દરમિયાન મત નોંધવા મોટ નિયંત્રણ એકમ મુકવામાં આવે ત્યારે અને મતદાન પૂરું થયું હોય તે વખતે એકરાર કરવામાં આવ્યા છે કે કેમ ?

સ્થળ :

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

તારીખ :

_____નગરપાલિકા

વોર્ડ નં. _____ મતદાન મથક નંબર _____

નામ _____

નિયંત્રણ એકમ, મતદાન એકમ અને બીજા સીલબંધ કાગળો સાથે આ ડાયરી નગરપાલિકાના ચૂંટણી અધિકારીને મોકલવી.

પરિશિષ્ટ નંબર ૨૭

નમૂના નંબર ૭

નગરપાલિકાની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણીમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ/મતદાન એકમની પેટી પર લગાવવાના લેબલનો નમૂનો.

(ક) નગરપાલિકાનું નામ

(ખ) વોર્ડનો અનુક્રમ નંબર _____ વોર્ડનું નામ (જો હોય તો) _____

(ગ) મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર અને નામ

(ઘ) વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ/મતદાન એકમનો અનુક્રમ નંબર

(ચ) મતદાનની તારીખ

परिशिष्ट नंबर २८

ता. - -२०१ ना रोज मतदान पुर थया भाद मतदान मथकना प्रमुष अधिकारीओओ स्वीकार केन्द्र जाते सीलबंध मतदान ऐकम / नियंत्रण ऐकम / सीलबंध परबिडीयाओ तथा अन्य सामग्री परत आपवानी यादी

_____ नगरपालिकानी सामान्य/ पेटा / मध्यसत्र यूटणी

वोर्ड नंबर _____ वोर्डनुं नाम _____ मतदान मथक नंबर _____ मतदान मथकनुं स्थण _____

विभाग-१ : वीजाणुं मतदान ऐकम

अ.नं.	आईटमनी विगतो	संख्या
१.	सीलबंध मतदान ऐकम	१
२.	सीलबंध नियंत्रण ऐकम	१
३.	नडी वपरायेल मतदान ऐकमो	
प्रमुष अधिकारीनी सडी		संभाणनार कर्मचारीनी सडी

विभाग - २ : वैधानिक परबिडीयां

१.	मतदार यादीनी निशानी करेली नकल धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं तथा सी. एस. वी. एस. नी यादी	१
२.	नमूना नंबर १७(क) मुजबनुं मतदारोनुं रजिस्टरनुं सीलबंध कवर	१
३.	वापरवामां आव्या होय ते मतपत्रो तथा सुप्रत मतोनी नमूना नंबर १४नी यादी धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
४.	वण वपरायेल सुप्रत मतपत्रोवाणुं सीलबंध कवर	१
५.	मतदारोनी स्लीपोवाणुं सीलबंध कवर	

प्रमुष अधिकारीनी सडी

संभाणनार कर्मचारीनी सडी

विभाग - ३ : भिन वैधानिक परबिडीयां

१.	मतदार यादीनी अन्य नकल के नकलो (निशानी करेली नकल सिवायनी) धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
२.	नमूना नं. ८ मां मतदान ऐजन्तोना निमणुंकना पत्रो धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
३.	नमूना नं. १६ मां यूटणी इरज प्रमाणपत्रो धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
४.	नमूना नं. १३ मां तकरारी मतो/वांधा उठावेला मतोनी यादी धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
५.	नमूना नं. १२ मां निरक्षर, अंध अने अशक्त मतदारोनी यादी तथा नियम-३३ छेठण साथीना ऐकरार धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
६.	नमूना नं. ३ मां मतदारो पासेथी वय अंगे मेणववामां आवेला ऐकरार तथा नमूना नं. ४मां आवा मतदारोनी यादी धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
७.	तकरारी/वांधा उठावेला मतो अंगे रसीदभुक अने कोई रोकड होय तो ते धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
८.	न वपरायेल अने नुक्शान पामेल पेपरसील तथा पेपरसीलनो छिसाब धरावतुं सीलबंध परबिडीयुं	१
९.	मतदान ऐकम तथा नियंत्रण ऐकमना मतपेटीना छिसाबनुं सीलबंध परबिडीयुं	१
१०.	वणवपरायेल मतदारोनी स्लीपोनुं परबिडीयुं/कवर	१

प्रमुष अधिकारीनी सडी

संभाणनार कर्मचारीनी सडी

અ.નં.	આઈટમની વિગતો	સંખ્યા
-------	--------------	--------

વિભાગ-૪ : અન્ય પરબિડીયા

૧.	ચૂંટણી ફરજ પરના કર્મચારીઓએ પ્રમાણપત્રના આધારે મતદાન કરેલ મતપત્રોનું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૨.	ચૂંટણી અધિકારીએ/ચૂંટણી પંચે સીલબંધ પેકેટમાં રાખવાની સૂચના આપી હોય તેવા બધા કાગળોનું કવર	૧
૩.	ઉમેદવારો તથા ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાનું પરબિડીયું	૧
૪.	નમૂના નં. ૧૭ (ખ) મુજબ મતદાન એકમના મશીનમાં નોંધાયેલ મતોના હિસાબવાળું પરબિડીયું	૧
૫.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ ઉપયોગમાં લેવાના એકરાર (નમૂના નં. ૧) ધરાવતું પરબિડીયું	૧
૬.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી (નમૂના નં. ૬) ધરાવતું પરબિડીયું	૧
૭.	મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારી ધરાવતું પરબિડીયું	૧

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

વિભાગ-૫ : અન્ય સામગ્રી

૧.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી માટેની પુસ્તિકા	૧
૨.	અવિલોપ્ય શાહીની બોટલો/શીશીઓ (શાહી લીક ન થાય અથવા ઉડી ન જાય તે માટે દરેક શીશી પર અસરકારક રીતે સીલ લગાડેલ મીણથી સુરક્ષિત કરેલ સ્ટોપર સાથે)	૧/૨
૩.	જાંબલી રંગનું સ્ટેમ્પ પેડ	૧
૪.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી માટેનું ધાતુનું પીત્તળનું રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દર્શાવતું સીલ	૧
૫.	મતદાન મથકની વિશિષ્ટતાદર્શક નિશાની ધરાવતો રબ્બર સ્ટેમ્પ	૧
૬.	મતપત્ર પર નિશાની કરવા માટે તીરની ચોકડીની નિશાનીવાળા એરોકોસ માર્કના રબ્બરના સિક્કા	૧
૭.	અવિલોપ્ય શાહી મુકવા માટેનો સીગારેટનો/પાનના મસાલાનો ખાલી ડબ્બો	૧
૮.	મતદાનની સામગ્રી સાથે આપેલ પોલીથીનની કોથળી અગર શણનો કોથળો	૧

વિભાગ-૬ વિભાગ પમાં જણાવેલ સામગ્રી પૈકીની વપરાયેલ ન હોય તેવી સામગ્રી જેની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

૧.	બોલપેનો	૬.	ફલેક્ષીબલ વાયર
૨.	ટાંકણી	૭.	સુતળી/પાતળી વળ આપેલી દોરી
૩.	પેન્સિલ	૮.	સુતરની પટ્ટી/રીબન/ટિપ
૪.	મીણબત્તદી	૯.	મીણીયા દોરાનો દડો
૫.	બ્લેડ (પતરી)	૧૦.	મતકુટીર માટેની સામગ્રી (ફોલ્ડ થઈ શકે તેવા જાડા પુંઠા)
		૧૧.	કોરા ફોર્મ/કવરો

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

નોંધ :- સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે સ્વીકારનાર અધિકારી/કર્મચારીઓની સહી ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬ માં જણાવેલ વસ્તુઓ/પરબિડીયાં તમારી હાજરીમાં તપાસશે અને ત્યારબાદ તમને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજમાંથી મુક્ત કરી જવા દેશે.

परिशिष्ट नंबर ३१

नमूना नं. ११

स्ट्रीपसीलनो डिसाळ

भाग-१

वपरायेळ स्ट्रीपसीलनी नोंध

_____ नगरपालिकाचा वॉर्ड नंबर _____ नी सामान्य/पेटा/मध्यसत्र चूंटणी

वॉर्ड नंबर / नाम _____

मतदान मथक नंबर _____

मतदान मथकनुं नाम _____

	वपराशमां वीधेल नियंत्रण अक्रमनो अनुक्रम नंबर	वपरायेळा स्ट्रीपसीलनो अनुक्रम नंबर	विशेष नोंध
	१	२	३
१.	_____	_____	_____
२.	_____	_____	_____
३.	_____	_____	_____

भाग-२

स्ट्रीपसीलनो डिसाळ

१. आपवामां आवेळा स्ट्रीपसीलनां अनुक्रम नंबर मतदान अजन्टोनी सडी.

_____ थी _____ सुधी _____

१. _____

२. आपवामां आवेळ स्ट्रीपसीलनी कुल संख्या

२. _____

३. वपरायेळां स्ट्रीपसीलनी संख्या

३. _____

४. रीटरींग ओडीसरने परत करेलां

४. _____

वपराया विनाचा स्ट्रीपसीलनी संख्या

५. _____

(अनुक्रम नं. २ मांथी अ.नं. ३ बाट करो)

६. _____

५. नुकशानवाणां स्ट्रीपसील डोय तो तेमना अनुक्रम नंबर

७. _____

स्थळ : _____

मतदान मथकना प्रमुअ

तारीख : _____

अधिकारीनी सडी.

_____ नगरपालिकाचा

वॉर्ड नंबर _____ नी

चूंटणी अने डोदो.

પરિશિષ્ટ નંબર ૩૨

_____ નગરપાલિકાની સામાન્ય / પેટા / મધ્યસત્ર ચૂંટણી સને _____
 વોર્ડ નંબર _____ મતદાન મથક નંબર _____ મતદાન મથકનું સ્થળ _____ મતદાનની તારીખ _____

મતદાન મથકે તા. _____ ના રોજ દર બે કલાકે થયેલ / નોંધાયેલ મતદાનની સંખ્યા તથા ટકાવારી દર્શાવતું પત્રક

મતદાન મથકનું કુલ મતદારોની સંખ્યા	મતદાન નોંધાયેલો સમય		નિશાનીવાળી મતદાર યાદી મુજબ થયેલ મતદાનની સંખ્યા (પ્રોગ્રેસીવ આંકડા)		નિશાનીવાળી મતદાર યાદી મુજબ થયેલ મતદાનની ટકાવારી		નિશાનીવાળી મતદાર યાદી મુજબ દર બે કલાક દરમ્યાન ખરેખર થયેલ મતદાનની સંખ્યા		નિશાનીવાળી મતદાર યાદી મુજબ દર બે કલાક દરમ્યાન ખરેખર થયેલ મતદાનની ટકાવારી			
	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરુષ	સ્ત્રી	કુલ
૧	૨	૩	૪	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૬
			૦૮-૦૦ થી ૧૦-૦૦									
			૧૦-૦૦ થી ૧૨-૦૦									
			૧૨-૦૦ થી ૧૪-૦૦									
			૧૪-૦૦ થી ૧૬-૦૦									
			૧૬-૦૦ થી ૧૭-૦૦									
			કુલ એકંદર									

નોંધ :- (૧) કોલમ નં. ૫, ૬, ૭ માં દર બે કલાકે થયેલ મતદાનના પ્રોગ્રેસીવ આંકડા દર્શાવવાના છે.

(૨) કોલમ નં. ૧૧, ૧૨, ૧૩ માં દર બે કલાક દરમ્યાન ખરેખર થયેલ મતદાનના આંકડા દર્શાવવાના છે.

(૩) કોલમ નં. ૪ માં દર્શાવેલા સમય મુજબ ૮-૦૦ થી ૧૭-૦૦ કલાક દરમ્યાન થયેલ કોલમ નં. ૫ થી ૭ ના કુલ મતદાનના આંકડા કોલમ વોર્ડ નંબર _____ મતદાન મથક નંબર _____ નં. ૧૧ થી ૧૩ માં જણાવેલ આંકડાના કુલ સરવાળા સાથે મળી રહેવા જોઈએ. નગરપાલિકા.

પ્રમુખ અધિકારી

_____ મતદાન મથક નંબર _____
 નગરપાલિકા.

પરિશિષ્ટ - ૩૪

તા. _____ ના રોજ _____ નગરપાલિકાના વોર્ડ નંબરની ચૂંટણીમાં મતદાન સમયે મતદારોએ રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાની વિગતનું પત્રક

અ. નં.	સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાનું નામ	મતદાન યોજાવેલ વોર્ડ નંબર	મતદાન કરેલ કુલ મતદારોની સંખ્યા	મતદારો રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાની વિગત (મતદારોની સંખ્યા)													
				મતદાર ઓળખપત્ર	ફોટા વાળો પાસ પોર્ટ	ફોટા વાળું ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ	ફોટા વાળું પાનકાર્ડ	કોટા આઈડેન્ટિટી કાર્ડ	જાતિના દાખલો ફોટા સાથે	પેન્શન પ્રમાણપત્ર ફોટા સાથે	સ્વાતંત્ર્ય સૈનિક કાર્ડ	હથિયાર લાઇસન્સ ફોટા સાથે	વિકલાંગ પ્રમાણપત્ર ફોટા સાથે	મનરેગા જોબકાર્ડ ફોટા સાથે	વિમા યોજના કાર્ડ	બેંક પાસબુક	નેશનલ પોપ્યુલર સ્માર્ટ કાર્ડ
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)	(૬)	(૭)	(૮)	(૯)	(૧૦)	(૧૧)	(૧૨)	(૧૩)	(૧૪)	(૧૫)	(૧૬)	(૧૭)	(૧૮)

પ્રમુખ અધિકારી

_____ મતદાન મથક નંબર

_____ નગરપાલિકા

વોર્ડ નંબર _____ ની ચૂંટણી.

ક્રમાંક : રાયઆ-ચટણ-સ્થા.સ્વ. ૩૦૦-૧૨૦૧૪-ક

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
બ્લોક નં. ૯, દહો માળ
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તા. ૦૧-૦૧-૨૦૧૪.

પ્રતિ,
શહેર/જિલ્લા મ્યુનિસિપલ/જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી
અને કલેક્ટરશ્રી, સર્વે

વિષય : સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી અંગે
મતદાન મથકની મુલાકાતમાં જણાયેલ ક્ષતિઓ બાબત

શ્રીમાન,

ઉપર્યુક્ત વિષય આજ્ઞાનુસાર જણાવવાનું કે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા સમયાંતરે સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાઓની સામાન્ય/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી યોજવા કાર્યક્રમ જારી કરવામાં આવે છે. કાર્યક્રમ અનુસાર જિલ્લા/તાલુકા કક્ષાએ ચૂંટણી પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા પણ મતદાનના દિવસે મતદાન મથકની પ્રસંગોપાત મુલાકાત લેવામાં આવે છે. મતદાન મથકની તાજેતરની આવી મુલાકાત દરમ્યાન નીચે મુજબની ક્ષતિઓ જણાઈ આવેલ છે.

- (૧) દરેક મતદાન મથકની બહાર મતદાન મથક નંબર / નામ લખવું ઉપરાંત, હરિફ ઉમેદવારોની યાદી, નમૂનો-૭, મતદારનો વિસ્તાર, મતદારોના વિગત દર્શાવતી નમૂના નંબર ૧૬ (પરિશિષ્ટ-૧૦) મતદારની ઓળખ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ માન્ય કરેલ ફોટો ઓળખકાર્ડના વિવિધ દસ્તાવેજોની યાદી વિગેરે બાબતો મતદાન મથક બહાર ચોંટાડવા સૂચનાઓ આપવી.
- (૨) મતદાન મથકે સ્ટાફની નિમણૂકના અનુભવી સ્ટાફની નિમણૂક કરવાની પ્રથા રાખવી શક્ય હોય ત્યાં સુધી ચૂંટણીની કામગીરી કરી ન હોય તેવા બિન અનુભવી કર્મચારીઓની નિમણૂક પેટા ચૂંટણી વખતે ટાળી શકાય.
- (૩) મતદાન મથકના સ્થળ બાબત ચોકસાઈ રાખવી. દા.ત. માણસા તાલુકા પંચાયતની ૨-બદપુરા મતદાર મંડળની પેટા ચૂંટણીના મતદાન મથકોમાં બદપુરા-૧, ૨ અને ૩ મતદાન મથકો રાખવામાં આવેલ. જેમાં ત્રણેય મતદાન મથકોના મતદાન મથકના સ્થળ પ્રા. શાળાના રૂમ દર્શાવેલ. પરંતુ ખરેખર સ્થળ મુલાકાત કરતાં બદપુરા ૧/૧૦ બદપુરા ૨/૧૦ પ્રાથમિક શાળા બદપુરામાં હતા અને ત્રીજું મતદાન મથક ૩/૧૦ ઈશ્વરપુરા (બદપુરા) પ્રાથમિકમાં હતું. એટલે જે સ્થળે મતદાન લેવાનું હોય તે મતદાનનું સ્થળ ચૂંટણી અધિકારીએ જાતે મુલાકાત લઈ નક્કી કરી મતદાન મથકનું સ્થળ તેના લોકેશન મુજબ ચોકસાઈપૂર્વક લખાય તે ધ્યાનમાં લેવું.
- (૪) ચૂંટણી પ્રક્રિયા સંચાલન માટે જોનલ ઓફિસરની નિયુક્તિ કરવામાં આવે છે. જોનલ અધિકારી સમયાંતરે મતદાન મથકની મુલાકાત લે તે જરૂરી છે. ઉપરાંત ચૂંટણી અધિકારી કે આયોગે અધિકૃત કરેલ અન્ય અધિકારી પ્રસંગોપાત મતદાન દરમ્યાન મતદાન મથકની મુલાકાત લે છે. મતદાન મથકે જોનલ ઓફિસર કે અધિકૃત અન્ય અધિકારીઓ મતદાન મથકની મુલાકાત લે તે મતદાન મથકનો સ્ટાફ જોનલ ઓફિસરના નામ/હોદ્દા વિગેરેને ઓળખતા હોતા નથી. અન્ય અધિકારીઓને પણ ઓળખતા હોતા નથી. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી મુલાકાત લેતા અધિકારીની ઓળખ મેળવે તે જરૂરી છે. ઉપરાંત, કયાં અધિકારીશ્રીએ ક્યારે મતદાન મથકની મુલાકાત લીધી છે તે વિગતે જાણી શકાતી નથી. જેથી દરેક મતદાન મથકે 'વીઝીટ શીટ' આપવું જેમાં નીચે મુજબ વિગતો રાખવી.

મતદાન મથક _____ મુલાકાત લેનારની નોંધ દર્શાવતું વીઝીટ શીટ.

અ.નં.	મુલાકાત લેનાર અધિકારીનું નામ/હોદ્દો	મુલાકાતની તારીખ/ સમય	મતદાર રજીસ્ટર મુજબ મતોની સંખ્યા	ઈ.વી.એમ.માં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા	રીમાર્ક્સ
૧	૨	૩	૪	૫	૬

- (૫) EPIC સિવાય મતદારે રજૂ કરવાના વૈકલ્પિક પુરાવાઓના આયોગનો આદેશ પ્રમુખ અધિકારીશ્રીઓ પાસે ઉપલબ્ધ કરાવવો.
- (૬) મતદાન મથકે મતદાન માટે આવતા મતદારો ઉમેદવારો કે રાજકીય પક્ષ દ્વારા આપવામાં આવતી કાપલી મતદાન મથકે લઈને આવતા હોય છે. આ કાપલી મતદાર કે મતદાન ફરજ પરના સ્ટાફવાર ગમે ત્યાં ફેંકવામાં આવે છે. જેથી મતદાન મથકે સ્વચ્છતા જાળવાતી નથી. એટલે દરેક મતદાન મથકે કચરા ટોપલી રાખવા અને સ્વચ્છતા જાળવવા કાળજી લેવી. મતદારો તરફથી રજૂ થતી કાપલીઓ કે જે રાજકીય પક્ષ/ ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવે છે તેમાં પક્ષના પ્રતીકો ન હોય તે સુનિશ્ચિત કરવા મતદાન પહેલા જ આ બાબત રાજકીય પક્ષ/ઉમેદવારના ધ્યાને મુકવા.
- (૭) દરેક મતદાન મથકે પોલીસ સ્ટાફ ફરજ બજાવે છે. પોલીસની હાજરીમા પણ મતદાન મથકે અવ્યવસ્થા જોવા મળે છે. ફરજ પરના પોલીસ નિયત સ્થળે ફરજ બજાવે તે અંગેની સમજણ અને જરૂરી સૂચનાઓ મતદાન પહેલા આપવી.
- (૮) નિયત મતદાર રજીસ્ટરમાં મતદારની તમામ વિગતો ભરવામાં આવતી નથી. એટલે રજીસ્ટરના સંબંધિત કોલમોમાં જરૂરી વિગતો ભરવા સૂચના આપવી ખાસ કરીને જે ડોક્યુમેન્ટના આધારે મતદાર મતદાન કરે તે ડોક્યુમેન્ટના (મતદાનની ઓળખના પુરાવા તરીકે વપરાતા માન્ય ડોક્યુમેન્ટ) છેલ્લા ચાર આંકડા મતદાર રજીસ્ટરમાં નોંધવા કાળજી લેવી.
- (૯) મતદાનના દિવસે ચૂંટણી અધિકારીશ્રી, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા મતદાન મથકની મુલાકાત લેવામાં આવતી નથી. તો ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ/મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા સમયાંતરે અનુકૂળતા મુજબ મતદાન મથકની મતવિસ્તારની મુલાકાત લે તે ઈચ્છનીય છે.
- (૧૦) સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાઓની ચૂંટણીમાં મતદાર મંડળ વોર્ડના વિસ્તારમાં આવેલ મતદાન મથકોના પ્રમાણને અનુરૂપ ચૂંટણી પ્રક્રિયાથી અને વિસ્તારથી જાણકાર હોય તેવા ઝોનલ ઓફિસરશ્રીઓના નિયુક્ત કરવા કાળજી રાખવી જેથી ચૂંટણી પ્રક્રિયા દરમ્યાન મતદાન મથક સાથેનું ચૂંટણી અધિકારીનું જરૂરી સંકલન સુદૃઢ બને.
- (૧૧) મતદાન પ્રક્રિયામાં જરૂરી સાહિત્યને સીલ કરવા, સ્ટ્રીપ સીલ નિયત જગ્યાએ લગાડાય તથા મતદાન પૂર્ણ થાય એટલે વૈધાનિક/બિન વૈધાનિક કવર બંધ કરી સીલ કરવા અંગેની કાર્યવાહી થાય તે તાલીમ સમયે જ તમામને સૂચનાઓ જારી કરવી.
- (૧૨) ચૂંટણી ફરજ પરના તમામ અધિકારી કર્મચારીઓને ઓળખપત્ર આપવા મતદાન એજન્ટોને પણ ઓળખપત્ર આપવા અને ઓળખપત્ર ધારણ કરીને ફરજ બજાવે તે સુનિશ્ચિત કરવું.
- (૧૩) મતદાન મથક પરની મતદાર યાદીઓની કોપી પર અધિકૃત અધિકારીના સહી તથા સિક્કા વાળી હોવી જોઈએ.

- (૧૪) મતદાન મથકના પરના ઉમેદવારના રીલીવીંગ એજન્ટની યાદી હોવી જોઈએ તેમજ ઉમેદવારોના નિયુક્ત કરેલા એજન્ટોની વિગતો પણ ચકાસી લેવી.
- (૧૫) મતદાન મથકમાં મતદારોને આપવાની મતદાર કાપલીઓ પુરતા પ્રમાણમાં હોવી જોઈએ.
- (૧૬) મતદાન મથકો ઉપર ઉમેદવારો દ્વારા છાપવામાં આવેલ પ્રચાર સાહિત્ય કે કોઈપણ પ્રકારનું સાહિત્ય ન હોવું જોઈએ.
- (૧૭) મતદાન મથકે ઉમેદવારોના એજન્ટને બેસવા માટેની પ્રર્યાપ્ત સગવડ મતદાન મથકમાં રાખવી.
- (૧૮) વીજાણું મતદાન યંત્ર પર વપરાતા સ્ટ્રીપ સીલ, પેપરસીલ વગેરે અધિકૃત અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે ઈસ્યૂ કરેલા હોવા જોઈએ.
- (૧૯) પ્રમુખ અધિકારી તથા મતદાન અધિકારી સહિતના તમામ સ્ટાફને ચૂંટણી કે ઈ.વી. એમ. ને લગતી વિધિવત્ તમામ પ્રકારની તાલીમ આપવી. કેટલીક વખત ડીસ્પેચિંગ વખતે જ માત્ર કેટલીક સૂચનાઓ પોલીંગ સ્ટાફને આપી રવાના કરવામાં આવે છે જે બાબત યોગ્ય નથી.
- (૨૦) મતદાન મથકની અંદર પોલીસ સ્ટાફ કે મતદાર સિવાયના કોઈ અન્ય નાગરિકોને પ્રવેશવા દેવામાં ન આવે તેની કાળજી પ્રમુખ અધિકારીએ લેવી જોઈએ તેમજ મતદાન મથકની અંદર ભીડ ન થાય તેની તકેદારી રાખવા તાલીમ સમયે જ પોલીંગ સ્ટાફને જરૂરી સૂચનાઓ આપવી .
- (૨૧) મતદાન મથકે આપવામાં આવતી સ્ટેશનરી/સાહિત્ય પૂરતા પ્રમાણમાં હોવી જોઈએ અને આપવામાં આવેલ સ્ટેશનરી સાહિત્યનો ઉપયોગ અંગેની જરૂરી સમજણ તાલીમ સમયે જ તમામને આપવી.

આપનો વિશ્વાસુ,

---સહી---

નાયબ ચૂંટણી કમિશનર
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર.

વંચાણમાં લીધા :-

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશ ક્રમાંક : રાયઆ-ચટણ-સ્થા. સ્વ.૨૫-૧૨૦૧૬-ક તા.૨૨-૧-૨૦૧૬

આદેશ :-

સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની મતદાર યાદીઓ વિધાનસભા મતદારયાદી પરથી તૈયાર કરવામાં આવે છે. કેન્દ્રીય ચૂંટણી પંચ દ્વારા રાજ્યમાં મતદારોને ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) પુરાં પાડવામાં આવે છે. સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓમાં મતદાર પોતાનો મતાધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે તે માટે મતદારને મળેલ ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) મતદાન મથકે રજૂ કરવાની સૂચના છે. આ ઉપરાંત વંચાણવાળા આદેશથી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે મતદારના ઓળખપત્ર માટેના વૈકલ્પિક દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પણ માન્ય કરેલ છે. પુખ્ત વિચારણાના અંતે વંચાણવાળો તા.૨૨-૦૧-૨૦૧૬ નો આદેશ રદ કરી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૪૩(ડ) અને ૨૪૩ (વ-ક) થી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને મળેલ સત્તાની રૂઈએ, હવે પછીની સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની યોજાનાર ચૂંટણીઓ માટે મતદાન ઓળખ પત્ર માટે નીચેની સૂચનાઓનો અમલ કરવા આદેશ કરવામાં આવે છે.

રાજ્યની સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી માટે યોજાનાર મતદાન માટે મતદાન મથકે આવનાર મતદારે ભારતના ચૂંટણી પંચે મતદારને આપેલ મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ કરવાનું રહેશે.

રાજ્યની સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી માટે યોજાનાર મતદાન માટે મતદાન મથકે આવનાર મતદારે ભારતના ચૂંટણી પંચે મતદારને આપેલ મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) માં કેલીરીકલ ભુલ અથવા જોડણીની ભુલ હોય તો મતદારને મત આપવા માટે તે ભુલ ધ્યાને લેવાની રહેશે નહીં. મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર અન્ય વિધાનસભા મત વિસ્તારનું હોય તો પણ મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત કરવાના હેતુસર માન્ય રાખવાનું રહેશે.

પરંતુ જો કોઈ મતદાર આવું ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ ન કરી શકે તો સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓમાં સંબંધીત મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત થાય તે માટે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નીચે મુજબના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ માન્ય કરેલ છે.

૧. ફોટા સાથેનો પાસપોર્ટ
૨. ફોટા સાથેનું ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૩. ફોટા સાથેનું ઈન્કમેટેક્સ (PAN) ઓળખકાર્ડ
૪. રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર, જાહેર સાહસો અથવા પબ્લીક લીમીટેડ કંપનીઓ તરફથી તેઓના કર્મચારીઓને આપવામાં આવેલ ફોટા સાથેનાં ઓળખકાર્ડ.
૫. પબ્લીક સેક્ટર બેન્કો અને પોસ્ટ ઓફિસો તરફથી આપવામાં આવતી ફોટા સાથેની પાસબુક (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૬. અનુસુચિત જાતિ/અનુસુચિત આદિજાતિ /અન્ય પછાતવર્ગ (OBC) નું સક્ષમ અધિકારીનું ફોટા સાથેનું પ્રમાણપત્ર (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૭. ફોટા સાથેના પેન્શન પ્રમાણપત્રો જેવા કે, માજી સૈનિકોની પેન્શન બુક /પેન્શન પેમેન્ટ ઓર્ડર / માજી સૈનિકની વિધવા / આશ્રિતોના પ્રમાણપત્રો/ મોટી ઉંમરની વ્યક્તિના પેન્શન ઓર્ડર, વિધવા પેન્શન ઓર્ડર (ચૂંટણી તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ.)
૮. કેન્દ્ર સરકાર /ગુજરાત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલ સ્વતંત્રતા સૈનિકના ફોટા સાથેના ઓળખ કાર્ડ.
૯. ફોટા સાથેના હથિયારોના લાયસન્સ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૧૦. સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલ વિકલાંગનું ફોટા સાથેનું પ્રમાણપત્ર (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)

૧૧. રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાહેધરી યોજના(MNREGS) હેઠળ આપવામાં આવેલ ફોટા સાથેના જોબ કાર્ડ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૧૨. કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજના (ESI) હેઠળ આપવામાં આવેલ ફોટા સાથેનું ઓળખકાર્ડ. (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઈસ્યુ થયેલ)
૧૩. નેશનલ પોપ્યુલેશન રજીસ્ટર (NPR) સ્કીમ હેઠળ RGI દ્વારા આપવામાં આવેલ સ્માર્ટ કાર્ડ
૧૪. UIDAI દ્વારા આપવામાં આવેલ “આધાર ”કાર્ડ

સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓમાં મતદાર સમયે મતદારોએ રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ અંગેની વિગત નિયત મતદાર રજીસ્ટરના સંબંધિત કોલમમાં જરૂરી વિગતો ભરવાની રહેશે મતદાર ધ્વારા મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ કરવામાં આવેલ હોય ત્યારે આ માટે (EP) લખવાનું રહેશે જ્યારે મતદાર ધ્વારા ઉપર પૈકીના કોઈ અન્ય ડોક્યુમેન્ટના (મતદારની ઓળખના પૂરાવા તરીકે વપરાતા માન્ય ડોક્યુમેન્ટ) રજૂ કરેલ હોય તેવા કિસ્સામાં તે ડોક્યુમેન્ટનો પ્રકાર લખીને તે ડોક્યુમેન્ટના નંબરના છેલ્લા ચાર આંકડા લખવાના રહેશે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશથી,

(મહેશ જોશી)

સચિવ

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર.

સરકારી મુદ્રણાલય, વડોદરા.